

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

ΕΚΘΕΣΗ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΓΚΛΙΣΗ ΜΑΪΟΣ 2006

BCE ECB EZB EKT EKP

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

ΕΚΘΕΣΗ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΓΚΛΙΣΗ ΜΑΪΟΣ 2006

Το 2006
σε όλες τις εκδόσεις
της ΕΚΤ θα
απεικονίζεται
λεπτομέρεια από το
τραπεζογραμμάτιο
των 5 ευρώ.

© Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, 2006

Διεύθυνση

Kaiserstrasse 29
60311 Frankfurt am Main
Germany

Ταχυδρομική θυρίδα

Postfach 16 03 19
60066 Frankfurt am Main
Germany

Τηλέφωνο

+49 69 1344 0

Δικτυακός τόπος

<http://www.ecb.int>

Φαξ

+49 69 1344 6000

Τέλεξ

411 144 ecb d

*Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος.
Επιτρέπεται η αναπαραγωγή για
εκπαιδευτικούς και μη εμπορικούς
σκοπούς, εφόσον αναφέρεται η πηγή.*

*Η τελευταία ημερομηνία για τα
στατιστικά στοιχεία που
περιλαμβάνονται στην παρούσα έκθεση
ήταν η 28^η Απριλίου 2006.*

ISSN 1725-9304 (έντυπη μορφή)

ISSN 1725-9517 (ηλεκτρονική μορφή)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΚΑΤΑ ΧΩΡΑ	2	ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΠΡΟΣΑΡΜΟΣΗΣ	66
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	6	2.1 Τομείς προσαρμογής	66
ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΚΑΤΑ ΧΩΡΑ	7	2.2 Συμβατότητα έναντι εναρμόνισης	67
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι		3 ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ ΤΩΝ ΕΘΝΚΤ	68
ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΣΥΓΚΛΙΣΗΣ		3.1 Ανεξαρτησία των κεντρικών τραπεζών	68
Ι ΠΛΑΙΣΙΟ ΑΝΑΛΥΣΗΣ	14	3.1.1 Λειτουργική ανεξαρτησία	68
2 ΕΞΕΤΑΣΗ ΚΑΤΑ ΧΩΡΑ		3.1.2 Θεσμική ανεξαρτησία	69
2.1 Λιθουανία	22	3.1.3 Προσωπική ανεξαρτησία	70
2.1.1 Η εξέλιξη των τιμών	22	3.1.4 Οικονομική ανεξαρτησία	72
2.1.2 Δημοσιονομικές εξελίξεις	24	3.2 Εμπιστευτικότητα	73
2.1.3 Η εξέλιξη της συναλλαγματικής ισοτιμίας	26	4 ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΜΙΑΚΗΣ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ	74
2.1.4 Η εξέλιξη των μακροπρόθεσμων επιτοκίων	27	4.1 Απαγόρευση νομισματικής χρηματοδότησης	74
2.1.5 Κατάλογος πινάκων και διαγραμμάτων	28	4.2 Απαγόρευση προνομιακής πρόσβασης	76
2.2 Σλοβενία	38	5 ΕΝΙΑΙΟΣ ΤΡΟΠΟΣ ΓΡΑΦΗΣ ΤΟΥ «ΕΥΡΩ»	76
2.2.1 Η εξέλιξη των τιμών	38	6 ΝΟΜΙΚΗ ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΤΩΝ ΕΘΝΚΤ ΣΤΟ ΕΥΡΩΣΥΣΤΗΜΑ	77
2.2.2 Δημοσιονομικές εξελίξεις	40	6.1 Στόχοι οικονομικής πολιτικής	78
2.2.3 Η εξέλιξη της συναλλαγματικής ισοτιμίας	42	6.2 Καθήκοντα	78
2.2.4 Η εξέλιξη των μακροπρόθεσμων επιτοκίων	43	6.3 Χρηματοοικονομικές διατάξεις	79
2.2.5 Κατάλογος πινάκων και διαγραμμάτων	45	6.4 Συναλλαγματική πολιτική	79
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ		6.5 Διεθνής συνεργασία	79
ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΔΕΙΚΤΕΣ ΣΥΓΚΛΙΣΗΣ	55	6.6 Διάφορα	79
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2		7 ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΕΙΣ ΚΑΤΑ ΧΩΡΑ	79
ΣΥΜΒΑΤΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ ΜΕ ΤΗ ΣΥΝΘΗΚΗ		7.1 Λιθουανία	79
Ι ΕΙΣΑΓΩΓΗ	66	7.2 Σλοβενία	83
1.1 Γενικές παρατηρήσεις	66	ΓΛΩΣΣΑΡΙΟ	87
1.2 Κράτη μέλη με παρέκκλιση και νομική σύγκλιση	66		
1.3 Διάρθρωση της αξιολόγησης της νομικής σύγκλισης	66		

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

ΧΩΡΕΣ

BE	Βέλγιο	LU	Λουξεμβούργο
CZ	Τσεχία	HU	Ουγγαρία
DK	Δανία	MT	Μάλτα
DE	Γερμανία	NL	Ολλανδία
EE	Εσθονία	AT	Αυστρία
GR	Ελλάδα	PL	Πολωνία
ES	Ισπανία	PT	Πορτογαλία
FR	Γαλλία	SI	Σλοβενία
IE	Ιρλανδία	SK	Σλοβακία
IT	Ιταλία	FI	Φινλανδία
CY	Κύπρος	SE	Σουηδία
LV	Λετονία	UK	Ηνωμένο Βασίλειο
LT	Λιθουανία		

ΆΛΛΕΣ ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

ΑΕΠ	Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν
BPM5	Εγχειρίδιο Ισοζυγίου Πληρωμών του ΔΝΤ (5η έκδοση)
c.i.f.	κόστος, ασφάλεια, ναύλος στα σύνορα του εισαγωγέα
ΔΝΤ	Διεθνές Νομισματικό Ταμείο
ΔΟΕ	Διεθνής Οργάνωση Εργασίας
ΔΤΚ	Δείκτης Τιμών Καταναλωτή
ΔΤΠ	Δείκτης Τιμών Παραγωγού
ΔΥΕ	διαδικασία υπερβολικού ελλείμματος
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕθνΚΤ	εθνική κεντρική τράπεζα
ΕΚΤ	Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα
ΕνΔΤΚ	Εναρμονισμένος Δείκτης Τιμών Καταναλωτή
ΕΝΙ	Ευρωπαϊκό Νομισματικό Ίδρυμα
ΕΣΚΤ	Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών
ΕΣΛ 95	Ευρωπαϊκό Σύστημα Λογαριασμών του 1995
EUR	ευρώ
f.o.b.	ελεύθερο στα σύνορα του εξαγωγέα
HWWA	Ίδρυμα Διεθνών Οικονομικών του Αμβούργου
ΙΠ	Ισοζύγιο Πληρωμών
ΚΕαΜΠΜ	Κόστος Εργασίας ανά Μονάδα Προϊόντος στη Μεταποίηση
ΚΕαΜΠΣΟ	Κόστος Εργασίας ανά Μονάδα Προϊόντος στο Σύνολο της Οικονομίας
ΜΣΙ	Μηχανισμός Συναλλαγματικών Ισοτιμιών
ΝΧΙ	νομισματικό χρηματοπιστωτικό ίδρυμα
ΟΝΕ	Οικονομική και Νομισματική Ένωση
ΟΟΣΑ	Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης
ΣΣΙ	σταθμισμένη συναλλαγματική ισοτιμία
ΣΤΟΔ (αναθ.1)	Στατιστική ταξινόμηση οικονομικών δραστηριοτήτων στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα (αναθεώρηση 1)
ΤΔΔ	Τράπεζα Διεθνών Διακανονισμών
ΤΤΔΕ (αναθ.3)	Τυποποιημένη Ταξινόμηση Διεθνούς Εμπορίου (αναθεώρηση 3)

Σύμφωνα με την πρακτική της Κοινότητας, οι χώρες της ΕΕ αναφέρονται στην παρούσα έκθεση με την αλφαβητική σειρά του ονόματός τους στην αντίστοιχη εθνική γλώσσα.

**ΕΙΣΑΓΩΓΗ
ΚΑΙ ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ
ΚΑΤΑ ΧΩΡΑ**

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το ευρώ εισήχθη την 1η Ιανουαρίου 1999 σε 11 κράτη μέλη και την 1η Ιανουαρίου 2001 στην Ελλάδα. Μετά τη διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης με δέκα νέα κράτη μέλη την 1η Μαΐου 2004, 13 κράτη μέλη της ΕΕ δεν είναι ακόμη πλήρη μέλη της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης (ΟΝΕ). Η παρούσα Έκθεση για τη Σύγκλιση καταρτίζεται ύστερα από σχετικά αιτήματα που υπέβαλαν η Σλοβενία στις 2 Μαρτίου 2006 και η Λιθουανία στις 16 Μαρτίου 2006. Με την κατάρτιση της παρούσας έκθεσης η ΕΚΤ εκπληρώνει τις υποχρεώσεις της βάσει του άρθρου 122(2), σε συνδυασμό με το άρθρο 121(1) της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (η Συνθήκη), να υποβάλλει έκθεση στο Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Συμβούλιο της ΕΕ) τουλάχιστον μία φορά κάθε δύο χρόνια ή όποτε το ζητήσει κράτος μέλος με παρέκκλιση «για την πρόοδο που έχουν επιτελέσει τα κράτη μέλη στην εκπλήρωση των υποχρεώσεών τους για την επίτευξη της οικονομικής και νομισματικής ένωσης». Η ίδια εντολή έχει δοθεί και στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, οπότε οι δύο εκθέσεις υποβάλλονται στο Συμβούλιο της ΕΕ παράλληλα.

Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) χρησιμοποιεί το πλαίσιο που εφαρμόστηκε στις προηγούμενες Εκθέσεις για τη Σύγκλιση οι οποίες είχαν καταρτιστεί από την ΕΚΤ και το Ευρωπαϊκό Νομισματικό Ίδρυμα (ΕΝΙ) προκειμένου να εξετάσει, για τις εν λόγω δύο χώρες, αν έχει επιτευχθεί υψηλός βαθμός διατηρήσιμης οικονομικής σύγκλισης, να διασφαλίσει τη συμβατότητα της εθνικής νομοθεσίας με τη Συνθήκη, καθώς και για να αξιολογήσει τη συμμόρφωση με τις καταστατικές προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούν οι εθνικές κεντρικές τράπεζες (ΕθνΚΤ) ώστε να αποτελέσουν αναπόσπαστο μέρος του Ευρωσυστήματος.

Η εξέταση της διαδικασίας οικονομικής σύγκλισης εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την ποιότητα και την ακεραιότητα των στατιστικών στοιχείων στα οποία βασίζεται. Η κατάρτιση και υποβολή των στατιστικών στοιχείων, ιδίως αυτών που αφορούν τα δημόσια οικονομικά, δεν πρέπει να επηρεάζονται από πολιτικές σκοπιμότητες.

Τα κράτη μέλη καλούνται να θεωρήσουν την ποιότητα και την ακεραιότητα των στατιστικών στοιχείων τους ως θέμα προτεραιότητας, να μεριμνήσουν ώστε να εφαρμόζεται ένα κατάλληλο σύστημα ελέγχων και ισορροπιών κατά την κατάρτιση αυτών των στοιχείων και να εφαρμόζουν συγκεκριμένα ελάχιστα πρότυπα στον τομέα της στατιστικής. Αυτά τα πρότυπα θα πρέπει να ενισχύουν την ανεξαρτησία, την ακεραιότητα και τη λογοδοσία των εθνικών στατιστικών υπηρεσιών, καθώς και την εμπιστοσύνη στην ποιότητα των στατιστικών στοιχείων για τα δημόσια οικονομικά (βλ. το στατιστικό παράρτημα του Κεφαλαίου 1).

Η παρούσα Έκθεση για τη Σύγκλιση αποτελείται από δύο κεφάλαια. Στο Κεφάλαιο 1 περιγράφονται οι βασικές πτυχές και τα αποτελέσματα της εξέτασης της οικονομικής σύγκλισης. Το Κεφάλαιο 2 εξετάζει τη συμβατότητα της εθνικής νομοθεσίας της Λιθουανίας και της Σλοβενίας, συμπεριλαμβανομένων των καταστατικών των ΕθνΚΤ τους, με τα άρθρα 108 και 109 της Συνθήκης και το Καταστατικό του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών και της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας.

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΚΑΤΑ ΧΩΡΑ

ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ

Κατά την περίοδο αναφοράς η Λιθουανία κατέγραψε δωδεκάμηνο μέσο ρυθμό πληθωρισμού βάσει του ΕνΔΤΚ 2,7%, δηλ. ελάχιστα υψηλότερο από την τιμή αναφοράς που προβλέπει η Συνθήκη. Ωστόσο, σύμφωνα με τις πλέον πρόσφατες πληροφορίες, ο δωδεκάμηνος μέσος πληθωρισμός βάσει του ΕνΔΤΚ αναμένεται να επιταχυνθεί σταδιακά τους επόμενους μήνες.

Αν ανατρέξουμε σε μια μακρότερη περίοδο, ο πληθωρισμός των τιμών καταναλωτή στη Λιθουανία υπήρξε σχετικά χαμηλός κατά το μεγαλύτερο μέρος της τελευταίας πενταετίας. Στην εξέλιξη αυτή συνέβαλε ο προσανατολισμός της νομισματικής πολιτικής στη σταθερότητα των τιμών, ιδίως μέσω της υιοθέτησης καθεστώτος επιτροπής συναλλάγματος που παρείχε ονομαστικό σημείο αναφοράς στις προσδοκίες για τον πληθωρισμό. Ο χαμηλός πληθωρισμός επιτεύχθηκε παρά τη σχετικά έντονη αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ. Σε μεγάλο βαθμό όμως, ο χαμηλός πληθωρισμός στη Λιθουανία αντανακλά και τη συναλλαγματική στρατηγική της χώρας και την εξέλιξη της ονομαστικής σταθμισμένης συναλλαγματικής ισοτιμίας. Αρχικά, όταν το λίτας ήταν συνδεδεμένο με το δολάριο ΗΠΑ στο πλαίσιο του καθεστώτος της επιτροπής συναλλάγματος, οι τιμές των εισαγομένων ήταν χαμηλές λόγω της έντονης ανατίμησης του δολαρίου ΗΠΑ. Το 2002 το λίτας Λιθουανίας συνδέθηκε με το ευρώ και, στη συνέχεια, οι τιμές εισαγομένων υποχώρησαν λόγω της έντονης ανατίμησης του ευρώ έναντι άλλων νομισμάτων έως το 2004. Η περίοδος αρνητικού πληθωρισμού από το 2002 έως το πρώτο εξάμηνο του 2004 οφειλόταν ως επί το πλείστον σε εξωτερικούς παράγοντες και στον αυξημένο ανταγωνισμό σε ορισμένες εγχώριες αγορές. Από το 2001 καταγράφεται σχετικά υψηλή αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ, με κύριο προωθητικό παράγοντα την εγχώρια ζήτηση, η οποία συνέβαλε στη μείωση της ανεργίας. Η αύξηση της μισθολογικής δαπάνης ανά μισθωτό επιταχύνθηκε σημαντικά τα τελευταία έτη. Αν και η άνοδος του κόστους εργασίας ανά μονάδα προϊόντος περιορίστηκε από την έντονη αύξηση της παραγωγικότητας της εργασίας έως το 2004,

αυξήθηκε σε 3,8% το 2005. Η εξέταση των πρόσφατων τάσεων φανερώνει ότι ο ετήσιος μέσος πληθωρισμός βάσει του ΕνΔΤΚ κατέγραψε αύξηση 2,7% το 2005. Ο ετήσιος ρυθμός πληθωρισμού βάσει του ΕνΔΤΚ επιταχύνθηκε σε 3,5% τον Ιανουάριο του 2006 και υποχώρησε πάλι σε 3,1% το Μάρτιο.

Υπάρχουν αρκετοί κίνδυνοι ανόδου του πληθωρισμού στη Λιθουανία τα επόμενα χρόνια. Πρώτον, το επίπεδο των τιμών φυσικού αερίου που κατέβαλλαν τα νοικοκυριά το 2005 εξακολουθούσε να αντιστοιχεί μόνο σε 50% περίπου του μέσου επιπέδου στη ζώνη του ευρώ, ενώ δεν έχει ακόμη ολοκληρωθεί η εναρμόνιση των ειδικών φόρων κατανάλωσης για τα καύσιμα, τον καπνό και τα οιοπνευματώδη ποτά με τους αντίστοιχους της ΕΕ. Η εναρμόνιση των φόρων ειδικής κατανάλωσης επί των προϊόντων καπνού θα έχει σωρευτικά ανοδική επίδραση στον πληθωρισμό 2 εκατοστιαίες μονάδες την περίοδο μέχρι το 2010. Δεύτερον, η ιδιαίτερα εύρωστη αύξηση της παραγωγής, που τροφοδοτείται από την έντονη πιστωτική επέκταση και τα χαμηλά επιτόκια, και τα φαινόμενα συμφόρησης στην αγορά εργασίας συνεπάγονται κίνδυνο αύξησης του κόστους εργασίας ανά μονάδα προϊόντος και, γενικότερα, των εγχώριων τιμών. Μολονότι οι αναμενόμενες αυξήσεις των τιμών της ενέργειας, των έμμεσων φόρων και των διοικητικά καθοριζόμενων τιμών από μόνες τους αναμένεται ότι θα οδηγήσουν σε μεμονωμένες και μη επαναλαμβανόμενες διαταραχές των τιμών, ο συνδυασμός όλων αυτών των διαταραχών, σε ένα περιβάλλον πολύ εύρωστης ανάπτυξης και αυξανόμενης στενότητας στην αγορά εργασίας, συνεπάγεται τον κίνδυνο εμφάνισης δευτερογενών επιδράσεων και, ως εκ τούτου, πιο σημαντικής και πιθανώς παρατεταμένης ανόδου του πληθωρισμού. Επιπλέον, η διαδικασία σύγκλισης ενδέχεται να επηρεάσει τον πληθωρισμό τα επόμενα έτη, αν και είναι δύσκολο να υπολογιστεί το ακριβές μέγεθος της επίδρασης.

Το 2005 η Λιθουανία κατέγραψε δημοσιονομικό έλλειμμα 0,5% του ΑΕΠ, δηλ. πολύ χαμηλότερο από την τιμή αναφοράς. Η Λιθουανία δεν παρουσιάζει υπερβολικό έλλειμμα. Για το 2006 προβλέπεται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή

ελαφρά αύξηση σε 0,6% του ΑΕΠ. Ο λόγος του χρέους της γενικής κυβέρνησης μειώθηκε σε 18,7% του ΑΕΠ το 2005 και προβλέπεται να αυξηθεί σε 18,9% το 2006, παραμένοντας πολύ κάτω από την τιμή αναφοράς 60%. Ο μεσοπρόθεσμος στόχος προσδιορίζεται ποσοτικά στο πρόγραμμα σύγκλισης της χώρας ως έλλειμμα ύψους 1% του ΑΕΠ. Όσον αφορά άλλους δημοσιονομικούς παράγοντες, ο λόγος του ελλείμματος το 2004 και το 2005 δεν υπερέβη το λόγο των δημόσιων επενδύσεων προς το ΑΕΠ.

Σύμφωνα με τις τελευταίες προβολές της Επιτροπής Οικονομικής Πολιτικής της ΕΕ και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η Λιθουανία αναμένεται να σημειώσει μέτρια καθαρή αύξηση των δαπανών που συνδέονται με τη γήρανση του πληθυσμού, κατά 1,4 εκατ. μονάδες του ΑΕΠ την περίοδο μέχρι το 2050. Αυτό αντανακλά εν μέρει τις μεταρρυθμίσεις που έγιναν στο σύστημα συντάξεων κατά το παρελθόν. Όμως απαιτείται επαγρύπνηση, καθώς οι δημογραφικές, οικονομικές και χρηματοπιστωτικές εξελίξεις ενδέχεται τελικά να αποδειχθούν λιγότερο ευνοϊκές από τις υποθέσεις στις οποίες βασίζονται οι προβολές.

Το λίτας Λιθουανίας συμμετέχει στον ΜΣΙ ΙΙ επί 22 περίπου μήνες, δηλ. λιγότερο από δύο έτη πριν από την εξέταση εκ μέρους της ΕΚΤ. Κατά το δίμηνο της περιόδου αναφοράς πριν από την ένταξή του στον ΜΣΙ ΙΙ, το λίτας ήταν σταθερό στο επίπεδο της μετέπειτα κεντρικής ισοτιμίας του έναντι του ευρώ στο πλαίσιο του ΜΣΙ ΙΙ. Η Λιθουανία εντάχθηκε στον ΜΣΙ ΙΙ διατηρώντας το υφιστάμενο καθεστώς επιτροπής συναλλάγματος, στο πλαίσιο μονομερούς δέσμευσης της χώρας, χωρίς έτσι να δημιουργούνται πρόσθετες υποχρεώσεις για την ΕΚΤ. Από την ένταξή του στον ΜΣΙ ΙΙ, το λίτας παραμένει στο επίπεδο της κεντρικής του ισοτιμίας. Η Λιθουανία δεν υποτίμησε την κεντρική ισοτιμία του νομίσματός της με δική της πρωτοβουλία. Αν και το καθεστώς επιτροπής συναλλάγματος σήμαινε ότι η Lietuvos bankas (Τράπεζα της Λιθουανίας) πραγματοποιούσε τακτικές παρεμβάσεις στις αγορές συναλλάγματος, ο όγκος των πράξεων σε συνάλλαγμα που διενήργησε με εμπορικές

τράπεζες της χώρας ήταν μικρός σε καθαρή βάση. Τα επίπεδα των πραγματικών συναλλαγματικών ισοτιμιών – τόσο της διμερούς έναντι του ευρώ όσο και της σταθμισμένης – είναι κάπως υψηλότερα από τους ιστορικούς μέσους όρους. Οι δείκτες αυτοί όμως θα πρέπει να ερμηνεύονται με επιφύλαξη καθώς κατά την περίοδο αναφοράς η Λιθουανία βρισκόταν σε διαδικασία μετάβασης στην οικονομία της αγοράς, γεγονός που δυσχεραίνει την αξιολόγηση των εξελίξεων των πραγματικών ισοτιμιών με βάση τα ιστορικά δεδομένα. Παρά ταύτα, το έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών και του ισοζυγίου κίνησης κεφαλαίων μαζί είναι σχετικά μεγάλο, και διαμορφώθηκε σε 5,6% του ΑΕΠ το 2005. Οι καθαρές εισροές ξένων άμεσων επενδύσεων κάλυψαν αυτό το έλλειμμα κατά ελαφρώς λιγότερο από το ήμισυ.

Το μέσο επίπεδο των μακροπρόθεσμων επιτοκίων ήταν 3,7% κατά την περίοδο αναφοράς, δηλ. αρκετά χαμηλότερο από την τιμή αναφοράς για το κριτήριο των επιτοκίων. Τα μακροπρόθεσμα επιτόκια συνέχισαν να συγκλίνουν προς τις μέσες αποδόσεις των ομολόγων στη ζώνη του ευρώ, αντανακλώντας την αξιοπιστία του καθεστώτος επιτροπής συναλλάγματος και την εμπιστοσύνη της αγοράς στις γενικότερες οικονομικές και δημοσιονομικές εξελίξεις στη Λιθουανία.

Συνολικά, προκειμένου να εξασφαλιστεί υψηλός βαθμός διατηρήσιμης σύγκλισης, η Λιθουανία θα πρέπει να ασκήσει επαρκώς αυστηρή δημοσιονομική πολιτική ώστε να μειωθεί ο κίνδυνος συσσώρευσης πληθωριστικών πιέσεων από την πλευρά της ζήτησης. Η αυστηρή δημοσιονομική πολιτική θα στηρίξει επίσης τη δημοσιονομική εξυγίανση. Επίσης, η παρατηρούμενη πιστωτική επέκταση που επί του παρόντος είναι έντονη και το μεγάλο έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών χρήζουν προσεκτικής παρακολούθησης, καθώς ενδέχεται να υποδηλώνουν την εμφάνιση ανισορροπιών. Επιπλέον, είναι σημαντικό να ενισχυθεί περαιτέρω ο ανταγωνισμός στις αγορές προϊόντων, να προωθηθεί η απελευθέρωση των τομέων που υπάγονται ακόμη σε διοικητικούς περιορισμούς, να εφαρμοστούν κατάλληλες μισθολογικές πολιτικές που να αντανακλούν την

άνοδο της παραγωγικότητας της εργασίας και τις εξελίξεις σε ανταγωνίστριες χώρες και να βελτιωθεί περαιτέρω η λειτουργία των αγορών εργασίας. Αυτά τα μέτρα θα συμβάλουν στη διατήρηση ενός περιβάλλοντος που ευνοεί τη σταθερότητα των τιμών και στηρίζει την ανταγωνιστικότητα και την απασχόληση.

Το Σύνταγμα της Λιθουανίας και ο νόμος για τη Lietuvos bankas τροποποιήθηκαν τελευταία και άλλοι νόμοι καταργήθηκαν (ο νόμος για την έκδοση χρήματος, ο νόμος για την αλλαγή της ονομασίας και των ποσοτήτων νομισματικών μονάδων, ο νόμος για το χρήμα και ο νόμος για την αξιοπιστία του λίτας) στις 25 Απριλίου 2006. Έπειτα από αυτές τις πρόσφατες τροποποιήσεις, το Σύνταγμα της Λιθουανίας και ο νόμος για τη Lietuvos bankas είναι συμβατοί με τις απαιτήσεις της Συνθήκης και του Καταστατικού για το Τρίτο Στάδιο της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης.

ΣΛΟΒΕΝΙΑ

Κατά την περίοδο αναφοράς, ο δωδεκάμηνος μέσος ρυθμός πληθωρισμού βάσει του ΕνΔΤΚ στη Σλοβενία ήταν 2,3%, δηλ. κάτω από την τιμή αναφοράς για το κριτήριο της σταθερότητας των τιμών όπως ορίζεται στη Συνθήκη. Σύμφωνα με τις πλέον πρόσφατες πληροφορίες, ο δωδεκάμηνος μέσος ρυθμός πληθωρισμού βάσει του ΕνΔΤΚ αναμένεται να παραμείνει σταθερός τους επόμενους μήνες.

Αν ανατρέξουμε σε μια μακρότερη περίοδο, η Σλοβενία καταγράφει χαμηλούς ρυθμούς πληθωρισμού μόνο εδώ και σχετικά μικρή χρονική περίοδο. Ο πληθωρισμός των τιμών καταναλωτή στη Σλοβενία υποχώρησε σημαντικά μεταξύ 1995 και 2005. Αυτή η εξέλιξη αντανακλά μια σειρά σημαντικών επιλογών πολιτικής, ιδίως την εισαγωγή ενός νέου πλαισίου νομισματικής πολιτικής το 2001 με πρωταρχικό σκοπό τη σταθερότητα των τιμών, καθώς και την ένταξη στον ΜΣΙ ΙΙ τον Ιούνιο του 2004. Στο διάστημα από την ένταξη στον ΜΣΙ ΙΙ, η Banka Slovenija (Τράπεζα της Σλοβενίας) έχει χρησιμοποιήσει επανειλημμένως τη διευκόλυνση διεξαγωγής

πράξεων ανταλλαγής νομισμάτων για να κρατήσει σταθερή τη συναλλαγματική ισοτιμία ευρώ-τόλαρ, διατηρώντας ταυτόχρονα τα εγχώρια επιτόκια υψηλότερα από τα αντίστοιχα της ζώνης του ευρώ. Αυτή η πολιτική, συνέπεια της οποίας ήταν η διαμόρφωση μεγάλης διαφοράς των βραχυπρόθεσμων επιτοκίων έναντι της ζώνης του ευρώ, διευκόλυνε τη διαδικασία αποκλιμάκωσης του πληθωρισμού. Για το μεγαλύτερο μέρος της επισκοπούμενης περιόδου, η εξέλιξη του πληθωρισμού πρέπει να εξετάζεται στο πλαίσιο της αρκετά εύρωστης αύξησης του πραγματικού ΑΕΠ και των σχετικά σταθερών συνθηκών στην αγορά εργασίας. Η μισθολογική δαπάνη ανά μισθωτό αυξάνεται με σχετικά υψηλό ρυθμό, ο οποίος όμως επιβραδύνεται από το 2000, ενώ ο ρυθμός αύξησης του κόστους εργασίας ανά μονάδα προϊόντος υποχωρεί σταδιακά από το 2001. Η εξέταση των πρόσφατων τάσεων φανερώνει ότι ο ετήσιος μέσος ρυθμός πληθωρισμού βάσει του ΕνΔΤΚ διαμορφώθηκε σε 2,5% το 2005. Το 2006, ο ετήσιος ρυθμός πληθωρισμού βάσει του ΕνΔΤΚ ήταν 2,6% τον Ιανουάριο και μειώθηκε σε 2,0% το Μάρτιο.

Όσον αφορά το μέλλον, από τους παράγοντες που μπορεί να προβλεφθεί ότι θα ασκήσουν ανοδικές πιέσεις στον πληθωρισμό στη Σλοβενία, η εναρμόνιση των φόρων ειδικής κατανάλωσης για τον καπνό αναμένεται να πραγματοποιηθεί σε τρεις φάσεις μέχρι το 2008, συμβάλλοντας συνολικά κατά 0,5 εκατοστιαία μονάδα στην αύξηση του πληθωρισμού βάσει του ΕνΔΤΚ. Επιπλέον, η προβλεπόμενη στον προϋπολογισμό πιθανή αύξηση του ΦΠΑ από 1η Ιανουαρίου 2007 ενδέχεται να ασκήσει άμεση ανοδική επίδραση στον πληθωρισμό κατά περίπου 0,7 της εκατοστιαίας μονάδας το 2007. Αρκετοί είναι οι κίνδυνοι ανόδου του πληθωρισμού που διαφαίνονται. Πρώτον, κίνδυνοι που συνδέονται με τη σχετικά έντονη εγχώρια ζήτηση, ιδίως στο πλαίσιο της επιταχυνόμενης πιστωτικής επέκτασης και της περαιτέρω σύγκλισης των επιτοκίων. Δεύτερον, κίνδυνοι που συνδέονται με αυξήσεις των διοικητικά καθοριζόμενων τιμών και τη σταδιακή εξάλειψη της μειωτικής επίδρασης που έχει ο αυξημένος ανταγωνισμός στον πληθωρισμό. Επίσης, υπάρχουν κίνδυνοι που συνδέονται με τις μισθολογικές αυξήσεις και

με πιθανές δευτερογενείς επιδράσεις από την πρόσφατη άνοδο των τιμών της ενέργειας. Εξάλλου, η διαδικασία σύγκλισης είναι πιθανό να επηρεάσει τον πληθωρισμό τα επόμενα χρόνια, αν και η ακριβής έκταση της επίδρασης είναι δύσκολο να εκτιμηθεί.

Το 2005 η Σλοβενία κατέγραψε δημοσιονομικό έλλειμμα 1,8% του ΑΕΠ, δηλ. αρκετά κάτω από την τιμή αναφοράς. Η Σλοβενία δεν παρουσιάζει υπερβολικό έλλειμμα. Για το 2006 προβλέπεται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ελαφρά αύξηση σε 1,9% του ΑΕΠ. Ο λόγος του χρέους της γενικής κυβέρνησης προς το ΑΕΠ μειώθηκε σε 29,1% το 2005 και προβλέπεται να αυξηθεί σε 29,9% το 2006, παραμένοντας έτσι κάτω από την τιμή αναφοράς 60%. Βάσει των δημοσιονομικών αποτελεσμάτων που προβλέπονται στο πρόγραμμα σύγκλισης της χώρας, απαιτείται περαιτέρω δημοσιονομική εξυγίανση προκειμένου να επιτύχει η Σλοβενία το μεσοπρόθεσμο στόχο της, ο οποίος προσδιορίζεται ποσοτικά στο πρόγραμμα σύγκλισης ως έλλειμμα ύψους 1% του ΑΕΠ. Όσον αφορά άλλους δημοσιονομικούς παράγοντες, το 2004 και το 2005 ο λόγος του ελλείμματος δεν υπερέβη το λόγο των δημόσιων επενδύσεων προς το ΑΕΠ.

Σύμφωνα με τις τελευταίες προβολές της Επιτροπής Οικονομικής Πολιτικής της ΕΕ και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η Σλοβενία αναμένεται να σημειώσει μεγάλη αύξηση των δαπανών που συνδέονται με τη γήρανση του πληθυσμού, ίση προς 9,7 εκατοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ την περίοδο μέχρι το 2050. Η επιβάρυνση αυτή θα πρέπει να αντιμετωπιστεί από νωρίς, κάτι που θα διευκολυνθεί εάν τα δημόσια οικονομικά διαθέτουν επαρκές περιθώριο ελιγμών πριν από την περίοδο κατά την οποία προβλέπεται να επιδεινωθεί η δημογραφική κατάσταση.

Το τόλαρ Σλοβενίας συμμετέχει στον ΜΣΙ ΙΙ επί 22 μήνες περίπου, δηλ. λιγότερο από δύο χρόνια πριν από την εξέταση της ΕΚΤ. Κατά το δίμηνο της περιόδου αναφοράς πριν από την ένταξή του στον ΜΣΙ ΙΙ, το τόλαρ υποτιμήθηκε σταδιακά έναντι του ευρώ. Η Σλοβενία εντάχθηκε στον ΜΣΙ ΙΙ με κεντρική ισοτιμία 239,64 τόλαρ ανά ευρώ, που αποτελούσε την τρέχουσα ισοτιμία του

κατά το χρόνο ένταξης. Με την ένταξη στον ΜΣΙ ΙΙ τερματίστηκε η πολιτική της υποτίμησης του τόλαρ έναντι του ευρώ. Εντός του μηχανισμού, η Σλοβενία δεν έχει υποτιμήσει με δική της πρωτοβουλία την κεντρική ισοτιμία του νομίσματός της έναντι του ευρώ και κατόρθωσε να κρατήσει το τόλαρ κοντά στην κεντρική του ισοτιμία, διατηρώντας ταυτόχρονα τα εγχώρια βραχυπρόθεσμα επιτόκια υψηλότερα από τα αντίστοιχα της ζώνης του ευρώ. Η Banka Slovenije έκανε χρήση της διευκόλυνσης πράξεων ανταλλαγής νομισμάτων για να διατηρήσει τη μεταβλητότητα του νομίσματός της σε χαμηλά επίπεδα. Προκειμένου να μειώσει το ποσό των συσσωρευμένων πράξεων ανταλλαγής που εκκρεμούσαν, περιστασιακά προέβη σε πράξεις οριστικής αγοράς ξένων νομισμάτων, που οδήγησαν σε συνολικά μεγάλες καθαρές αγορές συναλλάγματος, προκειμένου να απορροφήσει δυνητικές ανοδικές πιέσεις στο νόμισμα. Η πραγματική συναλλαγματική ισοτιμία του τόλαρ – τόσο η διμερής έναντι του ευρώ όσο και η σταθμισμένη – ήταν τον Απρίλιο του 2006 κοντά στους ιστορικούς μέσους όρους όπως έχουν υπολογιστεί από τον Ιανουάριο του 1996 και από την εισαγωγή του ευρώ. Όσον αφορά άλλες εξελίξεις στον εξωτερικό τομέα, το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών και το ισοζύγιο κίνησης κεφαλαίων μαζί είναι σε γενικές γραμμές ισοσκελισμένο στη Σλοβενία την τελευταία δεκαετία.

Το μέσο επίπεδο των μακροπρόθεσμων επιτοκίων ήταν 3,8% κατά την περίοδο αναφοράς, δηλ. αρκετά κάτω από την τιμή αναφοράς για το κριτήριο των επιτοκίων. Τα μακροπρόθεσμα επιτόκια στη Σλοβενία συνέκλιναν σταθερά προς τις μέσες αποδόσεις των ομολόγων στη ζώνη του ευρώ, αντανakλώντας ιδίως την εμπιστοσύνη στη νομισματική και τη συναλλαγματική πολιτική που ακολουθεί η Banka Slovenije και στις γενικότερες οικονομικές και δημοσιονομικές εξελίξεις στη Σλοβενία.

Συνολικά, προκειμένου να εξασφαλιστεί υψηλός βαθμός διατηρήσιμης σύγκλισης, θα πρέπει η Σλοβενία να ακολουθήσει μια σταθερή πορεία δημοσιονομικής εξυγίανσης – που επίσης θα μειώσει τις πιθανές πιέσεις από την πλευρά

της ζήτησης – και πολιτική μετριοπαθών μισθολογικών αυξήσεων, που θα αντανάκλα την άνοδο της παραγωγικότητας της εργασίας και τις εξελίξεις σε ανταγωνίστριες χώρες. Επίσης είναι απαραίτητο να προωθήσει διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις. Πιο συγκεκριμένα, η αυξημένη ευελιξία της αγοράς εργασίας, μέσω της κατάργησης της τιμαριθμικής αναπροσαρμογής, και η συνέχιση της απελευθέρωσης των τομέων που υπάγονται ακόμη σε διοικητικούς περιορισμούς, που θα οδηγήσει σε αύξηση του ανταγωνισμού στις αγορές προϊόντων, θα συμβάλουν στη δημιουργία ενός περιβάλλοντος που ευνοεί τη σταθερότητα των τιμών.

Μετά την πρόσφατη τροποποίηση του νόμου για τη Banka Slovenije, το καταστατικό της είναι συμβατό προς τις διατάξεις της Συνθήκης και του Καταστατικού για το Τρίτο Στάδιο της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι

ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΗΣ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ
ΣΥΓΚΛΙΣΗΣ

I ΠΛΑΙΣΙΟ ΑΝΑΛΥΣΗΣ

Για να εξετάσει την οικονομική σύγκλιση της Λιθουανίας και της Σλοβενίας, των δύο κρατών μελών που υπέβαλαν αίτημα για την αξιολόγησή τους, η ΕΚΤ χρησιμοποιεί ένα ενιαίο πλαίσιο ανάλυσης το οποίο εφαρμόζεται σε κάθε επιμέρους χώρα. Το ενιαίο πλαίσιο βασίζεται, πρώτον, στις διατάξεις της Συνθήκης και στην εφαρμογή τους εκ μέρους της ΕΚΤ σε σχέση με την εξέλιξη των τιμών, τις δημοσιονομικές θέσεις και τους λόγους του χρέους προς το ΑΕΠ, τις συναλλαγματικές ισοτιμίες και τα μακροπρόθεσμα επιτόκια, καθώς και άλλους συναφείς παράγοντες. Δεύτερον, βασίζεται σε ορισμένους πρόσθετους οικονομικούς αναδρομικούς δείκτες και δείκτες μελλοντικών εξελίξεων που θεωρούνται χρήσιμοι για τη λεπτομερέστερη εξέταση της διατηρησιμότητας της σύγκλισης. Τα Πλαίσια 1 έως 4 υπενθυμίζουν εν συντομία τις σχετικές διατάξεις της Συνθήκης και παραθέτουν μεθοδολογικές λεπτομέρειες που οριοθετούν την εφαρμογή των διατάξεων αυτών εκ μέρους της ΕΚΤ.

Η παρούσα έκθεση βασίζεται σε αρχές οι οποίες διατυπώθηκαν σε προηγούμενες εκθέσεις του ΕΝΙ και της ΕΚΤ, προκειμένου να εξασφαλιστούν η συνέχεια και η ίση μεταχείριση. Ειδικότερα, η ΕΚΤ χρησιμοποιεί μια σειρά κατευθυντήριων αρχών κατά την εφαρμογή των κριτηρίων σύγκλισης. Πρώτον, τα επιμέρους κριτήρια ερμηνεύονται συστατικά και εφαρμόζονται αυστηρά. Το σκεπτικό της καθιέρωσης της αρχής αυτής είναι ότι τα εν λόγω κριτήρια αποσκοπούν κυρίως να εξασφαλίσουν ότι στη ζώνη του ευρώ θα συμμετέχουν μόνο τα κράτη μέλη των οποίων οι οικονομικές συνθήκες συντελούν στη διατήρηση της σταθερότητας των τιμών και στη συνοχή της ζώνης του ευρώ. Δεύτερον, καθώς τα κριτήρια σύγκλισης αποτελούν ένα ομοιογενές και ολοκληρωμένο σύνολο, πρέπει να ικανοποιούνται όλα ανεξαιρέτως. Στο πλαίσιο της Συνθήκης, τα κριτήρια έχουν το ίδιο κύρος και η παράθεσή τους δεν είναι ιεραρχική. Τρίτον, τα κριτήρια σύγκλισης πρέπει να πληρούνται σύμφωνα με τρέχοντα στοιχεία. Τέταρτον, η εφαρμογή των κριτηρίων σύγκλισης πρέπει να είναι συνεπής, διαφανής και απλή. Επιπλέον, τονίζεται και πάλι ότι είναι σημαντικό τα κριτήρια

σύγκλισης να πληρούνται όχι μόνο σε μια συγκεκριμένη χρονική στιγμή, αλλά σε διατηρήσιμη βάση. Για το λόγο αυτό, στο πλαίσιο της εξέτασης των χωρών αναλύεται και η διατηρησιμότητα της σύγκλισης.

Για το σκοπό αυτό, οι οικονομικές εξελίξεις των δύο χωρών εξετάζονται με βάση αναδρομικά στοιχεία που καλύπτουν κατά κύριο λόγο την τελευταία δεκαετία. Με αυτό τον τρόπο μπορεί να προσδιοριστεί ακριβέστερα ο βαθμός στον οποίο η πρόοδος που έχει επιτευχθεί οφείλεται σε πραγματικές διαρθρωτικές προσαρμογές. Αυτό, με τη σειρά του, θεωρείται ότι θα επιτρέψει να εκτιμηθεί καλύτερα κατά πόσον η οικονομική σύγκλιση είναι διατηρήσιμη. Ταυτόχρονα, πρέπει να λαμβάνεται δεόντως υπόψη το γεγονός ότι τα αναδρομικά στοιχεία για την πλειονότητα των νέων κρατών μελών μπορεί να επηρεάζονται έντονα από τη μεταβατική φάση στην οποία βρίσκονται οι χώρες αυτές. Επιπλέον, στο βαθμό που κρίνεται σκόπιμο, εξετάζονται οι προοπτικές για το μέλλον. Στο πλαίσιο αυτό εφιστάται η προσοχή στο γεγονός ότι η διατηρησιμότητα των ευνοϊκών οικονομικών εξελίξεων εξαρτάται σε καθοριστικό βαθμό από το κατά πόσον η οικονομική πολιτική θα ανταποκριθεί με τρόπο πρόσφορο και διαρκή στις σημερινές και στις μελλοντικές προκλήσεις. Γενικά, τονίζεται ότι η εξασφάλιση της διατηρησιμότητας της οικονομικής σύγκλισης εξαρτάται τόσο από την επίτευξη μιας καλής αφετηρίας όσο και από τις πολιτικές που θα ακολουθηθούν μετά την υιοθέτηση του ευρώ.

Το ενιαίο πλαίσιο εφαρμόζεται σε καθένα από δύο κράτη μέλη. Η εξέταση κατά χώρα, η οποία εστιάζεται στις επιδόσεις του κάθε κράτους μέλους, έχει αυτόνομο χαρακτήρα, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 121 της Συνθήκης.

Όσον αφορά την εξέλιξη των τιμών, οι διατάξεις της Συνθήκης και η εφαρμογή τους εκ μέρους της ΕΚΤ περιγράφονται στο Πλαίσιο 1.

Πλαίσιο Ι

Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΤΙΜΩΝ

1 Οι διατάξεις της Συνθήκης

Σύμφωνα με το Άρθρο 121(1), πρώτη περίπτωση, απαιτείται:

«επίτευξη υψηλού βαθμού σταθερότητας τιμών. Αυτό καταδεικνύεται από ρυθμό πληθωρισμού που προσεγγίζει τον αντίστοιχο ρυθμό των τριών, το πολύ, κρατών μελών με τις καλύτερες επιδόσεις από άποψη σταθερότητας τιμών».

Το Άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου σχετικά με τα κριτήρια σύγκλισης που αναφέρονται στο Άρθρο 121 της Συνθήκης ορίζει τα εξής:

«Το κριτήριο της σταθερότητας των τιμών, που αναφέρεται στο Άρθρο 121(1), πρώτη περίπτωση, της Συνθήκης, σημαίνει ότι ένα κράτος μέλος έχει σταθερές επιδόσεις στο θέμα των τιμών και μέσο ρυθμό πληθωρισμού, καταγεγραμμένο επί ένα έτος πριν από τον έλεγχο, που δεν υπερβαίνει εκείνο των τριών, το πολύ, κρατών μελών με τις καλύτερες επιδόσεις από άποψη σταθερότητας τιμών, περισσότερο από 1,5 εκατοστιαία μονάδα. Ο πληθωρισμός υπολογίζεται βάσει του δείκτη τιμών καταναλωτή (ΔΤΚ) σε συγκρίσιμη βάση, λαμβανομένων υπόψη των διαφορών των εθνικών ορισμών.»

2 Εφαρμογή των διατάξεων της Συνθήκης

Στο πλαίσιο της παρούσας Έκθεσης, η ΕΚΤ εφαρμόζει τις διατάξεις της Συνθήκης ως εξής:

- Πρώτον, όσον αφορά το «μέσο ρυθμό πληθωρισμού, καταγεγραμμένο επί ένα έτος πριν από τον έλεγχο», ο ρυθμός πληθωρισμού υπολογίστηκε με βάση τη μεταβολή του τελευταίου διαθέσιμου δωδεκάμηνου μέσου όρου του Εναρμονισμένου Δείκτη Τιμών Καταναλωτή (ΕνΔΤΚ) σε σύγκριση με τον προηγούμενο δωδεκάμηνο μέσο όρο. Έτσι, σχετικά με το ρυθμό πληθωρισμού, ως περίοδος αναφοράς στην παρούσα Έκθεση λαμβάνεται το διάστημα Απριλίου 2005-Μαρτίου 2006.
- Δεύτερον, η έννοια των «τριών, το πολύ, κρατών μελών με τις καλύτερες επιδόσεις από άποψη σταθερότητας τιμών», που χρησιμοποιείται για να προσδιοριστεί η τιμή αναφοράς, εφαρμόστηκε με βάση το μη σταθμικό αριθμητικό μέσο όρο του ρυθμού πληθωρισμού των τριών χωρών της ΕΕ με τους χαμηλότερους ρυθμούς πληθωρισμού: Σουηδία (0,9%), Φινλανδία (1,0%) και Πολωνία (1,5%). Άρα, ο μέσος ρυθμός είναι 1,1% και, αφού προστεθεί 1,5 εκατοστιαία μονάδα, προκύπτει τιμή αναφοράς 2,6%.

Ο πληθωρισμός μετρήθηκε βάσει του ΕνΔΤΚ, ο οποίος σχεδιάστηκε για να αξιολογηθεί η σύγκλιση όσον αφορά τη σταθερότητα των τιμών σε συγκρίσιμη βάση (βλ. το παράρτημα για τη στατιστική μεθοδολογία του Κεφαλαίου Ι). Για ενημερωτικούς λόγους, ο μέσος ρυθμός πληθωρισμού της ζώνης του ευρώ παρουσιάζεται στο παράρτημα για τη στατιστική μεθοδολογία της παρούσας Έκθεσης.

Προκειμένου να εξεταστεί αναλυτικότερα η διατηρησιμότητα της εξέλιξης των τιμών, ο μέσος ρυθμός πληθωρισμού (βάσει του ΕνΔΤΚ) που σημειώθηκε στη δωδεκάμηνη περίοδο αναφοράς από τον Απρίλιο του 2005 έως το Μάρτιο του 2006 αξιολογείται υπό το πρίσμα των οικονομικών επιδόσεων των κρατών μελών ως προς τη σταθερότητα των τιμών την τελευταία δεκαετία. Εν προκειμένω, η προσοχή εστιάζεται στον προσανατολισμό της νομισματικής πολιτικής, και ιδίως στο κατά πόσον οι νομισματικές αρχές δίνουν πρωτίστως έμφαση στην επίτευξη και διατήρηση της σταθερότητας των τιμών, καθώς και στη συμβολή άλλων τομέων της οικονομικής πολιτικής στην επίτευξη του στόχου αυτού. Επιπλέον, λαμβάνονται υπόψη και οι σχετικές επιδράσεις του μακροοικονομικού περιβάλλοντος. Η εξέλιξη των τιμών εξετάζεται υπό το πρίσμα των συνθηκών προσφοράς και ζήτησης και επικεντρώνεται, μεταξύ άλλων, στους παράγοντες που επηρεάζουν το κόστος εργασίας ανά μονάδα προϊόντος και τις τιμές των εισαγομένων. Τέλος,

λαμβάνονται υπόψη οι τάσεις άλλων συναφών δεικτών τιμών (όπως ο ΕνΔΤΚ εκτός των μη επεξεργασμένων ειδών διατροφής και της ενέργειας, ο εθνικός ΔΤΚ, ο ΔΤΚ εκτός των μεταβολών της καθαρής έμμεσης φορολογίας, ο αποπληθωριστής της ιδιωτικής κατανάλωσης, ο αποπληθωριστής του ΑΕΠ και οι τιμές παραγωγού). Όσον αφορά τις προοπτικές για το μέλλον, παρέχεται μια εικόνα της αναμενόμενης εξέλιξης του πληθωρισμού στο άμεσο μέλλον, η οποία περιλαμβάνει προβλέψεις των κυριότερων διεθνών οργανισμών και των συμμετεχόντων στην αγορά. Παράλληλα, γίνεται αναφορά και σε ορισμένα διαρθρωτικής φύσεως θέματα, τα οποία είναι σημαντικά για τη διατήρηση περιβάλλοντος που θα συντελεί στη σταθερότητα των τιμών μετά την υιοθέτηση του ευρώ.

Όσον αφορά τις δημοσιονομικές εξελίξεις, οι διατάξεις της Συνθήκης και η εφαρμογή τους εκ μέρους της ΕΚΤ, καθώς και ορισμένα διαδικαστικά θέματα, περιγράφονται στο Πλαίσιο 2.

Πλαίσιο 2

ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ

1 Οι διατάξεις της Συνθήκης

Σύμφωνα με το Άρθρο 121(1), δεύτερη περίπτωση, απαιτείται:

«σταθερότητα των δημόσιων οικονομικών. Αυτή καταδεικνύεται από την επίτευξη δημοσιονομικής κατάστασης χωρίς υπερβολικό δημοσιονομικό έλλειμμα, κατά την έννοια του Άρθρου 104(6)».

Το Άρθρο 2 του Πρωτοκόλλου σχετικά με τα κριτήρια σύγκλισης που αναφέρονται στο Άρθρο 121 της Συνθήκης ορίζει ότι το κριτήριο αυτό:

«σημαίνει ότι τη στιγμή της εξέτασης δεν έχει ληφθεί απόφαση του Συμβουλίου για το κράτος μέλος, όπως αναφέρεται στο Άρθρο 104(6) της παρούσας Συνθήκης, όσον αφορά την ύπαρξη υπερβολικού ελλείμματος».

Το Άρθρο 104 καθορίζει τη διαδικασία του υπερβολικού ελλείμματος. Σύμφωνα με το Άρθρο 104(2) και (3), η Ευρωπαϊκή Επιτροπή συντάσσει έκθεση εάν ένα κράτος μέλος δεν εκπληρώνει τους όρους περί δημοσιονομικής πειθαρχίας, ειδικότερα εάν:

(α) ο λόγος του προβλεπόμενου ή υφιστάμενου δημοσιονομικού ελλείμματος προς το ΑΕΠ υπερβαίνει μια τιμή αναφοράς (που σύμφωνα με το Πρωτόκολλο για τη διαδικασία του υπερβολικού ελλείμματος ορίζεται σε 3% του ΑΕΠ), εκτός εάν:

- είτε ο λόγος αυτός σημειώνει ουσιαστική και συνεχή πτώση και έχει φθάσει σε επίπεδο παραπλήσιο της τιμής αναφοράς
- είτε, εναλλακτικά, η υπέρβαση της τιμής αναφοράς είναι απλώς έκτακτη και προσωρινή και ο λόγος παραμένει κοντά στην τιμή αναφοράς,

(β) ο λόγος του δημόσιου χρέους προς το ΑΕΠ υπερβαίνει μια τιμή αναφοράς (που σύμφωνα με το Πρωτόκολλο για τη διαδικασία του υπερβολικού ελλείμματος ορίζεται σε 60% του ΑΕΠ), εκτός εάν ο λόγος μειώνεται επαρκώς και πλησιάζει την τιμή αναφοράς με ικανοποιητικό ρυθμό.

Επιπλέον, η έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής πρέπει να λαμβάνει υπόψη κατά πόσον το δημοσιονομικό έλλειμμα υπερβαίνει τις δαπάνες δημόσιων επενδύσεων, καθώς και όλους τους άλλους σχετικούς παράγοντες, συμπεριλαμβανομένης της μεσοπρόθεσμης οικονομικής και δημοσιονομικής κατάστασης του κράτους μέλους. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή μπορεί επίσης να συντάξει έκθεση εάν, μολονότι πληρούνται οι όροι των κριτηρίων, θεωρεί ότι υπάρχει σε ένα κράτος μέλος κίνδυνος υπερβολικού ελλείμματος. Η Οικονομική και Δημοσιονομική Επιτροπή διατυπώνει γνώμη βάσει της έκθεσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Τέλος, σύμφωνα με το Άρθρο 104(6), το Συμβούλιο της ΕΕ, με ειδική πλειοψηφία, με βάση σύσταση της Επιτροπής και αφού λάβει υπόψη τυχόν παρατηρήσεις του κράτους μέλους, αποφασίζει, μετά από συνολική εκτίμηση, αν υφίσταται ή όχι υπερβολικό έλλειμμα στο εν λόγω κράτος μέλος.

2 Εφαρμογή των διατάξεων της Συνθήκης

Προκειμένου να εξετάσει τη σύγκλιση, η ΕΚΤ διατυπώνει την άποψή της για τις δημοσιονομικές εξελίξεις. Όσον αφορά τη διατηρησιμότητα των δημόσιων οικονομικών, η ΕΚΤ εξετάζει βασικούς δείκτες των δημοσιονομικών εξελίξεων από το 1996 έως το 2005, λαμβάνει υπόψη της τις προοπτικές και τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν τα οικονομικά της γενικής κυβέρνησης και εστιάζει την προσοχή της στη συσχέτιση της εξέλιξης του ελλείμματος και αυτής του χρέους.

Όσον αφορά το Άρθρο 104, η ΕΚΤ, αντίθετα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, δεν έχει επίσημο ρόλο στη διαδικασία του υπερβολικού ελλείμματος. Η έκθεση της ΕΚΤ απλώς αναφέρει αν η χώρα υπόκειται σε διαδικασία υπερβολικού ελλείμματος.

Όσον αφορά τη διάταξη της Συνθήκης σύμφωνα με την οποία ο λόγος του δημόσιου χρέους που υπερβαίνει το 60% του ΑΕΠ πρέπει να «μειώνεται επαρκώς και να πλησιάζει την τιμή αναφοράς με ικανοποιητικό ρυθμό», η ΕΚΤ εξετάζει τις παλαιότερες και τις μελλοντικές τάσεις του λόγου του χρέους.

Η εξέταση των δημοσιονομικών εξελίξεων βασίζεται σε στοιχεία που έχουν καταρτιστεί σε εθνολογιστική βάση, σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό Σύστημα Λογαριασμών του 1995 (βλ. το παράρτημα για τη στατιστική μεθοδολογία του Κεφαλαίου 1). Τα περισσότερα στοιχεία που παρουσιάζονται στην παρούσα έκθεση δόθηκαν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή τον Απρίλιο του 2006 και περιλαμβάνουν τη δημοσιονομική θέση κάθε χώρας από το 1996 έως το 2005, καθώς και προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το 2006.

Όσον αφορά τη διατηρησιμότητα των δημόσιων οικονομικών, τα αποτελέσματα κατά το έτος αναφοράς, το 2005, εξετάζονται υπό το πρίσμα των επιδόσεων των κρατών μελών την τελευταία δεκαετία. Αρχικά λαμβάνεται υπόψη η πορεία που ακολούθησε ο λόγος του χρέους κατά την εν λόγω περίοδο και εξετάζονται οι παράγοντες που συνέβαλαν στην πορεία αυτή, δηλ. η διαφορά μεταξύ του ρυθμού αύξησης του ονομαστικού ΑΕΠ και των επιτοκίων, το πρωτογενές αποτέλεσμα του προϋπολογισμού και οι προσαρμογές ελλείμματος-χρέους. Μια τέτοια οπτική επιτρέπει πληρέστερη πληροφόρηση σχετικά με την έκταση της επίδρασης που άσκησε το μακροοικονομικό περιβάλλον, και ιδίως ο συνδυασμός ρυθμού ανάπτυξης και επιτοκίων, στη δυναμική του χρέους. Ταυτόχρονα παρέχει καλύτερη πληροφόρηση ως προς τη συμβολή των προσπαθειών δημοσιονομικής εξυγίανσης, όπως αντικατοπτρίζεται στο πρωτογενές αποτέλεσμα, και ως προς το ρόλο των ειδικών παραγόντων, όπως αυτοί περιλαμβάνονται στην προσαρμογή ελλείμματος-χρέους. Επιπλέον, εξετάζεται η διάρθρωση του δημόσιου χρέους, με ιδιαίτερη έμφαση στο ποσοστό του χρέους που έχει μικρή διάρκεια και στο ποσοστό που έχει συνομολογηθεί σε ξένο νόμισμα, καθώς και στην εξέλιξή τους. Η συσχέτιση αυτών των ποσοστών με το σημερινό επίπεδο του λόγου του χρέους καταδεικνύει σε ποιο βαθμό τα δημοσιονομικά αποτελέσματα είναι ευαίσθητα στις μεταβολές των συναλλαγματικών ισοτιμιών και των επιτοκίων.

Στη συνέχεια, διερευνάται η εξέλιξη του λόγου του ελλείμματος προς το ΑΕΠ. Στο σημείο αυτό είναι χρήσιμο να έχουμε κατά νου ότι η μεταβολή του ετήσιου λόγου του χρέους μιας χώρας επηρεάζεται συνήθως από ποικίλους παράγοντες. Οι επιδράσεις αυτές συχνά διακρίνονται αφενός σε «κυκλικές», οι οποίες αντανakλούν την αντίδραση των ελλειμμάτων στις μεταβολές του οικονομικού κύκλου, και αφετέρου σε «μη κυκλικές», οι οποίες συχνά πιστεύεται ότι αντανakλούν διαρθρωτικής φύσεως ή μόνιμες προσαρμογές της δημοσιονομικής πολιτικής. Ωστόσο, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι οι εν λόγω μη κυκλικές επιδράσεις, όπως ποσοτικοποιούνται στην παρούσα Έκθεση, κατ' ανάγκη αντανakλούν αποκλειστικά κάποια διαρθρωτική μεταβολή της

δημοσιονομικής κατάστασης, διότι περιλαμβάνουν και τυχόν μέτρα πολιτικής και άλλους παράγοντες που έχουν μόνο προσωρινές επιπτώσεις στο δημοσιονομικό αποτέλεσμα. Εξετάζονται επίσης αναλυτικότερα οι τάσεις που παρουσίασαν στο παρελθόν οι δημόσιες δαπάνες και τα έσοδα και παρουσιάζονται οι ευρύτεροι τομείς στους οποίους ίσως χρειαστεί δημοσιονομική εξυγίανση στο μέλλον.

Όσον αφορά τις προοπτικές για το μέλλον, υπενθυμίζονται τα εθνικά σχέδια προϋπολογισμών, καθώς και οι πρόσφατες προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το 2006, και λαμβάνεται υπόψη η μεσοπρόθεσμη στρατηγική της δημοσιονομικής πολιτικής, όπως αντανakλάται στο πρόγραμμα σύγκλισης. Μεταξύ άλλων, αξιολογείται η επίτευξη του μεσοπρόθεσμου στόχου της, όπως προβλέπεται στο Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Επιπλέον, δίδεται έμφαση στις προκλήσεις που θα αντιμετωπίσει μακροπρόθεσμα η διατηρησιμότητα των δημοσιονομικών αποτελεσμάτων, ιδίως σ' αυτές που συνδέονται με το ζήτημα των μη κεφαλαιοποιητικών δημόσιων συνταξιοδοτικών συστημάτων σε συνάρτηση με τις δημογραφικές εξελίξεις και τις εγγυήσεις που παρέχει η κυβέρνηση.

Όσον αφορά την εξέλιξη των συναλλαγματικών ισοτιμιών, οι διατάξεις της Συνθήκης και η εφαρμογή τους εκ μέρους της ΕΚΤ περιγράφονται στο Πλαίσιο 3.

Πλαίσιο 3

Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΗΣ ΙΣΟΤΙΜΙΑΣ

1 Οι διατάξεις της Συνθήκης

Σύμφωνα με το Άρθρο 121(1), τρίτη περίπτωση, απαιτείται:

«τήρηση των κανονικών περιθωρίων διακύμανσης που προβλέπονται από το μηχανισμό συναλλαγματικών ισοτιμιών του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Συστήματος, επί δύο τουλάχιστον χρόνια, χωρίς υποτίμηση έναντι του νομίσματος οποιουδήποτε άλλου κράτους μέλους».

Το Άρθρο 3 του Πρωτοκόλλου σχετικά με τα κριτήρια σύγκλισης που αναφέρονται στο Άρθρο 121 της Συνθήκης ορίζει τα εξής:

«το κριτήριο της συμμετοχής στο μηχανισμό συναλλαγματικών ισοτιμιών του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Συστήματος, που αναφέρεται στο Άρθρο 121(1) της παρούσας Συνθήκης, σημαίνει ότι ένα κράτος μέλος έχει τηρήσει τα κανονικά περιθώρια διακύμανσης που προβλέπει ο μηχανισμός συναλλαγματικών ισοτιμιών του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Συστήματος χωρίς σοβαρή ένταση κατά τα δύο, τουλάχιστον, τελευταία έτη πριν από την εξέταση. Ειδικότερα, το κράτος μέλος δεν πρέπει να έχει υποτιμήσει την κεντρική διμερή ισοτιμία του νομίσματός του έναντι του νομίσματος οποιουδήποτε άλλου κράτους μέλους με δική του πρωτοβουλία μέσα στο ίδιο χρονικό διάστημα».

2 Εφαρμογή των διατάξεων της Συνθήκης

Όσον αφορά τη σταθερότητα της συναλλαγματικής ισοτιμίας, η ΕΚΤ εξετάζει αν η χώρα έχει συμμετάσχει στον ΜΣΙ ΙΙ (ο οποίος διαδέχθηκε τον ΜΣΙ τον Ιανουάριο του 1999) κατά τα δύο, τουλάχιστον, τελευταία έτη πριν από την εξέταση χωρίς σοβαρή ένταση, και κυρίως χωρίς υποτίμηση έναντι του ευρώ. Σε περιπτώσεις μικρότερων περιόδων συμμετοχής, η εξέλιξη της συναλλαγματικής ισοτιμίας εξετάζεται στη διάρκεια μιας διετούς περιόδου αναφοράς, όπως έγινε και σε προηγούμενες εκθέσεις.

Η εξέταση της σταθερότητας της συναλλαγματικής ισοτιμίας έναντι του ευρώ εστιάζει στο αν οι συναλλαγματικές ισοτιμίες προσεγγίζουν τις κεντρικές ισοτιμίες στο πλαίσιο του ΜΣΙ ΙΙ και λαμβάνει επίσης υπόψη τους παράγοντες που ενδέχεται να οδήγησαν σε ανατίμηση. Η διαδικασία αυτή συμβαδίζει με την προσέγγιση που χρησιμοποιήθηκε στο παρελθόν. Από αυτή την άποψη, το εύρος των περιθωρίων διακύμανσης εντός του ΜΣΙ ΙΙ δεν επηρεάζει την εξέταση του κριτηρίου για τη σταθερότητα της συναλλαγματικής ισοτιμίας.

Επιπλέον, το ζήτημα της απουσίας «σοβαρών εντάσεων» αξιολογείται συνήθως (i) εξετάζοντας το βαθμό απόκλισης των συναλλαγματικών ισοτιμιών από τις κεντρικές ισοτιμίες έναντι του ευρώ στο πλαίσιο του ΜΣΙ ΙΙ, (ii) χρησιμοποιώντας δείκτες όπως η μεταβλητότητα της συναλλαγματικής ισοτιμίας έναντι του ευρώ και της τάσης του, καθώς και οι διαφορές των βραχυπρόθεσμων επιτοκίων έναντι της ζώνης του ευρώ και η εξέλιξή τους, και (iii) μελετώντας το ρόλο των παρεμβάσεων στην αγορά συναλλάγματος.

Όλες οι διμερείς συναλλαγματικές ισοτιμίες για την περίοδο αναφοράς (Μάιος 2004-Απρίλιος 2006) είναι οι επίσημες ισοτιμίες αναφοράς της ΕΚΤ (βλ. το παράρτημα για τη στατιστική μεθοδολογία του Κεφαλαίου 1).

Η Λιθουανία και η Σλοβενία συμμετέχουν στον ΜΣΙ ΙΙ με ισχύ από τις 28 Ιουνίου 2004, δηλαδή λιγότερο από δύο έτη πριν από την εξέταση εκ μέρους της ΕΚΤ. Παρουσιάζεται η εξέλιξη των νομισμάτων τους έναντι του ευρώ από τις 29 Απριλίου 2004 έως τις 28 Απριλίου 2006.

Εκτός από την εξέλιξη της ονομαστικής συναλλαγματικής ισοτιμίας έναντι του ευρώ, εξετάζονται συνοπτικά και ορισμένες ενδείξεις σχετικά με τη διατηρησιμότητα της τρέχουσας συναλλαγματικής ισοτιμίας. Οι ενδείξεις αυτές προέρχονται από την εξέλιξη των πραγματικών διμερών και σταθμισμένων συναλλαγματικών

ισοτιμιών, το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών, το ισοζύγιο κίνησης κεφαλαίων, το ισοζύγιο χρηματοοικονομικών συναλλαγών και την καθαρή διεθνή επενδυτική θέση της κάθε χώρας σε μακρύτερες περιόδους. Όσον αφορά την ολοκλήρωση των αγορών, εξετάζεται επίσης το μερίδιο της ζώνης του ευρώ στο συνολικό εξωτερικό εμπόριο της κάθε χώρας.

Όσον αφορά την εξέλιξη των μακροπρόθεσμων επιτοκίων, οι διατάξεις της Συνθήκης και η εφαρμογή τους εκ μέρους της ΕΚΤ περιγράφονται στο Πλαίσιο 4.

Πλαίσιο 4

Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΩΝ ΕΠΙΤΟΚΙΩΝ

1 Οι διατάξεις της Συνθήκης

Σύμφωνα με το Άρθρο 121(1), τέταρτη περίπτωση, απαιτείται:

«διάρκεια της σύγκλισης που θα έχει επιτευχθεί από το κράτος-μέλος και της συμμετοχής του στο μηχανισμό συναλλαγματικών ισοτιμιών του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Συστήματος, αντανακλώμενη στα επίπεδα των μακροπρόθεσμων επιτοκίων».

Το Άρθρο 4 του Πρωτοκόλλου σχετικά με τα κριτήρια σύγκλισης που αναφέρονται στο Άρθρο 121 της Συνθήκης ορίζει τα εξής:

«Το κριτήριο της σύγκλισης των επιτοκίων, που αναφέρεται στο Άρθρο 121(1), τέταρτη περίπτωση, της παρούσας Συνθήκης σημαίνει ότι το υπό παρατήρηση κράτος-μέλος, επί διάστημα ενός έτους πριν από την εξέταση, έχει μέσο ονομαστικό μακροπρόθεσμο επιτόκιο το οποίο δεν υπερβαίνει εκείνο των τριών, το πολύ, κρατών μελών με τις καλύτερες επιδόσεις από άποψη σταθερότητας τιμών, περισσότερο από 2 εκατοστιαίες μονάδες. Τα επιτόκια υπολογίζονται βάσει μακροπρόθεσμων ομολόγων του Δημοσίου ή συγκρίσιμων χρεογράφων, λαμβανομένων υπόψη των διαφορών των εθνικών ορισμών.»

2 Εφαρμογή των διατάξεων της Συνθήκης

Στο πλαίσιο της παρούσας Έκθεσης, η ΕΚΤ εφαρμόζει τις διατάξεις της Συνθήκης ως εξής:

- Πρώτον, όσον αφορά το «μέσο ονομαστικό μακροπρόθεσμο επιτόκιο» που παρατηρείται «επί διάστημα ενός έτους πριν από την εξέταση», το μακροπρόθεσμο επιτόκιο υπολογίστηκε ως ο αριθμητικός μέσος όρος του τελευταίου δωδεκαμήνου για το οποίο υπήρχαν διαθέσιμα στοιχεία σχετικά με τους ΕνΔΤΚ. Έτσι, στην παρούσα έκθεση λαμβάνεται ως περίοδος αναφοράς το διάστημα Απριλίου 2005-Μαρτίου 2006.

- Δεύτερον, η έννοια των «τριών, το πολύ, κρατών μελών με τις καλύτερες επιδόσεις από άποψη σταθερότητας τιμών», που χρησιμοποιείται για να προσδιοριστεί η τιμή αναφοράς, εφαρμόστηκε με βάση το μη σταθμικό αριθμητικό μέσο όρο των μακροπρόθεσμων επιτοκίων των τριών χωρών που χρησιμοποιήθηκαν και για τον υπολογισμό της τιμής αναφοράς για το κριτήριο της σταθερότητας των τιμών (βλ. Πλαίσιο 1). Κατά την περίοδο αναφοράς που εξετάζεται στην παρούσα Έκθεση, τα μακροπρόθεσμα επιτόκια των τριών αυτών χωρών ήταν 3,3% (Σουηδία), 3,3% (Φινλανδία) και 5,0% (Πολωνία). Άρα το μέσο επιτόκιο είναι 3,9% και, αφού προστεθούν 2 εκατοστιαίες μονάδες, προκύπτει τιμή αναφοράς 5,9%.

Τα επιτόκια υπολογίστηκαν με βάση τα διαθέσιμα εναρμονισμένα μακροπρόθεσμα επιτόκια, που αναπτύχθηκαν με σκοπό την αξιολόγηση της σύγκλισης (βλ. το παράρτημα για τη στατιστική μεθοδολογία του Κεφαλαίου 1).

Όπως προαναφέρθηκε, στη Συνθήκη γίνεται ρητή αναφορά στη «διάρκεια της σύγκλισης» που αντανακλάται στο επίπεδο των μακροπρόθεσμων επιτοκίων. Έτσι, οι εξελίξεις κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς Απριλίου 2005-Μαρτίου 2006 εξετάζονται στο πλαίσιο της πορείας των μακροπρόθεσμων επιτοκίων την τελευταία δεκαετία (ή τη χρονική περίοδο για την οποία υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία) και των βασικών παραγόντων που ευθύνονται για τις διαφορές έναντι των μέσων μακροπρόθεσμων επιτοκίων που επικρατούν στη ζώνη του ευρώ.

Τέλος, σύμφωνα με το Άρθρο 121(1) της Συνθήκης, η Έκθεση πρέπει να λαμβάνει υπόψη και διάφορους άλλους σχετικούς παράγοντες, συγκεκριμένα «την εξέλιξη του ECU, τα αποτελέσματα της ολοκλήρωσης των αγορών, την κατάσταση και την εξέλιξη των ισοζυγίων τρεχουσών συναλλαγών και μια εξέταση των εξελίξεων του μοναδιαίου κόστους εργασίας και άλλων δεικτών τιμών». Οι παράγοντες αυτοί εξετάζονται στη ενότητα που ακολουθεί βάσει των επιμέρους κριτηρίων που προαναφέρθηκαν. Λόγω της εισαγωγής του ευρώ την 1η Ιανουαρίου 1999, δεν γίνεται πλέον ειδική αναφορά στην εξέλιξη του ECU.

Τα στατιστικά στοιχεία που χρησιμοποιήθηκαν κατά την εφαρμογή των κριτηρίων σύγκλισης παρέιχε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή (βλ. επίσης το παράρτημα για τη στατιστική μεθοδολογία του Κεφαλαίου 1 και τους πίνακες και τα διαγράμματα), σε συνεργασία με την ΕΚΤ σε ό,τι αφορά τα

μακροπρόθεσμα επιτόκια. Τα στοιχεία για την εξέλιξη των τιμών και των μακροπρόθεσμων επιτοκίων που χρησιμοποιούνται στην παρούσα Έκθεση για τη Σύγκλιση καλύπτουν την περίοδο μέχρι το Μάρτιο του 2006, τελευταίο μήνα για τον οποίο υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία για τους ΕνΔΤΚ. Όσον αφορά τις συναλλαγματικές ισοτιμίες, η περίοδος που εξετάζεται στην παρούσα έκθεση λήγει στις 28 Απριλίου 2006. Τα στοιχεία για τις δημοσιονομικές θέσεις καλύπτουν την περίοδο μέχρι το 2005. Επίσης, λαμβάνονται υπόψη οι προβλέψεις διαφόρων πηγών, σε συνδυασμό με τα πιο πρόσφατα προγράμματα σύγκλισης των δύο κρατών μελών, καθώς και άλλες πληροφορίες που θεωρούνται συναφείς για την εξέταση των προοπτικών διατηρησιμότητας της σύγκλισης.

Η τελευταία ημερομηνία για τα στατιστικά στοιχεία που χρησιμοποιήθηκαν στην παρούσα Έκθεση για τη Σύγκλιση ήταν η 28η Απριλίου 2006.

2 ΕΞΕΤΑΣΗ ΚΑΤΑ ΧΩΡΑ

2.1 ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ

2.1.1 Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΤΙΜΩΝ

Κατά την περίοδο αναφοράς από τον Απρίλιο του 2005 έως το Μάρτιο του 2006, η Λιθουανία κατέγραψε δωδεκάμηνο μέσο ρυθμό πληθωρισμού βάσει του ΕνΔΤΚ 2,7%, δηλ. ελάχιστα υψηλότερο από την τιμή αναφοράς του 2,6% για το κριτήριο της σταθερότητας των τιμών (βλ. Πίνακα 1). Ωστόσο, με βάση τις πιο πρόσφατες πληροφορίες, ο δωδεκάμηνος μέσος ρυθμός πληθωρισμού βάσει του ΕνΔΤΚ αναμένεται να επιταχυνθεί σταδιακά τους επόμενους μήνες.

Αν ανατρέξουμε σε μια μακρότερη περίοδο, ο πληθωρισμός βάσει του ΕνΔΤΚ μειώθηκε απότομα κατά την περίοδο 1995-1999, από σχεδόν 25% το 1996 σε περίπου 1,5% το 1999. Κατά μέσο όρο, ο πληθωρισμός παρέμεινε σε αυτό το χαμηλό επίπεδο μέχρι τα μέσα του 2002, όταν έγινε αρνητικός λόγω συνδυασμού ειδικών παραγόντων. Αυτοί περιλάμβαναν τις χαμηλότερες τιμές στον τομέα των τηλεπικοινωνιών λόγω θεμελιωδών μεταρρυθμίσεων και μια σημαντική μείωση του κόστους εργασίας ανά μονάδα προϊόντος και των τιμών εισαγομένων. Οι ρυθμοί πληθωρισμού έγιναν και πάλι θετικοί στα μέσα του 2004 και αυξήθηκαν περαιτέρω σε 2,7% το 2005 (βλ. Διάγραμμα 1). Η διαδικασία αποκλιμάκωσης του πληθωρισμού μετά το 1996 αντανάκλα ορισμένες σημαντικές επιλογές πολιτικής, κυρίως τον προσανατολισμό της νομισματικής πολιτικής προς την επίτευξη σταθερότητας των τιμών, τον πρωταρχικό στόχο που κατοχυρώνει η νομοθεσία περί κεντρικής τράπεζας. Το 1994 η Λιθουανία υιοθέτησε καθεστώς επιτροπής συναλλάγματος, συνδέοντας το λίτας πρώτα με το δολάριο ΗΠΑ και στη συνέχεια με το ευρώ το 2002, γεγονός που παρείχε ένα σημείο αναφοράς ως προς τις προσδοκίες για τον πληθωρισμό. Το χαμηλό επίπεδο πληθωρισμού στη Λιθουανία στις αρχές της δεκαετίας του 2000 αντανάκλασε σε μεγάλο βαθμό τη συναλλαγματική στρατηγική της Λιθουανίας και τη σχετική εξέλιξη της ονομαστικής σταθμισμένης συναλλαγματικής ισοτιμίας. Η έντονη ανατίμηση του δολαρίου ΗΠΑ έναντι ορισμένων άλλων νομισμάτων το 1999 και το 2000 περιόρισε αισθητά τις τιμές

εισαγομένων στη Λιθουανία. Το 2002 το λίτας συνδέθηκε με το ευρώ και, στη συνέχεια, οι τιμές εισαγομένων στη Λιθουανία υποχώρησαν λόγω της έντονης ανατίμησης του ευρώ έναντι άλλων νομισμάτων μέχρι το 2004. Αυτή η διαδικασία αποκλιμάκωσης του πληθωρισμού στηρίχθηκε επίσης από τη δημοσιονομική πολιτική, τις μεταρρυθμίσεις με σκοπό την ενίσχυση του ανταγωνισμού στις αγορές προϊόντων, τη σταδιακή απελευθέρωση των χρηματοπιστωτικών αγορών και τις μεταρρυθμίσεις στην αγορά εργασίας. Η περίοδος αρνητικού πληθωρισμού από το 2002 μέχρι το πρώτο εξάμηνο του 2004 οφειλόταν κυρίως σε εξωτερικούς παράγοντες και στον αυξημένο ανταγωνισμό σε ορισμένες εγχώριες αγορές.

Η μείωση του πληθωρισμού στη διάρκεια των τελών της δεκαετίας του '90 επιτεύχθηκε παρά τη σχετικά έντονη αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ. Μετά τις συνέπειες που είχε η ρωσική κρίση στον εξαγωγικό τομέα της Λιθουανίας, ο ρυθμός αύξησης του πραγματικού ΑΕΠ έγινε αρνητικός το 1999, γεγονός που άσκησε καθοδική επίδραση στον πληθωρισμό (βλ. Πίνακα 2). Η λιθουανική οικονομία ανέκαμψε γρήγορα μετά τη ρωσική κρίση και από το 2001 έχει επανέλθει σε σχετικά υψηλά επίπεδα ανάπτυξης, με κύριο προωθητικό παράγοντα την εγχώρια ζήτηση. Η έντονη οικονομική ανάπτυξη, σε συνδυασμό με τις μεταναστευτικές ροές, συνέβαλε στη σημαντική μείωση της ανεργίας, από 16,5% το 2001 σε 8,2% το 2005. Στο πλαίσιο αυτό, ο ρυθμός αύξησης της μισθολογικής δαπάνης ανά μισθωτό επιταχύνθηκε από 3,8% το 2001 σε 8,7% το 2005. Αντικατοπτρίζοντας την εξέλιξη των μισθών και της παραγωγικότητας της εργασίας, ο ρυθμός αύξησης του κόστους εργασίας ανά μονάδα προϊόντος ήταν αρνητικός από το 2000 έως το 2001. Έγινε και πάλι θετικός τα τελευταία έτη και αυξήθηκε σε 3,8% το 2005, από 1,0% το 2004. Οι τιμές εισαγομένων ήταν μάλλον ασταθείς κατά την περίοδο υπό εξέταση, αντανάκλωντας κυρίως την εξέλιξη της συναλλαγματικής ισοτιμίας και των τιμών του πετρελαίου, αλλά ο ρυθμός μεταβολής τους παρέμεινε αρνητικός σε όλη τη διάρκεια της περιόδου 2001-2004. Ο αποπληθωριστής των εισαγωγών αυξήθηκε σε 8,2% το 2005, κυρίως λόγω των αυξήσεων των

τιμών της ενέργειας, που ενίσχυσαν τις πληθωριστικές πιέσεις. Σε αντίθεση με το συνολικό πληθωρισμό βάσει του ΕνΔΤΚ, η εξέλιξη του πληθωρισμού βάσει του ΕνΔΤΚ πλην των μη επεξεργασμένων ειδών διατροφής και της ενέργειας ήταν βραδύτερη και σταθερότερη τα τελευταία έτη (βλ. Πίνακα 2).

Αν εξετάσουμε τις πρόσφατες τάσεις, ο ετήσιος μέσος ρυθμός πληθωρισμού βάσει του ΕνΔΤΚ έφθασε στο 2,7% το 2005. Ο ετήσιος ρυθμός πληθωρισμού βάσει του ΕνΔΤΚ αυξήθηκε σε 3,5% τον Ιανουάριο του 2006 και υποχώρησε, στη συνέχεια, σε 3,1% το Μάρτιο (βλ. Πίνακα 3α). Το 2005 οι βασικές συνεισφορές στον πληθωρισμό προήλθαν από την ενέργεια, τα είδη διατροφής και τις υπηρεσίες. Σε σχέση με το προηγούμενο έτος, την πιο σημαντική αύξηση σημείωσε η συνεισφορά του τομέα των υπηρεσιών στο συνολικό πληθωρισμό, σχεδόν κατά 1 εκατοστιαία μονάδα το 2005. Η Lietuvos bankas εκτιμά ότι, συνολικά, οι μεταβολές των έμμεσων φόρων και των διοικητικά καθοριζόμενων τιμών πρόσθεσαν περίπου 0,8 της εκατοστιαίας μονάδας στον πληθωρισμό το 2005. Η άνοδος του πληθωρισμού στις αρχές του 2006 αντανακλούσε σε μεγάλο βαθμό την άνοδο των τιμών των υπηρεσιών και των μη ενεργειακών βιομηχανικών αγαθών. Η σημερινή εικόνα του πληθωρισμού πρέπει να εξεταστεί στο πλαίσιο πολύ δυναμικών οικονομικών συνθηκών. Το τέταρτο τρίμηνο του 2005, η αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ επιταχύνθηκε σε δωδεκάμηνο ρυθμό 8,7%, με αποτέλεσμα μέσο ρυθμό αύξησης 7,5% για το 2005. Η αύξηση του προϊόντος καθοδηγείται από την εγχώρια ζήτηση, αντανακλώντας εν μέρει τα χαμηλά επιτόκια και την έντονη πιστωτική επέκταση, ενώ η αρνητική συνεισφορά των καθαρών εξαγωγών στην ανάπτυξη έχει αρχίσει να εξουδετερώνεται σταδιακά, γεγονός που αντικατοπτρίζει μια σημαντική άνοδο των εξαγωγών. Η έντονη συνολική ζήτηση και οι μεταναστευτικές εκροές έχουν επίσης επηρεάσει την αγορά εργασίας, καθώς πολλοί εγχώριοι παραγωγοί αναφέρουν ελλείψεις εργατικού δυναμικού, ιδίως ειδικευμένου προσωπικού, με αποτέλεσμα την πτώση της ανεργίας.

Όσον αφορά τις μελλοντικές εξελίξεις, η σταδιακή μετακύλιση της ανόδου της τιμής εισαγωγής φυσικού αερίου στις αρχές του 2006 θα ασκήσει συνολικά άμεση ανοδική επίδραση κατά περίπου 0,4 της εκατοστιαίας μονάδας στον πληθωρισμό στη διάρκεια του έτους. Υπάρχουν αρκετοί κίνδυνοι ανόδου του πληθωρισμού. Πρώτον, το επίπεδο των τιμών που κατέβαλλαν τα νοικοκυριά για φυσικό αέριο στη Λιθουανία το 2005 εξακολουθούσε να αντιστοιχεί μόνο σε 50% περίπου του αντίστοιχου μέσου επιπέδου στη ζώνη του ευρώ.¹ Κατά συνέπεια, μπορούν να αναμένονται περαιτέρω προσαρμογές των τιμών της ενέργειας. Δεύτερον, η εναρμόνιση των ειδικών φόρων κατανάλωσης για τα καύσιμα, τον καπνό και τα οινόπνευματώδη ποτά με τα επίπεδα της ΕΕ δεν έχει ακόμη ολοκληρωθεί. Συγκεκριμένα η εναρμόνιση των ειδικών φόρων κατανάλωσης για προϊόντα καπνού, η οποία πρέπει να ολοκληρωθεί μέχρι την 1^η Ιανουαρίου 2010, θα έχει σημαντική σωρευτική ανοδική επίδραση στον πληθωρισμό τα επόμενα έτη κατά περίπου 2 εκατοστιαίες μονάδες, με αφετηρία το 2007. Επιπλέον, στην παρούσα συγκυρία, η πολύ δυναμική αύξηση του προϊόντος, την οποία τροφοδοτεί η πολύ έντονη πιστωτική επέκταση και τα χαμηλά επιτόκια, καθώς και τα φαινόμενα συμφόρησης στην αγορά εργασίας υποδηλώνουν έναν κίνδυνο περαιτέρω αυξήσεων του κόστους εργασίας ανά μονάδα προϊόντος και, γενικότερα, των εγχώριων τιμών. Μολονότι οι αναμενόμενες αυξήσεις των τιμών της ενέργειας, των έμμεσων φόρων και των διοικητικά καθοριζόμενων τιμών από μόνες τους αναμένεται ότι θα οδηγήσουν σε μεμονωμένες διαταραχές των τιμών, ο συνδυασμός αυτών των διαταραχών σε ένα περιβάλλον πολύ εύρωστης ανάπτυξης και αυξανόμενης στενότητας στην αγορά εργασίας συνεπάγεται κινδύνους εμφάνισης δευτερογενών επιδράσεων και, ως εκ τούτου, σημαντικότερης και πιο παρατεταμένης ανόδου του πληθωρισμού. Σε πιο μακροπρόθεσμο ορίζοντα, η διαδικασία σύγκλισης είναι επίσης πιθανόν να επηρεάσει τον πληθωρισμό τα επόμενα έτη, δεδομένου ότι το επίπεδο του κατά κεφαλήν ΑΕΠ και των τιμών στη Λιθουανία εξακολουθεί να είναι σχετικά χαμηλό σε σχέση

1 Οι τιμές εισαγωγής φυσικού αερίου εξαρτώνται από μακροπρόθεσμες συμφωνίες με έναν μόνο βασικό φορέα παροχής φυσικού αερίου.

με τη ζώνη του ευρώ (βλ. Πίνακα 2). Ωστόσο, είναι δύσκολο να υπολογιστεί το ακριβές μέγεθος της επίδρασης που θα έχει αυτή η διαδικασία σύγκλισης στον πληθωρισμό.

Η διασφάλιση ενός περιβάλλοντος που συμβάλλει στη διατηρήσιμη σταθερότητα των τιμών στη Λιθουανία απαιτεί, μεταξύ άλλων, την εφαρμογή μιας επαρκώς αυστηρής δημοσιονομικής πολιτικής, που θα αντισταθμίζει τις πληθωριστικές πιέσεις που απορρέουν από τη ζήτηση. Θα είναι εξίσου σημαντικό να ενισχυθούν οι εθνικές πολιτικές που αποσκοπούν στην περαιτέρω ενδυνάμωση του ανταγωνισμού στις αγορές προϊόντων και να προχωρήσει η απελευθέρωση των τομέων που υπόκεινται σε διοικητικούς περιορισμούς. Επίσης, θα είναι αναγκαίες βελτιώσεις στη λειτουργία των αγορών εργασίας δεδομένου ότι το συνεχιζόμενο υψηλό ποσοστό ανεργίας στη Λιθουανία συμπίπτει με φαινόμενα συμφόρησης στην αγορά εργασίας τόσο σε περιφερειακό επίπεδο όσο και σε επίπεδο συγκεκριμένων τομέων. Οι μισθολογικές αυξήσεις θα πρέπει να αντανakλούν την άνοδο της παραγωγικότητας της εργασίας και να λαμβάνουν υπόψη τις εξελίξεις σε ανταγωνίστριες χώρες.

2.1.2 ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ

Κατά το έτος αναφοράς 2005 η Λιθουανία κατέγραψε έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης ίσο με 0,5% του ΑΕΠ, δηλ. αρκετά χαμηλότερο από την τιμή αναφοράς του 3%. Ο λόγος του χρέους της γενικής κυβέρνησης προς το ΑΕΠ ήταν 18,7%, δηλ. πολύ κατώτερος από την τιμή αναφοράς του 60% (βλ. Πίνακα 4). Σε σχέση με το προηγούμενο έτος, ο λόγος του δημοσιονομικού ελλείμματος μειώθηκε κατά 1,0 εκατοστιαία μονάδα και ο λόγος του χρέους της γενικής κυβέρνησης υποχώρησε κατά 0,8 της εκατοστιαίας μονάδας. Για το 2006, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προβλέπει ότι ο λόγος του ελλείμματος θα αυξηθεί ελαφρώς σε 0,6% και ο λόγος του δημόσιου χρέους εκτιμάται σε 18,9%. Το 2004 και το 2005 ο λόγος του ελλείμματος δεν υπερέβη το λόγο των δαπανών δημόσιων επενδύσεων προς το ΑΕΠ. Η Λιθουανία δεν παρουσιάζει υπερβολικό έλλειμμα.

Αν εξετάσουμε την περίοδο 1996-2005, ο λόγος του χρέους της γενικής κυβέρνησης αυξήθηκε σωρευτικά κατά 4,2 εκατοστιαίες μονάδες (βλ. Διάγραμμα 2α και Πίνακα 5). Αρχικά εξελισσόταν σταδιακά, από 14,5% το 1996 σε 16,8% το 1998, αλλά στη συνέχεια αυξήθηκε απότομα το 1999 σε 23,0%. Το 2000, ο λόγος ανήλθε σε 23,6%, για να μειωθεί σταδιακά μέχρι το 18,7% το 2005. Όπως φαίνεται με περισσότερες λεπτομέρειες στο Διάγραμμα 2β, μέχρι το 2000 τα πρωτογενή ελλείμματα συνέβαλλαν στην αύξηση του δημόσιου χρέους, ιδίως το 1997. Οι προσαρμογές ελλείμματος-χρέους που αντανakλούσαν τα έσοδα από ιδιωτικοποιήσεις και τα κέρδη από αποτίμηση επί δημόσιου χρέους εκφραζόμενου σε ξένο νόμισμα ήταν οι βασικοί παράγοντες που συντέλεσαν στη μείωση του λόγου του χρέους από το 2000 έως το 2004 (βλ. Πίνακα 6). Οι τάσεις που σημειώθηκαν στη διάρκεια των μέσων της δεκαετίας του '90 και στις αρχές της δεκαετίας του 2000 μπορούν να θεωρηθούν ενδεικτικές της στενής σχέσης μεταξύ πρωτογενών ελλειμμάτων και δυσμενούς δυναμικής του χρέους, ανεξαρτήτως του αρχικού επιπέδου του χρέους – το οποίο στην περίπτωση της Λιθουανίας ήταν σχετικά χαμηλό. Στο πλαίσιο αυτό, μπορεί να σημειωθεί ότι το ποσοστό του δημόσιου χρέους με βραχυπρόθεσμη διάρκεια μειωνόταν συνεχώς από το 1997 έως το 2003. Το 2004 και το 2005, το ποσοστό αυτό αυξήθηκε σωρευτικά κατά 5,7 εκατοστιαίες μονάδες. Το ποσοστό του χρέους με βραχυπρόθεσμη διάρκεια είναι αξιοσημείωτο αλλά, αν ληφθεί υπόψη το επίπεδο του λόγου του χρέους, τα δημοσιονομικά αποτελέσματα παραμένουν σχετικά ανεπηρέαστα από τις μεταβολές των επιτοκίων. Αν και το ποσοστό του εκφραζόμενου σε ξένο νόμισμα χρέους είναι υψηλό, πάνω από 95% του ποσοστού αυτού είναι εκφρασμένο σε ευρώ, το νόμισμα αναφοράς του καθεστώτος επιτροπής συναλλάγματος της Λιθουανίας. Τα δημοσιονομικά αποτελέσματα δεν επηρεάζονται, συνεπώς, από μεταβολές των συναλλαγματικών ισοτιμιών εκτός της συναλλαγματικής ισοτιμίας ευρώ-λίτας.

Από το 1996, παρατηρείται μια τάση αρχικώς μεταβλητών και στη συνέχεια βελτιούμενων αποτελεσμάτων ως προς το λόγο του ελλείμματος προς το ΑΕΠ (βλ. Διάγραμμα 3α και Πίνακα 7).

Ξεκινώντας από ένα επίπεδο 3,6% το 1996, ο λόγος του ελλείμματος κορυφώθηκε στο 11,4% το 1997. Αυτή η άνοδος εξηγείται κυρίως από τη μεταβολή στην καταγραφή των επιστροφών κατασχεθείσας περιουσίας και των αποζημιώσεων για ζημίες που πραγματοποιήθηκαν κατά τη μετάβαση από το ρούβλι στο λίτας. Ο λόγος του ελλείμματος μειώθηκε σε 3,0% το 1998 και σε 2,9% το 1999, για να αυξηθεί και πάλι σε 3,6% το 2000. Τα επόμενα έτη βελτιώθηκε σταδιακά σε 1,2% το 2003, επιδεινώθηκε σε 1,5% το 2004 και βελτιώθηκε πάλι σε 0,5% το 2005. Όπως φαίνεται με περισσότερες λεπτομέρειες στο Διάγραμμα 3β, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, οι κυκλικό παράγοντες είχαν μόνο σχετικά μικρή επίδραση στη μεταβολή του δημοσιονομικού αποτελέσματος τα τελευταία έτη. Οι μη κυκλικές μεταβολές του δημοσιονομικού αποτελέσματος της κυβέρνησης είχαν κατά μέσο όρο ουδέτερη, σε γενικές γραμμές, επίδραση. Τα διαθέσιμα στοιχεία υποδηλώνουν ότι τα προσωρινά μέτρα δεν είχαν σημαντική επίδραση στο έλλειμμα το 2004 και το 2005.

Αν εξετάσουμε τις τάσεις άλλων δημοσιονομικών δεικτών, μπορεί να διαπιστωθεί από το Διάγραμμα 4 και τον Πίνακα 7 ότι ο λόγος των συνολικών δαπανών της γενικής κυβέρνησης αυξήθηκε σε ποσοστό άνω του 50% το 1997, αλλά σταθεροποιήθηκε σε περίπου 40% την περίοδο 1998-2000. Μετά το 2000, ο λόγος υποχώρησε λόγω των μειώσεων των δαπανών σε όλες τις βασικές κατηγορίες που σχετίζονται με το ΑΕΠ, φθάνοντας στο 33,2% το 2003. Ήταν σε γενικές γραμμές σταθερός στο 33,4% το 2004 και στο 33,7% το 2005. Συνολικά, ο λόγος των δαπανών ήταν κατά 4,2 εκατοστιαίες μονάδες χαμηλότερος το 2005 από ό,τι το 1996. Τα δημόσια έσοδα σε σχέση με το ΑΕΠ αυξήθηκαν έντονα το 1997 και μειώθηκαν στη συνέχεια, για να αυξηθούν και πάλι το 2005. Συνολικά, μειώθηκαν κατά 1,2 εκατοστιαίες μονάδες κατά την περίοδο 1996-2005.

Η μεσοπρόθεσμη στρατηγική δημοσιονομικής πολιτικής της Λιθουανίας, όπως παρουσιάζεται στο πρόγραμμα σύγκλισης για την περίοδο 2006-08, με ημερομηνία Δεκεμβρίου 2005, διαφέρει από τις προβλέψεις της Επιτροπής που

εμφανίζονται στον Πίνακα 4 και προβλέπει δημοσιονομικό έλλειμμα ίσο με 1,4% του ΑΕΠ το 2006, σε σχέση με κατ' εκτίμηση 1,5% του ΑΕΠ για το 2005, και χρέος της γενικής κυβέρνησης ίσο με 19,9% του ΑΕΠ. Οι λόγοι συνολικών εσόδων και δαπανών αναμένεται να παραμείνουν σχεδόν αμετάβλητοι σε σχέση με τα στοιχεία για το 2005 που παρουσιάζονται στο πρόγραμμα. Δεν υπάρχουν επί του παρόντος ενδείξεις μέτρων με σημαντική προσωρινή επίδραση στον προϋπολογισμό του 2006. Το 2007, ο λόγος του ελλείμματος προβλέπεται να μειωθεί σε 1,3% και ο λόγος του χρέους της γενικής κυβέρνησης να παραμείνει περίπου στα επίπεδα του 2006. Ο μεσοπρόθεσμος στόχος που τίθεται στο Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης προσδιορίζεται ποσοτικά στο πρόγραμμα σύγκλισης ως έλλειμμα ίσο με 1% του ΑΕΠ.

Όσον αφορά την ενδεχόμενη μελλοντική πορεία του λόγου του δημόσιου χρέους, οι σημερινές τάσεις υποδεικνύουν ότι το δημόσιο χρέος θα αυξηθεί αλλά θα διατηρηθεί σε επίπεδο κάτω του 60% του ΑΕΠ για το προβλέψιμο μέλλον.

Όπως φαίνεται στον Πίνακα 8, αναμένεται σημαντική γήρανση του πληθυσμού. Σύμφωνα με τις τελευταίες προβλέψεις της Επιτροπής Οικονομικής Πολιτικής της ΕΕ και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,² η Λιθουανία αναμένεται να καταγράψει συγκρατημένη καθαρή αύξηση των σχετικών με τη γήρανση δημόσιων δαπανών η οποία θα αντιστοιχεί σε 1,4% του ΑΕΠ για την περίοδο μέχρι το 2050. Αυτό αντανακλά εν μέρει την εφαρμογή συνταξιοδοτικών μεταρρυθμίσεων στο παρελθόν. Ωστόσο, είναι αναγκαία η επαγρύπνηση, καθώς οι δημογραφικές, οικονομικές και χρηματοπιστωτικές εξελίξεις μπορεί να αποδειχθούν λιγότερο ευνοϊκές από τις υποθέσεις στις οποίες βασίζονται οι προβλέψεις.

Όσον αφορά τις περαιτέρω δημοσιονομικές προκλήσεις, είναι αναγκαία η άσκηση επαρκώς αυστηρής δημοσιονομικής πολιτικής για τη

2 «The impact of ageing on public expenditure: projections for the EU25 Member States on pensions, health care, long-term care, education and unemployment transfers (2004-2050)», Επιτροπή Οικονομικής Πολιτικής και Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2006).

συγκράτηση της συνολικής ζήτησης, ενόψει του μεγάλου ελλείμματος του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών της Λιθουανίας και της επιταχυνόμενης πιστωτικής επέκτασης, και με σκοπό τον περιορισμό των πληθωριστικών πιέσεων. Από διαρθρωτικής απόψεως, η προσφυγή σε τροποποιήσεις του προϋπολογισμού για τη χρηματοδότηση πρόσθετων δαπανών εγείρει ανησυχίες ως προς την αστηρότητα εφαρμογής του.

2.1.3 Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΗΣ ΙΣΟΤΙΜΙΑΣ

Το λίτας Λιθουανίας συμμετέχει στο ΜΣΙ ΙΙ με ισχύ από τις 28 Ιουνίου 2004, δηλαδή περίπου 22 μήνες από τους 24 μήνες της περιόδου αναφοράς Μαΐου 2004-Απριλίου 2006 (βλ. Πίνακα 9α). Έπειτα από μια προσεκτική αξιολόγηση της καταλληλότητας και της διατηρησιμότητας του καθεστώτος επιτροπής συναλλάγματος της Λιθουανίας κατά τη στιγμή της ένταξης στο ΜΣΙ ΙΙ, η Λιθουανία εντάχθηκε στο μηχανισμό συναλλαγματικών ισοτιμιών διατηρώντας το ισχύον καθεστώς επιτροπής συναλλάγματος ως μονομερή δέσμευση, χωρίς έτσι να δημιουργούνται πρόσθετες υποχρεώσεις στην ΕΚΤ. Υιοθετήθηκε το κανονικό περιθώριο διακύμανσης $\pm 15\%$ γύρω από την κεντρική ισοτιμία, δηλαδή 3,45280 λίτας ανά ευρώ.

Κατά το χρονικό διάστημα της περιόδου αναφοράς πριν από την ένταξή του στο ΜΣΙ ΙΙ, το λίτας ήταν σταθερό στο επίπεδο της μετέπειτα κεντρικής ισοτιμίας έναντι του ευρώ στο πλαίσιο του ΜΣΙ ΙΙ. Μετά την ένταξή του στο ΜΣΙ ΙΙ, το λίτας συνέχισε να είναι σταθερό και δεν παρουσίασε αποκλίσεις από την κεντρική του ισοτιμία έναντι του ευρώ, αντανακλώντας την αμετάβλητη συναλλαγματική πολιτική της Λιθουανίας στο πλαίσιο του καθεστώτος επιτροπής συναλλάγματος (βλ. Πίνακα 9α και Διάγραμμα 5). Εντός του ΜΣΙ ΙΙ, η Λιθουανία δεν υποτίμησε με δική της πρωτοβουλία την κεντρική ισοτιμία του νομίσματός της έναντι του ευρώ. Αν και το καθεστώς επιτροπής συναλλάγματος σήμαινε εξ ορισμού ότι η Lietuvos Bankas πραγματοποιούσε τακτικές παρεμβάσεις στις

αγορές συναλλάγματος, ο όγκος των πράξεων σε συνάλλαγμα που διενήργησε με τις εμπορικές τράπεζες της Λιθουανίας ήταν μικρός σε καθαρή βάση. Οι διαφορές των βραχυπρόθεσμων επιτοκίων έναντι του EURIBOR τριών μηνών μειώθηκαν στη διάρκεια της περιόδου αναφοράς, από 0,6 της εκατοστιαίας μονάδας το τρίμηνο που έληξε τον Ιούλιο του 2004 σε αμελητέα επίπεδα το τρίμηνο που έληξε τον Απρίλιο του 2006 (βλ. Πίνακα 9β).

Σε μια πιο μακροπρόθεσμη προοπτική, τον Απρίλιο του 2006 η πραγματική συναλλαγματική ισοτιμία του λίτας – ιδίως σε σταθμισμένους όρους – ήταν ελαφρώς υψηλότερη από τον ιστορικό μέσο όρο, όπως είχε υπολογιστεί από τον Ιανουάριο του 1996, πλησίον όμως του μέσου όρου της μετά την εισαγωγή του ευρώ (βλ. Πίνακα 10). Οι δείκτες αυτοί θα πρέπει ωστόσο να ερμηνεύονται με επιφύλαξη, επειδή κατά την περίοδο αναφοράς η Λιθουανία βρισκόταν σε διαδικασία μετάβασης στην οικονομία της αγοράς, γεγονός που δυσχεραίνει οποιαδήποτε αξιολόγηση της εξέλιξης της πραγματικής συναλλαγματικής ισοτιμίας με βάση τα ιστορικά δεδομένα. Όσον αφορά άλλες εξελίξεις στον εξωτερικό τομέα, η Λιθουανία παρουσίασε συστηματικά μεγάλο έλλειμμα στις τρέχουσες συναλλαγές και στην κίνηση κεφαλαίων μαζί του ισοζυγίου πληρωμών, το οποίο ανήλθε στο 11,7% του ΑΕΠ το 1998, στη συνέχεια, μειώθηκε στο 4,7% το 2002, ενώ αυξήθηκε και πάλι στο 5,6% το 2005 (βλ. Πίνακα 11). Ελλείμματα αυτού του μεγέθους θα μπορούσαν, αφενός, να υποδηλώνουν προβλήματα όσον αφορά την ανταγωνιστικότητα των τιμών. Αφετέρου, ενδέχεται να αντανακλούν τη διαδικασία σύγκλισης μιας οικονομίας, όπως η Λιθουανία. Την τελευταία δεκαετία, καθαρές εισροές ξένων άμεσων επενδύσεων έχουν καλύψει τα ελλείμματα κατά ελαφρώς λιγότερο από το ήμισυ. Το 2005, το ισοζύγιο επενδύσεων χαρτοφυλακίου παρουσίασε καθαρές εκροές μετά από μια παρατεταμένη περίοδο καθαρών εισροών. Καθώς οι πρόσθετες ανάγκες χρηματοδότησης καλύφθηκαν τα τελευταία χρόνια από εισροές στην κατηγορία «λοιπές επενδύσεις», κυρίως με τη μορφή τραπεζικών δανείων, το ακαθάριστο εξωτερικό χρέος της Λιθουανίας αυξήθηκε. Η καθαρή διεθνής επενδυτική της

θέση ήταν αρνητική, σημειώνοντας αύξηση μεταξύ των ετών 1996-1999 και παρουσιάζοντας σταθεροποίηση γύρω στο 35% του ΑΕΠ τα επόμενα έτη.

Η Λιθουανία είναι μια μικρή, ανοικτή οικονομία η οποία, σύμφωνα με τα πιο πρόσφατα διαθέσιμα στοιχεία, παρουσιάζει λόγο εξωτερικού εμπορίου αγαθών και υπηρεσιών προς το ΑΕΠ ύψους 58,3% για τις εξαγωγές και 65,3% για τις εισαγωγές. Το 2005 οι εξαγωγές αγαθών προς τη ζώνη του ευρώ και προς την ΕΕ ως ποσοστό των συνολικών εξαγωγών ήταν 28,5% και 65,3% αντίστοιχα. Τα αντίστοιχα στοιχεία για τις εισαγωγές ως ποσοστό των συνολικών εισαγωγών για το 2005 ήταν 32,3% και 59,0%.

2004 και μετά, από την ομαλή ένταξή της στο μηχανισμό, με τη διατήρηση του υφιστάμενου καθεστώτος επιτροπής συναλλάγματος. Η διαδικασία σύγκλισης των επιτοκίων στηρίχθηκε επίσης και από την προσδοκία για την υιοθέτηση του ευρώ. Συνολικά, το γεγονός ότι η διαφορά των μακροπρόθεσμων επιτοκίων μεταξύ της Λιθουανίας και της ζώνης του ευρώ μειώθηκε σε χαμηλό επίπεδο είναι ενδεικτικό της αξιοπιστίας του καθεστώτος συναλλαγματικής ισοτιμίας και της εμπιστοσύνης της αγοράς στις γενικότερες οικονομικές και δημοσιονομικές εξελίξεις στη Λιθουανία.

2.1.4 Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΩΝ ΕΠΙΤΟΚΙΩΝ

Κατά την περίοδο αναφοράς από τον Απρίλιο του 2005 έως το Μάρτιο του 2006, τα μακροπρόθεσμα επιτόκια στη Λιθουανία ήταν κατά μέσο όρο 3,7%, δηλαδή διαμορφώθηκαν πολύ χαμηλότερα από την τιμή αναφοράς του 5,9% για το κριτήριο του επιτοκίου (βλ. Πίνακα 12).

Τα μακροπρόθεσμα επιτόκια κινήθηκαν καθοδικά από το 2001 και μετά (βλ. Διάγραμμα 6α).³ Η μείωση ήταν ιδιαίτερα έντονη έως τις αρχές του 2002 και, στη συνέχεια, ελαφρώς χαμηλότερη. Παρομοίως, η διαφορά των μακροπρόθεσμων επιτοκίων μεταξύ της Λιθουανίας και του μέσου όρου της ζώνης του ευρώ μειώθηκε με σχετικά ταχείς ρυθμούς, ενώ παρέμεινε χαμηλή μετά τη μετατροπή του καθεστώτος συναλλαγματικής ισοτιμίας στο ευρώ το 2002 (βλ. Διάγραμμα 6β). Το Μάρτιο του 2006, τα δύο επιτόκια βρίσκονταν στο ίδιο επίπεδο. Οι κύριοι παράγοντες στους οποίους οφείλεται η μείωση της διαφοράς των μακροπρόθεσμων επιτοκίων ήταν η θετική πορεία της οικονομίας της Λιθουανίας και η πρόοδος που έχει σημειώσει κατά τη μετάβαση στην οικονομία της αγοράς. Αυτή η διαδικασία μείωσης της διαφοράς των μακροπρόθεσμων επιτοκίων ωφελήθηκε επίσης από τις προσδοκίες της αγοράς για μια επικείμενη συμμετοχή της Λιθουανίας στο ΜΣΙ ΙΙ και, από τον Ιούνιο του

³ Το 2001 είναι το πρώτο έτος για το οποίο υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία όσον αφορά το μακροπρόθεσμο επιτόκιο αναφοράς για τη Λιθουανία.

2.1.5 ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ

I Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΤΙΜΩΝ

- Πίνακας 1 Πληθωρισμός βάσει του ΕνΔΤΚ
- Διάγραμμα 1 Εξέλιξη των τιμών
- Πίνακας 2 Δείκτες πληθωρισμού και συναφείς δείκτες
- Πίνακας 3 Πρόσφατες τάσεις και προβλέψεις για τον πληθωρισμό
- (α) Πρόσφατες τάσεις του ΕνΔΤΚ
- (β) Προβλέψεις για τον πληθωρισμό

2 ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ

- Πίνακας 4 Δημοσιονομική κατάσταση της γενικής κυβέρνησης
- Διάγραμμα 2 Ακαθάριστο χρέος γενικής κυβέρνησης
- (α) Επίπεδα
- (β) Ετήσια μεταβολή και προσδιοριστικοί παράγοντες
- Πίνακας 5 Ακαθάριστο χρέος γενικής κυβέρνησης – διαρθρωτικά χαρακτηριστικά
- Διάγραμμα 3 Πλεόνασμα (+) / έλλειμμα (-) γενικής κυβέρνησης
- (α) Επίπεδα
- (β) Ετήσια μεταβολή και προσδιοριστικοί παράγοντες
- Πίνακας 6 Προσαρμογή ελλείματος-χρέους γενικής κυβέρνησης
- Διάγραμμα 4 Δαπάνες και έσοδα γενικής κυβέρνησης
- Πίνακας 7 Δημοσιονομική θέση της γενικής κυβέρνησης
- Πίνακας 8 Προβολές για τη δημοσιονομική επιβάρυνση λόγω της γήρανσης του πληθυσμού

3 Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΗΣ ΙΣΟΤΙΜΙΑΣ

- Πίνακας 9 (α) Σταθερότητα της συναλλαγματικής ισοτιμίας
- (β) Βασικοί δείκτες συναλλαγματικών πιέσεων για το λίτας Λιθουανίας
- Διάγραμμα 5 Λίτας Λιθουανίας: απόκλιση από την κεντρική ισοτιμία του ΜΣΙ Π
- Πίνακας 10 Λίτας Λιθουανίας: εξέλιξη της πραγματικής συναλλαγματικής ισοτιμίας
- Πίνακας 11 Εξελιξίσεις στον εξωτερικό τομέα

4 Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΩΝ ΕΠΙΤΟΚΙΩΝ

- Πίνακας 12 Μακροπρόθεσμα επιτόκια
- Διάγραμμα 6 (α) Μακροπρόθεσμο επιτόκιο
- (β) Διαφορές μακροπρόθεσμου επιτοκίου και πληθωρισμού βάσει του ΕνΔΤΚ έναντι της ζώνης του ευρώ

Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΤΙΜΩΝ

Πίνακας 1 Πληθωρισμός βάσει του ΕνΔΤΚ

(ετήσιες εκατοστιαίες μεταβολές)

	2005		2006		Απρ. 2005 έως Μάρ. 2006
	Δεκ.	Ιαν.	Φεβρ.	Μάρ.	
Πληθωρισμός βάσει του ΕνΔΤΚ	3,0	3,5	3,4	3,1	2,7
Τιμή αναφοράς ¹⁾	-	-	-	-	2,6
Ζώνη του ευρώ ²⁾	2,2	2,4	2,3	2,2	2,3

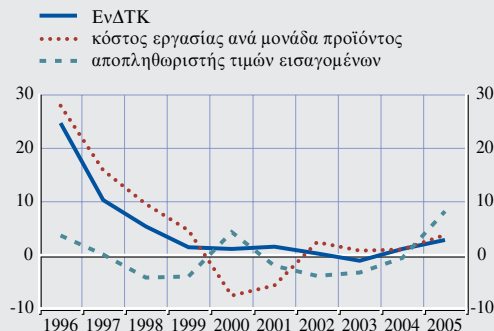
Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Eurostat)

1) Οι υπολογισμοί για την περίοδο Απριλίου 2005-Μαρτίου 2006 βασίζονται στον μη σταθμικό αριθμητικό μέσο όρο των ετήσιων εκατοστιαίων μεταβολών του ΕνΔΤΚ για την Πολωνία, τη Φιλανδία και τη Σουηδία, συν 1,5 εκατοστιαία μονάδα.

2) Η ζώνη του ευρώ αναφέρεται μόνο ενημερωτικά.

Διάγραμμα 1 Εξέλιξη των τιμών

(ετήσιες μέσες εκατοστιαίες μεταβολές)

Πηγές: Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Eurostat) και εθνικά στοιχεία.

Πίνακας 2 Δείκτες πληθωρισμού και συναφείς δείκτες

(ετήσιες εκατοστιαίες μεταβολές, εκτός αν σημειώνεται διαφορετικά)

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Δείκτες πληθωρισμού										
ΕνΔΤΚ	24,7	10,3	5,4	1,5	1,1	1,6	0,3	-1,1	1,2	2,7
ΕνΔΤΚ πλην μη επεξεργασμένων ειδών διατροφής και ενέργειας	-	10,3	4,5	1,7	-1,1	0,1	0,6	0,7	0,7	1,3
ΔΤΚ	24,6	8,9	5,1	0,8	1,0	1,3	0,3	-1,2	1,2	2,7
ΔΤΚ πλην μεταβολών των έμμεσων φόρων	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Αποπληθωριστής ιδιωτικής κατανάλωσης	18,2	9,5	5,4	-0,4	-1,5	2,4	-0,1	-2,7	1,1	3,3
Αποπληθωριστής ΑΕΠ	20,6	14,0	5,0	-0,6	1,8	-0,5	0,2	-1,1	2,8	5,9
Τιμές παραγωγού ¹⁾	-	-	-0,5	1,0	10,2	-0,6	-0,7	-0,7	2,4	5,9
Συναφείς δείκτες										
Αύξηση πραγματικού ΑΕΠ	4,7	7,0	7,3	-1,7	3,9	6,4	6,8	10,5	7,0	7,5
Κατά κεφαλήν ΑΕΠ σε ΜΑΔ (ζώνη ευρώ = 100) ²⁾	31,8	33,5	35,3	34,1	35,1	36,9	38,9	42,2	44,8	.
Συγκριτικά επίπεδα τιμών (ζώνη ευρώ = 100)	33,7	41,4	43,9	45,4	51,7	52,8	54,0	53,4	53,2	.
Παραγωγικό κενό ³⁾	-6,3	-3,0	0,0	-5,2	-4,9	-2,5	-1,6	2,1	2,1	2,2
Ποσοστό ανεργίας (%) ⁴⁾	-	14,1	13,2	13,7	16,4	16,5	13,5	12,4	11,4	8,2
Κόστος εργασίας ανά μονάδα προϊόντος, σύνολο οικονομίας	28,0	15,9	6,8	1,9	-6,5	-5,7	2,4	0,8	1,0	3,8
Μισθολογική δαπάνη ανά μισθωτό, σύνολο οικονομίας	32,7	23,3	15,5	2,5	1,3	3,8	5,1	8,9	8,2	8,7
Παραγωγικότητα εργασίας, σύνολο οικονομίας	3,7	6,4	8,1	0,5	8,3	10,1	2,7	8,0	7,1	4,7
Εισαγωγές αγαθών και αποπληθωριστής τιμών υπηρεσιών	3,7	0,1	-4,2	-4,0	4,3	-2,0	-3,9	-3,3	-0,5	8,2
Ονομαστική σταθμισμένη συναλλαγματική ισοτιμία ⁵⁾	3,2	11,3	3,3	2,9	10,8	3,2	4,6	4,9	1,5	-0,8
Ποσότητα χρήματος (M3) ⁶⁾	-3,6	35,7	13,6	7,2	16,1	21,9	17,0	20,1	27,5	30,6
Δανεισμός από τράπεζες ⁶⁾	-10,1	9,5	21,4	9,7	-3,2	24,8	29,4	56,2	40,6	63,5
Τιμές μετοχών (δείκτης OMX Vilnius) ⁶⁾	-	-	-	-	-	-18,5	12,2	105,8	68,2	52,9
Τιμές ιδιόκτητων κατοικιών	-	-	-	-	-9,6	23,6	9,8	17,8	9,6	50,2

Πηγές: Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Eurostat), εθνικά στοιχεία (ΔΤΚ, τιμές ιδιόκτητων κατοικιών) και Ευρωπαϊκή Επιτροπή (παραγωγικό κενό).

1) Σύνολο βιομηχανίας εκτός κατασκευών, εγχώριες πωλήσεις.

2) Τα αρχικά ΜΑΔ σημαίνουν μονάδες αγοραστικής δύναμης.

3) Ποσοστό δυνητικού ΑΕΠ. Το θετικό πρόσημο σημαίνει ότι το πραγματικό ΑΕΠ είναι μεγαλύτερο από το δυνητικό ΑΕΠ.

4) Ο ορισμός συμφωνεί με τις κατευθυντήριες γραμμές της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας (ΔΟΕ).

5) Το θετικό (αρνητικό) πρόσημο σημαίνει ανατίμηση (υποτίμηση).

6) Ετήσιοι ρυθμοί αύξησης τέλους περιόδου, όπως καταρτίζονται από την ΕΚΤ.

Πίνακας 3 Πρόσφατες τάσεις και προβλέψεις για τον πληθωρισμό

(ετήσιες εκατοστιαίες μεταβολές)

(α) Πρόσφατες τάσεις του ΕνΔΤΚ

	2005		Ιαν.	2006	
	Νοέμ.	Δεκ.		Φεβρ.	Μάρ.
ΕνΔΤΚ					
Ετήσια εκατοστιαία μεταβολή	2,9	3,0	3,5	3,4	3,1
Μεταβολή του μέσου όρου των τελευταίων 3 μηνών έναντι 3 προηγούμενων, ανηγμένη σε ετήσια βάση, εποχικά διορθωμένη	5,5	4,5	3,4	3,2	3,1
Μεταβολή του μέσου όρου των τελευταίων 6 μηνών έναντι 6 προηγούμενων, ανηγμένη σε ετήσια βάση, εποχικά διορθωμένη	3,1	3,5	3,9	4,1	3,9

Πηγές: Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Eurostat) και υπολογισμοί της ΕΚΤ.

(β) Προβλέψεις για τον πληθωρισμό

	2006	2007
ΕνΔΤΚ, Ευρωπαϊκή Επιτροπή (άνοιξη 2006)	3,5	3,3
ΔΤΚ, ΟΟΣΑ (Δεκέμβριος 2005) ¹⁾	-	-
ΔΤΚ, ΔΝΤ (Απρίλιος 2006)	3,2	2,7
ΔΤΚ, Consensus Economics (Μάρτιος 2006)	2,6	2,3

Πηγές: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ΟΟΣΑ, ΔΝΤ και Consensus Economics.

1) Η Λιθουανία δεν είναι μέλος του ΟΟΣΑ.

2 ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ

Πίνακας 4 Δημοσιονομική κατάσταση της γενικής κυβέρνησης

(ως ποσοστό % του ΑΕΠ)

	2004	2005	2006 ¹⁾
Πλεόνασμα (+) / έλλειμμα (-) γενικής κυβέρνησης	-1,5	-0,5	-0,6
Τιμή αναφοράς	-3,0	-3,0	-3,0
Πλεόνασμα/έλλειμμα, μείον τις δαπάνες δημόσιων επενδύσεων ²⁾	2,0	3,0	2,9
Ακαθάριστο χρέος γενικής κυβέρνησης	19,5	18,7	18,9
Τιμή αναφοράς	60,0	60,0	60,0

Πηγές: Ευρωπαϊκή Επιτροπή και υπολογισμοί της ΕΚΤ.

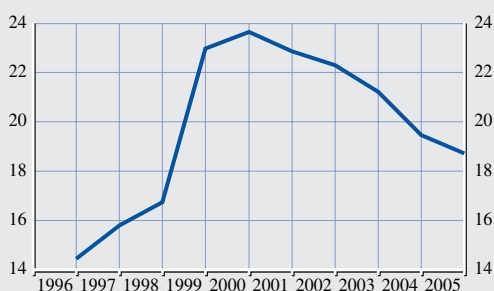
1) Προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

2) Το θετικό πρόσημο σημαίνει ότι το δημόσιο έλλειμμα είναι χαμηλότερο από τις επενδυτικές δαπάνες.

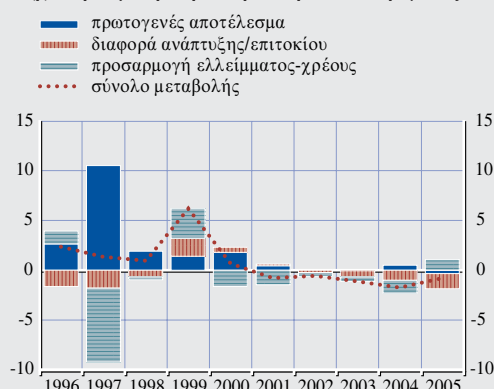
Διάγραμμα 2 Ακαθάριστο χρέος γενικής κυβέρνησης

(ως ποσοστό % του ΑΕΠ)

(α) Επίπεδα

(β) Ετήσια μεταβολή και προσδιοριστικοί παράγοντες

Πηγές: Ευρωπαϊκή Επιτροπή και ΕΚΤ.

Σημείωση: Στο Διάγραμμα 2(β), οι αρνητικές τιμές σημαίνουν συμβολή του αντίστοιχου παράγοντα στη μείωση του λόγου του χρέους, ενώ οι θετικές τιμές σημαίνουν συμβολή στην αύξησή του.

Πίνακας 5 Ακαθάριστο χρέος γενικής κυβέρνησης – διαρθρωτικά χαρακτηριστικά

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Συνολικό χρέος (ως ποσοστό % του ΑΕΠ)	14,5	15,8	16,8	23,0	23,6	22,9	22,3	21,2	19,5	18,7
Σύνθεση κατά νόμισμα (% του συνόλου)										
Σε εγχώριο νόμισμα	30,5	37,3	36,4	23,4	25,9	26,1	33,4	35,2	29,4	29,5
Σε ξένα νομίσματα	69,5	62,7	63,6	76,6	74,1	73,9	66,6	64,8	70,6	70,5
Ευρώ ¹⁾	9,0	9,0	19,6	33,5	40,6	44,5	53,8	54,6	62,5	68,6
Λοιπά ξένα νομίσματα	60,4	53,8	44,0	43,1	33,5	29,4	12,8	10,2	8,1	1,9
Χρέος εις χείρας κατοίκων (% του συνόλου)	23,2	39,6	38,9	27,4	32,1	35,3	40,0	39,8	39,5	40,0
Μέση εναπομένουσα διάρκεια (σε έτη)	5,2	6,0	5,5	5,2	5,0	4,8	5,2	4,1	4,3	4,8
Σύνθεση κατά διάρκεια ²⁾ (% του συνόλου)										
Βραχυπρόθεσμο (έως ένα έτος)	24,0	29,1	24,2	15,4	11,3	6,8	5,3	5,0	5,6	10,7
Μεσομακροπρόθεσμο (άνω του ενός έτους)	76,0	70,9	75,8	84,6	88,7	93,2	94,7	95,0	94,4	89,3

Πηγές: ΕΣΚΤ και Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Σημείωση: Στοιχεία τέλους έτους. Οι διαφορές μεταξύ των συνόλων και του αθροίσματος των επιμέρους στοιχείων οφείλονται σε στρογγυλοποίηση.

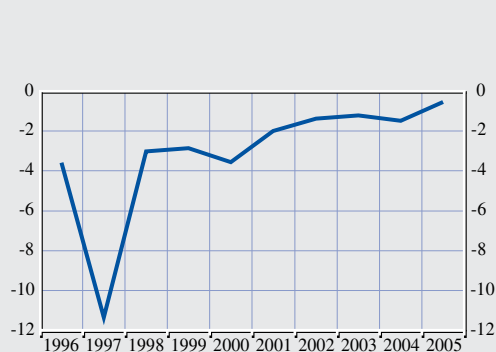
1) Περιλαμβάνει χρέος σε ευρώ και, πριν από το 1999, σε ECU ή σε ένα από τα νομίσματα των κρατών μελών που είχαν υιοθετήσει το ευρώ.

2) Αρχική διάρκεια.

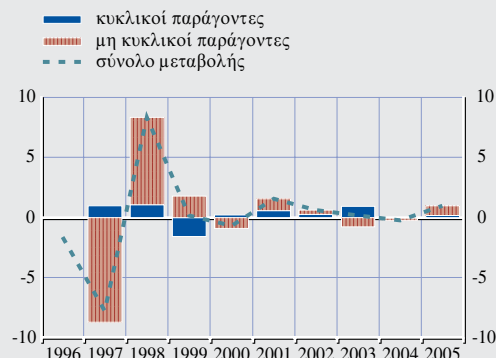
Διάγραμμα 3 Πλεόνασμα (+) / έλλειμμα (-) γενικής κυβέρνησης

(ως ποσοστό % του ΑΕΠ)

(α) Επίπεδα

(β) Ετήσια μεταβολή και προσδιοριστικοί παράγοντες

Πηγές: Ευρωπαϊκή Επιτροπή και υπολογισμοί της ΕΚΤ.

Σημείωση: Στο Διάγραμμα 3(β), οι αρνητικές τιμές σημαίνουν συμβολή στη αύξηση των ελλειμμάτων, ενώ οι θετικές τιμές σημαίνουν συμβολή στη μείωσή τους.

Πίνακας 6 Προσαρμογή ελλείμματος-χρέους γενικής κυβέρνησης

(ως ποσοστό % του ΑΕΠ)

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Μεταβολή του χρέους γενικής κυβέρνησης	4,9	4,0	2,7	5,8	1,9	0,5	0,9	0,8	0,2	1,6
Πλεόνασμα (+) / έλλειμμα (-) γενικής κυβέρνησης	-3,6	-11,4	-3,0	-2,9	-3,6	-2,0	-1,4	-1,2	-1,5	-0,5
Προσαρμογή ελλείμματος-χρέους	1,3	-7,4	-0,3	3,0	-1,6	-1,4	-0,4	-0,4	-1,3	1,1
Καθαρή απόκτηση (+) / καθαρή πώληση (-) χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων										
Νομίσματα και καταθέσεις	1,4	2,3	-1,8	-0,1	0,0	-0,8	0,8	-0,8	-0,7	0,4
Δάνεια και τίτλοι εκτός μετόχων	0,1	1,6	1,4	-2,2	0,5	0,2	1,2	0,9	-0,1	0,3
Μετοχές και λοιπές συμμετοχές	1,0	1,0	1,7	2,8	1,0	0,1	0,0	-0,1	-0,3	-0,2
Ιδιωτικοποιήσεις	0,0	-0,1	-5,0	-1,0	-1,7	-1,0	-0,6	-1,6	-0,6	-0,3
Συμμετοχή στο κεφάλαιο επιχειρήσεων	0,0	-0,1	-5,0	-1,0	-1,7	-1,0	-0,6	-1,6	-0,6	-0,3
Λοιπά	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Λοιπά χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Μεταβολή από αποτίμηση του χρέους γενικής κυβέρνησης										
Κέρδη(+) / ζημιές (-) από συναλλαγματικά διαθέσιμα	0,3	-0,2	0,0	0,3	0,3	0,0	0,2	0,1	0,4	0,6
Λοιπές διαφορές αποτίμησης ¹⁾	0,0	-0,3	0,2	-0,4	-0,6	-0,7	-1,0	-0,5	0,0	0,0
Λοιπές μεταβολές στο χρέος γενικής κυβέρνησης²⁾										
Λοιπές μεταβολές στο χρέος γενικής κυβέρνησης ²⁾	0,0	-9,5	1,4	3,4	-0,9	0,0	-0,2	0,9	-0,6	0,7

Πηγές: ΕΣΚΤ και Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

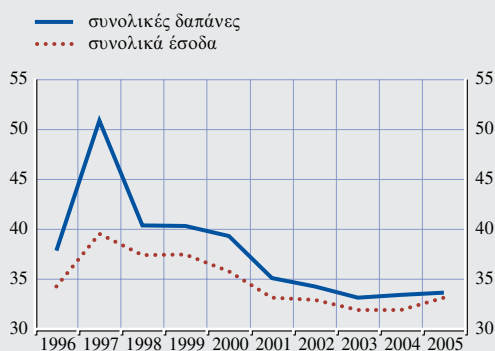
Σημείωση: Οι διαφορές μεταξύ των συνόλων και του αθροίσματος των επιμέρους στοιχείων οφείλονται σε στρογγυλοποίηση.

1) Περιλαμβάνει τη διαφορά μεταξύ ονομαστικής και αγοραίας αποτίμησης του χρέους γενικής κυβέρνησης κατά την έκδοση.

2) Συναλλαγές επί λοιπών πληρωτέων λογαριασμών (υποχρεώσεις Δημοσίου), αναξινομήσεις τομέων και στατιστικές αποκλίσεις. Αυτό το στοιχείο περιλαμβάνει ενδεχομένως ορισμένες μορφές ανάληψης χρέους.

Διάγραμμα 4 Δαπάνες και έσοδα γενικής κυβέρνησης

(ως ποσοστό % του ΑΕΠ)

Πηγή: ΕΣΚΤ.

Πίνακας 7 Δημοσιονομική θέση γενικής κυβέρνησης

(ως ποσοστό % του ΑΕΠ)

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Συνολικά έσοδα	34.3	39.6	37.4	37.5	35.8	33.1	32.9	31.9	31.9	33.1
Τρέχοντα έσοδα	34.3	39.5	37.4	37.4	35.7	33.1	32.4	31.5	31.5	32.4
Άμεσοι φόροι	8.3	9.0	9.1	9.2	8.4	7.8	7.5	8.0	8.7	9.1
Έμμεσοι φόροι	11.9	14.6	14.0	13.8	12.6	12.2	12.4	11.8	11.1	11.2
Εισφορές κοινωνικής ασφάλισης	8.0	8.6	9.1	9.3	9.4	9.0	8.7	8.6	8.7	8.6
Λοιπά τρέχοντα έσοδα	6.2	7.3	5.1	5.0	5.4	4.1	3.8	3.2	2.9	3.5
Κεφαλαιακά έσοδα	0.0	0.0	0.0	0.1	0.1	0.1	0.5	0.4	0.5	0.8
Συνολικές δαπάνες	37.9	50.9	40.4	40.3	39.3	35.1	34.3	33.2	33.4	33.7
Τρέχουσες δαπάνες	32.7	35.4	36.7	36.8	34.7	32.2	30.8	29.7	29.6	30.0
Μισθολογική δαπάνη ανά μισθωτό	10.9	11.4	12.8	13.5	12.7	11.7	11.4	10.8	10.8	10.4
Κοινωνικές παροχές εκτός αυτών σε είδος	8.9	9.3	10.0	11.4	10.7	10.6	9.3	9.1	9.1	9.0
Πληρωτέοι τόκοι	0.9	0.8	1.1	1.4	1.7	1.5	1.3	1.2	0.9	0.8
<i>εκ των οποίων: από συμφωνίες ανταλλαγής και προθεσμιακές συμβάσεις επιτοκίων</i>	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Λοιπές τρέχουσες δαπάνες	12.0	13.9	12.8	10.4	9.6	8.5	8.8	8.5	8.8	9.7
Κεφαλαιακές δαπάνες	5.1	15.5	3.8	3.6	4.6	2.9	3.5	3.4	3.8	3.7
Πλεόνασμα (+) / έλλειμμα (-)	-3.6	-11.4	-3.0	-2.9	-3.6	-2.0	-1.4	-1.2	-1.5	-0.5
Πρωτογενές αποτέλεσμα	-2.7	-10.5	-1.9	-1.5	-1.8	-0.5	-0.1	0.0	-0.5	0.3
Πλεόνασμα/έλλειμμα, πλην των δαπανών δημόσιων επενδύσεων	-1.1	-9.0	-0.5	-0.3	-1.2	0.2	1.5	1.8	2.0	3.0

Πηγές: ΕΣΚΤ και Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Σημείωση: Οι διαφορές μεταξύ των συνόλων και του αθροίσματος των επιμέρους στοιχείων οφείλονται σε στρογγυλοποίηση. Πληρωτέοι τόκοι όπως αναφέρονται στη διαδικασία υπερβολικού ελλείμματος. Το στοιχείο «επίδραση των συμφωνιών ανταλλαγής και των προθεσμιακών συμβάσεων επιτοκίων» ισούται με τη διαφορά μεταξύ των τόκων (ή του ελλείμματος/πλεονάσματος) όπως ορίζεται στη διαδικασία υπερβολικού ελλείμματος και στο ΕΣΛ 95. Βλ. Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2558/2001 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά την αναταξινόμηση των διακανονισμών υπό συμφωνίες ανταλλαγής επιτοκίων και υπό προθεσμιακές συμβάσεις επιτοκίων (swaps).

Πίνακα 8 Προβολές για τη δημοσιονομική επιβάρυνση λόγω γήρανσης του πληθυσμού

(ως ποσοστό %)

	2004	2010	2020	2030	2040	2050
Λόγος εξάρτησης ηλικιωμένων (πληθυσμός 65 ετών και άνω ως ποσοστό του πληθυσμού ηλικίας 15-64)	22,3	23,4	26,0	33,4	39,3	44,9
Μεταβολή στις δημόσιες δαπάνες που συνδέονται με τη γήρανση του πληθυσμού (ως ποσοστό % του ΑΕΠ) έναντι του 2004	-	-0,7	-0,9	0,3	0,8	1,4

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2006), «The impact of ageing on public expenditure: projections for the EU25 Member States on pensions, health care, long-term care, education and unemployment transfers (2004-2050)». Έκθεση που εκπόνησαν η Επιτροπή Οικονομικής Πολιτικής και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή (DG ECFIN).

3 Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΗΣ ΙΣΟΤΙΜΙΑΣ

Πίνακας 9 (α) Σταθερότητα της συναλλαγματικής ισοτιμίας

Συμμετοχή στο μηχανισμό συναλλαγματικών ισοτιμιών (ΜΣΙ ΙΙ)	Ναι	
Συμμετοχή από τις	28 Ιουνίου 2004	
Υποτίμηση της διμερούς κεντρικής ισοτιμίας με πρωτοβουλία της ίδιας της χώρας	Όχι	
Μέγιστες αποκλίσεις προς τα άνω και προς τα κάτω ¹⁾	Μέγιστη απόκλιση προς τα άνω	Μέγιστη απόκλιση προς τα κάτω
28 Ιουνίου 2004 έως 28 Απριλίου 2006		
Ευρώ	0,0	0,0

Πηγή: ΕΚΤ.

1) Μέγιστες ποσοστιαίες αποκλίσεις από την κεντρική ισοτιμία του ΜΣΙ ΙΙ. Κινητός μέσος όρος δέκα ημερών των ημερήσιων στοιχείων εργάσιμων ημερών.

(β) Βασικοί δείκτες συναλλαγματικών πιέσεων για το λίτας Λιθουανίας

(μέσος όρος τριμήνου που λήγει συγκεκριμένο μήνα)

	2004		2005				2006	
	Ιουλ.	Οκτ.	Ιαν.	Απρ.	Ιουλ.	Οκτ.	Ιαν.	Απρ.
Μεταβλητότητα συναλλαγματικής ισοτιμίας ¹⁾	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Διαφορά βραχυπρόθεσμου επιτοκίου ²⁾	0,6	0,6	0,5	0,4	0,2	0,2	0,1	0,0

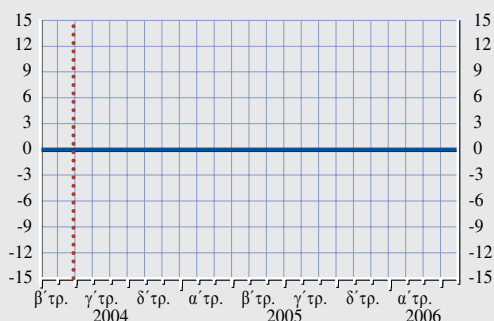
Πηγές: Εθνικά στοιχεία και υπολογισμοί της ΕΚΤ.

1) Μηνιαία τυπική απόκλιση (ανηγμένη σε ετήσια βάση) των ημερήσιων ποσοστιαίων μεταβολών της συναλλαγματικής ισοτιμίας έναντι του ευρώ (ως ποσοστό %).

2) Διαφορά (σε εκατοστιαίες μονάδες) μεταξύ των διατραπεζικών επιτοκίων τριών μηνών και του EURIBOR τριών μηνών.

Διάγραμμα 5 Λίτας Λιθουανίας: απόκλιση από την κεντρική ισοτιμία του ΜΣΙ ΙΙ

(ημερησία στοιχεία, απόκλιση %, 1 Μαΐου 2004 έως 28 Απριλίου 2006)

Πηγή: ΕΚΤ.

Σημείωση: Η κάθετη γραμμή σημαίνει την ημερομηνία έναρξης στο ΜΣΙ ΙΙ (28 Ιουνίου 2004). Θετική/αρνητική απόκλιση υποδηλώνει αντίστοιχα ανατίμηση/υποτίμηση από την κεντρική ισοτιμία. Για το λίτας Λιθουανίας τα περιθώρια διακύμανσης είναι $\pm 15\%$. Αποκλίσεις πριν από τις 28 Ιουνίου 2004 αναφέρονται στην κεντρική ισοτιμία του λίτας Λιθουανίας όπως θεσπίστηκε με τη συμμετοχή στο ΜΣΙ ΙΙ.

Πίνακας 10 Λίτας Λιθουανίας: εξέλιξη της πραγματικής συναλλαγματικής ισοτιμίας

(μηνιαία στοιχεία, αποκλίσεις %, Απρίλιος 2006 σε σύγκριση με διαφορετικές περιόδους αναφοράς)

	Μέσος όρος Ιαν. 1996-Απρ. 2006	Μέσος όρος Ιαν. 1999-Απρ. 2006
Πραγματική διμερής συναλλαγματική ισοτιμία έναντι του ευρώ ¹⁾	9,5	1,8
<i>Στοιχεία προς υπόμνηση:</i>		
Ονομαστική σταθμισμένη συναλλαγματική ισοτιμία ²⁾	13,8	6,5
Πραγματική σταθμισμένη συναλλαγματική ισοτιμία ^{1), 2)}	11,3	4,4

Πηγή: ΕΚΤ.

Σημείωση: Το θετικό πρόσημο σημαίνει ανατίμηση, ενώ το αρνητικό πρόσημο σημαίνει υποτίμηση.

1) Με βάση την εξέλιξη του ΕνΔΤΚ και του ΔΤΚ.

2) Σταθμισμένη συναλλαγματική ισοτιμία έναντι της ζώνης του ευρώ, κράτη μέλη της ΕΕ που δεν συμμετέχουν στη ζώνη του ευρώ, και δέκα λοιποί βασικοί εμπορικοί εταίροι.

Πίνακας 11 Εξελίξεις στον εξωτερικό τομέα

(ως ποσοστό % του ΑΕΠ, εκτός αν σημειώνεται διαφορετικά)

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών										
συν ισοζύγιο κίνησης κεφαλαίων	-8,9	-9,9	-11,7	-11,0	-5,9	-4,7	-4,7	-6,4	-6,4	-5,6
Ισοζύγιο άμεσων επενδύσεων και επενδύσεων χαρτοφυλακίου μαζί ¹⁾	4,2	5,3	8,1	9,1	5,6	5,8	5,1	2,3	3,2	1,1
Ισοζύγιο άμεσων επενδύσεων	1,9	3,3	8,3	4,4	3,3	3,6	5,0	0,8	2,3	2,6
Ισοζύγιο επενδύσεων χαρτοφυλακίου	2,3	2,0	-0,2	4,7	2,3	2,2	0,1	1,5	0,9	-1,5
Καθαρή διεθνής επενδυτική θέση	-13,9	-18,5	-22,5	-34,3	-35,0	-34,6	-32,9	-33,4	-34,7	-35,4
Εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών ²⁾	52,2	53,1	45,7	39,1	44,6	49,8	52,8	51,3	52,2	58,3
Εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών ²⁾	61,8	63,4	57,2	49,2	50,9	55,2	58,3	57,0	59,2	65,3
Εξαγωγές αγαθών προς τη ζώνη του ευρώ ^{3), 4)}	29,7	27,4	30,4	36,4	32,0	26,7	25,7	27,5	30,4	28,5
Εισαγωγές αγαθών από τη ζώνη του ευρώ ^{3), 4)}	31,8	34,7	36,8	35,3	32,3	34,7	35,4	34,7	35,6	32,3
<i>Στοιχεία προς υπόμνηση</i>										
Εξαγωγές αγαθών εντός των 25 της ΕΕ ^{3), 4)}	54,5	50,8	58,8	73,5	74,6	73,4	69,2	62,5	66,9	65,3
Εισαγωγές αγαθών εντός των 25 της ΕΕ ^{3), 4)}	53,6	57,7	60,7	60,0	54,5	54,8	56,5	55,8	63,3	59,0

Πηγές: ΕΣΚΤ και Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Eurostat).

1) Οι διαφορές μεταξύ του συνόλου και του αθροίσματος των επιμέρους στοιχείων οφείλονται σε στρογγυλοποίηση.

2) Στατιστικά στοιχεία για το ισοζύγιο πληρωμών.

3) Στατιστικά στοιχεία για το εξωτερικό εμπόριο.

4) Ως ποσοστό % των συνολικών εξαγωγών/εισαγωγών.

4 Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΝΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΩΝ ΕΠΙΤΟΚΙΩΝ

Πίνακας 12 Μακροπρόθεσμα επιτόκια

(ποσοστά, μέσος όρος παρατηρήσεων σε χρονικές περιόδους)

	2005 Δεκ.	2006 Ιαν.	2006 Φεβρ.	2006 Μάρ.	Απρ. 2005 έως Μάρ. 2006
Μακροπρόθεσμο επιτόκιο ¹⁾	3,8	3,6	3,5	3,7	3,7
Τιμή αναφοράς ²⁾					5,9
Ζώνη του ευρώ ³⁾	3,4	3,4	3,6	3,7	3,4

Πηγές: ΕΚΤ και Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

1) Το μακροπρόθεσμο επιτόκιο βασίζεται σε αποδόσεις πρωτογενούς αγοράς.

2) Ο υπολογισμός για την περίοδο Απριλίου 2005-Μαρτίου 2006 βασίζεται στο μη σταθμικό αριθμητικό μέσο όρο των επιπέδων επιτοκίων της Πολωνίας, της Φινλανδίας και της Σουηδίας συν 2 εκατοστιαίες μονάδες.

3) Ο μέσος όρος της ζώνης του ευρώ περιλαμβάνεται μόνο ενημερωτικά.

Διάγραμμα 6

(α) Μακροπρόθεσμο επιτόκιο

(μηνιαίο μέσο όρο σε ποσοστό %)

(β) Διαφορές μακροπρόθεσμου επιτοκίου και πληθωρισμού βάσει του ΕνΔΤΚ έναντι της ζώνης του ευρώ

(μηνιαίοι μέσοι όροι σε εκατοστιαίες μονάδες)

Πηγές: ΕΚΤ και Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

2.2 ΣΛΟΒΕΝΙΑ

2.2.1 Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΤΙΜΩΝ

Κατά την περίοδο αναφοράς από τον Απρίλιο 2005 έως το Μάρτιο 2006, ο μέσος ρυθμός πληθωρισμού βάσει του ΕνΔΤΚ στη Σλοβενία ήταν 2,3%, δηλ. χαμηλότερος από την τιμή αναφοράς του 2,6% για το κριτήριο της σταθερότητας των τιμών (βλ. Πίνακα 1). Βάσει των πιο πρόσφατων πληροφοριών, ο δωδεκάμηνος μέσος όρος των ετήσιων ρυθμών πληθωρισμού βάσει του ΕνΔΤΚ αναμένεται να παραμείνει σταθερός τους επόμενους μήνες.

Αν ανατρέξουμε σε μια μακρότερη περίοδο, η Σλοβενία καταγράφει χαμηλούς ρυθμούς πληθωρισμού μόνο εδώ και σχετικά μικρή χρονική περίοδο. Ο πληθωρισμός τιμών καταναλωτή στη Σλοβενία μειωνόταν σταδιακά μέχρι το 1999, όταν η καθοδική αυτή πορεία διακόπηκε, και άρχισε να υποχωρεί και πάλι μετά το 2000 (βλ. Διάγραμμα 1). Ο πληθωρισμός βάσει του ΕνΔΤΚ υποχώρησε σταδιακά από 9,9% το 1996 σε 6,1% το 1999 και στη συνέχεια αυξήθηκε πάλι σε 8,9% το 2000. Αυτή η νέα αύξηση οφειλόταν σε διάφορους παράγοντες, κυριότερα στη θέσπιση φόρου προστιθέμενης αξίας, στην άνοδο της εγχώριας ζήτησης, στις έντονες μισθολογικές αυξήσεις και στο άλμα των τιμών εισαγομένων. Νέα ώθηση δόθηκε στη διαδικασία αποκλιμάκωσης του πληθωρισμού μετά το 2000 και ο πληθωρισμός έφθασε σταδιακά στο 2,5% το 2005. Αυτή η πορεία του πληθωρισμού αντανάκλα ορισμένες σημαντικές επιλογές πολιτικής. Το 2001 υιοθετήθηκε ένα νέο πλαίσιο άσκησης νομισματικής πολιτικής, και ο πρωταρχικός στόχος της σταθερότητας των τιμών κατοχυρώθηκε στη νέα νομοθεσία περί της Banka Slovenije. Η επιδίωξη ενδιάμεσου στόχου για τη νομισματική επέκταση εγκαταλείφθηκε και θεσπίστηκε πλαίσιο άσκησης νομισματικής πολιτικής βασισμένο σε δύο πυλώνες, το οποίο καλύπτει τις νομισματικές και τις πραγματικές οικονομικές εξελίξεις. Ταυτόχρονα, η νομισματική πολιτική συμπληρώθηκε με συναλλαγματική πολιτική καθοδηγούμενη από την ακόλυπτη ισοτιμία επιτοκίων, που επέτρεψε στη νομισματική πολιτική να διατηρήσει τα επιτόκια σε αρκετά υψηλό επίπεδο ώστε να

στηρίξει την αποκλιμάκωση του πληθωρισμού. Από τις 28 Ιουνίου 2004, όταν η Σλοβενία εντάχθηκε στον ΜΣΙ ΙΙ, η νομισματική πολιτική προσανατολίζεται προς τη διατήρηση σταθερής συναλλαγματικής ισοτιμίας έναντι του ευρώ. Κατά την περίοδο υπό εξέταση, η Banka Slovenije χρησιμοποίησε τη διευκόλυνση διεξαγωγής πράξεων ανταλλαγής νομισμάτων για να κρατήσει σταθερή τη συναλ-λαγματική ισοτιμία ευρώ-τόλαρ, διατηρώντας παράλληλα τα εγχώρια επιτόκια σε σχετικά υψηλά επίπεδα και, ως εκ τούτου, συντηρώντας μια θετική διαφορά έναντι των συγκρίσιμων επιτοκίων της ζώνης του ευρώ.¹ Αυτό με τη σειρά του διευκόλυνε τη μετάβαση προς τη σταθερότητα των τιμών. Η διαδικασία αποκλιμάκωσης του πληθωρισμού στηρίχθηκε σε γενικές γραμμές από τη δημοσιονομική πολιτική και τις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις, συμπεριλαμβανομένης της σταδιακής κατάργησης της τιμαριθμικής αναπροσαρμογής των χρηματοοικονομικών συμβάσεων και των μισθών, και από τη βαθμιαία απελευθέρωση των χρηματοπιστωτικών αγορών.

Για το μεγαλύτερο μέρος της περιόδου 1996-2005, η εξέλιξη του πληθωρισμού πρέπει να εξεταστεί στο πλαίσιο μιας αρκετά έντονης αύξησης του προϊόντος. Ο ρυθμός αύξησης του πραγματικού ΑΕΠ, αφού παρέμεινε κάπως πιο συγκρατημένος μεταξύ 2001 και 2003, επιταχύνθηκε και πάλι από το 2004 (βλ. Πίνακα 2). Οι συνθήκες στην αγορά εργασίας παρέμειναν αρκετά σταθερές με την πάροδο του χρόνου και το ποσοστό ανεργίας κυμάνθηκε κατά κύριο λόγο στο 6-7%. Η μισθολογική δαπάνη ανά μισθωτό αυξήθηκε σε διψήφιους αριθμούς το 2000 και το 2001, για να μειωθεί σε 7,7% το 2004². Σε συνδυασμό με μια προσωρινή επιβράδυνση του ρυθμού αύξησης της παραγωγικότητας της εργασίας, αυτό οδήγησε σε σημαντική άνοδο του κόστους εργασίας ανά μονάδα προϊόντος το 2000 και το 2001, την οποία ακολούθησε σταδιακή μείωση σε 3,8% το 2004. Οι τιμές εισαγομένων ήταν μάλλον ασταθείς

1 Για περισσότερες λεπτομέρειες, βλ. την ενότητα 2.2.3 σχετικά με την εξέλιξη της συναλλαγματικής ισοτιμίας.

2 Δεν διατίθενται ακόμη στοιχεία για τη μισθολογική δαπάνη ανά μισθωτό για το 2005. Η μέση μηνιαία αύξηση των ακαθάριστων αποδοχών ήταν 4,9% το 2005, έναντι 4,6% το 2004.

κατά την περίοδο υπό εξέταση, αντανακλώντας κυρίως την εξέλιξη της συναλλαγματικής ισοτιμίας και των τιμών του πετρελαίου. Οι σχετικά μικρές αυξήσεις των τιμών εισαγομένων το 2002 και το 2003 διευκόλυναν τη διαδικασία αποκλιμάκωσης του πληθωρισμού στη διάρκεια αυτής της διετίας. Η γενικά φθίνουσα πορεία του πληθωρισμού είναι επίσης εμφανής σε άλλους σχετικούς δείκτες, όπως ο πληθωρισμός βάσει του ΕνΔΤΚ πλην των μη επεξεργασμένων ειδών διατροφής και της ενέργειας και ο πληθωρισμός τιμών καταναλωτή πλην των μεταβολών των καθαρών έμμεσων φόρων (βλ. Πίνακα 2).

Αν εξετάσουμε τις πρόσφατες τάσεις, ο ετήσιος μέσος ρυθμός πληθωρισμού βάσει του ΕνΔΤΚ έφθασε στο 2,5% το 2005. Ο ετήσιος ρυθμός πληθωρισμού βάσει του ΕνΔΤΚ διαμορφώθηκε σε 2,6% τον Ιανουάριο του 2006 και υποχώρησε σε 2,0% το Μάρτιο (βλ. Πίνακα 3α). Η μείωση των τιμών των μη ενεργειακών βιομηχανικών αγαθών και ο χαμηλότερος πληθωρισμός των τιμών των ειδών διατροφής λόγω του αυξημένου διεθνούς και εγχώριου ανταγωνισμού αντιστάθμισαν την ανοδική επίδραση των αυξήσεων των τιμών του πετρελαίου. Ο αντίκτυπος των πρόσφατων αυξήσεων των τιμών του πετρελαίου μετριάστηκε επίσης από τις συχνές προσαρμογές των ειδικών φόρων κατανάλωσης, οι οποίες, σύμφωνα με την Banka Slovenije, μείωσαν τον πληθωρισμό κατά την περίοδο αναφοράς κατά 0,06 της εκατοστιαίας μονάδας. Η Banka Slovenije εκτιμά ότι, συνολικά, οι μεταβολές των έμμεσων φόρων και των διοικητικά καθοριζόμενων τιμών προσέθεσαν περίπου 1,9 εκατοστιαίες μονάδες στον πληθωρισμό το 2005, εκ των οποίων περίπου 1,3 εκατοστιαίες μονάδες οφείλονταν στην άνοδο των τιμών της ενέργειας. Η σημερινή εικόνα του πληθωρισμού πρέπει να εξεταστεί στο πλαίσιο σχετικά δυναμικών οικονομικών συνθηκών. Το τέταρτο τρίμηνο του 2005, ο ρυθμός αύξησης του πραγματικού ΑΕΠ ήταν 3,7% σε δωδεκάμηνη βάση, με αποτέλεσμα μέσο ρυθμό αύξησης 3,9% για το έτος συνολικά.

Όσον αφορά τις μελλοντικές εξελίξεις, σε σχέση με τους παράγοντες που προβλέπεται ότι θα ασκήσουν ανοδικές πιέσεις στον πληθωρισμό στη Σλοβενία, η εναρμόνιση των ειδικών φόρων

κατανάλωσης για τον καπνό αναμένεται να εφαρμοστεί σε τρία στάδια μέχρι το 2008, συνεισφέροντας συνολικά μέχρι 0,5 της εκατοστιαίας μονάδας στον πληθωρισμό βάσει του ΕνΔΤΚ. Επιπλέον, η πιθανή αύξηση των συντελεστών του ΦΠΑ που προβλέπεται στον προϋπολογισμό για την 1^η Ιανουαρίου 2007 με στόχο να αντισταθμίσει τη σταδιακή κατάργηση του φόρου μισθωτών υπηρεσιών, μπορεί να ασκήσει άμεση ανοδική επίδραση στον πληθωρισμό κατά 0,7 της εκατοστιαίας μονάδας περίπου το 2007. Επιπλέον, μπορούν να αναγνωριστούν ορισμένοι ανοδικοί κίνδυνοι που απειλούν τις προοπτικές για τον πληθωρισμό.

Πρώτον, η τρέχουσα σχετικά έντονη άνοδος της εγχώριας ζήτησης, την οποία τροφοδοτεί η επιταχυνόμενη πιστωτική επέκταση, μπορεί να αποκτήσει μεγαλύτερη ώθηση με την περαιτέρω σύγκλιση των επιτοκίων προς το επίπεδο που επικρατεί στη ζώνη του ευρώ. Δεύτερον, οι κίνδυνοι αφορούν τις φθίνουσες καθοδικές επιδράσεις του αυξημένου ανταγωνισμού στον πληθωρισμό, που παρατηρείται από τα μέσα του 2004 και συνδεόταν εν μέρει με την ένταξη της Σλοβενίας στην ΕΕ. Τέλος, οι ενδεχόμενες πρόσθετες δευτερογενείς επιδράσεις από τις πρόσφατες αυξήσεις των τιμών της ενέργειας, σε συνδυασμό με την ενίσχυση της εγχώριας ζήτησης και πιθανές προσαρμογές των διοικητικά καθοριζόμενων τιμών, μπορεί να ασκήσουν σημαντικές ανοδικές πιέσεις στους μισθούς και στον πληθωρισμό. Μια ιδιαίτερη αβεβαιότητα που σχετίζεται με την εξέλιξη των μισθών είναι ότι δεν έχει ακόμη ολοκληρωθεί η νέα μισθολογική συμφωνία για το 2006 και μετέπειτα. Σε πιο μακροπρόθεσμο ορίζοντα, η διαδικασία σύγκλισης είναι πιθανόν να επηρεάσει τον πληθωρισμό τα επόμενα έτη, δεδομένου ότι το επίπεδο του κατά κεφαλήν ΑΕΠ και των τιμών στη Σλοβενία εξακολουθεί να είναι χαμηλότερο από ό,τι στη ζώνη του ευρώ (βλ. Πίνακα 2). Ωστόσο, είναι δύσκολο να υπολογιστεί το ακριβές μέγεθος της επίδρασης που θα έχει αυτή η διαδικασία σύγκλισης στον πληθωρισμό.

Η διασφάλιση ενός περιβάλλοντος που συμβάλλει στη διατηρήσιμη σταθερότητα των τιμών στη Σλοβενία θα εξαρτηθεί, μεταξύ άλλων, από την εφαρμογή υγιούς διαδικασίας δημοσιονομικής

εξυγίανσης, που θα μειώσει επίσης τις ενδεχόμενες πιέσεις από την πλευρά της ζήτησης στην οικονομία. Επιπλέον, η ταχύτερη υλοποίηση πρόσθετων διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων, όπως η περαιτέρω κατάργηση της τιμαριθμικής αναπροσαρμογής (ιδίως των μισθών και ορισμένων κοινωνικών μεταβιβάσεων στις οποίες εξακολουθεί να εφαρμόζεται σε μεγάλο βαθμό αυτή η αναπροσαρμογή), θα είναι καίρια για τη διατήρηση της σταθερότητας των τιμών. Στο πλαίσιο αυτό, θα είναι σημαντικό να αυξηθεί η ευελιξία της αγοράς εργασίας με την ενίσχυση της περιφερειακής κινητικότητας του εργατικού δυναμικού και την αντιμετώπιση των αναντιστοιχιών προσόντων. Ταυτόχρονα, οι κοινωνικοί εταίροι πρέπει να διασφαλίσουν ότι οι μισθολογικές αυξήσεις αντανακλούν την άνοδο της παραγωγικότητας της εργασίας, λαμβάνοντας υπόψη τις εξελίξεις σε ανταγωνίστριες χώρες. Εξίσου σημαντικό θα είναι να συνεχιστεί η διαδικασία απελευθέρωσης σε όλους τους τομείς της οικονομίας και να ενισχυθούν οι εθνικές πολιτικές που αποσκοπούν στην περαιτέρω ενδυνάμωση του ανταγωνισμού στις αγορές προϊόντων.

2.2.2 ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ

Κατά το έτος αναφοράς 2005 η Σλοβενία κατέγραψε έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης ίσο με 1,8% του ΑΕΠ, δηλ. αρκετά χαμηλότερο από την τιμή αναφοράς του 3%. Ο λόγος του χρέους της γενικής κυβέρνησης προς το ΑΕΠ ήταν 29,1%, δηλ. πολύ χαμηλότερος από την τιμή αναφοράς του 60% (βλ. Πίνακα 4). Σε σχέση με το προηγούμενο έτος, το δημοσιονομικό έλλειμμα μειώθηκε κατά 0,5 της εκατοστιαίας μονάδας και ο λόγος του δημόσιου χρέους υποχώρησε κατά 0,4 της εκατοστιαίας μονάδας. Για το 2006, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προβλέπει ότι ο λόγος του ελλείμματος θα αυξηθεί σε 1,9% και ο λόγος του δημόσιου χρέους εκτιμάται σε 29,9%. Το 2004 και το 2005 ο λόγος του ελλείμματος δεν υπερέβη το λόγο των δαπανών δημόσιων επενδύσεων προς το ΑΕΠ. Η Σλοβενία δεν παρουσιάζει υπερβολικό έλλειμμα.

Αν εξετάσουμε την περίοδο από το 1999 (το πρώτο έτος για το οποίο διατίθενται συγκρίσιμα στοιχεία για το δημόσιο χρέος) έως το 2005, ο λόγος του χρέους της γενικής κυβέρνησης αυξήθηκε σωρευτικά κατά 4,5 εκατοστιαίες μονάδες (βλ. Διάγραμμα 2α και Πίνακα 5). Αυξήθηκε απότομα από 24,6% το 1999 σε 29,7% το 2002 και παρέμεινε πάνω από το 29% κατά την περίοδο μέχρι το 2005. Όπως φαίνεται με περισσότερες λεπτομέρειες στο Διάγραμμα 2β, τα πρωτογενή ελλείμματα συνέβαλλαν στην αύξηση του δημόσιου χρέους από το 2000 και έπειτα (το πρώτο έτος για το οποίο διατίθενται συγκρίσιμα στοιχεία). Οι προσαρμογές ελλείμματος-χρέους αύξησαν το λόγο του δημόσιου χρέους ιδίως το 2002, κυρίως λόγω μεταβολών του συστήματος κατάρτισης προϋπολογισμού (βλ. Πίνακα 6). Η διαφορά αύξησης του προϊόντος/επιτοκίων είχε συνολικά μειωτική επίδραση στο λόγο του χρέους κατά την περίοδο υπό εξέταση. Οι τάσεις που παρατηρούνται από το 2000 μπορεί να θεωρηθούν ενδεικτικές της στενής σχέσης μεταξύ πρωτογενών ελλειμμάτων και δυσμενούς δυναμικής του χρέους, ανεξαρτήτως του αρχικού επιπέδου του χρέους – το οποίο στην περίπτωση της Σλοβενίας ήταν συγκριτικά χαμηλό. Στο πλαίσιο αυτό, μπορεί να σημειωθεί ότι το ποσοστό του δημόσιου χρέους με βραχυπρόθεσμη διάρκεια αυξήθηκε μεταξύ 1999 και 2002 σε 7,7%, για να μειωθεί κατά 2,8 εκατοστιαίες μονάδες την περίοδο μέχρι το 2005. Το ποσοστό του χρέους με βραχυπρόθεσμη διάρκεια είναι μικρό και, αν ληφθεί υπόψη το επίπεδο του λόγου του χρέους, τα δημοσιονομικά αποτελέσματα παραμένουν σχετικά ανεπηρέαστα από τις μεταβολές των επιτοκίων. Το ποσοστό του χρέους που εκφράζεται σε ξένο νόμισμα είναι μεγάλο, αλλά πάνω από 95% αυτού του ποσοστού εκφράζεται σε ευρώ. Ως εκ τούτου, τα δημοσιονομικά αποτελέσματα δεν επηρεάζονται ιδιαίτερα από τις μεταβολές των συναλλαγματικών ισοτιμιών εκτός της συναλλαγματικής ισοτιμίας ευρώ-τόλαρ.

Από το 2000 (το πρώτο έτος για το οποίο διατίθενται συγκρίσιμα στοιχεία για το δημοσιονομικό έλλειμμα), παρατηρείται μια τάση βελτιούμενων σε γενικές γραμμές αποτελεσμάτων ως προς το λόγο του ελλείμματος

προς το ΑΕΠ (βλ. Διάγραμμα 3α και Πίνακα 7). Ξεκινώντας από επίπεδο 3,9% το 2000, ο λόγος του ελλείμματος επιδεινώθηκε σε 4,3% το 2001 και βελτιώθηκε σε 2,3% το 2004 και σε 1,8% το 2005. Όπως φαίνεται με περισσότερες λεπτομέρειες στο Διάγραμμα 3β, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής οι κυκλικόι παράγοντες συντέλεσαν αρνητικά στη μεταβολή του δημοσιονομικού αποτελέσματος ιδίως το 2001 και το 2003. Οι μη κυκλικές μεταβολές του δημοσιονομικού αποτελέσματος της κυβέρνησης είχαν θετική επίδραση ιδίως το 2002. Αυτές οι μεταβολές μπορεί να αντανakλούν είτε διαρκή διαρθρωτική μεταβολή είτε την επίδραση προσωρινών μέτρων. Τα διαθέσιμα στοιχεία υποδηλώνουν ότι τα προσωρινά μέτρα δεν είχαν καμία επίδραση το 2004 και το 2005.

Αν εξετάσουμε τις τάσεις άλλων δημοσιονομικών δεικτών, όπως φαίνεται στο Διάγραμμα 4 και τον Πίνακα 7, ο λόγος των συνολικών δαπανών της γενικής κυβέρνησης αυξήθηκε από 48,1% του ΑΕΠ το 2000 (το πρώτο έτος για το οποίο διατίθενται συγκρίσιμα στοιχεία) σε 49,0% το 2001. Στη συνέχεια σταθεροποιήθηκε σε περίπου 48% μέχρι το 2003 και μειώθηκε μέτρια μετέπειτα. Μετά το 2001 η υποχώρηση των δαπανών για τόκους συνέβαλε σχεδόν κατά το ήμισυ στη μείωση. Συνολικά, ο λόγος των δαπανών ήταν 0,8 της εκατοστιαίας μονάδας χαμηλότερος το 2005 από ό,τι το 2000. Τα δημόσια έσοδα σε σχέση με το ΑΕΠ αυξήθηκαν κατά 1,1% μεταξύ 2000 και 2002 και σταθεροποιήθηκαν σε γενικές γραμμές στη συνέχεια. Το 2005, ο λόγος των εσόδων ήταν 45,5%.

Η μεσοπρόθεσμη στρατηγική δημοσιονομικής πολιτικής της Σλοβενίας, όπως παρουσιάζεται στο πρόγραμμα σύγκλισης για την περίοδο 2006-08, με ημερομηνία Δεκεμβρίου 2005, διαφέρει ελαφρώς από τις προβλέψεις της Επιτροπής που εμφανίζονται στον Πίνακα 4 και προβλέπει ελαφρά μείωση του δημοσιονομικού ελλείμματος σε 1,7% του ΑΕΠ το 2006 και αύξηση του χρέους της γενικής κυβέρνησης σε 29,6% του ΑΕΠ. Προγραμματίζεται η μείωση τόσο των συνολικών δαπανών όσο και των συνολικών εσόδων κατά περίπου 0,5% του ΑΕΠ σε σύγκριση με τα στοιχεία του προγράμματος για το 2005,

γεγονός που αντανakλά εν μέρει τη σταδιακή κατάργηση του φόρου μισθωτών υπηρεσιών. Αυτή η πτώση αναμένεται, ωστόσο, να αντισταθμιστεί εν μέρει από μια αύξηση των άλλων φόρων. Ο προϋπολογισμός για το 2007 προβλέπει επί του παρόντος αύξηση των συντελεστών του ΦΠΑ (από 8,5% σε 9% και από 20% σε 21%), ρύθμιση που υπόκειται στην έγκριση του κοινοβουλίου. Δεν υπάρχουν σήμερα ενδείξεις μέτρων με σημαντική προσωρινή επίδραση στον προϋπολογισμό του 2006. Το 2007, ο λόγος του ελλείμματος αναμένεται να μειωθεί σε 1,4% και ο λόγος του δημόσιου χρέους να παραμείνει σε γενικές γραμμές στο επίπεδο του 2006. Με βάση τα δημοσιονομικά αποτελέσματα που προβλέπονται στο πρόγραμμα σύγκλισης, απαιτείται περαιτέρω εξυγίανση προκειμένου η Σλοβενία να συμμορφωθεί με το μεσοπρόθεσμο στόχο που ορίζεται στο Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης, ο οποίος στο πρόγραμμα σύγκλισης προσδιορίζεται ποσοτικά ως έλλειμμα ίσο με 1% του ΑΕΠ.

Όσον αφορά την ενδεχόμενη μελλοντική πορεία του λόγου του δημόσιου χρέους, οι τρέχουσες τάσεις υποδηλώνουν ότι το δημόσιο χρέος θα αυξηθεί αλλά ότι μπορεί να διατηρηθεί σε επίπεδο κάτω του 60% του ΑΕΠ για το προβλεπόμενο μέλλον.

Όπως φαίνεται στον Πίνακα 8, αναμένεται έντονη γήρανση του πληθυσμού. Σύμφωνα με τις τελευταίες προβλέψεις της Επιτροπής Οικονομικής Πολιτικής της ΕΕ και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,³ η Σλοβενία αναμένεται να καταγράψει σημαντική αύξηση των σχετικών με τη γήρανση δημόσιων δαπανών, η οποία θα ανέλθει σε 9,7 εκατοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ για την περίοδο μέχρι το 2050. Η αντιμετώπιση αυτής της επιβάρυνσης είναι αναγκαία και θα διευκολυνθεί αν τα δημόσια οικονομικά διαθέτουν επαρκή περιθώρια ελιγμών πριν από την περίοδο κατά την οποία αναμένεται επιδείνωση της δημογραφικής κατάστασης.

3 «The impact of ageing on public expenditure: projections for the EU25 Member States on pensions, health care, long-term care, education and unemployment transfers (2004-2050)», Επιτροπή Οικονομικής Πολιτικής και Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2006).

Όσον αφορά τις περαιτέρω δημοσιονομικές προκλήσεις, θα είναι σημαντικό για τη Σλοβενία να ακολουθήσει υγιή πορεία δημοσιονομικής εξυγίανσης που θα μειώσει επίσης τις πιθανές πιέσεις από την πλευρά της ζήτησης στην οικονομία, ιδίως ενόψει της επιταχυνόμενης πιστωτικής επέκτασης και της σύγκλισης των βραχυπρόθεσμων επιτοκίων. Η διάρθρωση των δαπανών της Σλοβενίας φαίνεται να χαρακτηρίζεται από σχετικά υψηλό βαθμό δυσκαμψίας, που μπορεί να εμποδίσει μια βασισόμενη στις δαπάνες δημοσιονομική προσαρμογή. Σύμφωνα με πληροφορίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής αναγόμενες στα τέλη του 2003, οι ρητές ενδεχόμενες υποχρεώσεις, κυρίως με τη μορφή κρατικών εγγυήσεων προς φορείς του δημοσίου για τη χρηματοδότηση υποδομών και εγγυήσεων εξαγωγών, ανέρχονταν σε 8% περίπου του ΑΕΠ. Αυτό το επίπεδο φαίνεται να έχει αυξηθεί κάπως το 2004 και το 2005. Ωστόσο, δεν υπάρχει συμφωνηθείσα μέθοδος για τον υπολογισμό της πλήρους έκτασης των ενδεχόμενων υποχρεώσεων και οι εκτιμήσεις μπορεί να διαφέρουν σε μεγάλο βαθμό.

2.2.3 Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΗΣ ΙΣΟΤΙΜΙΑΣ

Το τόλαρ Σλοβενίας συμμετέχει στο ΜΣΙ ΙΙ με ισχύ από τις 28 Ιουνίου 2004, δηλαδή περίπου 22 μήνες από τους 24 μήνες της περιόδου αναφοράς Μαΐου 2004-Απριλίου 2006 (βλ. Πίνακα 9α). Η κεντρική ισοτιμία του νομίσματος της Σλοβενίας ορίστηκε στα 239,64 τόλαρ ανά ευρώ, που αποτελούσε την τρέχουσα ισοτιμία κατά το χρόνο ένταξης. Υιοθετήθηκε το κανονικό περιθώριο διακύμανσης $\pm 15\%$ γύρω από την κεντρική ισοτιμία.

Κατά την έναρξη της περιόδου αναφοράς, πριν από την ένταξη του τόλαρ στο ΜΣΙ ΙΙ, οι αρχές της Σλοβενίας ακολούθησαν μια συναλλαγματική πολιτική έναντι του ευρώ σύμφωνα με την οποία η σταδιακή υποτίμηση της συναλλαγματικής ισοτιμίας τόλαρ-ευρώ ακολούθησε φθίνουσα πορεία. Η πολιτική αυτή, η οποία είχε ασκηθεί και τα προηγούμενα έτη, καθοδηγήθηκε από τους προβληματισμούς σχετικά με την ακάλυπτη

ισοτιμία επιτοκίων και αποσκοπούσε στην προώθηση της διαδικασίας ονομαστικής σύγκλισης. Η εν λόγω πολιτική τερματίστηκε με την ένταξη στο ΜΣΙ ΙΙ. Μετά τη συμμετοχή του στο ΜΣΙ ΙΙ, το τόλαρ κινήθηκε πάρα πολύ κοντά στη κεντρική του ισοτιμία έναντι του ευρώ (βλ. Διάγραμμα 5). Εντός του ΜΣΙ ΙΙ, η Σλοβενία δεν υποτίμησε με δική της πρωτοβουλία την κεντρική ισοτιμία του νομίσματός της έναντι του ευρώ. Η Banka Slovenije παρενέβη προσωρινά στις αγορές συναλλάγματος αμέσως μετά την ένταξή της στο ΜΣΙ ΙΙ, προκειμένου να γνωστοποιήσει την πρόθεσή της να διατηρήσει την ονομαστική συναλλαγματική ισοτιμία του τόλαρ κοντά στην κεντρική ισοτιμία. Στη διάρκεια της υπό εξέταση περιόδου, η κεντρική τράπεζα κατόρθωσε να διατηρήσει τη σταθερότητα της συναλλαγματικής ισοτιμίας ευρώ-τόλαρ, διατηρώντας ταυτόχρονα τα εγχώρια βραχυπρόθεσμα επιτόκια υψηλότερα από τα αντίστοιχα της ζώνης του ευρώ. Συγκράτησε τη μεταβλητότητα του νομίσματός της χρησιμοποιώντας τη διευκόλυνση των πράξεων ανταλλαγής νομισμάτων. Η διευκόλυνση αυτή επιτρέπει στις εμπορικές τράπεζες να εξασφαλίζουν ρευστότητα σε εγχώριο νόμισμα ανταλλάσσοντας για επτά ημέρες συναλλαγματικά διαθέσιμα στην κεντρική τράπεζα. Το ασφάλιστρο που χρεώνεται για αυτές τις πράξεις, οι οποίες διενεργούνται σε συνδυασμό με πράξεις απορρόφησης πλεονάζουσας ρευστότητας με βάση έντοκα γραμμάτια σε τόλαρ, είχε ως αποτέλεσμα να διατηρηθεί η σημαντική διαφορά μεταξύ των βραχυπρόθεσμων επιτοκίων της Σλοβενίας και της ζώνης του ευρώ. Ως ένα βαθμό, η διαφορά αυτή μπορεί να εξηγηθεί και από τα ασφάλιστρα κινδύνου. Προκειμένου να μειωθεί το ποσό των συσσωρευμένων πράξεων ανταλλαγής που εκκρεμούσαν, διενεργήθηκαν περιστασιακά πράξεις οριστικής αγοράς ξένων νομισμάτων, γεγονός που υποδηλώνει συνολικά σημαντικές καθαρές αγορές συναλλάγματος για την απορρόφηση ενδεχόμενων ανοδικών πιέσεων στο νόμισμα. Κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς, η μεταβλητότητα της συναλλαγματικής ισοτιμίας του τόλαρ έναντι του ευρώ ήταν πολύ χαμηλή (βλ. Πίνακα 9β). Από την ένταξη στον ΜΣΙ ΙΙ και μετά, η διαφορά του βραχυπρόθεσμου επιτοκίου έναντι του EURIBOR τριών μηνών παρουσίασε σταδιακή μείωση, αλλά ανήλθε σε

1,7 της εκατοστιαίας μονάδας το τελευταίο τρίμηνο του 2005. Μετά τη μείωση από την Banka Slovenije του επιτοκίου πολιτικής κατά 50 σφρευτικές μονάδες βάσης το Φεβρουάριο και το Μάρτιο του 2006, μειώθηκε σε 0,7 της εκατοστιαίας μονάδας τον Απρίλιο του 2006.

Πριν από την ένταξη στο ΜΣΙ ΙΙ, οι συναλλαγματικές πολιτικές των αρχών της Σλοβενίας έναντι του ευρώ υποδήλωναν μια συνεχή μείωση του τόλαρ και σε ονομαστικούς σταθμισμένους όρους. Η μείωση αυτή αντανάκλυνε τις σημαντικές διαφορές πληθωρισμού μεταξύ της Σλοβενίας και της ζώνης του ευρώ κατά το παρελθόν. Κατά συνέπεια, η πραγματική συναλλαγματική ισοτιμία του τόλαρ – τόσο διμερώς έναντι του ευρώ όσο και σε σταθμισμένους όρους – ήταν τον Απρίλιο του 2006 κοντά στους ιστορικούς μέσους όρους, όπως είχε υπολογιστεί από τον Ιανουάριο του 1996 και από την εισαγωγή του ευρώ (βλ. Πίνακα 10). Οι δείκτες αυτοί θα πρέπει ωστόσο να ερμηνεύονται με επιφύλαξη, επειδή η Σλοβενία βρισκόταν σε διαδικασία μετάβασης στην οικονομία της αγοράς, γεγονός που δυσχεραίνει οποιαδήποτε αξιολόγηση της εξέλιξης της πραγματικής συναλλαγματικής ισοτιμίας με βάση τα ιστορικά δεδομένα.

Όσον αφορά τις άλλες εξελίξεις στον εξωτερικό τομέα, κατά μέσο όρο η Σλοβενία ανέφερε σε γενικές γραμμές ισοσκελισμένο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών και ισοζύγιο κίνησης κεφαλαίων μαζί την τελευταία δεκαετία. Εξαιρέση αποτέλεσαν τα έτη 1999 και 2000, όπου καταγράφηκαν ελλείμματα γύρω στο 3% του ΑΕΠ. Κατά συνέπεια, το 2001 και το 2002, το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών και το ισοζύγιο κίνησης κεφαλαίων μαζί παρουσίασαν μικρή πλεονασματική θέση. Από το 2003 και μετά, ωστόσο, παρατηρήθηκαν και πάλι ελλείμματα της κλίμακας του 1% έως 2,5% του ΑΕΠ στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών και στο ισοζύγιο κίνησης κεφαλαίων μαζί (βλ. Πίνακα 11). Στη Σλοβενία έχουν καταγραφεί μόνο μέτριες καθαρές εισροές ξένων άμεσων επενδύσεων την τελευταία δεκαετία. Η καθαρή διεθνής επενδυτική της θέση ήταν αρνητική, αγγίζοντας το υψηλότερο ποσοστό (19,3% του ΑΕΠ) το 2005.

Η Σλοβενία είναι μια μικρή, ανοικτή οικονομία η οποία, σύμφωνα με τα πιο πρόσφατα διαθέσιμα στοιχεία, παρουσιάζει λόγο εξωτερικού εμπορίου αγαθών και υπηρεσιών προς το ΑΕΠ ύψους 64,8% για τις εξαγωγές και 65,3% για τις εισαγωγές. Το 2005 οι εξαγωγές αγαθών προς τη ζώνη του ευρώ και προς την ΕΕ ως ποσοστό των συνολικών εξαγωγών ήταν 52,9% και 66,4% αντίστοιχα. Τα αντίστοιχα στοιχεία για τις εισαγωγές ως ποσοστό των συνολικών εισαγωγών για το 2005 ήταν 66,7% και 78,2%.

2.2.4 Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΩΝ ΕΠΙΤΟΚΙΩΝ

Κατά την περίοδο αναφοράς από τον Απρίλιο του 2005 έως το Μάρτιο του 2006, τα μακροπρόθεσμα επιτόκια στη Σλοβενία ήταν κατά μέσο όρο 3,8%, δηλαδή διαμορφώθηκαν πολύ χαμηλότερα από την τιμή αναφοράς του 5,9% για το κριτήριο του επιτοκίου (βλ. Πίνακα 12).

Τα τελευταία έτη, τα μακροπρόθεσμα επιτόκια κινήθηκαν σε γενικές γραμμές καθοδικά (βλ. Διάγραμμα 6α).⁴ Κατά συνέπεια, η διαφορά του μακροπρόθεσμου επιτοκίου της Σλοβενίας με τον αντίστοιχο μέσο όρο της ζώνης του ευρώ μειώθηκε σταδιακά από το 2002 και μετά (βλ. Διάγραμμα 6β), με αποτέλεσμα η διαφορά να διαμορφωθεί γύρω στο 0,1 της εκατοστιαίας μονάδας το Μάρτιο του 2006. Οι κύριοι παράγοντες στους οποίους οφείλεται αυτή η τάση ήταν η μείωση της οικονομικής και χρηματοπιστωτικής αβεβαιότητας λόγω της άσκησης συνετών δημοσιονομικών και νομισματικών πολιτικών, καθώς και η μείωση της διαφοράς πληθωρισμού μεταξύ της Σλοβενίας και της ζώνης του ευρώ. Επιπλέον, η μείωση της διαφοράς του μακροπρόθεσμου επιτοκίου ωφελήθηκε από τις προσδοκίες της αγοράς για την επικείμενη συμμετοχή της Σλοβενίας στο ΜΣΙ ΙΙ, στον οποίο εντάχθηκε τον Ιούνιο του 2004, και από τη μετέπειτα σχετικά σταθερή συναλλαγματική ισοτιμία του τόλαρ έναντι του ευρώ. Η διαδικασία σύγκλισης των επιτοκίων στηρίχθηκε επίσης

4 Ο Μάρτιος 2002 είναι ο πρώτος μήνας για τον οποίο υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία όσον αφορά το μακροπρόθεσμο επιτόκιο αναφοράς για τη Σλοβενία.

από την προσδοκία για την υιοθέτηση του ευρώ. Συνολικά, τα μακροπρόθεσμα επιτόκια της Σλοβενίας κινήθηκαν σταθερά προς τα επιτόκια της ζώνης του ευρώ, αντανακλώντας την εμπιστοσύνη των αγορών στις γενικότερες οικονομικές και δημοσιονομικές εξελίξεις στη Σλοβενία και σε μια αξιόπιστη νομισματική και συναλλαγματική πολιτική.

2.2.5 ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

ΣΛΟΒΕΝΙΑ

1 Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΤΙΜΩΝ

- Πίνακας 1 Πληθωρισμός βάσει του ΕνΔΤΚ
- Διάγραμμα 1 Εξέλιξη των τιμών
- Πίνακας 2 Δείκτες πληθωρισμού και συναφείς δείκτες
- Πίνακας 3 Πρόσφατες τάσεις και προβλέψεις για τον πληθωρισμό
- (α) Πρόσφατες τάσεις του ΕνΔΤΚ
- (β) Προβλέψεις για τον πληθωρισμό

2 ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ

- Πίνακας 4 Δημοσιονομική κατάσταση της γενικής κυβέρνησης
- Διάγραμμα 2 Ακαθάριστο χρέος γενικής κυβέρνησης
- (α) Επίπεδα
- (β) Ετήσια μεταβολή και προσδιοριστικοί παράγοντες
- Πίνακας 5 Ακαθάριστο χρέος γενικής κυβέρνησης – διαρθρωτικά χαρακτηριστικά
- Διάγραμμα 3 Πλεόνασμα (+) / έλλειμμα (-) γενικής κυβέρνησης
- (α) Επίπεδα
- (β) Ετήσια μεταβολή και προσδιοριστικοί παράγοντες
- Πίνακας 6 Προσαρμογή ελλείματος-χρέους γενικής κυβέρνησης
- Διάγραμμα 4 Δαπάνες και έσοδα γενικής κυβέρνησης
- Πίνακας 7 Δημοσιονομική θέση της γενικής κυβέρνησης
- Πίνακας 8 Προβολές για τη δημοσιονομική επιβάρυνση λόγω της γήρανσης του πληθυσμού

3 Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΗΣ ΙΣΟΤΙΜΙΑΣ

- Πίνακας 9 (α) Σταθερότητα της συναλλαγματικής ισοτιμίας
- (β) Βασικοί δείκτες συναλλαγματικών πιέσεων για το τόλαρ Σλοβενίας
- Διάγραμμα 5 Τόλαρ Σλοβενίας: απόκλιση από την κεντρική ισοτιμία του ΜΣΙ ΙΙ
- Πίνακας 10 Τόλαρ Σλοβενίας: εξέλιξη της πραγματικής συναλλαγματικής ισοτιμίας
- Πίνακας 11 Εξελίξεις στον εξωτερικό τομέα

4 Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΩΝ ΕΠΙΤΟΚΙΩΝ

- Πίνακας 12 Μακροπρόθεσμα επιτόκια
- Διάγραμμα: (α) Μακροπρόθεσμο επιτόκιο
- (β) Διαφορές μακροπρόθεσμου επιτοκίου και πληθωρισμού βάσει του ΕνΔΤΚ έναντι της ζώνης του ευρώ

I Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΤΙΜΩΝ

Πίνακας 1 Πληθωρισμός βάσει του ΕνΔΤΚ

(ετήσιες εκατοστιαίες μεταβολές)

	2005		2006		Απρ. 2005 έως Μάρ. 2006
	Δεκ.	Ιαν.	Φεβρ.	Μάρ.	
Πληθωρισμός βάσει του ΕνΔΤΚ	2,4	2,6	2,3	2,0	2,3
Τιμή αναφοράς ¹⁾					2,6
Ζώνη του ευρώ ²⁾	2,2	2,4	2,3	2,2	2,3

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Eurostat)

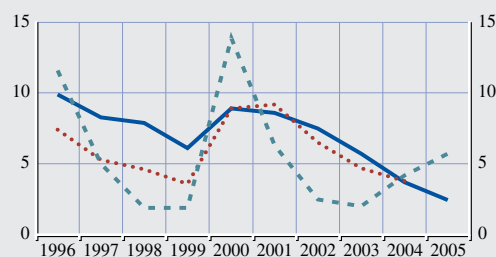
1) Οι υπολογισμοί για την περίοδο Απριλίου 2005-Μαρτίου 2006 βασίζονται στον μη σταθμικό αριθμητικό μέσο όρο των ετήσιων εκατοστιαίων μεταβολών του ΕνΔΤΚ για την Πολωνία, τη Φιλανδία και τη Σουηδία, συν 1,5 εκατοστιαία μονάδα.

2) Η ζώνη του ευρώ αναφέρεται μόνο ενημερωτικά.

Διάγραμμα 1 Εξέλιξη των τιμών

(ετήσιες μέσες εκατοστιαίες μεταβολές)

— ΕνΔΤΚ
 κόστος εργασίας ανά μονάδα προϊόντος
 - - - αποπληθωριστής τιμών εισαγομένων

Πηγές: Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Eurostat) και εθνικά στοιχεία.

Πίνακας 2 Δείκτες πληθωρισμού και συναφείς δείκτες

(ετήσιες εκατοστιαίες μεταβολές, εκτός αν σημειώνεται διαφορετικά)

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Δείκτες πληθωρισμού										
ΕνΔΤΚ	9,9	8,3	7,9	6,1	8,9	8,6	7,5	5,7	3,7	2,5
ΕνΔΤΚ πλην μη επεξεργασμένων ειδών διατροφής και ενέργειας	-	-	-	-	-	7,4	8,4	6,3	3,7	1,3
ΔΤΚ	9,8	8,4	7,9	6,2	8,9	8,4	7,5	5,6	3,6	2,5
ΔΤΚ πλην μεταβολών των έμμεσων φόρων	-	-	-	-	7,9	8,3	6,5	5,3	3,4	2,3
Αποπληθωριστής ιδιωτικής κατανάλωσης	10,7	8,6	6,8	6,4	7,9	7,7	7,9	5,4	3,5	1,6
Αποπληθωριστής ΑΕΠ	11,1	8,4	6,8	6,4	5,4	8,7	7,9	5,8	3,2	1,0
Τιμές παραγωγού ¹⁾	6,1	6,0	6,1	2,2	7,7	8,9	5,1	2,6	4,3	2,7
Συναφείς δείκτες										
Αύξηση πραγματικού ΑΕΠ	3,7	4,8	3,9	5,4	4,1	2,7	3,5	2,7	4,2	3,9
Κατά κεφαλήν ΑΕΠ σε ΜΑΔ (ζώνη ευρώ = 100) ²⁾	63,2	65,0	65,8	67,6	67,0	68,0	69,2	70,8	74,1	.
Συγκριτικά επίπεδα τιμών (ζώνη ευρώ = 100)	68,8	70,9	73,3	73,6	73,2	73,0	74,7	75,7	73,8	.
Παραγωγικό κενό ³⁾	-	0,1	0,2	1,2	1,0	-0,3	-0,5	-1,6	-1,2	-0,9
Ποσοστό ανεργίας (%) ⁴⁾	6,9	6,9	7,4	7,3	6,7	6,2	6,3	6,7	6,3	6,3
Κόστος εργασίας ανά μονάδα προϊόντος, σύνολο οικονομίας	7,3	5,3	4,6	3,6	8,9	9,2	6,5	4,7	3,8	.
Μισθολογική δαπάνη ανά μισθωτό, σύνολο οικονομίας	13,6	12,6	8,9	7,7	12,4	11,6	8,5	7,8	7,7	.
Παραγωγικότητα εργασίας, σύνολο οικονομίας	5,9	6,9	4,1	3,9	3,3	2,2	1,9	2,9	3,7	3,1
Εισαγωγές αγαθών και αποπληθωριστής τιμών υπηρεσιών	11,6	5,0	1,9	1,9	13,9	6,3	2,5	2,0	4,2	5,7
Ονομαστική σταθμισμένη συναλλαγματική ισοτιμία ⁵⁾	-9,8	-5,5	-1,2	-6,4	-9,3	-5,1	-2,8	0,5	-0,9	-0,8
Ποσότητα χρήματος (Μ3) ⁶⁾	19,7	20,0	19,1	10,2	17,2	29,4	10,6	6,5	8,6	-3,0
Δανεισμός από τράπεζες ⁶⁾	20,2	14,2	26,9	29,9	18,8	18,7	10,2	16,4	17,0	23,7
Τιμές μετοχών (δείκτης SBI) ⁶⁾	-18,3	18,7	21,4	5,9	0,1	19,0	55,2	17,7	24,7	-5,6
Τιμές ιδιόκτητων κατοικιών	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Πηγές: Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Eurostat), εθνικά στοιχεία (ΔΤΚ) και Ευρωπαϊκή Επιτροπή (παραγωγικό κενό).

1) Σύνολο βιομηχανίας εκτός κατασκευών, εγχώριες πωλήσεις.

2) Τα αρχικά ΜΑΔ σημαίνουν μονάδες αγοραστικής δύναμης.

3) Ποσοστό δυνητικού ΑΕΠ. Το θετικό πρόσημο σημαίνει ότι το πραγματικό ΑΕΠ είναι μεγαλύτερο από το δυνητικό ΑΕΠ.

4) Ο ορισμός συμφωνεί με τις κατευθυντήριες γραμμές της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας (ΔΟΕ).

5) Το θετικό (αρνητικό) πρόσημο σημαίνει ανατίμηση (υποτίμηση).

6) Ετήσιοι ρυθμοί αύξησης τέλους περιόδου, όπως καταρτίζονται από την ΕΚΤ.

Πίνακας 3 Πρόσφατες τάσεις και προβλέψεις για τον πληθωρισμό

(ετήσιες εκατοστιαίες μεταβολές)

(α) Πρόσφατες τάσεις του ΕνΔΤΚ

	2005		Ιαν.	2006	
	Νοέμ.	Δεκ.		Φεβρ.	Μάρ.
ΕνΔΤΚ					
Ετήσια εκατοστιαία μεταβολή	2,1	2,4	2,6	2,3	2,0
Μεταβολή του μέσου όρου των τελευταίων 3 μηνών έναντι 3 προηγούμενων, ανηγμένη σε ετήσια βάση, εποχικά διορθωμένη	4,8	2,8	0,8	0,3	0,7
Μεταβολή του μέσου όρου των τελευταίων 6 μηνών έναντι 6 προηγούμενων, ανηγμένη σε ετήσια βάση, εποχικά διορθωμένη	2,8	3,0	2,8	2,9	2,4

Πηγές: Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Eurostat) και υπολογισμοί της ΕΚΤ.

(β) Προβλέψεις για τον πληθωρισμό

	2006	2007
ΕνΔΤΚ, Ευρωπαϊκή Επιτροπή (άνοιξη 2006)	2,4	2,5
ΔΤΚ, ΟΟΣΑ (Δεκέμβριος 2005) ¹⁾	-	-
ΔΤΚ, ΔΝΤ (Απρίλιος 2006)	2,4	2,4
ΔΤΚ, Consensus Economics (Μάρτιος 2006)	2,3	2,1

Πηγές: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ΟΟΣΑ, ΔΝΤ και Consensus Economics.

1) Η Σλοβενία δεν είναι μέλος του ΟΟΣΑ.

2 ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ

Πίνακας 4 Δημοσιονομική κατάσταση της γενικής κυβέρνησης

(ως ποσοστό % του ΑΕΠ)

	2004	2005	2006 ¹⁾
Πλεόνασμα (+) / έλλειμμα (-) γενικής κυβέρνησης	-2,3	-1,8	-1,9
Τιμή αναφοράς	-3,0	-3,0	-3,0
Πλεόνασμα/έλλειμμα, μείον τις δαπάνες δημόσιων επενδύσεων ²⁾	1,1	1,5	1,5
Ακαθάριστο χρέος γενικής κυβέρνησης	29,5	29,1	29,9
Τιμή αναφοράς	60,0	60,0	60,0

Πηγές: Ευρωπαϊκή Επιτροπή και υπολογισμοί της ΕΚΤ.

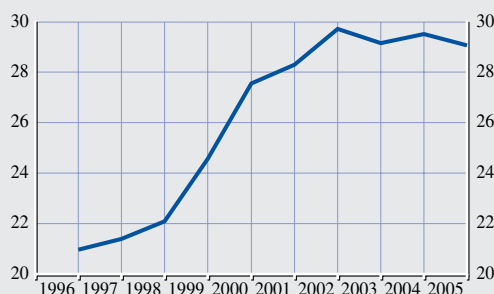
1) Προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

2) Το θετικό πρόσθετο σημαίνει ότι το δημόσιο έλλειμμα είναι χαμηλότερο από τις επενδυτικές δαπάνες.

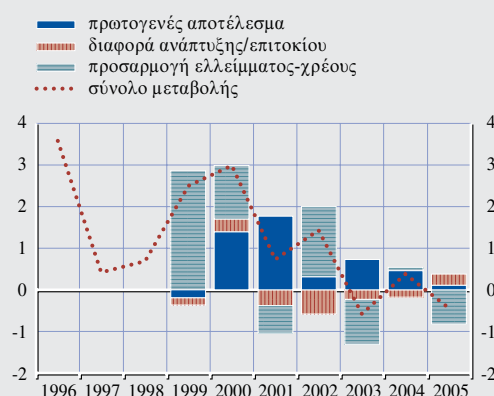
Διάγραμμα 2 Ακαθάριστο χρέος γενικής κυβέρνησης

(ως ποσοστό % του ΑΕΠ)

(α) Επίπεδα

(β) Ετήσια μεταβολή και προσδιοριστικοί παράγοντες

Πηγές: Ευρωπαϊκή Επιτροπή και ΕΚΤ

Σημείωση: Στο Διάγραμμα 2(β), οι αρνητικές τιμές σημαίνουν συμβολή του αντίστοιχου παράγοντα στη μείωση του λόγου του χρέους, ενώ οι θετικές τιμές σημαίνουν συμβολή στην αύξησή του. Το χρέος πριν από το 1999 δεν είναι συγκρίσιμο με το χρέος από το 1999 και μετά και το έλλειμμα πριν από το 2000 δεν είναι συγκρίσιμο με το έλλειμμα από το 2000 και μετά λόγω μεταβολών της μεθοδολογίας και των πηγών.

Πίνακας 5 Ακαθάριστο χρέος γενικής κυβέρνησης – διαρθρωτικά χαρακτηριστικά

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Συνολικό χρέος (ως ποσοστό % του ΑΕΠ)	21,0	21,4	22,1	24,6	27,6	28,3	29,7	29,1	29,5	29,1
Σύνθεση κατά νόμισμα (% του συνόλου)										
Σε εγχώριο νόμισμα	38,2	47,9	50,8	46,5	42,9	42,2	45,5	46,6	53,0	60,0
Σε ξένα νομίσματα	61,8	52,1	49,2	53,5	57,1	57,8	54,5	53,4	47,0	40,0
Ευρώ ¹⁾	29,9	22,4	32,0	37,9	43,5	53,7	52,4	51,9	45,8	39,0
Λοιπά ξένα νομίσματα	31,9	29,7	17,2	15,7	13,6	4,1	2,1	1,5	1,1	1,0
Χρέος εις χείρας κατοίκων (% του συνόλου)	-	-	-	53,3	50,4	51,3	59,2	62,4	68,6	72,6
Μέση εναπομένουσα διάρκεια (σε έτη)	.	.	.	6,7	6,7	7,2	6,5	5,9	5,6	5,6
Σύνθεση κατά διάρκεια ²⁾ (% του συνόλου)										
Βραχυπρόθεσμο (έως ένα έτος)	0,1	0,1	2,3	3,0	5,0	5,9	7,7	7,2	5,5	4,9
Μεσομακροπρόθεσμο (άνω του ενός έτους)	99,9	99,9	97,7	97,0	95,0	94,1	92,3	92,8	94,5	95,1

Πηγές: ΕΣΚΤ και Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Σημείωση: Στοιχεία τέλους έτους. Οι διαφορές μεταξύ των συνόλων και του αθροίσματος των επιμέρους στοιχείων οφείλονται σε στρογγυλοποίηση. Το χρέος πριν από το 1999 δεν είναι συγκρίσιμο με το χρέος από το 1999 και μετά λόγω μεταβολών της μεθοδολογίας και των πηγών.

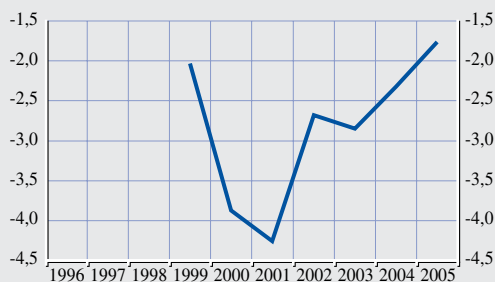
1) Περιλαμβάνει χρέος σε ευρώ και, πριν από το 1999, σε ECU ή σε ένα από τα νομίσματα των κρατών μελών που είχαν υιοθετήσει το ευρώ.

2) Αρχική διάρκεια.

Διάγραμμα 3 Πλεόνασμα (+) / έλλειμμα (-) γενικής κυβέρνησης

(ως ποσοστό % του ΑΕΠ)

(α) Επίπεδα

(β) Ετήσια μεταβολή και προσδιοριστικοί παράγοντες

Πηγές: Ευρωπαϊκή Επιτροπή και υπολογισμοί της ΕΚΤ.

Σημείωση: Στο Διάγραμμα 3(β), οι αρνητικές τιμές σημαίνουν συμβολή στη αύξηση των ελλειμμάτων, ενώ οι θετικές τιμές σημαίνουν συμβολή στη μείωσή τους. Το έλλειμμα πριν από το 2000 δεν είναι συγκρίσιμο με το έλλειμμα από το 2000 και μετά λόγω μεταβολών της μεθοδολογίας και των πηγών.

Πίνακας 6 Προσαρμογή ελλείμματος-χρέους γενικής κυβέρνησης

(ως ποσοστό % του ΑΕΠ)

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Μεταβολή του χρέους γενικής κυβέρνησης	5,9	2,9	2,8	4,9	5,2	3,6	4,4	1,8	2,4	0,9
Πλεόνασμα (+) / έλλειμμα (-) γενικής κυβέρνησης	-	-	-	-2,0	-3,9	-4,3	-2,7	-2,8	-2,3	-1,8
Προσαρμογή ελλείμματος-χρέους	-	-	-	2,9	1,3	-0,7	1,7	-1,1	0,1	-0,8
Καθαρή απόκτηση (+) / καθαρή πώληση (-) χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων	-	-	-	0,9	0,6	-0,4	0,1	-2,2	2,0	-0,9
Νομίσματα και καταθέσεις	-	-	-	0,7	0,8	0,7	3,0	-1,1	0,3	-0,9
Δάνεια και τίτλοι εκτός μετόχων	-	-	-	0,3	0,1	-0,2	0,7	-0,1	-0,1	0,2
Μετοχές και λοιπές συμμετοχές	-	-	-	-0,1	-0,2	-0,2	-3,9	-0,7	-0,1	-0,6
Ιδιωτικοποιήσεις	-	-	-	-	-0,9	-0,7	-3,6	-0,7	-0,6	-1,1
Συμμετοχή στο κεφάλαιο επιχειρήσεων	-	-	-	-	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Λοιπά	-	-	-	-	0,7	0,5	-0,4	-0,1	0,5	0,5
Λοιπά χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία	-	-	-	-0,1	0,0	-0,8	0,3	-0,3	1,9	0,4
Μεταβολή από αποτίμηση του χρέους γενικής κυβέρνησης	-	-	-	0,8	1,1	0,7	1,1	0,3	-0,8	0,0
Κέρδη(+)/ζημίες(-) από συναλλαγματικά διαθέσιμα	-	-	-	0,9	1,3	0,9	0,5	0,3	0,2	0,0
Λοιπές διαφορές αποτίμησης ¹⁾	-	-	-	-0,1	-0,2	-0,1	0,6	0,0	-1,0	0,0
Λοιπές μεταβολές στο χρέος γενικής κυβέρνησης²⁾	-	-	-	1,2	-0,4	-1,0	0,5	0,9	-1,1	0,1

Πηγές: ΕΣΚΤ και Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

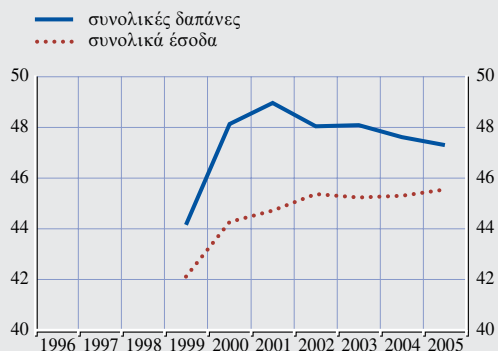
Σημείωση: Οι διαφορές μεταξύ των συνόλων και του αθροίσματος των επιμέρους στοιχείων οφείλονται σε στρογγυλοποίηση. Η μεταβολή του χρέους και του ελλείμματος πριν από το 2000 δεν είναι συγκρίσιμη με τη μεταβολή του χρέους και του ελλείμματος από το 2000 και μετά λόγω μεταβολών της μεθοδολογίας και των πηγών.

1) Περιλαμβάνει τη διαφορά μεταξύ ονομαστικής και αγοραίας αποτίμησης του χρέους γενικής κυβέρνησης κατά την έκδοση.

2) Συναλλαγές επί λοιπών πληρωτέων λογαριασμών (υποχρεώσεις Δημοσίου), αναξινομήσεις τομέων και στατιστικές αποκλίσεις. Αυτό το στοιχείο περιλαμβάνει ενδεχομένως ορισμένες μορφές ανάληψης χρέους.

Διάγραμμα 4 Δαπάνες και έσοδα γενικής κυβέρνησης

(ως ποσοστό % του ΑΕΠ)

Πηγή: ΕΣΚΤ.

Σημείωση: Τα έσοδα και οι δαπάνες πριν από το 2000 δεν είναι συγκρίσιμα με τα έσοδα και τις δαπάνες από το 2000 και μετά λόγω μεταβολών της μεθοδολογίας και των πηγών.

Πίνακας 7 Δημοσιονομική θέση της γενικής κυβέρνησης

(ως ποσοστό % του ΑΕΠ)

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Συνολικά έσοδα	-	-	-	42,1	44,3	44,7	45,4	45,2	45,3	45,5
Τρέχοντα έσοδα	-	-	-	41,9	44,1	44,5	45,2	45,1	45,1	45,3
Άμεσοι φόροι	-	-	-	9,1	7,5	7,6	7,9	8,2	8,4	8,6
Έμμεσοι φόροι	-	-	-	16,2	16,3	16,1	16,4	16,6	16,2	16,2
Εισφορές κοινωνικής ασφάλισης	-	-	-	14,3	15,0	15,2	15,1	15,0	15,0	15,2
Λοιπά τρέχοντα έσοδα	-	-	-	2,3	5,3	5,5	5,8	5,4	5,5	5,3
Κεφαλαιακά έσοδα	-	-	-	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1	0,2	0,2
Συνολικές δαπάνες	-	-	-	44,1	48,1	49,0	48,0	48,1	47,6	47,3
Τρέχουσες δαπάνες	-	-	-	39,4	43,2	44,3	43,8	43,3	43,0	43,1
Μισθολογική δαπάνη ανά μισθωτό	-	-	-	10,5	11,6	12,2	12,0	12,1	12,0	12,1
Κοινωνικές παροχές εκτός αυτών σε είδος	-	-	-	.	17,0	17,0	17,1	17,0	16,9	16,9
Πληρωτέοι τόκοι	-	-	-	2,2	2,5	2,5	2,4	2,1	1,9	1,6
<i>εκ των οποίων: από συμφωνίες ανταλλαγής και προθεσμιακές συμβάσεις επιτοκίων</i>	-	-	-	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Λοιπές τρέχουσες δαπάνες	-	-	-	.	12,1	12,6	12,4	12,1	12,3	12,4
Κεφαλαιακές δαπάνες	-	-	-	4,8	4,9	4,7	4,2	4,7	4,6	4,2
Πλεόνασμα (+) / έλλειμμα (-)	-	-	-	-2,0	-3,9	-4,3	-2,7	-2,8	-2,3	-1,8
Πρωτογενές αποτέλεσμα	-	-	-	0,2	-1,4	-1,8	-0,3	-0,7	-0,5	-0,1
Πλεόνασμα/έλλειμμα, πλην των δαπανών δημόσιων επενδύσεων	-	-	-	0,7	-0,7	-1,1	0,3	0,5	1,1	1,5

Πηγές: ΕΣΚΤ και Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Σημείωση: Οι διαφορές μεταξύ των συνόλων και του αθροίσματος των επιμέρους στοιχείων οφείλονται σε στρογγυλοποίηση. Πληρωτέοι τόκοι όπως αναφέρονται στη διαδικασία υπερβολικού ελλείμματος. Το στοιχείο «επίδραση των συμφωνιών ανταλλαγής και των προθεσμιακών συμβάσεων επιτοκίων» ισούται με τη διαφορά μεταξύ των τόκων (ή του ελλείμματος/πλεονάσματος) όπως ορίζεται στη διαδικασία υπερβολικού ελλείμματος και στο ΕΣΛ 95. Βλ. Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2558/2001 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά την αναταξινόμηση των διακανονισμών υπό συμφωνίες ανταλλαγής επιτοκίων και υπό προθεσμιακές συμβάσεις επιτοκίων (swaps). Τα έσοδα, οι δαπάνες και το πλεόνασμα/έλλειμμα πριν από το 2000 δεν είναι συγκρίσιμα με τα έσοδα, τις δαπάνες, το πλεόνασμα/έλλειμμα από το 2000 και μετά λόγω μεταβολών της μεθοδολογίας και των πηγών.

Πίνακας 8 Προβολές για τη δημοσιονομική επιβάρυνση λόγω γήρανσης του πληθυσμού

(ως ποσοστό %)

	2004	2010	2020	2030	2040	2050
Λόγος εξάρτησης ηλικιωμένων (πληθυσμός 65 ετών και άνω ως ποσοστό του πληθυσμού ηλικίας 15-64)	21,4	23,6	30,8	40,4	47,7	55,6
Μεταβολή στις δημόσιες δαπάνες που συνδέονται με τη γήρανση του πληθυσμού (ως ποσοστό % του ΑΕΠ) έναντι του 2004	-	-0,2	1,3	4,4	7,5	9,7

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2006), «The impact of ageing on public expenditure: projections for the EU25 Member States on pensions, health care, long-term care, education and unemployment transfers (2004-2050)». Έκθεση που εκπόνησαν η Επιτροπή Οικονομικής Πολιτικής και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή (DG ECFIN).

3 Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΗΣ ΙΣΟΤΙΜΙΑΣ

Πίνακας 9 (α) Σταθερότητα της συναλλαγματικής ισοτιμίας

Συμμετοχή στο μηχανισμό συναλλαγματικών ισοτιμιών (ΜΣΙ ΙΙ)			Ναι
Συμμετοχή από τις			28 Ιουνίου 2004
Υποτίμηση της διμερούς κεντρικής ισοτιμίας με πρωτοβουλία της ίδιας της χώρας			Όχι
Μέγιστες αποκλίσεις προς τα άνω και προς τα κάτω ¹⁾	Μέγιστη απόκλιση προς τα άνω	Μέγιστη απόκλιση προς τα κάτω	
28 Ιουνίου 2004 έως 28 Απριλίου 2006			
Ευρώ	0,1	-0,2	

Πηγή: ΕΚΤ.

1) Μέγιστες ποσοστιαίες αποκλίσεις από την κεντρική ισοτιμία του ΜΣΙ ΙΙ. Κινητός μέσος όρος δέκα ημερών των ημερήσιων στοιχείων εργάσιμων ημερών.

(β) Βασικοί δείκτες συναλλαγματικών πιέσεων για το τόλαρ Σλοβενίας

(μέσος όρος τριμήνου που λήγει συγκεκριμένο μήνα)

	2004		2005				2006	
	Ιούλ.	Οκτ.	Ιαν.	Απρ.	Ιουλ.	Οκτ.	Ιαν.	Απρ.
Μεταβλητότητα συναλλαγματικής ισοτιμίας ¹⁾	0,4	0,2	0,2	0,1	0,2	0,1	0,1	0,1
Διαφορά βραχυπρόθεσμου επιτοκίου ²⁾	2,3	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9	1,6	0,9

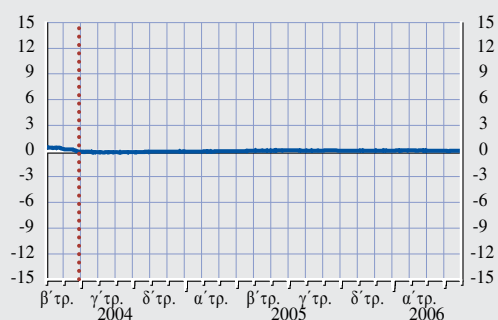
Πηγές: Εθνικά στοιχεία και υπολογισμοί της ΕΚΤ.

1) Μηνιαία τυπική απόκλιση (ανηγγενη σε ετήσια βάση) των ημερήσιων ποσοστιαίων μεταβολών της συναλλαγματικής ισοτιμίας έναντι του ευρώ (ως ποσοστό %).

2) Διαφορά (σε εκατοστιαίες μονάδες) μεταξύ των διατραπεζικών επιτοκίων τριών μηνών και του EURIBOR τριών μηνών.

Διάγραμμα 5 Τόλαρ Σλοβενίας: απόκλιση από την κεντρική ισοτιμία του ΜΣΙ ΙΙ

(ημερησία στοιχεία, απόκλιση %, 1 Μαΐου 2004 έως 28 Απριλίου 2006)

Πηγή: ΕΚΤ.

Σημείωση: Η κάθετη γραμμή σημαίνει την ημερομηνία έναρξης στο ΜΣΙ ΙΙ (28 Ιουνίου 2004). Θετική/αρνητική απόκλιση υποδηλώνει αντίστοιχα ανατίμηση/υποτίμηση από την κεντρική ισοτιμία. Για το τόλαρ Σλοβενίας τα περιθώρια διακύμανσης είναι $\pm 15\%$. Αποκλίσεις πριν από τις 28 Ιουνίου 2004 αναφέρονται στην κεντρική ισοτιμία του τόλαρ Σλοβενίας όπως θεσπίστηκε με τη συμμετοχή στο ΜΣΙ ΙΙ.

Πίνακας 10 Τόλρα Σλοβενίας: εξέλιξη της πραγματικής συναλλαγματικής ισοτιμίας

(μηνιαία στοιχεία, αποκλίσεις %, Απρίλιος 2006 σε σύγκριση με διαφορετικές περιόδους αναφοράς)

	Μέσος όρος Ιαν. 1996-Απρ. 2006	Μέσος όρος Ιαν. 1999-Απρ. 2006
Πραγματική διμερής συναλλαγματική ισοτιμία έναντι του ευρώ ¹⁾	1,7	0,4
<i>Στοιχεία προς υπόμνηση:</i>		
Ονομαστική σταθμισμένη συναλλαγματική ισοτιμία ²⁾	-12,2	-5,5
Πραγματική σταθμισμένη συναλλαγματική ισοτιμία ^{1),2)}	3,2	2,6

Πηγή: ΕΚΤ.

Σημείωση: Το θετικό πρόσημο σημαίνει ανατίμηση, ενώ το αρνητικό πρόσημο σημαίνει υποτίμηση.

1) Με βάση την εξέλιξη του ΕνΔΤΚ και του ΔΤΚ.

2) Σταθμισμένη συναλλαγματική ισοτιμία έναντι της ζώνης του ευρώ, κράτη μέλη της ΕΕ που δεν συμμετέχουν στη ζώνη του ευρώ, και δέκα λοιποί βασικοί εμπορικοί εταίροι.

Πίνακας 11 Εξελίξεις στον εξωτερικό τομέα

(ως ποσοστό % του ΑΕΠ, εκτός αν σημειώνεται διαφορετικά)

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών συν ισοζύγιο κίνησης κεφαλαίων	0,2	0,3	-0,6	-3,3	-2,7	0,2	0,8	-1,0	-2,5	-1,5
Ισοζύγιο άμεσων επενδύσεων και επενδύσεων χαρτοφυλακίου μαζί ¹⁾	3,9	2,7	1,5	1,8	1,2	1,5	6,2	-1,4	-1,3	-4,6
Ισοζύγιο άμεσων επενδύσεων	0,8	1,5	1,1	0,3	0,4	1,1	6,5	-0,5	0,8	-0,1
Ισοζύγιο επενδύσεων χαρτοφυλακίου	3,1	1,2	0,4	1,6	0,8	0,3	-0,3	-0,9	-2,2	-4,5
Καθαρή διεθνής επενδυτική θέση	-2,7	-2,1	-4,6	-9,9	-12,5	-6,7	-2,6	-11,2	-16,2	-19,3
Εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών ²⁾	51,3	53,0	52,7	48,8	55,5	57,2	57,1	55,8	60,1	64,8
Εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών ²⁾	52,2	53,7	54,1	52,9	59,0	57,8	55,6	55,8	61,3	65,3
Εξαγωγές αγαθών προς τη ζώνη του ευρώ ^{3),4)}	61,4	60,4	62,1	62,3	60,0	57,6	55,1	54,4	53,0	52,9
Εισαγωγές αγαθών από τη ζώνη του ευρώ ^{3),4)}	63,7	63,2	65,1	63,4	62,5	63,5	64,0	63,5	69,1	66,7
<i>Στοιχεία προς υπόμνηση:</i>										
Εξαγωγές αγαθών εντός των 25 της ΕΕ ^{3),4)}	70,3	69,5	71,8	72,9	71,2	69,6	67,5	66,9	66,0	66,4
Εισαγωγές αγαθών εντός των 25 της ΕΕ ^{3),4)}	74,2	74,9	76,1	76,4	75,9	76,1	76,4	75,6	81,3	78,2

Πηγές: ΕΣΚΤ και Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Eurostat).

1) Οι διαφορές μεταξύ του συνόλου και του αθροίσματος των επιμέρους στοιχείων οφείλεται σε στρογγυλοποίηση.

2) Στατιστικά στοιχεία για το ισοζύγιο πληρωμών.

3) Στατιστικά στοιχεία για το εξωτερικό εμπόριο.

4) Ως ποσοστό % των συνολικών εξαγωγών/εισαγωγών.

4 Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΩΝ ΕΠΙΤΟΚΙΩΝ

Πίνακας 12 Μακροπρόθεσμα επιτόκια

(ποσοστά, μέσος όρος παρατηρήσεων σε χρονικές περιόδους)

	2005 Δεκ.	2006 Ιαν.	2006 Φεβρ.	Μάρ.	Απρ. 2005 έως Μάρ. 2006
Μακροπρόθεσμο επιτόκιο	3,7	3,7	3,7	3,8	3,8
Τιμή αναφοράς ¹⁾					5,9
Ζώνη του ευρώ ²⁾	3,4	3,4	3,6	3,7	3,4

Πηγές: ΕΚΤ και Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

1) Ο υπολογισμός για την περίοδο Απριλίου 2005-Μαρτίου 2006 βασίζεται στο μη σταθμικό αριθμητικό μέσο όρο των επιπέδων επιτοκίων της Πολωνίας, της Φινλανδίας και της Σουηδίας συν 2 εκατοστιαίες μονάδες.

2) Ο μέσος όρος της ζώνης του ευρώ περιλαμβάνεται μόνο ενημερωτικά.

Διάγραμμα 6

(α) Μακροπρόθεσμο επιτόκιο
(μηνιαίο μέσο όροι σε ποσοστό %)

(β) Διαφορές μακροπρόθεσμου επιτοκίου και πληθωρισμού βάσει του ΕνΔΤΚ έναντι της ζώνης του ευρώ
(μηνιαίοι μέσο όροι σε εκατοστιαίες μονάδες)

Πηγές: ΕΚΤ και Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Σημείωση: Εναρμονισμένα μακροπρόθεσμα επιτόκια είναι διαθέσιμα μόνο από το Μάρτιο του 2002.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΔΕΙΚΤΕΣ ΣΥΓΚΛΙΣΗΣ

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ
ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ
ΓΙΑ ΤΟΥΣ
ΔΕΙΚΤΕΣ
ΣΥΓΚΛΙΣΗΣ

Η εξέταση της διαδικασίας σύγκλισης εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την ποιότητα και την αρτιότητα των σχετικών στατιστικών στοιχείων. Η κατάρτιση και η υποβολή στατιστικών στοιχείων, ιδίως των στοιχείων που αφορούν τα δημόσια οικονομικά, δεν πρέπει να επηρεάζονται από πολιτικούς προβληματισμούς. Τα κράτη μέλη καλούνται να ξεετάζουν την ποιότητα και την αρτιότητα των στατιστικών τους στοιχείων ως θέμα προτεραιότητας, ώστε να διασφαλίζουν ότι κατά την κατάρτιση των εν λόγω στοιχείων λειτουργεί ένα κατάλληλο σύστημα ελέγχων και ισορροπιών, καθώς και να εφαρμόζουν ορισμένα πρότυπα όσον αφορά τη διακυβέρνηση και την ποιότητα στον τομέα της στατιστικής.

Ο κώδικας πρακτικής για τις εθνικές και κοινοτικές στατιστικές υπηρεσίες (εφεξής «ο κώδικας») αναμένεται να ενισχύσει την ανεξαρτησία, την ακεραιότητα και την υπευθυνότητα των εθνικών στατιστικών υπηρεσιών (ΕΣΥ) και να συμβάλει στη δημιουργία εμπιστοσύνης όσον αφορά την ποιότητα των δημοσιονομικών στατιστικών στοιχείων.¹ Ο κώδικας, ο οποίος προχωρεί πέρα από την εφαρμογή ελάχιστων προτύπων, συνιστά ορισμένες θεσμικές και οργανωτικές ρυθμίσεις για την παραγωγή στατιστικών στοιχείων από τις ΕΣΥ και αποσκοπεί επίσης στη βελτίωση της ποιότητας αυτών των στοιχείων προωθώντας την εφαρμογή βέλτιστων διεθνών στατιστικών αρχών, μεθόδων και πρακτικών.

Η ποιότητα και η αρτιότητα των βασικών δεικτών σύγκλισης ως προς τα στατιστικά στοιχεία στα οποία στηρίζονται εξετάζονται στο παρόν παράρτημα. Αναφέρονται ορισμένα θεσμικά χαρακτηριστικά που αφορούν την ποιότητα και την αρτιότητα των στατιστικών στοιχείων και γενικά παρέχονται πληροφορίες σχετικά με τη στατιστική μεθοδολογία για τους δείκτες σύγκλισης και με τη συμβατότητα των στατιστικών στοιχείων με τα πρότυπα που είναι αναγκαία για μια κατάλληλη αξιολόγηση της διαδικασίας σύγκλισης.

1 ΘΕΣΜΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΤΗΝ ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΣΥΓΚΛΙΣΗΣ

Ο κώδικας αναφέρεται σε ποικίλες αρχές προς εφαρμογή, που καλύπτουν θεσμικά χαρακτηριστικά, όπως επαγγελματική ανεξαρτησία, εντολή για τη συλλογή στοιχείων, επάρκεια πόρων, δέσμευση στην ποιότητα, εμπιστευτικότητα στατιστικών στοιχείων και αμεροληψία και αντικειμενικότητα, καθώς και στατιστικές εργασίες και αποτελέσματα.²

Στη διάρκεια του 2005, η Eurostat και οι ΕΣΥ διενέργησαν αρχική αυτό-αξιολόγηση της συμμόρφωσής τους με τον κώδικα βάσει ερωτηματολογίου.

Στον Πίνακα 1 παρουσιάζονται συνοπτικά κάποια θεσμικά χαρακτηριστικά που αφορούν την ποιότητα των στατιστικών στοιχείων, ιδίως ο καθορισμός της νομικής ανεξαρτησίας της ΕΣΥ, η διοικητική της εποπτεία και η αυτονομία του προϋπολογισμού της, η νόμιμη εντολή για τη συλλογή στοιχείων και νομικές διατάξεις που αφορούν την εμπιστευτικότητα των στατιστικών στοιχείων.³

2 ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ ΒΑΣΕΙ ΤΟΥ ΕνΔΤΚ

Αυτή η ενότητα εξετάζει τη μεθοδολογία και την ποιότητα των στατιστικών στοιχείων στα οποία

- 1 Βλ. «Σύσταση της Επιτροπής σχετικά με την ανεξαρτησία, την ακεραιότητα και την υπευθυνότητα των εθνικών και κοινοτικών στατιστικών αρχών», COM(2005) 217 τελικό, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Βρυξέλλες, 25 Μαΐου 2005.
- 2 Οι αρχές που αναφέρονται στις στατιστικές εργασίες περιλαμβάνουν την ορθή μεθοδολογία, τις κατάλληλες στατιστικές διαδικασίες, τη μη υπερβολική επιβάρυνση των ερωτώμενων και την αποδοτικότητα σε σχέση με το κόστος. Οι αρχές που συνδέονται με τα στατιστικά αποτελέσματα αντιστοιχούν στις διαστάσεις της ποιότητας των στοιχείων όπως τις αναφέρει η Eurostat. Πρόκειται για τη συνέπεια, την ακρίβεια και την αξιοπιστία, την έγκαιρη υποβολή και την τήρηση των προθεσμιών, τη συνέπεια και τη συγκρισιμότητα, την προσβασιμότητα και τη διαφάνεια. Βλ. <http://epp.eurostat.cec.eu.int> (Απρίλιος 2006).
- 3 Ορισμένες πληροφορίες για τη θεσμική οργάνωση των ΕΣΥ προέρχονται από τους εξής δικτυακούς τόπους: <http://epp.eurostat.cec.eu>, <http://www.std.lt> και <http://www.stat.si> (Απρίλιος 2006).

Πίνακας 1 Ποιότητα και αρτιότητα των βασικών δεικτών σύγκλισης

	Λιθουανία	Σλοβενία
Θεσμικά χαρακτηριστικά που αφορούν την ποιότητα και την αρτιότητα των στατιστικών στοιχείων για την αξιολόγηση της διαδικασίας σύγκλισης		
Νομική ανεξαρτησία της εθνικής στατιστικής υπηρεσίας (ΕΣΥ)	Δυνάμει του άρθρου 4 του νόμου περί στατιστικής, τα στατιστικά στοιχεία βασίζονται στις αρχές της αντικειμενικότητας, της επαγγελματικής ανεξαρτησίας, της διαφάνειας μεθόδων και μεθοδολογιών, της συμμόρφωσης με διεθνείς ταξινομήσεις και πρότυπα και της εμπιστευτικότητας. Ο επικεφαλής της ΕΣΥ διορίζεται από τον πρωθυπουργό βάσει επίσημης διαδικασίας επιλογής, που ρυθμίζεται από το νόμο περί δημοσίων υπαλλήλων· η θητεία δεν είναι ορισμένου χρόνου.	Δυνάμει του άρθρου 2 του εθνικού νόμου περί στατιστικής, τα εθνικά στατιστικά στοιχεία εφαρμόζονται σύμφωνα με τις αρχές της ουδετερότητας, της αντικειμενικότητας, της επαγγελματικής ανεξαρτησίας, του εύλογου χαρακτήρα, της εμπιστευτικότητας και της διαφάνειας. Ο επικεφαλής της ΕΣΥ διορίζεται από τον πρωθυπουργό βάσει συστάσεως του υπουργείου οικονομικών· η θητεία είναι ορισμένης διάρκειας (πενταετής με δυνατότητα ανανέωσης).
Διοικητική εποπτεία και αυτονομία προϋπολογισμού	Η ΕΣΥ είναι τμήμα που υπάγεται στην κυβέρνηση της Δημοκρατίας της Λιθουανίας. Διαθέτει αυτόνομο προϋπολογισμό βάσει ετήσιου ποσού που διατίθεται από τον κρατικό προϋπολογισμό.	Η ΕΣΥ είναι δημόσια υπηρεσία που λογοδοτεί απευθείας στον πρωθυπουργό. Διαθέτει αυτόνομο προϋπολογισμό βάσει ετήσιου ποσού που διατίθεται από τον κρατικό προϋπολογισμό.
Νόμιμη εντολή για τη συλλογή στοιχείων	Ο νόμος περί στατιστικής καθορίζει τις κύριες αρχές της συλλογής στοιχείων.	Ο εθνικός νόμος περί στατιστικής καθορίζει τις κύριες αρχές της συλλογής στοιχείων.
Νομικές διατάξεις που αφορούν την εμπιστευτικότητα των στατιστικών στοιχείων	Δυνάμει του άρθρου 13 του νόμου περί στατιστικής, διασφαλίζεται η εμπιστευτικότητα των στατιστικών στοιχείων. Βλ. επίσης «Rules and Regulations for Data Acknowledgement as Confidential One and its Usage» (Στατιστική Υπηρεσία Λιθουανίας).	Δυνάμει του άρθρου 34 του εθνικού νόμου περί στατιστικής, διασφαλίζεται η εμπιστευτικότητα των στατιστικών στοιχείων.
Πληθωρισμός βάσει του ΕνΔΤΚ		
Συμμόρφωση με τα νόμιμα ελάχιστα πρότυπα	Επιβεβαιώθηκε από τη Eurostat το 2004 (28 ^η συνεδρίαση της CMFB, Ιούνιος 2004, παρακολούθηση συμμόρφωσης ΕνΔΤΚ – έκθεση προόδου) και το 2006.	Επιβεβαιώθηκε από τη Eurostat το 2004 (28 ^η συνεδρίαση της CMFB, Ιούνιος 2004, παρακολούθηση συμμόρφωσης ΕνΔΤΚ – έκθεση προόδου) και το 2006.
Άλλα ζητήματα	Το 2006, η Λιθουανία υπέβαλε αναθεωρημένα στοιχεία για τον ΕνΔΤΚ για την περίοδο 1996-2000. Η κάλυψη και οι συντελεστές στάθμισης των στοιχείων αντιστοιχούν στα πρότυπα που εφαρμόζονται από το 2001 μέχρι σήμερα.	Η Σλοβενία υπέβαλε αναδρομικά στοιχεία για την περίοδο 1995-1999 για τον συνολικό δείκτη και τους 12 επιμέρους δείκτες COICOP βάσει του ορισμού και της κάλυψης του ΔΤΚ.
Στατιστικά στοιχεία για τα δημόσια οικονομικά		
Κάλυψη των στοιχείων	Στοιχεία για τα έσοδα, τις δαπάνες, το έλλειμμα και το χρέος παρέχονται για την περίοδο 1996-2005.	Δεν παρέχονται στοιχεία για τα έσοδα, τις δαπάνες και το έλλειμμα για την περίοδο πριν από το 1999.
Εκκρεμή στατιστικά ζητήματα	Σύμφωνα με τις επί του παρόντος διαθέσιμες πληροφορίες, δεν φαίνεται να υπάρχουν εκκρεμή στατιστικά ζητήματα για τη Λιθουανία.	Η επίδραση μιας μεταβολής στην καταγραφή των φόρων προστιθέμενης αξίας εντός του προϋπολογισμού στην προσαρμογή ελλείματος-χρέους το 2002 βρίσκεται ακόμη υπό συζήτηση.
Συνέπεια των στατιστικών στοιχείων για τα δημόσια οικονομικά	Δεν παρατηρούνται ασυνέπειες.	Από το 1999 έως το 2001, τα παρεχόμενα στοιχεία για τις καθαρές συναλλαγές επί χρηματοοικονομικών απαιτήσεων/υποχρεώσεων δεν αντιστοιχούσαν με τα παρεχόμενα στοιχεία για τις συναλλαγές επί απαιτήσεων και τις συναλλαγές επί υποχρεώσεων.
Προσαρμογή ελλείματος-χρέους	Δεν υπάρχουν σημαντικά ζητήματα.	Οι συναλλαγές επί χρέους όπως ορίζεται στη Συνθήκη του Μάαστριχτ για την περίοδο 1999-2001 καταγράφονται στην ονομαστική και όχι στην αγοραία αξία τους. Κατά συνέπεια, δεν είναι δυνατή η επίτευξη συμφωνίας μεταξύ των δανειακών αναγκών και της μεταβολής του χρέους για αυτήν την περίοδο.

Πίνακας Ι

	Λιθουανία	Σλοβενία
Στατιστικά στοιχεία για τα δημόσια οικονομικά		
Φορέας αρμόδιος για την κατάρτιση στοιχείων για τη ΔΥΕ	Η ΕΣΥ, σε συνεργασία με το υπουργείο οικονομικών, καταρτίζει τα πραγματικά στοιχεία για τη ΔΥΕ και το υπουργείο οικονομικών παρέχει τις προβλέψεις. Η ΕθνΚΤ δεν συμμετέχει άμεσα στην κατάρτιση αυτών των στατιστικών στοιχείων, αλλά παρακολουθεί στενά τη διαδικασία κατάρτισης μέσω συζητήσεων περί μεθοδολογίας.	Η ΕΣΥ, σε συνεργασία με το υπουργείο οικονομικών, καταρτίζει τα πραγματικά στοιχεία για τη ΔΥΕ και το υπουργείο οικονομικών παρέχει τις προβλέψεις. Η ΕθνΚΤ δεν συμμετέχει άμεσα στην κατάρτιση αυτών των στατιστικών στοιχείων, αλλά παρακολουθεί στενά τη διαδικασία κατάρτισης μέσω συζητήσεων περί μεθοδολογίας.

στηρίζεται η μέτρηση της εξέλιξης των τιμών, και συγκεκριμένα του Εναρμονισμένου Δείκτη Τιμών Καταναλωτή (ΕνΔΤΚ). Ο ΕνΔΤΚ αναπτύχθηκε με σκοπό την αξιολόγηση της σύγκλισης ως προς τη σταθερότητα των τιμών σε συγκρίσιμη βάση. Δημοσιεύεται για όλα τα κράτη μέλη από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Eurostat).⁴ Ο ΕνΔΤΚ που καλύπτει τη ζώνη του ευρώ συνολικά είναι ο βασικός δείκτης της εξέλιξης των τιμών για την ενιαία νομισματική πολιτική της ΕΚΤ από τον Ιανουάριο του 1999.

Το άρθρο 1 του πρωτοκόλλου αριθ. 21 σχετικά με τα κριτήρια σύγκλισης που αναφέρονται στο άρθρο 121 της Συνθήκης ορίζει ότι η σύγκλιση των τιμών μετρείται μέσω του δείκτη τιμών καταναλωτή σε συγκρίσιμη βάση, λαμβανομένων υπόψη των διαφορών των εθνικών ορισμών. Τον Οκτώβριο του 1995, το Συμβούλιο της ΕΕ εξέδωσε τον κανονισμό αριθ. 2494/95 σχετικά με τους εναρμονισμένους δείκτες τιμών καταναλωτή. Επιπλέον, τα μέτρα εναρμόνισης που εφαρμόστηκαν για τους ΕνΔΤΚ βασίστηκαν σε διάφορους κανονισμούς του Συμβουλίου της ΕΕ και της Επιτροπής. Οι ΕνΔΤΚ χαρακτηρίζονται από κοινή κάλυψη ως προς τα αγαθά και τις υπηρεσίες, την επικράτεια και τον πληθυσμό που περιλαμβάνουν (και τα τρία αυτά ζητήματα είναι από τους κυριότερους λόγους που ευθύνονται για τις διαφορές μεταξύ των εθνικών δεικτών τιμών καταναλωτή). Κοινά πρότυπα έχουν καθιερωθεί επίσης σε διάφορους άλλους τομείς (για παράδειγμα, όσον αφορά τον τρόπο χειρισμού των νέων αγαθών και υπηρεσιών).

Οι ΕνΔΤΚ χρησιμοποιούν συντελεστές στάθμισης δαπανών που αναθεωρούνται ετησίως

(ή λιγότερο συχνά εάν αυτό δεν αναμένεται να επηρεάσει σημαντικά το δείκτη). Καλύπτουν όλα τα αγαθά και τις υπηρεσίες που συμπεριλαμβάνονται στην τελική νομισματική καταναλωτική δαπάνη των νοικοκυριών. Η δαπάνη αυτή υπολογίζεται βάσει της τελικής καταναλωτικής δαπάνης των νοικοκυριών όπως νοείται στους εθνικούς λογαριασμούς με εξαίρεση το κόστος ιδιοκατοίκησης. Οι τιμές που παρατηρούνται είναι οι τιμές που στην πραγματικότητα καταβάλλουν τα νοικοκυριά για αγαθά και υπηρεσίες σε χρηματικές συναλλαγές και, επομένως, περιλαμβάνουν όλους τους φόρους (πλην επιδοτήσεων) επί προϊόντων, π.χ. ΦΠΑ και ειδικούς φόρους κατανάλωσης. Οι δαπάνες για την υγεία, την εκπαίδευση και τις κοινωνικές υπηρεσίες καλύπτονται στο βαθμό που χρηματοδοτούνται από «την τσέπη» των νοικοκυριών και δεν επιστρέφονται.

2.1 ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΜΕ ΤΑ ΝΟΜΙΜΑ ΕΛΑΧΙΣΤΑ ΠΡΟΤΥΠΑ

Το Μάρτιο του 2004 η Eurostat επιβεβαίωσε τη συμμόρφωση της Λιθουανίας και της Σλοβενίας με τα νόμιμα ελάχιστα πρότυπα για τον ΕνΔΤΚ. Η συμμόρφωση αυτή επιβεβαιώθηκε και πάλι το 2006, όταν επικυρώθηκε ο τρόπος χειρισμού ιδίως των διοικητικά καθοριζόμενων τιμών και των τιμών της ενέργειας. Οι δύο εθνικοί ΕνΔΤΚ

⁴ Για περισσότερες λεπτομέρειες σχετικά με τις μεθοδολογικές πτυχές του ΕνΔΤΚ, βλ. «Harmonised Indices of Consumer Prices (HICPs) – A Short Guide for Users», Υπηρεσία Επισήμων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, Λουξεμβούργο 2004.

καλύπτουν την τελική νομισματική καταναλωτική δαπάνη των νοικοκυριών, όπως απαιτείται βάσει των προτύπων της ΕΕ. Οι συντελεστές στάθμισης των δαπανών και τα καλάθια προϊόντων αναθεωρούνται σε ετήσια βάση. Επίσης τηρούνται τα άλλα πρότυπα για τον ΕνΔΤΚ που αφορούν το βαθμό λεπτομέρειας για παράδειγμα των δημοσιευμένων δεικτών τιμών και τα χρονοδιαγράμματα δημοσίευσης. Ωστόσο, καθώς οι ΕνΔΤΚ εναρμονίστηκαν σε διαφορετικά στάδια, τα στοιχεία για τους ΕνΔΤΚ πριν από το 2001 δεν είναι πλήρως συγκρίσιμα με τα πιο πρόσφατα στοιχεία.

3 ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΤΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ

Αυτή η ενότητα αξιολογεί τη μεθοδολογία και την ποιότητα των στατιστικών στοιχείων που χρησιμοποιούνται για την εκτίμηση των δημοσιονομικών εξελίξεων. Τα στατιστικά στοιχεία για τα δημόσια οικονομικά βασίζονται στις έννοιες των εθνικών λογαριασμών και πρέπει να συμμορφώνονται με το Ευρωπαϊκό Σύστημα Εθνικών και Περιφερειακών Λογαριασμών της Κοινότητας (ΕΣΛ 95)⁵ και με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 3605/93 του Συμβουλίου της 22ας Νοεμβρίου 1993, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2103/2005 του Συμβουλίου της 12ης Δεκεμβρίου 2005 για το χρέος. Το πρωτόκολλο αριθ. 20 σχετικά με τη διαδικασία του υπερβολικού ελλείμματος (ΔΥΕ), μαζί με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 3605/93 του Συμβουλίου για την εφαρμογή του πρωτοκόλλου σχετικά με τη διαδικασία του υπερβολικού ελλείμματος, όπως τροποποιήθηκε⁶, ορίζουν τις έννοιες «δημόσιος τομέας», «πλεόνασμα/έλλειμμα», «δαπάνες για τόκους», «επενδύσεις», «χρέος» και «ακαθάριστο εγχώριο προϊόν (ΑΕΠ)» παραπέμποντας στο ΕΣΛ 95. Το ΕΣΛ 95 είναι συνεπές με άλλα διεθνή στατιστικά πρότυπα, όπως το Σύστημα Εθνικών Λογαριασμών 1993 (SNA 93). Τα στατιστικά στοιχεία για τη ΔΥΕ αναφέρονται στο «δημόσιο τομέα» του ΕΣΛ 95, ο οποίος περιλαμβάνει την κεντρική διοίκηση, τη διοίκηση ομόσπονδων κρατιδίων (σε κράτη μέλη με ομοσπονδιακή δομή), την τοπική αυτοδιοίκηση και τα ταμεία

κοινωνικής ασφάλισης. Δεν περιλαμβάνει κατά κανόνα τις δημόσιες επιχειρήσεις.

Το έλλειμμα (-)/πλεόνασμα (+) του δημόσιου τομέα είναι η «καθαρή χορήγηση (+)/καθαρή λήψη δανείων (-)» όπως ορίζεται στο ΕΣΛ 95 συν τα «καθαρά υπόλοιπα που προκύπτουν από συμφωνίες ανταλλαγής και προθεσμιακές συμβάσεις επιτοκίων». Η καθαρή χορήγηση (+)/καθαρή λήψη δανείων (-) του ΕΣΛ 95 αντιστοιχεί στα «συνολικά έσοδα» μείον τις «συνολικές δαπάνες». Αν και οι περισσότερες συναλλαγές εντός των επιμέρους κατηγοριών του δημόσιου τομέα δεν ενοποιούνται, οι «τόκοι» από διανεμητικές συναλλαγές, «άλλες τρέχουσες μεταβιβάσεις», «επενδυτικές επιχορηγήσεις» και «άλλες μεταφορές κεφαλαίων» ενοποιούνται. Το πρωτογενές δημόσιο έλλειμμα/πλεόνασμα είναι το δημόσιο έλλειμμα/πλεόνασμα εκτός των δαπανών για τόκους.

Το δημόσιο χρέος είναι το άθροισμα των ανεξόφλητων ακαθάριστων υποχρεώσεων στην ονομαστική τους αξία όπως ταξινομούνται στις κατηγορίες του ΕΣΛ 95 «μετρητά και καταθέσεις», «χρεόγραφα εκτός από μετοχές, εκτός από τα χρηματοοικονομικά παράγωγα» (π.χ. γραμμάτια και ομόλογα Δημοσίου) και «δάνεια». Δεν συμπεριλαμβάνει τα χρηματοοικονομικά παράγωγα, όπως οι πράξεις ανταλλαγής, καθώς και τις εμπορικές πιστώσεις και άλλες υποχρεώσεις που δεν ενσωματώνονται σε χρηματοοικονομικό τίτλο, όπως διαφορές μεταξύ προκαταβολών και οφειλόμενων φόρων. Επίσης, δεν περιλαμβάνει ενδεχόμενες υποχρεώσεις

5 Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2223/96 του Συμβουλίου της 25ης Ιουνίου 1996 για το ευρωπαϊκό σύστημα εθνικών και περιφερειακών λογαριασμών της Κοινότητας, ΕΕ L 310 της 30.11.1996 σ. 1-469.

6 Στα σχετικά νομικά κείμενα συγκαταλέγονται το άρθρο 104 της Συνθήκης, το Πρωτόκολλο σχετικά με τη διαδικασία του υπερβολικού ελλείμματος (ΔΥΕ) το οποίο προσαρτάται στη Συνθήκη, ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 3605/93 του Συμβουλίου για την εφαρμογή του πρωτοκόλλου σχετικά με τη ΔΥΕ, το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης (ΣΣΑ), που περιλαμβάνει (i) τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1467/97 του Συμβουλίου για την επιτάχυνση και τη διασαφήνιση της εφαρμογής της ΔΥΕ και (ii) τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1056/2005 του Συμβουλίου που τροποποιεί τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1467/97 του Συμβουλίου για την επιτάχυνση και τη διασαφήνιση της εφαρμογής της διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος.

όπως κρατικές εγγυήσεις και την υποχρέωση καταβολής συντάξεων. Μέχρι στιγμής, δεν υπάρχει συμφωνηθείσα μέθοδος για τη συλλογή και τον υπολογισμό της πλήρους έκτασης των δημοσιονομικών ενδεχόμενων υποχρεώσεων. Οι εκτιμήσεις αυτών των στοιχείων πρέπει να βασίζονται σε ευρείες υποθέσεις και μπορεί να διαφέρουν σε μεγάλο βαθμό. Ενώ το δημόσιο χρέος νοείται ως ακαθάριστο, με την έννοια ότι ούτε οι χρηματοοικονομικές ούτε οι μη χρηματοοικονομικές απαιτήσεις αφαιρούνται από τις υποχρεώσεις, είναι ενοποιημένο μεταξύ των κατηγοριών του δημόσιου τομέα και, ως εκ τούτου, δεν περιλαμβάνει δημόσιο χρέος εις χείρας άλλων φορέων του Δημοσίου.

Ο δείκτης του ΑΕΠ που χρησιμοποιείται για την κατάρτιση των λόγων του δημόσιου χρέους και του ελλείμματος είναι το ΑΕΠ σε τρέχουσες αγοραίες τιμές του ΕΣΛ 95.

Τον Απρίλιο του 2006 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διαβίβασε στοιχεία για τις δημοσιονομικές θέσεις (έλλειμμα/πλεόνασμα και χρέος της γενικής κυβέρνησης) στην ΕΚΤ για την περίοδο 1996-2005 και προβλέψεις για το 2006. Οι ΕθνΚΤ του Ευρωσυστήματος παρέχουν στην ΕΚΤ λεπτομερή στατιστικά στοιχεία για τα δημόσια οικονομικά βάσει της κατευθυντήριας γραμμής της ΕΚΤ (ΕΚΤ/2005/5).⁷ Αν και η εν λόγω κατευθυντήρια γραμμή είναι νομικώς δεσμευτική μόνο για τις ΕθνΚΤ της ζώνης του ευρώ, οι ΕθνΚΤ εκτός της ζώνης του ευρώ διαβιβάζουν τα σχετικά στατιστικά στοιχεία στην ΕΚΤ εντός των ίδιων προθεσμιών και βάσει των ίδιων διαδικασιών που ισχύουν για τις ΕθνΚΤ της ζώνης του ευρώ. Η εν λόγω κατευθυντήρια γραμμή δεν απαιτεί μόνο λεπτομερείς πληροφορίες για την ανάλυση εσόδων και δαπανών, αλλά και για τις συνιστώσες της προσαρμογής ελλείμματος-χρέους. Επιπλέον, απαιτούνται διάφορες αναλύσεις του χρέους κατά μέσο, αρχική και εναπομένουσα διάρκεια και κάτοχο.

3.1 ΚΑΛΥΨΗ ΤΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ

Όσον αφορά τη συμμόρφωση με τη νομική απαίτηση διαβίβασης στατιστικών στοιχείων

για τα δημόσια οικονομικά στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η Λιθουανία διαβίβασε ετήσια στοιχεία σχετικά με τα έσοδα, τις δαπάνες, το έλλειμμα και το χρέος για την περίοδο 1996-2005. Η Σλοβενία δεν έχει παράσχει ακόμη στοιχεία σχετικά με τα έσοδα, τις δαπάνες και το έλλειμμα για την περίοδο πριν από το 1999. Λόγω μεταβολών της μεθοδολογίας και των πηγών, τα στοιχεία σχετικά με το έλλειμά της πριν από το 2000 δεν είναι συγκρίσιμα με τα αντίστοιχα στοιχεία από το 2000 και έπειτα. Παρομοίως, τα στοιχεία σχετικά με το χρέος της για την περίοδο πριν από το 1999 δεν είναι συγκρίσιμα με τα αντίστοιχα στοιχεία από το 1999 και έπειτα. Ο βασικός παράγοντας που επηρεάζει τη συγκρισιμότητα αυτών των στατιστικών στοιχείων είναι ο διαφορετικός προσδιορισμός του δημόσιου τομέα.

3.2 ΕΚΚΡΕΜΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

Τα στατιστικά στοιχεία για τη ΔΥΕ πρέπει να αντανakλούν τις αποφάσεις που λαμβάνει η Eurostat σύμφωνα με το ΕΣΛ 95 για συγκεκριμένες περιπτώσεις που αφορούν το δημόσιο τομέα. Λεπτομερής εξήγηση της εφαρμογής των αποφάσεων που λαμβάνει η Eurostat παρέχεται στο εγχειρίδιο ΕΣΛ 95 της Eurostat για το δημόσιο έλλειμμα και χρέος. Οι πρόσφατες αποφάσεις αναφέρονται στην ταξινόμηση των κεφαλαιοποιητικών συνταξιοδοτικών συστημάτων σε περίπτωση κρατικής ευθύνης ή εγγύησης, καθώς και στην καταγραφή των στρατιωτικών δαπανών.

Στις 2 Μαρτίου 2004, η Eurostat έλαβε μια απόφαση για την ταξινόμηση των κεφαλαιοποιητικών συνταξιοδοτικών συστημάτων στα οποία η κυβέρνηση συμμετέχει είτε ως διαχειριστής των ροών των εισφορών και των συνταξιοδοτικών παροχών είτε ως εγγυητής έναντι του κινδύνου αδυναμίας πληρωμής συντάξεων. Η Eurostat αποφάσισε ότι αν ένας δημόσιος φορέας είναι αρμόδιος για τη διαχείριση

⁷ Κατευθυντήρια γραμμή της ΕΚΤ της 17^{ης} Φεβρουαρίου 2005 σχετικά με τις υποχρεώσεις παροχής στατιστικών στοιχείων που θεσπίζει η ΕΚΤ και τις διαδικασίες ανταλλαγής στατιστικών πληροφοριών εντός του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών στον τομέα της στατιστικής δημοσίων οικονομικών (ΕΚΤ/2005/5).

κεφαλαιοποιητικού συστήματος καθορισμένων εισφορών, για το οποίο δεν υπάρχει κρατική εγγύηση έναντι του κινδύνου αδυναμίας πληρωμής που να καλύπτει την πλειονότητα των συμμετεχόντων, το σύστημα δεν μπορεί να αντιμετωπιστεί στους εθνικούς λογαριασμούς ως σύστημα κοινωνικής ασφάλισης. Ο φορέας που διαχειρίζεται το σύστημα πρέπει να ταξινομηθεί ως δημόσια χρηματοοικονομική επιχείρηση. Ως εκ τούτου, οι ροές των εισφορών και των παροχών στο πλαίσιο του συστήματος δεν καταγράφονται ως δημόσια έσοδα και δαπάνες και δεν επηρεάζουν το δημόσιο έλλειμμα/πλεόνασμα. Η ύπαρξη κρατικής εγγύησης για ένα σύστημα που δεν ταξινομείται ως σύστημα κοινωνικής ασφάλισης δεν αποτελεί από μόνη της συνθήκη για την αναταξινόμηση του συστήματος παροχών ως συστήματος κοινωνικής ασφάλισης.

Όσον αφορά την εφαρμογή αυτής της απόφασης, η Eurostat χορήγησε σε ορισμένα κράτη μέλη μεταβατική περίοδο που θα λήξει με τη γνωστοποίηση στοιχείων την άνοιξη του 2007. Εφόσον η γνωστοποίηση αυτή θα καλύψει την περίοδο 2003-2007 τα κράτη μέλη που θα ωφεληθούν από τη μεταβατική περίοδο θα πρέπει να καταρτίσουν αναδρομικά τις στατιστικές σειρές τους στη λήξη αυτής της περιόδου.

Η επίδραση των συνταξιοδοτικών μεταρρυθμίσεων στο δημόσιο έλλειμμα εντός του πλαισίου του ΕΣΛ 95 απαιτεί προσεκτική εξέταση στο πλαίσιο της διαδικασίας σύγκλισης. Κατά συνέπεια, η καταγραφή των συνταξιοδοτικών μεταρρυθμίσεων πρέπει να είναι επαρκώς λεπτομερής ώστε να ενισχύει την αξιοπιστία των στοιχείων στα οποία βασίζεται γενικά η αξιολόγηση της σύγκλισης. Το κόστος των συνταξιοδοτικών μεταρρυθμίσεων πρέπει να υπολογίζεται βάσει των λογαριασμών των συνταξιοδοτικών συστημάτων. Πρέπει να παρέχονται στοιχεία για τα έσοδα, τις δαπάνες και το έλλειμμα/πλεόνασμα του νέου συνταξιοδοτικού συστήματος. Το κόστος των συνταξιοδοτικών μεταρρυθμίσεων καθορίζεται από τη διαφορά μεταξύ των στοιχείων για το Δημόσιο συμπεριλαμβανόμενου του συστήματος και των στοιχείων για το Δημόσιο εξαιρουμένου του συστήματος.

Το 2004 ένα κεφαλαιοποιητικό σύστημα καθορισμένων εισφορών συστάθηκε στη Λιθουανία και ταξινομήθηκε εκτός του δημόσιου τομέα. Τα συνταξιοδοτικά συστήματα της Σλοβενίας έχουν επίσης ταξινομηθεί εκτός δημόσιου τομέα.

Όσον αφορά τις στρατιωτικές δαπάνες, η Eurostat έλαβε μια απόφαση στις 9 Μαρτίου 2006 η οποία προσδιορίζει το χρόνο καταγραφής και, επομένως, την επίδραση στο δημόσιο έλλειμμα/χρέος. Οι μισθώσεις στρατιωτικού εξοπλισμού που οργανώνονται από τον ιδιωτικό τομέα θεωρούνται χρηματοοικονομική μίσθωση και όχι λειτουργική μίσθωση. Στην περίπτωση των μακροπρόθεσμων συμβάσεων που αφορούν σύνθετα συστήματα, οι δημόσιες δαπάνες πρέπει να καταγράφονται τη στιγμή της παράδοσης των μεμονωμένων και λειτουργικών τεμαχίων εξοπλισμού που αποτελούν το σύστημα και γενικά όχι τη στιγμή ολοκλήρωσης της σύμβασης. Μέχρι στιγμής, οι στρατιωτικές δαπάνες της Λιθουανίας και της Σλοβενίας για εξοπλισμούς είναι αρκετά μικρές.

Στην περίπτωση της Σλοβενίας, η επίδραση μιας μεταβολής στην καταγραφή του ΦΠΑ το 2002 εξακολουθεί να βρίσκεται υπό συζήτηση μεταξύ της Eurostat και των σλοβενικών αρχών. Το ζήτημα επικεντρώνεται στο ποια συνιστώσα της προσαρμογής ελλείματος-χρέους θα επηρεαστεί, ενώ το δημόσιο έλλειμμα/πλεόνασμα θα παραμείνει αμετάβλητο. Υπό αυτές τις συνθήκες, οι χρηματοοικονομικοί λογαριασμοί που καταρτίζονται από την ΕθνΚΤ δεν χρησιμοποιούνται ακόμη για την κατάρτιση της ανάλυσης της προσαρμογής ελλείματος-χρέους στη γνωστοποίηση στοιχείων στο πλαίσιο της ΔΥΕ.

3.3 ΣΥΝΕΠΕΙΑ ΤΩΝ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΓΙΑ ΤΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ

Μια από τις αρχές του κώδικα για τα στατιστικά αποτελέσματα επικεντρώνεται στη διάσταση της ποιότητας των στοιχείων που αφορά τη συνέπεια και τη συγκρισιμότητα, αναφέροντας ότι τα ευρωπαϊκά στατιστικά στοιχεία πρέπει να χαρακτηρίζονται από εσωτερική συνοχή, διαχρονική συνέπεια και να είναι συγκρίσιμα

μεταξύ χωρών και ότι πρέπει να είναι δυνατόν να συνδυάζονται και να χρησιμοποιούνται από κοινού συναφή στοιχεία από διαφορετικές πηγές. Με άλλα λόγια, πρέπει να τηρούνται αριθμητικές και λογιστικές ταυτότητες και να εξασφαλίζεται η συνέπεια και η συμφωνία των στατιστικών στοιχείων για εύλογη χρονική περίοδο, καθώς και η κατάρτισή τους βάσει κοινών προτύπων όσον αφορά την έκταση, τους ορισμούς, τις μονάδες και ταξινομήσεις στις διαφορετικές έρευνες και πηγές. Η Λιθουανία έχει παράσχει πλήρη σειρά στατιστικών στοιχείων για τα δημόσια οικονομικά. Ωστόσο, περαιτέρω προσπάθειες πρέπει να καταβληθούν για τη συμφωνία μη χρηματοοικονομικών και χρηματοοικονομικών συναλλαγών, καθώς και των στοιχείων για τις χρηματοοικονομικές ροές με τα αντίστοιχα στοιχεία της λογιστικής κατάστασης. Για τη Σλοβενία πρέπει να γίνουν προσπάθειες για την επίτευξη συμφωνίας των μη χρηματοοικονομικών λογαριασμών της με το πρόσφατα δημοσιευθέν ολοκληρωμένο σύστημα χρηματοοικονομικών λογαριασμών για την περίοδο 2001-2004. Για την περίοδο 1999-2001, τα στοιχεία για τις καθαρές συναλλαγές επί χρηματοοικονομικών απαιτήσεων/υποχρεώσεων δεν αντιστοιχούν με τα στοιχεία που παρέχονται για τις συναλλαγές επί απαιτήσεων και τις συναλλαγές επί υποχρεώσεων.

3.4 ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΕΛΛΕΙΜΜΑΤΟΣ-ΧΡΕΟΥΣ

Η μεταβολή του υπολοίπου του δημόσιου χρέους στο τέλος ενός έτους σε σύγκριση με το αντίστοιχο υπόλοιπο του προηγούμενου έτους μπορεί να διαφέρει σημαντικά από το δημόσιο έλλειμμα για το έτος υπό εξέταση. Για παράδειγμα, το δημόσιο χρέος μπορεί να μειωθεί με τη χρησιμοποίηση εσόδων από την ιδιωτικοποίηση δημοσίων επιχειρήσεων ή με τη διάθεση άλλων χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων χωρίς καμία (άμεση) επίδραση στο δημόσιο έλλειμμα. Η εξήγηση της διαφοράς μεταξύ ελλείμματος και της μεταβολής του δημόσιου χρέους, της «προσαρμογής ελλείμματος-χρέους», θεωρείται σημαντικός δείκτης για την αξιολόγηση της ποιότητας και της συνέπειας των στατιστικών στοιχείων για τα δημόσια οικονομικά.⁸ Οι συνιστώσες αυτής

της διαφοράς είναι η καθαρή απόκτηση χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων, οι μεταβολές από αποτίμηση του χρέους της γενικής κυβέρνησης και άλλες μεταβολές του χρέους. Για την κατάρτιση αυτών των συνιστωσών, πρέπει να εκπονηθεί ένα πλήρες σύστημα χρηματοοικονομικών λογαριασμών του ΕΣΛ 95 για το δημόσιο τομέα (συναλλαγές, άλλες ροές και αποθέματα) και να επιτευχθεί η συμφωνία του με το ονομαστικό χρέος.

Όσον αφορά τα στοιχεία που έχουν παρασχεθεί για το 1997, το δημόσιο έλλειμμα της Λιθουανίας έφθασε στο υψηλότερο επίπεδο του, 11,4% του ΑΕΠ, κυρίως λόγω μιας μεταβολής στην καταγραφή των επιστροφών κατασχεθείσας περιουσίας και των αποζημιώσεων για απολεσθείσες αποταμιεύσεις σε καταθέτες, των οποίων οι καταθέσεις σε ρούβλια πάγωσαν κατά τη μετάβαση στο λίτας.⁹ Αυτή η καταγραφή ακολουθεί τη σύσταση της Eurostat για καταγραφή της μεταφοράς κεφαλαίων το έτος στο οποίο η κυβέρνηση αναγνώρισε αυτή την υποχρέωση και όχι όταν καταβλήθηκαν οι αντίστοιχες πληρωμές στα νοικοκυριά, με αντίστοιχη εγγραφή στους λοιπούς πληρωτέους λογαριασμούς. Ο κύριος όγκος αυτών των υποχρεώσεων αναφέρεται στο 1997.

Το ολοκληρωμένο σύστημα χρηματοοικονομικών λογαριασμών και λογιστικών καταστάσεων κατά πηγή και αποδέκτη («from-whom-to-whom») της Σλοβενίας για την περίοδο 2001-2004 διευκολύνει την πλήρη αξιολόγηση της σχέσης μεταξύ δημόσιου ελλείμματος και χρέους. Από το 1999

8 Βλ. «Stock-flow adjustment for the euro-zone and the EU 25 2001 to 2004 reported in the second 2005 EDP notification», Eurostat, 26 Σεπτεμβρίου 2005, βλ. <http://epp.eurostat.cec.eu.int> (Απρίλιος 2006).

9 Βλ. «First notification of deficit and debt data for 2004», Δελτίο Τύπου της Eurostat STAT/05/39 της 18^{ης} Μαρτίου 2005. Αυτό το δελτίο Τύπου ανέφερε ότι βρίσκονταν σε εξέλιξη συζητήσεις μεταξύ της Eurostat και της Λιθουανίας σχετικά με την καταγραφή των επιστροφών, που θα μπορούσε να οδηγήσει σε αναθεώρηση προς τα κάτω του δημόσιου ελλείμματος για το 2004 και τα προηγούμενα έτη. Αν και το δελτίο Τύπου της Eurostat (120/2005) της 26^{ης} Σεπτεμβρίου 2005 για την παροχή στοιχείων σχετικά με το έλλειμμα και το χρέος ανέφερε ότι η μείωση του δημόσιου ελλείμματος το 2003 και το 2004 οφειλόταν κυρίως στη μεταβολή της καταγραφής των επιστροφών απολεσθεισών αποταμιεύσεων και ακίνητης περιουσίας εκ μέρους της κυβέρνησης, την άνοιξη του 2006 το δελτίο Τύπου (48/2006) της 24^{ης} Απριλίου 2006 δεν έκανε αναφορά σε αυτό το ζήτημα.

έως το 2001, οι συναλλαγές επί χρέους όπως ορίζεται στη Συνθήκη του Μάαστριχτ καταγράφονται στην ονομαστική και όχι στην αγοραία τους αξία.

4 ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΕΣ ΙΣΟΤΙΜΙΕΣ

Το άρθρο 3 του Πρωτοκόλλου αριθ. 21 για τα κριτήρια σύγκλισης που αναφέρονται στο άρθρο 121 της Συνθήκης διευκρινίζει το κριτήριο της συμμετοχής στο μηχανισμό συναλλαγματικών ισοτιμιών του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Συστήματος. Σε μια θέση πολιτικής με ημερομηνία 18 Δεκεμβρίου 2003, το Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΚΤ διευκρίνισε ότι το κριτήριο αναφέρεται σε συμμετοχή στο Μηχανισμό Συναλλαγματικών Ισοτιμιών (ΜΣΙ ΙΙ) για περίοδο τουλάχιστον δύο ετών πριν από την αξιολόγηση της σύγκλισης χωρίς σοβαρές εντάσεις, συγκεκριμένα χωρίς υποτίμηση έναντι του ευρώ.

Οι διμερείς συναλλαγματικές ισοτιμίες των νομισμάτων των κρατών μελών έναντι του ευρώ συνιστούν ημερήσιες ισοτιμίες αναφοράς που καταγράφει η ΕΚΤ στις 2.15 μ.μ. (μετά την καθημερινή διαδικασία συντονισμού μεταξύ των κεντρικών τραπεζών) και δημοσιεύονται στο δικτυακό τόπο της ΕΚΤ. Για τον υπολογισμό των πραγματικών διμερών συναλλαγματικών ισοτιμιών ο δείκτης της ονομαστικής συναλλαγματικής ισοτιμίας αποπληθωρίζεται με βάση τον ΕνΔΤΚ ή τον ΔΤΚ. Οι ονομαστικές και οι πραγματικές σταθμισμένες συναλλαγματικές ισοτιμίες προκύπτουν με την εφαρμογή συντελεστών στάθμισης του συνολικού εμπορίου (βάσει γεωμετρικής στάθμισης) στις διμερείς ονομαστικές και πραγματικές συναλλαγματικές ισοτιμίες των νομισμάτων των κρατών μελών έναντι των νομισμάτων επιλεγμένων εμπορικών εταίρων. Τα στατιστικά στοιχεία τόσο για τις ονομαστικές όσο και για τις πραγματικές σταθμισμένες συναλλαγματικές ισοτιμίες υπολογίζονται από την ΕΚΤ. Η αύξηση αυτών των δεικτών αντιστοιχεί σε ανατίμηση του νομίσματος του κράτους μέλους. Οι συντελεστές στάθμισης του συνολικού εμπορίου αναφέρονται στο εμπόριο μεταποιημένων αγαθών και υπολογίζονται κατά τρόπο ώστε να λαμβάνουν

υπόψη επιδράσεις τρίτων αγορών. Οι δείκτες των σταθμισμένων συναλλαγματικών ισοτιμιών βασίζονται σε κινητούς συντελεστές στάθμισης για τις περιόδους 1995-1997 και 1999-2001, που συνδέονται τον Ιανουάριο του 1999. Η ομάδα των εμπορικών εταίρων περιλαμβάνει τη ζώνη του ευρώ, τα κράτη μέλη της ΕΕ που δεν συμμετέχουν στη ζώνη του ευρώ, την Αυστραλία, τον Καναδά, την Κίνα, το Χονγκ Κονγκ, την Ιαπωνία, τη Νορβηγία, τη Σιγκαπούρη, τη Νότια Κορέα, την Ελβετία και τις Ηνωμένες Πολιτείες.

5 ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΑ ΕΠΙΤΟΚΙΑ

Το άρθρο 4 του Πρωτοκόλλου αριθ. 21 για τα κριτήρια σύγκλισης που αναφέρονται στο άρθρο 121 της Συνθήκης ορίζει ότι τα επιτόκια υπολογίζονται βάσει μακροπρόθεσμων ομολόγων του Δημοσίου ή συγκρίσιμων τίτλων, λαμβανομένων υπόψη των διαφορών των εθνικών ορισμών. Αν και σύμφωνα με το άρθρο 5 η παροχή των στατιστικών στοιχείων για την εφαρμογή του Πρωτοκόλλου αποτελεί ευθύνη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η ΕΚΤ, με δεδομένη την πείρα της στο συγκεκριμένο τομέα, βοηθά καθορίζοντας τα αντιπροσωπευτικά μακροπρόθεσμα επιτόκια, συλλέγει τα σχετικά στοιχεία από τις Εθνικές και τα διαβιβάζει στην Επιτροπή. Πρόκειται για συνέχεια του έργου που εκτελούσε το ΕΝΙ στο πλαίσιο της προετοιμασίας για το Τρίτο Στάδιο της ΟΝΕ σε στενή συνεργασία με την Επιτροπή.

Το έργο εννοιολογικής επεξεργασίας είχε ως αποτέλεσμα τον ορισμό επτά βασικών χαρακτηριστικών που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά τον υπολογισμό των μακροπρόθεσμων επιτοκίων, όπως παρουσιάζεται στον Πίνακα 2. Τα μακροπρόθεσμα επιτόκια αναφέρονται σε ομόλογα εκφραζόμενα σε εθνικό νόμισμα.

6 ΑΛΛΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ

Το τελευταίο εδάφιο του άρθρου 121(1) της Συνθήκης ορίζει ότι οι εκθέσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της ΕΚΤ, πέραν των τεσσάρων βασικών κριτηρίων, λαμβάνουν επίσης υπόψη

Πίνακας 2 Στατιστικό πλαίσιο όσον αφορά τον καθορισμό των μακροπρόθεσμων επιτοκίων για το σκοπό της αξιολόγησης της σύγκλισης

Έννοια	Σύσταση
Εκδότης των ομολόγων	Τα ομόλογα πρέπει να εκδίδονται από την κεντρική κυβέρνηση.
Διάρκεια	Εναπομένουσα διάρκεια δέκα έτη ή όσο το δυνατόν πλησιέστερη. Τυχόν αντικατάσταση των ομολόγων θα πρέπει να ελαχιστοποιεί αλλαγές στη διάρκεια (maturity drift)· πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η διαρθρωτική ρευστότητα της αγοράς.
Επίδραση του τοκομεριδίου	Χωρίς άμεση προσαρμογή.
Φορολόγηση	Μετά φόρων.
Επιλογή των ομολόγων	Τα επιλεγόμενα ομόλογα θα πρέπει να έχουν επαρκή βαθμό ρευστότητας. Αυτή η προϋπόθεση καθορίζει αν θα επιλεγεί ομόλογο αναφοράς ή δείγμα ομολόγων, ανάλογα με τις συνθήκες που επικρατούν στις εθνικές αγορές.
Τύπος υπολογισμού αποδόσεων	«Απόδοση μέχρι τη λήξη», τύπος της Διεθνούς Ένωσης Αγορών Κινητών Αξιών (ISMA) «Απόδοση μέχρι την εξαγορά».
Συγκέντρωση	Στην περίπτωση που το δείγμα περιλαμβάνει περισσότερα του ενός ομόλογα, το αντιπροσωπευτικό επιτόκιο υπολογίζεται ως ο απλός μέσος όρος των αποδόσεων.

την εξέλιξη του ECU, τα αποτελέσματα της ολοκλήρωσης των αγορών, την κατάσταση και την εξέλιξη των ισοζυγίων τρεχουσών συναλλαγών και μια εξέταση της εξέλιξης του κόστους εργασίας ανά μονάδα προϊόντος και άλλων δεικτών τιμών.

Ενώ για τα τέσσερα βασικά κριτήρια το Πρωτόκολλο αριθ. 21 ορίζει ότι η Επιτροπή παρέχει τα στοιχεία που χρησιμοποιούνται για την αξιολόγηση της συμμόρφωσης με τα εν λόγω κριτήρια και τα περιγράφει λεπτομερέστερα, δεν γίνεται καμία αναφορά στην παροχή στατιστικών στοιχείων για αυτούς τους «άλλους παράγοντες».

Όσον αφορά το εθνικό ισοζύγιο πληρωμών και τη διεθνή επενδυτική θέση, τα στατιστικά στοιχεία καταρτίζονται από τις ΕθνΚΤ σύμφωνα με τις έννοιες και τους ορισμούς που προβλέπονται στην πέμπτη έκδοση του Εγχειριδίου Ισοζυγίου Πληρωμών του ΔΝΤ (BPM5) και βάσει των μεθοδολογικών προτύπων που ορίζουν η ΕΚΤ και η Eurostat. Όπως και η Έκθεση για τη Σύγκλιση του 2004, η παρούσα έκθεση εξετάζει το άθροισμα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών και του ισοζυγίου κίνησης κεφαλαίων, που αντιστοιχεί στην καθαρή χορήγηση/καθαρή λήψη δανείων του συνόλου της οικονομίας. Επιπλέον, είναι αξιοσημείωτο ότι η διάκριση μεταξύ τρεχουσών

μεταβιβάσεων (επιμέρους συνιστώσα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών) και κεφαλαιακών μεταβιβάσεων (επιμέρους συνιστώσα του ισοζυγίου κίνησης κεφαλαίων) δεν είναι πάντα εύκολο να προσδιοριστεί στην πράξη, καθώς εξαρτάται από το πώς χρησιμοποιείται η μεταβίβαση από το χρήστη. Συγκεκριμένα, είναι δύσκολο να ταξινομηθούν οι μεταβιβάσεις μεταξύ θεσμικών οργάνων της ΕΕ και κρατών μελών στη συνιστώσα των τρεχουσών μεταβιβάσεων αφενός και στη συνιστώσα των κεφαλαιακών μεταβιβάσεων αφετέρου.¹⁰

Στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών και στο ισοζύγιο κίνησης κεφαλαίων, οι πιστωτικές και χρεωστικές συναλλαγές παρουσιάζονται με θετικό πρόσημο. Η παρουσίαση των καθαρών συναλλαγών στο λογαριασμό κίνησης χρηματοδοτικών μέσων (π.χ. άμεσες επενδύσεις και επενδύσεις χαρτοφυλακίου) ακολουθεί τους κανόνες του BPM5, με το αρνητικό πρόσημο να αντιστοιχεί είτε σε αύξηση των καθαρών απαιτήσεων είτε σε μείωση των καθαρών υποχρεώσεων. Το αντίστροφο ισχύει για το θετικό πρόσημο. Τέλος, το θετικό πρόσημο στην καθαρή διεθνή επενδυτική θέση δηλώνει καθαρές απαιτήσεις έναντι του εξωτερικού (δηλ. οι

¹⁰ Για περισσότερες πληροφορίες, βλ. «European balance of payments/international investment position statistical methods», ΕΚΤ, Νοέμβριος 2005.

απαιτήσεις υπερβαίνουν τις υποχρεώσεις), ενώ το αρνητικό πρόσημο αντιστοιχεί σε καθαρές υποχρεώσεις έναντι του εξωτερικού (δηλ. οι υποχρεώσεις υπερβαίνουν τις απαιτήσεις).

Όσον αφορά τους δείκτες τιμών παραγωγού, αυτοί αναφέρονται στις εγχώριες πωλήσεις του συνολικού βιομηχανικού κλάδου εκτός των κατασκευών. Τα στατιστικά στοιχεία συλλέγονται σε εναρμονισμένη βάση στο πλαίσιο του κανονισμού περί βραχυπρόθεσμων στατιστικών της ΕΕ.¹¹

Τα στατιστικά στοιχεία για το κόστος εργασίας ανά μονάδα προϊόντος (που υπολογίζεται ως ο λόγος της μισθολογικής δαπάνης ανά μισθωτό προς το ΑΕΠ σε σταθερές τιμές ανά εργαζόμενο) εκπονούνται βάσει στοιχείων που παρέχονται στο πλαίσιο του προγράμματος διαβίβασης του ΕΣΛ 95.

7 ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΠΟΥ ΚΑΛΥΠΤΕΙ Η ΕΚΘΕΣΗ

Η τελευταία ημερομηνία για τα στοιχεία που περιλαμβάνονται στην παρούσα έκθεση για τη σύγκλιση ήταν η 28^η Απριλίου 2006.

¹¹ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1165/98 του Συμβουλίου της 19^{ης} Μαΐου 1998 περί βραχυπρόθεσμων στατιστικών, ΕΕ L 162 της 5.6.1998, σ. 1, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1158/2005 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 6^{ης} Ιουλίου 2005, ΕΕ L 191 της 22.7.2005, σ. 1.

ΣΥΜΒΑΤΟΤΗΤΑ
ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ
ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ
ΜΕ ΤΗ ΣΥΝΘΗΚΗ

I ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1 ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Σύμφωνα με το άρθρο 122(2) της Συνθήκης, η ΕΚΤ (όπως και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή) υποβάλλει στο Συμβούλιο της ΕΕ έκθεση τουλάχιστον ανά διετία, ή όποτε το ζητήσει κράτος μέλος με παρέκκλιση, ακολουθώντας τη διαδικασία του άρθρου 121(1). Κάθε τέτοια έκθεση πρέπει να εξετάζει, μεταξύ άλλων, εάν η εσωτερική νομοθεσία κάθε κράτους μέλους με παρέκκλιση, συμπεριλαμβανομένου του καταστατικού της οικείας ΕθνΚΤ, συνάδει με τα άρθρα 108 και 109 της Συνθήκης και με τις διατάξεις του Καταστατικού του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών και της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (εφεξής «το Καταστατικό»). Η υποχρέωση αυτή, στην οποία υπόκεινται τα κράτη μέλη με παρέκκλιση βάσει της Συνθήκης, αναφέρεται και ως «νομική σύγκλιση».

1.2 ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ ΜΕ ΠΑΡΕΚΚΛΙΣΗ ΚΑΙ ΝΟΜΙΚΗ ΣΥΓΚΛΙΣΗ

Η Σλοβενία και η Λιθουανία, η εθνική νομοθεσία των οποίων εξετάζεται στην παρούσα έκθεση, είναι κράτη μέλη με παρέκκλιση. Το άρθρο 4 της Πράξης περί των όρων προσχώρησης¹ προβλέπει ότι «[κ]άθε ένα από τα νέα κράτη μέλη συμμετέχει στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση από την ημερομηνία προσχώρησης ως κράτος μέλος με παρέκκλιση κατά την έννοια του άρθρου 122 της Συνθήκης ΕΚ».

Η ΕΚΤ εξέτασε το βαθμό επίτευξης νομικής σύγκλισης στη Σλοβενία και τη Λιθουανία, καθώς και τα νομοθετικά μέτρα που οι εν λόγω χώρες έχουν λάβει ή απαιτείται να λάβουν για να επιτύχουν το στόχο αυτό.

Σκοπός της αξιολόγησης της νομικής σύγκλισης είναι να διευκολύνει το Συμβούλιο της ΕΕ να αποφανθεί ποια κράτη μέλη «πληρούν τις απαραίτητες προϋποθέσεις για την υιοθέτηση του ενιαίου νομίσματος». Στη νομική σφαίρα οι προϋποθέσεις αυτές αφορούν ειδικότερα την

ανεξαρτησία των κεντρικών τραπεζών και τη νομική ενσωμάτωση των ΕθνΚΤ στο Ευρωσύστημα.

1.3 ΔΙΑΦΩΡΩΣΗ ΤΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΝΟΜΙΚΗΣ ΣΥΓΚΛΙΣΗΣ

Σε γενικές γραμμές η αξιολόγηση της νομικής σύγκλισης ακολουθεί το πλαίσιο της αντίστοιχης αξιολόγησης των προηγούμενων εκθέσεων της ΕΚΤ και του ENI, και ειδικότερα των Εκθέσεων της ΕΚΤ για τη Σύγκλιση του 2004 (όσον αφορά την Τσεχία, την Εσθονία, την Κύπρο, τη Λετονία, τη Λιθουανία, την Ουγγαρία, τη Μάλτα, την Πολωνία, τη Σλοβενία, τη Σλοβακία και τη Σουηδία), του 2002 (όσον αφορά τη Σουηδία) και του 2000 (όσον αφορά τη Σουηδία), (όσον αφορά την Ελλάδα και τη Σουηδία), καθώς και της Έκθεσης του ENI για τη Σύγκλιση του 1998. Η συμβατότητα της εθνικής νομοθεσίας με τη Συνθήκη και το Καταστατικό εξετάζεται επίσης υπό το πρίσμα τυχόν τροποποιήσεων νομοθετικών διατάξεων που έχουν ψηφιστεί έως τις 27 Απριλίου 2006.

2 ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗΣ

2.1 ΤΟΜΕΙΣ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗΣ

Ο προσδιορισμός των τομέων στους οποίους απαιτείται προσαρμογή της εθνικής νομοθεσίας προϋποθέτει την εξέταση των ακόλουθων ζητημάτων:

- συμβατότητα με τις διατάξεις της Συνθήκης (άρθρο 108) και του Καταστατικού (άρθρα 7 και 14.2) που αφορούν την ανεξαρτησία των

¹ Πράξη περί των όρων προσχώρησης της Τσεχικής Δημοκρατίας, της Δημοκρατίας της Εσθονίας, της Κυπριακής Δημοκρατίας, της Δημοκρατίας της Λετονίας, της Δημοκρατίας της Λιθουανίας, της Δημοκρατίας της Ουγγαρίας, της Δημοκρατίας της Μάλτας, της Δημοκρατίας της Πολωνίας, της Δημοκρατίας της Σλοβενίας και της Σλοβακικής Δημοκρατίας και των προσαρμογών των Συνθηκών επί των οποίων βασίζεται η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ L 236 της 23.9.2003, σ. 33).

ΕθνΚΤ, καθώς και με τις διατάξεις του Καταστατικού (άρθρο 38) που αφορούν την εμπιστευτικότητα,

- συμβατότητα με τις απαγορεύσεις νομισματικής χρηματοδότησης (άρθρο 101 της Συνθήκης) και προνομιακής πρόσβασης (άρθρο 102 της Συνθήκης) και με τον ενιαίο τρόπο γραφής της ονομασίας του κοινού νομίσματος σύμφωνα με τις επιταγές του κοινοτικού δικαίου, και
- νομική ενσωμάτωση των ΕθνΚΤ στο Ευρωσύστημα (ιδίως όσον αφορά τα άρθρα 12.1 και 14.3 του Καταστατικού).

2.2 ΣΥΜΒΑΤΟΤΗΤΑ ΕΝΑΝΤΙ ΕΝΑΡΜΟΝΙΣΗΣ

Κατά το άρθρο 109 της Συνθήκης, η εθνική νομοθεσία πρέπει να «συμφωνεί» με τη Συνθήκη και το Καταστατικό. Κάθε ασυμβατότητα μεταξύ τους πρέπει συνεπώς να αίρεται. Η ανάγκη εκπλήρωσης της εν λόγω υποχρέωσης δεν θίγεται ούτε από την υπεροχή της Συνθήκης και του Καταστατικού έναντι της εθνικής νομοθεσίας, ούτε από τη φύση της ασυμβατότητας.

Η επιταγή βάσει της οποίας η εθνική νομοθεσία πρέπει να «συμφωνεί» με τη Συνθήκη και το Καταστατικό δεν σημαίνει ότι η Συνθήκη απαιτεί «εναρμόνιση» των καταστατικών των ΕθνΚΤ μεταξύ τους ή με το Καταστατικό. Οι εθνικές ιδιαιτερότητες είναι δυνατό να εξακολουθήσουν να υφίστανται στο βαθμό που δεν αντιβαίνουν στην αποκλειστική αρμοδιότητα της Κοινότητας σε θέματα νομισματικής φύσης. Πράγματι, το άρθρο 14.4 του Καταστατικού επιτρέπει στις ΕθνΚΤ να εκτελούν και άλλες λειτουργίες, πέραν όσων καθορίζονται στο Καταστατικό, εφόσον οι λειτουργίες αυτές δεν παρακαλούν τους στόχους και τα καθήκοντα του ΕΣΚΤ. Διατάξεις των καταστατικών των ΕθνΚΤ που επιτρέπουν πρόσθετες λειτουργίες τέτοιου είδους αποτελούν σαφές παράδειγμα περιπτώσεων στις οποίες είναι δυνατό να εξακολουθήσουν να υφίστανται διαφορές. Αντίθετα, το ότι η εθνική νομοθεσία πρέπει να «συμφωνεί» με τη Συνθήκη και το Καταστατικό σημαίνει ότι η εθνική νομοθεσία

και τα καταστατικά των ΕθνΚΤ πρέπει να υποστούν προσαρμογή, ώστε να αρθεί κάθε ασυμβατότητα με τη Συνθήκη και το Καταστατικό και να διασφαλιστεί ο αναγκαίος βαθμός ενσωμάτωσης των ΕθνΚΤ στο ΕΣΚΤ. Ειδικότερα, προσαρμογή πρέπει να υφίσταται κάθε διάταξη που αντιβαίνει στην ανεξαρτησία των ΕθνΚΤ, όπως αυτή ορίζεται στη Συνθήκη, και στο ρόλο των ΕθνΚΤ ως αναπόσπαστου μέρους του ΕΣΚΤ. Επομένως, η επίτευξη του στόχου αυτού δεν μπορεί να βασιστεί απλά στην υπεροχή του κοινοτικού δικαίου έναντι της εθνικής νομοθεσίας.

Η υποχρέωση βάσει του άρθρου 109 της Συνθήκης καταλαμβάνει μόνο τις περιπτώσεις ασυμβατότητας σε σχέση με τις διατάξεις της Συνθήκης και του Καταστατικού. Ωστόσο, και κάθε εθνική νομοθετική διάταξη η οποία δεν συνάδει με το παράγωγο κοινοτικό δίκαιο πρέπει να ευθυγραμμίζεται με αυτό. Η υπεροχή του κοινοτικού δικαίου δεν θίγει την ανάγκη προσαρμογής της εθνικής νομοθεσίας. Η γενική αυτή επιταγή δεν απορρέει μόνο από το άρθρο 109 της Συνθήκης αλλά και από τη νομολογία του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων².

Η Συνθήκη και το Καταστατικό δεν υποδεικνύουν με ποιο τρόπο πρέπει να προσαρμόζεται η εθνική νομοθεσία. Η προσαρμογή της μπορεί να επιτυγχάνεται με παραπομπές στη Συνθήκη και το Καταστατικό ή με ενσωμάτωση διατάξεων της Συνθήκης και του Καταστατικού στην εθνική νομοθεσία και αναφορά της πηγής προέλευσής τους, με διαγραφή των διατάξεων οι οποίες δεν συνάδουν με τη Συνθήκη και το Καταστατικό ή, τέλος, με συνδυασμό των παραπάνω μεθόδων.

Επιπλέον, προκειμένου, μεταξύ άλλων, να επιτευχθεί και να διατηρηθεί η συμβατότητα της εθνικής νομοθεσίας με τη Συνθήκη και το Καταστατικό, τα θεσμικά όργανα της Κοινότητας και τα κράτη μέλη πρέπει να διαβουλεύονται με την ΕΚΤ όσον αφορά σχέδια νομοθετικών διατάξεων του τομέα αρμοδιότητάς της, σύμφωνα με το άρθρο 105(4) της Συνθήκης και με το άρθρο

² Βλ. π.χ. υπόθεση 167/73, Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά Γαλλικής Δημοκρατίας, Συλλογή τόμος 1974, σ. 179 («Ναυτεργατικός Κώδικας»).

4 του Καταστατικού. Η Απόφαση 98/415/ΕΚ του Συμβουλίου της 29ης Ιουνίου 1998 σχετικά με τη διαβούλευση της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας με τις εθνικές αρχές για τα σχέδια νομοθετικών διατάξεων³ απαιτεί ρητά από τα κράτη μέλη να λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα για να εξασφαλίζουν την εκπλήρωση της υποχρέωσης αυτής.

3 ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ ΤΩΝ ΕΘΝΚΤ

Όσον αφορά την ανεξαρτησία των κεντρικών τραπεζών και τα θέματα εμπιστευτικότητας, η εθνική νομοθεσία των κρατών μελών που προσχώρησαν στην ΕΕ το 2004 έπρεπε να προσαρμοστεί, ώστε να συνάδει με τις σχετικές διατάξεις της Συνθήκης και του Καταστατικού, και να είχε τεθεί σε ισχύ την 1η Μαΐου 2004. Η Σουηδία ήταν υποχρεωμένη να θέσει σε ισχύ τις αναγκαίες προσαρμογές το αργότερο την 1η Ιουνίου 1998, οπότε και ιδρύθηκε το ΕΣΚΤ.

3.1 ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ ΤΩΝ ΚΕΝΤΡΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

Το 1997 το ΕΝΙ κατήρτισε κατάλογο με τα χαρακτηριστικά της ανεξαρτησίας των κεντρικών τραπεζών (ακολουθώντας, αυτά περιγράφηκαν αναλυτικά στην Έκθεση για τη Σύγκλιση του 1998), τα οποία αποτέλεσαν τη βάση για την αξιολόγηση της εσωτερικής νομοθεσίας των κρατών μελών την περίοδο εκείνη, ιδίως των καταστατικών των ΕθνΚΤ. Η έννοια της ανεξαρτησίας των κεντρικών τραπεζών περιλαμβάνει διάφορους τύπους ανεξαρτησίας που πρέπει να αξιολογηθούν αυτοτελώς, δηλ. τη λειτουργική, τη θεσμική, την προσωπική και την οικονομική ανεξαρτησία. Τα τελευταία χρόνια οι επιμέρους αυτές πτυχές της ανεξαρτησίας των κεντρικών τραπεζών αναλύθηκαν διεξοδικότερα στις γνωμοδοτήσεις της ΕΚΤ. Αυτές αποτελούν και τη βάση για την αξιολόγηση του βαθμού σύγκλισης της εσωτερικής νομοθεσίας των κρατών μελών με παρέκκλιση με τη Συνθήκη και το Καταστατικό.

3.1.1 ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ

Η ανεξαρτησία των κεντρικών τραπεζών δεν αποτελεί αυτοσκοπό, αλλά απαραίτητο μέσο για την επίτευξη ενός στόχου που πρέπει να ορίζεται με σαφήνεια και να υπερισχύει κάθε άλλου στόχου. Σύμφωνα με τις επιταγές της λειτουργικής ανεξαρτησίας, ο πρωταρχικός στόχος κάθε ΕθνΚΤ πρέπει να είναι σαφής και νομικά βέβαιος και να παρέχει στην τελευταία τα αναγκαία μέσα και εργαλεία για την επίτευξή του, ανεξάρτητα από οποιαδήποτε άλλη αρχή. Η επιταγή της Συνθήκης όσον αφορά την ανεξαρτησία των κεντρικών τραπεζών απηχεί τη γενικώς κρατούσα άποψη ότι η επίτευξη του πρωταρχικού στόχου της σταθερότητας των τιμών εξυπηρετείται καλύτερα από ένα πλήρως ανεξάρτητο ίδρυμα με σαφώς καθορισμένη αποστολή. Η ανεξαρτησία των κεντρικών τραπεζών συνάδει απόλυτα με την υποχρέωση των ΕθνΚΤ να λογοδοτούν για τις αποφάσεις τους, κάτι που συμβάλλει σημαντικά στην καλλιέργεια εμπιστοσύνης στο καθεστώς ανεξαρτησίας τους. Αυτό προϋποθέτει διαφάνεια και διάλογο με τρίτους.

Σε ό,τι αφορά το χρονικό πλαίσιο εκπλήρωσης της υποχρέωσης συμμόρφωσης των ΕθνΚΤ των κρατών μελών με παρέκκλιση με τον πρωταρχικό στόχο της σταθερότητας των τιμών, κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 105(1) της Συνθήκης και στο άρθρο 2 του Καταστατικού, η Συνθήκη δεν είναι σαφής. Στην περίπτωση της Σουηδίας το ζήτημα που τέθηκε ήταν εάν η εν λόγω υποχρέωση έπρεπε να ισχύει από την ίδρυση του ΕΣΚΤ ή από την υιοθέτηση του ευρώ. Για τα κράτη μέλη που προσχώρησαν στην ΕΕ την 1η Μαΐου 2004 το ζήτημα που τέθηκε ήταν εάν η ίδια υποχρέωση έπρεπε να ισχύει από την 1η Μαΐου 2004 ή από την υιοθέτηση του ευρώ. Ενώ το άρθρο 105(1) της Συνθήκης δεν ισχύει για τα κράτη μέλη με παρέκκλιση (βλ. άρθρο 122(3) της Συνθήκης), το άρθρο 2 του Καταστατικού ισχύει για αυτά (βλ. άρθρο 43.1 του Καταστατικού). Η ΕΚΤ θεωρεί ότι η υποχρέωση των ΕθνΚΤ να θέτουν τη σταθερότητα των τιμών ως πρωταρχικό τους στόχο ισχύει από την 1η Ιουνίου 1998 για τη

3 EE L 189 της 3.7.1998, σ. 42.

Σουηδία και από την 1η Μαΐου 2004 για τα κράτη μέλη που προσχώρησαν στην ΕΕ την ημερομηνία αυτή. Η άποψη αυτή βασίζεται στο γεγονός ότι μία από τις κατευθυντήριες αρχές της Κοινότητας, δηλ. η διατήρηση της σταθερότητας των τιμών (άρθρο 4(3) της Συνθήκης), ισχύει και για τα κράτη μέλη με παρέκκλιση. Βασίζεται επίσης στο στόχο που θέτει η Συνθήκη, σύμφωνα με τον οποίο όλα τα κράτη μέλη πρέπει να καταβάλλουν κάθε δυνατή προσπάθεια για την επίτευξη μακροοικονομικής σύγκλισης, συμπεριλαμβανομένης της σταθερότητας των τιμών, η οποία αποτελεί και την απότερη επιδίωξη της εκπόνησης των εκθέσεων της ΕΚΤ και της Επιτροπής. Το συμπέρασμα αυτό βασίζεται επίσης στη ratio της ανεξαρτησίας των κεντρικών τραπεζών, η οποία δικαιολογείται μόνο αν γίνει δεκτή η υπεροχή της σταθερότητας των τιμών ως του απότερου στόχου.

Οι αξιολογήσεις κατά χώρα, στις οποίες προβαίνει η παρούσα έκθεση, βασίζονται στα παραπάνω συμπεράσματα σε ό,τι αφορά το χρονικό πλαίσιο της υποχρέωσης των ΕθνΚΤ των κρατών μελών με παρέκκλιση να θέτουν τη σταθερότητα των τιμών ως τον πρωταρχικό τους στόχο.

3.1.2 ΘΕΣΜΙΚΗ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ

Η αρχή της θεσμικής ανεξαρτησίας κατοχυρώνεται ρητά στο άρθρο 108 της Συνθήκης και στο άρθρο 7 του Καταστατικού. Σύμφωνα με τα δύο αυτά άρθρα, απαγορεύεται στις ΕθνΚΤ και στα μέλη των οργάνων λήψεως αποφάσεών τους να ζητούν ή να δέχονται υποδείξεις από κοινοτικά όργανα ή οργανισμούς, κυβερνήσεις κρατών μελών ή οποιοδήποτε άλλο όργανο. Απαγορεύεται επίσης σε κοινοτικά όργανα και οργανισμούς και σε κυβερνήσεις κρατών μελών να επιδιώκουν να επηρεάζουν τα μέλη των οργάνων λήψεως αποφάσεων των ΕθνΚΤ, οι αποφάσεις των οποίων ενδέχεται να επηρεάσουν την εκ μέρους των ΕθνΚΤ εκτέλεση των καθηκόντων που σχετίζονται με το ΕΣΚΤ.

Ανεξαρτήτως της μορφής οργάνωσης μιας ΕθνΚΤ, ήτοι ως κρατικού οργανισμού, ως ειδικού νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου ή απλά ως

άνωνυμης εταιρίας, υπάρχει κίνδυνος να μπορεί ο ιδιοκτήτης της, λόγω ακριβώς της ιδιοκτησιακής αυτής σχέσης, να επηρεάζει τη διαδικασία λήψεως αποφάσεων όσον αφορά την εκτέλεση των καθηκόντων που σχετίζονται με το ΕΣΚΤ. Είτε ασκείται μέσω των δικαιωμάτων των μετόχων είτε με άλλο τρόπο, μια τέτοιου είδους επιρροή είναι δυνατό να προσβάλλει την ανεξαρτησία των ΕθνΚΤ και, ως εκ τούτου, πρέπει να περιορίζεται δια νόμου.

ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗ ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΟΔΕΙΞΩΝ

Το δικαίωμα οποιουδήποτε τρίτου να παρέχει υποδείξεις στις ΕθνΚΤ, στα όργανα λήψεως αποφάσεών τους ή στα μέλη αυτών όσον αφορά καθήκοντα που σχετίζονται με το ΕΣΚΤ δεν συνάδει με τη Συνθήκη και το Καταστατικό.

ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗ ΕΓΚΡΙΣΗΣ, ΑΝΑΣΤΟΛΗΣ, ΑΚΥΡΩΣΗΣ Η ΑΝΑΒΟΛΗΣ ΛΗΨΕΩΣ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ

Το δικαίωμα οποιουδήποτε τρίτου να εγκρίνει, να αναστέλλει, να ακυρώνει ή να αναβάλλει αποφάσεις των ΕθνΚΤ όσον αφορά καθήκοντα που σχετίζονται με το ΕΣΚΤ δεν συνάδει με τη Συνθήκη και το Καταστατικό.

ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗ ΛΟΓΟΚΡΙΣΙΑΣ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ ΓΙΑ ΝΟΜΙΚΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ

Το δικαίωμα οποιουδήποτε οργάνου, πλην των ανεξάρτητων δικαστικών οργάνων, να υποβάλλουν σε λογοκρισία, για νομικούς λόγους, αποφάσεις όσον αφορά την εκτέλεση καθηκόντων που σχετίζονται με το ΕΣΚΤ δεν συνάδει με τη Συνθήκη και το Καταστατικό, καθώς η εκτέλεση των παραπάνω καθηκόντων δεν επιτρέπεται να αξιολογείται εκ νέου σε πολιτικό επίπεδο. Το δικαίωμα του διοικητή μιας ΕθνΚΤ να αναστέλλει για νομικούς λόγους την εφαρμογή αποφάσεων που υιοθετούνται από όργανα λήψεως αποφάσεων του ΕΣΚΤ ή της ΕθνΚΤ και εν συνεχεία να τις υποβάλλει σε πολιτικά όργανα με σκοπό τη λήψη της οριστικής απόφασης από αυτά ισοδυναμεί με το να ζητά υποδείξεις από τρίτους.

ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΤΡΙΤΩΝ ΣΤΑ ΟΡΓΑΝΑ ΛΗΨΕΩΣ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ ΤΩΝ ΕΘΝΚΤ ΜΕ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΨΗΦΟΥ

Δεν συνάδει με τη Συνθήκη και το Καταστατικό η συμμετοχή εκπροσώπων τρίτων στα όργανα

λήψεως αποφάσεων μιας ΕθνΚΤ με δικαίωμα ψήφου σε θέματα εκτέλεσης καθηκόντων της ΕθνΚΤ που σχετίζονται με το ΕΣΚΤ, ακόμη και αν η ψήφος αυτή δεν είναι καθοριστική.

ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗ ΕΚ ΤΩΝ ΠΡΟΤΕΡΩΝ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ ΜΕ ΤΡΙΤΟΥΣ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΕΘΝΚΤ

Ρητή καταστατική διάταξη η οποία υποχρεώνει μια ΕθνΚΤ σε εκ των προτέρων διαβούλευση με τρίτους παρέχει τυπικά σε αυτούς τη δυνατότητα να επηρεάζουν την τελική απόφαση και, επομένως, δεν συνάδει με τη Συνθήκη και το Καταστατικό.

Πάντως, ο διάλογος μεταξύ των ΕθνΚΤ και τρίτων, ακόμη κι όταν βασίζεται σε καταστατικές υποχρεώσεις περί παροχής πληροφοριών και ανταλλαγής απόψεων, συνάδει με την ανεξαρτησία των κεντρικών τραπεζών, εφόσον:

- δεν καταλήγει σε παρακώλυση της ανεξαρτησίας των μελών των οργάνων λήψεως αποφάσεων των ΕθνΚΤ,
- γίνεται πλήρως σεβαστό το ειδικό καθεστώς που διέπει τους διοικητές των ΕθνΚΤ ως μέλη του Γενικού Συμβουλίου της ΕΚΤ και
- τηρούνται οι επιταγές περί εμπιστευτικότητας οι οποίες απορρέουν από τις διατάξεις του Καταστατικού.

ΑΠΑΛΛΑΓΗ ΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΤΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ ΛΗΨΕΩΣ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ ΤΩΝ ΕΘΝΚΤ ΑΠΟ ΚΑΘΕ ΕΥΘΥΝΗΣ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΑΣΚΗΣΗ ΤΩΝ ΚΑΘΗΚΟΝΤΩΝ ΤΟΥΣ

Καταστατικές διατάξεις που αφορούν την εκ μέρους τρίτων (π.χ. κυβερνήσεων) απαλλαγή των μελών των οργάνων λήψεως αποφάσεων των ΕθνΚΤ από κάθε ευθύνη σε σχέση με την άσκηση των καθηκόντων τους (π.χ. αναφορικά με τους λογαριασμούς) πρέπει να περιέχουν επαρκή εχέγγυα, ούτως ώστε η εξουσία αυτή να μην επηρεάζει δυσμενώς τη δυνατότητα των μελών της εκάστοτε ΕθνΚΤ να εκδίδουν αποφάσεις σε θέματα που σχετίζονται με το ΕΣΚΤ (ή να εφαρμόζουν αποφάσεις που εκδίδονται σε επίπεδο ΕΣΚΤ) υπό συνθήκες ανεξαρτησίας.

Προτείνεται η εισαγωγή ρητής σχετικής διάταξης στα καταστατικά των ΕθνΚΤ.

3.1.3 ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ

Η διάταξη του Καταστατικού που διασφαλίζει τη θητεία των μελών των οργάνων λήψεως αποφάσεων των ΕθνΚΤ αποτελεί πρόσθετο εχέγγυο της ανεξαρτησίας των κεντρικών τραπεζών. Οι διοικητές είναι μέλη του Γενικού Συμβουλίου της ΕΚΤ. Το άρθρο 14.2 του Καταστατικού ορίζει ότι τα καταστατικά των ΕθνΚΤ πρέπει να προβλέπουν ειδικότερα ότι η διάρκεια της θητείας του διοικητή δεν είναι μικρότερη από πέντε έτη. Εξάλλου, το ίδιο άρθρο παρέχει προστασία κατά της αυθαίρετης παύσης των διοικητών, ορίζοντας ότι η απαλλαγή από τα καθήκοντά τους είναι δυνατή μόνο εφόσον αυτοί παύσουν να πληρούν τις απαραίτητες προϋποθέσεις για την εκτέλεση των καθηκόντων τους ή εάν διαπράξουν βαρύ παράπτωμα, και προβλέπει τη δυνατότητα προσβολής της σχετικής απόφασης ενώπιον του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Τα καταστατικά των ΕθνΚΤ θα πρέπει να συνάδουν με τη διάταξη αυτή κατά τα ακολούθως οριζόμενα.

ΕΛΑΧΙΣΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΘΗΤΕΙΑΣ ΤΩΝ ΔΙΟΙΚΗΤΩΝ

Σύμφωνα με το άρθρο 14.2 του Καταστατικού, τα καταστατικά των ΕθνΚΤ πρέπει να προβλέπουν θητεία διοικητή ελάχιστης διάρκειας πέντε ετών. Αυτό δεν αποκλείει τη θέσπιση θητείας μεγαλύτερης διάρκειας, ενώ η θητεία αόριστης διάρκειας δεν απαιτεί προσαρμογή του καταστατικού μιας ΕθνΚΤ εφόσον οι λόγοι παύσης του διοικητή της ευθυγραμμίζονται με τους προβλεπόμενους στο άρθρο 14.2 του Καταστατικού. Όταν ο εθνικός νομοθέτης τροποποιεί το καταστατικό της οικείας ΕθνΚΤ, ο τροποποιητικός νόμος πρέπει να περιέχει εχέγγυα διασφάλισης της θητείας του διοικητή και των υπολοίπων μελών των οργάνων λήψεως αποφάσεων τα οποία ενδέχεται να χρειαστεί να τον αναπληρώσουν.

ΛΟΓΟΙ ΠΑΥΣΗΣ ΤΩΝ ΔΙΟΙΚΗΤΩΝ

Τα καταστατικά των ΕθνΚΤ πρέπει να διασφαλίζουν ότι ο διοικητής δεν μπορεί να παυθεί για λόγους διαφορετικούς από τους προβλεπόμενους στο άρθρο 14.2 του

Καταστατικού. Σκοπός της ρύθμισης αυτής είναι να καταστήσει ανεπίτρεπτη την άσκηση διακριτικής ευχέρειας ενόψει της παύσης των διοικητών εκ μέρους των αρχών που συμμετέχουν στο διορισμό τους, ιδίως της κυβέρνησης και του κοινοβουλίου. Τα καταστατικά των ΕθνΚΤ πρέπει είτε να προβλέπουν λόγους παύσης των διοικητών σύμφωνους με τους προβλεπόμενους στο άρθρο 14.2 του Καταστατικού, είτε να παραλείπουν οποιαδήποτε αναφορά σε λόγους παύσης (δεδομένου ότι το άρθρο 14.2 έχει άμεση ισχύ).

ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗ ΤΗΣ ΘΗΤΕΙΑΣ ΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΤΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ ΛΗΨΕΩΣ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ ΤΩΝ ΕΘΝΚΤ, ΠΛΗΝ ΤΩΝ ΔΙΟΙΚΗΤΩΝ, ΠΟΥ ΜΕΤΕΧΟΥΝ ΣΤΗΝ ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΚΑΘΗΚΟΝΤΩΝ ΠΟΥ ΣΧΕΤΙΖΟΝΤΑΙ ΜΕ ΤΟ ΕΣΚΤ

Η προσωπική ανεξαρτησία μπορεί να απειληθεί εάν οι ίδιοι κανόνες που διασφαλίζουν τη θητεία των διοικητών δεν ισχύουν και για τα άλλα μέλη των οργάνων λήψεως αποφάσεων των ΕθνΚΤ, τα οποία μετέχουν στην εκτέλεση καθηκόντων που σχετίζονται με το ΕΣΚΤ. Πλείονες διατάξεις της Συνθήκης και του Καταστατικού απαιτούν παρόμοια διασφάλιση της θητείας των τελευταίων. Το άρθρο 14.2 του Καταστατικού δεν περιορίζει τη διασφάλιση της θητείας στους διοικητές, ενώ το άρθρο 108 της Συνθήκης και το άρθρο 7 του Καταστατικού αναφέρονται σε «μέλη των οργάνων λήψεως αποφάσεων» των ΕθνΚΤ και όχι ειδικά στους διοικητές. Αυτό αφορά ιδίως τις περιπτώσεις στις οποίες ο διοικητής είναι «πρώτος μεταξύ ίσων» συναδέλφων με ισότιμη ψήφο ή όταν αυτοί πρέπει ενδεχομένως να τον αναπληρώσουν.

ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΠΡΟΣΦΥΓΗΣ ΣΕ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ

Προκειμένου να περιοριστούν τα περιθώρια άσκησης διακριτικής ευχέρειας σε πολιτικό επίπεδο κατά την αξιολόγηση των λόγων παύσης μελών των οργάνων λήψεως αποφάσεων των ΕθνΚΤ, τα εν λόγω μέλη πρέπει να έχουν το δικαίωμα προσφυγής ενώπιον ανεξάρτητων δικαστικών οργάνων κατά οποιασδήποτε απόφασης που τα παύει.

Το άρθρο 14.2 του Καταστατικού ορίζει ότι ο διοικητής μιας ΕθνΚΤ, ο οποίος έχει παυθεί, μπορεί να προσβάλει τη σχετική απόφαση ενώπιον του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών

Κοινοτήτων. Η εθνική νομοθεσία πρέπει είτε να παραπέμπει στη σχετική διάταξη του Καταστατικού, είτε να παραλείπει οποιαδήποτε αναφορά στο δικαίωμα προσφυγής κατά των σχετικών αποφάσεων ενώπιον του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (δεδομένου ότι το άρθρο 14.2 του Καταστατικού έχει άμεση ισχύ).

Η εσωτερική νομοθεσία θα πρέπει επίσης να προβλέπει δικαίωμα και κάθε άλλου μέλους των οργάνων λήψεως αποφάσεων της ΕθνΚΤ, το οποίο μετέχει στην εκτέλεση καθηκόντων που σχετίζονται με το ΕΣΚΤ, να προσφεύγει κατά της απόφασης περί παύσης του ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων. Το δικαίωμα αυτό είναι δυνατό να διαμορφώνεται στο πλαίσιο των γενικών αρχών του δικαίου ή να θεσπίζεται σε ειδική διάταξη του καταστατικού της οικείας ΕθνΚΤ.

ΕΧΕΓΓΥΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΣΥΓΚΡΟΥΣΗΣ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΩΝ

Προς διασφάλιση της προσωπικής ανεξαρτησίας, μέριμνα πρέπει επίσης να λαμβάνεται και για την αποφυγή της σύγκρουσης συμφερόντων όσον αφορά, αφενός, καθήκοντα των μελών των οργάνων λήψεως αποφάσεων των ΕθνΚΤ έναντι των οικείων ΕθνΚΤ (και επίσης των διοικητών έναντι της ΕΚΤ) και, αφετέρου, άλλες λειτουργίες που τυχόν ασκούν τα εν λόγω μέλη που μετέχουν στην εκτέλεση καθηκόντων σχετικών με το ΕΣΚΤ, εφόσον μπορούν να θέσουν σε κίνδυνο την προσωπική τους ανεξαρτησία. Η συμμετοχή σε όργανα λήψεως αποφάσεων τα οποία μετέχουν στην εκτέλεση καθηκόντων που σχετίζονται με το ΕΣΚΤ είναι κατ' αρχήν ασυμβίβαστη με την άσκηση άλλων λειτουργιών που μπορεί να οδηγήσει σε σύγκρουση συμφερόντων. Ειδικότερα, τα μέλη των οργάνων λήψεως αποφάσεων δεν επιτρέπεται να διατηρούν αξιώματα ή συμφέροντα που μπορούν να επηρεάσουν τις δραστηριότητές τους, π.χ. δεν μπορούν να έχουν την ιδιότητα του αντιπροσώπου ή μέλους νομοθετικών οργάνων ή κυβέρνησης ή οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης ή να έχουν συμμετοχή σε επιχειρήσεις. Ιδιαίτερη μέριμνα πρέπει να λαμβάνεται για την αποφυγή κάθε πιθανής σύγκρουσης συμφερόντων στο πρόσωπο μελών των οργάνων λήψεως αποφάσεων που δεν διαθέτουν εκτελεστικές αρμοδιότητες.

3.1.4 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ

Ακόμη κι όταν μια ΕθνΚΤ απολαύει πλήρους ανεξαρτησίας σε λειτουργικό, θεσμικό και προσωπικό επίπεδο (όταν δηλ. αυτή κατοχυρώνεται στο καταστατικό της), η ανεξαρτησία της στο σύνολό της μπορεί να τεθεί σε κίνδυνο εάν η εν λόγω ΕθνΚΤ δεν διαθέτει επάρκεια οικονομικών πόρων που να της εξασφαλίζει αυτονομία κατά την εκπλήρωση της αποστολής της (δηλ. κατά την εκτέλεση των σχετικών με το ΕΣΚΤ καθηκόντων που υπέχει βάσει της Συνθήκης και του Καταστατικού).

Τα κράτη μέλη δεν επιτρέπεται να περιάγουν τις ΕθνΚΤ σε κατάσταση ανεπάρκειας οικονομικών πόρων που είναι απαραίτητοι για την εκτέλεση των καθηκόντων τους τα οποία σχετίζονται με το ΕΣΚΤ ή με το Ευρωσύστημα, ανάλογα με την περίπτωση. Σημειωτέον ότι τα άρθρα 28.1 και 30.4 του Καταστατικού προβλέπουν τη δυνατότητα της ΕΚΤ να απαιτεί από τις ΕθνΚΤ την καταβολή πρόσθετων εισφορών στο κεφάλαιο της και πρόσθετων συναλλαγματικών διαθεσίμων⁴. Επιπλέον, το άρθρο 33.2 του Καταστατικού⁵ προβλέπει ότι σε περίπτωση ζημίας της ΕΚΤ που δεν μπορεί να καλυφθεί πλήρως από το γενικό αποθεματικό της, το υπόλοιπο της ζημίας μπορεί, με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου της ΕΚΤ, να καλύπτεται από το νομισματικό εισόδημα του αντίστοιχου οικονομικού έτους, κατ' αναλογία και μέχρι το ύψος των ποσών που κατανέμονται στις ΕθνΚΤ. Η αρχή της οικονομικής ανεξαρτησίας επιτάσσει ότι η συμμόρφωση με τις παραπάνω διατάξεις δεν πρέπει να παρακωλύει την ικανότητα των ΕθνΚΤ να ασκούν τις λειτουργίες τους.

Επιπλέον, η αρχή της οικονομικής ανεξαρτησίας συνεπάγεται ότι οι ΕθνΚΤ πρέπει να διαθέτουν επαρκή μέσα για την άσκηση τόσο των καθηκόντων τους εκείνων που σχετίζονται με το ΕΣΚΤ, όσο και των καθηκόντων που υπέχουν σε εθνικό επίπεδο (π.χ. χρηματοδότηση της λειτουργίας και των εργασιών τους).

Επομένως, για τους σκοπούς της αξιολόγησης της έννοιας της οικονομικής ανεξαρτησίας πρέπει να εξετάζεται αν τρίτοι μπορούν να

ασκούν επιρροή, άμεσα ή έμμεσα, τόσο στα καθήκοντα, όσο και στην ικανότητα των ΕθνΚΤ τους (αφενός τη λειτουργική, που σχετίζεται με το προσωπικό και, αφετέρου, την οικονομική, που σχετίζεται με τους οικονομικούς πόρους) να εκπληρώνουν την αποστολή τους. Στο πλαίσιο αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικές οι ακόλουθες τέσσερις πτυχές της οικονομικής ανεξαρτησίας, μερικές από τις οποίες μόλις πρόσφατα αναλύθηκαν διεξοδικότερα⁶. Πρόκειται για τα χαρακτηριστικά της οικονομικής ανεξαρτησίας, σε σχέση με τα οποία οι ΕθνΚΤ είναι περισσότερο εκτεθειμένες στην επιρροή τρίτων.

ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ

Νομοθετική ρύθμιση που εκχωρεί σε τρίτους εξουσία κατάρτισης του προϋπολογισμού της οικείας ΕθνΚΤ ή προβλέπει τη δυνατότητά τους να επηρεάσουν την κατάρτισή του δεν συνάδει με την οικονομική ανεξαρτησία, εκτός εάν περιέχει ρήτρα διασφάλισης σύμφωνα με την οποία η εν λόγω εξουσία δεν επηρεάζει την επάρκεια των οικονομικών πόρων που είναι αναγκαίοι για την εκτέλεση των σχετικών με το ΕΣΚΤ καθηκόντων της ΕθνΚΤ.

ΛΟΓΙΣΤΙΚΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ

Η κατάρτιση των λογαριασμών πρέπει να γίνεται με βάση τους γενικούς κανόνες λογιστικής ή τους κανόνες τους οποίους ειδικότερα καθορίζουν τα όργανα λήψεως αποφάσεων της ΕθνΚΤ. Εάν οι παραπάνω κανόνες καθορίζονται από τρίτους,

4 Το άρθρο 30.4 του Καταστατικού ισχύει μόνο εντός του Ευρωσυστήματος.

5 Το άρθρο 33.2 του Καταστατικού ισχύει μόνο εντός του Ευρωσυστήματος.

6 Οι κυριότερες γνώμες της ΕΚΤ στο πεδίο αυτό είναι οι ακόλουθες:

– CON/2002/16 της 5ης Ιουνίου 2002 κατόπιν αιτήματος του Υπουργείου Οικονομικών της Ιρλανδίας σχετικά με σχέδιο νόμου για την Central Bank and Financial Services Authority of Ireland, 2002

– CON/2003/22 της 15ης Οκτωβρίου 2003 κατόπιν αιτήματος του Υπουργείου Οικονομικών της Φινλανδίας σχετικά με πρόταση της κυβέρνησης για την τροποποίηση του νόμου για την Suomen Pankki και συναφών νομοθετικών διατάξεων

– CON/2003/27 της 2ας Δεκεμβρίου 2003 κατόπιν αιτήματος του Ομοσπονδιακού Υπουργείου Οικονομικών της Αυστρίας σχετικά με σχέδιο ομοσπονδιακού νόμου για το Εθνικό Ίδρυμα Έρευνας, Τεχνολογίας και Ανάπτυξης

– CON/2004/1 της 20ής Ιανουαρίου 2004 κατόπιν αιτήματος της Οικονομικής Επιτροπής του Κοινοβουλίου της Φινλανδίας σχετικά με πρόταση της κυβέρνησης για την τροποποίηση του νόμου για την Suomen Pankki και συναφών νομοθετικών διατάξεων.

τότε πρέπει τουλάχιστον να λαμβάνουν υπόψη τις σχετικές προτάσεις των οργάνων λήψεως αποφάσεων της ΕθνΚΤ.

Οι ετήσιοι λογαριασμοί πρέπει να υιοθετούνται από τα όργανα λήψεως αποφάσεων της ΕθνΚΤ με τη συνδρομή ανεξάρτητων ελεγκτών και είναι δυνατό να υπόκεινται σε εκ των υστέρων έγκριση εκ μέρους τρίτων (π.χ. των μετόχων ή της κυβέρνησης). Όσον αφορά τα κέρδη, τα όργανα λήψεως αποφάσεων μιας ΕθνΚΤ πρέπει να είναι σε θέση να αποφασίζουν τον τρόπο υπολογισμού τους υπό συνθήκες ανεξαρτησίας και σύμφωνα με επαγγελματικά κριτήρια.

Όταν οι εργασίες μιας ΕθνΚΤ αποτελούν το αντικείμενο ελέγχου εκ μέρους της αρμόδιας κρατικής ελεγκτικής υπηρεσίας ή άλλου παρόμοιου οργάνου επιφορτισμένου με τον έλεγχο της διαχείρισης των δημόσιων οικονομικών, το περιεχόμενο και η έκταση του ελέγχου πρέπει να καθορίζονται με σαφήνεια από το σχετικό νομικό πλαίσιο και να μη θίγουν τις δραστηριότητες του ανεξάρτητου εξωτερικού ελεγκτή της ΕθνΚΤ, ο οποίος διορίζεται σύμφωνα με το άρθρο 27.1 του Καταστατικού. Η διεξαγωγή κρατικού ελέγχου δεν πρέπει να βασίζεται σε πολιτικά κριτήρια, πρέπει να είναι ανεξάρτητη και να ακολουθεί αμιγώς επαγγελματικά κριτήρια.

ΔΙΑΝΟΜΗ ΚΕΡΔΩΝ, ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΘΝΚΤ ΚΑΙ ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΒΛΕΨΕΩΝ

Το καταστατικό μιας ΕθνΚΤ πρέπει να ορίζει τον τρόπο διανομής των κερδών. Ελλείψει σχετικών διατάξεων, η απόφαση για τη διανομή των κερδών πρέπει να λαμβάνεται σύμφωνα με επαγγελματικά κριτήρια από το όργανο λήψεως αποφάσεων της ΕθνΚΤ και να μην εξαρτάται από τη διακριτική ευχέρεια τρίτων, εκτός εάν υπάρχει ρητή πρόβλεψη που να εγγυάται ότι η άσκηση της εν λόγω διακριτικής ευχέρειας δεν επηρεάζει την επάρκεια των οικονομικών πόρων που είναι αναγκαίοι για την εκτέλεση των σχετικών με το ΕΣΚΤ καθηκόντων της ΕθνΚΤ.

Δεν επιτρέπεται στα κράτη μέλη να επιβάλλουν μειώσεις του κεφαλαίου των ΕθνΚΤ χωρίς να

λαμβάνουν πρώτα τη σύμφωνη γνώμη των οργάνων λήψεως αποφάσεων των ΕθνΚΤ, ούτως ώστε να εξασφαλίζεται ότι οι τελευταίες διατηρούν επαρκείς οικονομικούς πόρους για την εκπλήρωση της αποστολής που έχουν αναλάβει ως μέλη του ΕΣΚΤ σύμφωνα με το άρθρο 105(2) της Συνθήκης και το Καταστατικό. Όσον αφορά το σχηματισμό χρηματοοικονομικών προβλέψεων ή αποθεμάτων ασφαλείας, οι ΕθνΚΤ πρέπει να είναι ελεύθερες να σχηματίζουν χρηματοοικονομικές προβλέψεις για να διασφαλίζουν την πραγματική αξία του κεφαλαίου και των περιουσιακών στοιχείων τους.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΠΟΠΤΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ

Οι εποπτικές αρχές του χρηματοπιστωτικού τομέα ορισμένων κρατών μελών αποτελούν υπηρεσιακή μονάδα των οικείων ΕθνΚΤ. Όταν οι αρχές αυτές υπόκεινται στην ανεξάρτητη λήψη αποφάσεων εκ μέρους της ΕθνΚΤ δεν υφίσταται πρόβλημα. Όταν, όμως, η νομοθεσία προβλέπει αυτονομία κατά τη λήψη αποφάσεων από τις εν λόγω εποπτικές αρχές, είναι σημαντικό να διασφαλίζεται ότι οι αποφάσεις τους δεν θέτουν σε κίνδυνο τα οικονομικά της ΕθνΚΤ ως συνόλου. Στις περιπτώσεις αυτές η εθνική νομοθεσία πρέπει να εξουσιοδοτεί τις ΕθνΚΤ να ελέγχουν σε τελευταίο βαθμό κάθε απόφαση των εποπτικών αρχών που είναι δυνατό να επηρεάσει την ανεξαρτησία των ίδιων, ιδίως την οικονομική ανεξαρτησία τους.

3.2 ΕΜΠΙΣΤΕΥΤΙΚΟΤΗΤΑ

Η υποχρέωση τήρησης του επαγγελματικού απορρήτου στην οποία υπόκειται το προσωπικό της ΕΚΤ και των ΕθνΚΤ βάσει του άρθρου 38 του Καταστατικού μπορεί να οδηγήσει στην πρόβλεψη παρόμοιων διατάξεων στα καταστατικά των ΕθνΚΤ ή στη νομοθεσία των κρατών μελών. Η υπεροχή του κοινοτικού δικαίου και των κανόνων που θεσπίζονται βάσει αυτού συνεπάγεται επίσης ότι η εθνική νομοθεσία για την πρόσβαση τρίτων σε έγγραφα δεν επιτρέπεται να οδηγεί σε παραβιάσεις του καθεστώτος εμπιστευτικότητας του ΕΣΚΤ.

4 ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΜΙΑΚΗΣ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ

4.1 ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ

Η απαγόρευση της νομισματικής χρηματοδότησης προβλέπεται στο άρθρο 101(1) της Συνθήκης, το οποίο απαγορεύει τις υπεραναλήψεις ή οποιοδήποτε άλλου είδους πιστωτικές διευκολύνσεις από την ΕΚΤ ή από τις ΕθνΚΤ των κρατών μελών προς κοινοτικά όργανα ή οργανισμούς, κεντρικές κυβερνήσεις, περιφερειακές, τοπικές ή άλλες δημόσιες αρχές, άλλους οργανισμούς δημοσίου δικαίου ή δημόσιες επιχειρήσεις των κρατών μελών· απαγορεύει επίσης την απευθείας αγορά, από την ΕΚΤ ή τις ΕθνΚΤ, χρεογράφων από τους παραπάνω οργανισμούς ή φορείς. Η Συνθήκη προβλέπει σχετικά δύο εξαιρέσεις: αφενός, η απαγόρευση δεν ισχύει για κρατικά πιστωτικά ιδρύματα τα οποία, στο πλαίσιο της παροχής αποθεματικών από τις κεντρικές τράπεζες, πρέπει να αντιμετωπίζονται με τον ίδιο τρόπο όπως και τα ιδιωτικά πιστωτικά ιδρύματα (άρθρο 101(2) της Συνθήκης), αφετέρου η ΕΚΤ και οι ΕθνΚΤ μπορούν να ενεργούν ως δημοσιονομικοί αντιπρόσωποι για τα ως άνω όργανα του δημόσιου τομέα (άρθρο 21.2 του Καταστατικού). Το ακριβές πεδίο εφαρμογής της απαγόρευσης της νομισματικής χρηματοδότησης διευκρινίζεται περαιτέρω στην απόφαση (ΕΚ) αριθ. 3603/93 του Συμβουλίου της 13ης Δεκεμβρίου 1993 για τον προσδιορισμό των εννοιών που είναι αναγκαίες για την εφαρμογή των απαγορεύσεων που αναφέρονται στο άρθρο 104 και στο άρθρο 104 Β(1) της συνθήκης⁷ (νυν άρθρα 101 και 103(1)), η οποία καθιστά σαφές ότι η απαγόρευση περιλαμβάνει κάθε χρηματοδότηση υποχρεώσεων του δημόσιου τομέα έναντι τρίτων.

Η απαγόρευση της νομισματικής χρηματοδότησης είναι θεμελιώδους σημασίας στο βαθμό που

διασφαλίζει ότι δεν παρακωλύεται ο πρωταρχικός στόχος της νομισματικής πολιτικής (δηλ. η διατήρηση της σταθερότητας των τιμών). Επιπλέον, η χρηματοδότηση του δημόσιου τομέα μέσω των κεντρικών τραπεζών ελαττώνει την πίεση για δημοσιονομική πειθαρχία. Ως εκ τούτου, η απαγόρευση πρέπει να ερμηνεύεται διασταλτικά, προκειμένου να διασφαλίζεται η αυστηρή εφαρμογή της ίδιας, υποκείμενης μόνο σε περιορισμένες εξαιρέσεις οι οποίες περιέχονται στο άρθρο 101(2) της Συνθήκης και στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 3603/93. Η γενική θέση της ΕΚΤ όσον αφορά τη συμβατότητα της εθνικής νομοθεσίας με την απαγόρευση διαμορφώθηκε κατά κύριο λόγο στο πλαίσιο των διαβουλεύσεων των κρατών μελών με την ίδια την ΕΚΤ για σχέδια νομοθετικών ρυθμίσεων βάσει του άρθρου 105(4) της Συνθήκης⁸.

7 EE L 332 της 31.12.1993, σ. 1.

8 Ακολουθούν ορισμένες από τις κυριότερες γνώμες του ENI/της ΕΚΤ στο πεδίο αυτό:

– CON/95/8 της 10ης Μαΐου 1995, η οποία ζητήθηκε από το Υπουργείο Οικονομικών της Σουηδίας δυνάμει του άρθρου 109 ΣΤ της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας («Συνθήκη») και του άρθρου 5.3 του Καταστατικού του ENI («Καταστατικό»), σχετικά με σχέδιο νόμου της κυβέρνησης για τη θέσπιση απαγόρευσης όσον αφορά τη νομισματική χρηματοδότηση («νομοσχέδιο»)

– CON/97/16 της 27ης Αυγούστου 1997, η οποία ζητήθηκε από το Ομοσπονδιακό Υπουργείο Οικονομικών της Αυστρίας δυνάμει του άρθρου 109 ΣΤ της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας («Συνθήκη») και του άρθρου 5.3 του Καταστατικού του ENI όπως αναλύονται στην απόφαση του Συμβουλίου της 22ας Νοεμβρίου 1993 (93/717/ΕΚ) («απόφαση»), σχετικά με σχέδιο ομοσπονδιακού νόμου για τη συμμετοχή της Αυστρίας στη νέα συμφωνία δανεισμού του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου

– CON/2001/32 της 11ης Οκτωβρίου 2001 κατόπιν αιτήματος του Υπουργείου Οικονομικών της Πορτογαλίας σχετικά με σχέδιο νομοθετικού διατάγματος για την τροποποίηση του νομικού πλαισίου των πιστωτικών ιδρυμάτων και των χρηματοοικονομικών εταιρειών

– CON/2003/27 της 2ας Δεκεμβρίου 2003 κατόπιν αιτήματος του Ομοσπονδιακού Υπουργείου Οικονομικών της Αυστρίας σχετικά με σχέδιο ομοσπονδιακού νόμου για το Εθνικό Ίδρυμα Έρευνας, Τεχνολογίας και Ανάπτυξης

– CON/2005/1 της 3ης Φεβρουαρίου 2005 κατόπιν αιτήματος του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών της Ιταλίας σχετικά με σχέδιο νόμου που τροποποιεί το νομοθετικό διάταγμα αριθ. 7 της 25ης Ιανουαρίου 1999, όπως μετατράπηκε με το Νόμο αριθ. 74 της 25ης Μαρτίου 1999, και αφορά επείγουσες διατάξεις σχετικά με την ιταλική συμμετοχή στις παρεμβάσεις του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου για την αντιμετώπιση σοβαρών οικονομικών κρίσεων των χωρών μελών του

– CON/2005/24 της 15ης Ιουλίου 2005 κατόπιν αιτήματος του Υπουργείου Οικονομικών της Τσεχικής Δημοκρατίας σχετικά με σχέδιο νόμου για την ενοποίηση εποπτικών αρχών της χρηματοπιστωτικής αγοράς

– CON/2005/29 της 11ης Αυγούστου 2005 κατόπιν αιτήματος του Ομοσπονδιακού Υπουργείου Οικονομικών της Αυστρίας σχετικά με σχέδιο ομοσπονδιακού νόμου για την καταβολή της συνεισφοράς της Αυστρίας στο ταμείο αρωγής που διαχειρίζεται το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο για τις χαμηλού εισοδήματος αναπτυσσόμενες χώρες που έχουν πληγεί από θεομηνίες

– CON/2005/60 της 30ης Δεκεμβρίου 2005 κατόπιν αιτήματος της Lietuvos bankas σχετικά με σχέδιο νόμου που τροποποιεί το νόμο για την Lietuvos bankas.

**ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΤΗΣ ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗΣ ΤΗΣ
ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΣΤΟ
ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ**

Σε γενικές γραμμές δεν είναι απαραίτητη η μεταφορά στο εσωτερικό δίκαιο του άρθρου 101 της Συνθήκης, όπως αυτό συμπληρώνεται από τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 3603/93, διότι και τα δύο αυτά νομοθετήματα έχουν άμεση ισχύ. Εάν, πάντως, οι εθνικές νομοθετικές διατάξεις αντανakλούν αυτές τις άμεσες ισχύος κοινοτικές διατάξεις, δεν επιτρέπεται να περιορίζουν το πεδίο εφαρμογής της απαγόρευσης της νομισματικής χρηματοδότησης, ούτε να διευρύνουν το φάσμα των εξαιρέσεων που προβλέπει η κοινοτική νομοθεσία. Δεν συνάδει με την απαγόρευση της νομισματικής χρηματοδότησης π.χ. διάταξη της εθνικής νομοθεσίας που προβλέπει τη χρηματοδότηση από την ΕθνΚΤ οικονομικών υποχρεώσεων του οικείου κράτους μέλους έναντι διεθνών χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων (πλην του ΔΝΤ, σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 3603/93) ή τρίτων χωρών.

**ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΤΟΜΕΑ Η
ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΤΟΜΕΑ ΕΝΑΝΤΙ
ΤΡΙΤΩΝ**

Η εθνική νομοθεσία δεν επιτρέπεται να απαιτεί από την οικεία ΕθνΚΤ να χρηματοδοτεί την εκτέλεση καθηκόντων από άλλα όργανα του δημόσιου τομέα ή ανειλημμένες υποχρεώσεις του δημόσιου τομέα έναντι τρίτων. Δεν συνάδουν με την απαγόρευση της νομισματικής χρηματοδότησης π.χ. εθνικές νομοθετικές ρυθμίσεις που επιτρέπουν σε ΕθνΚΤ ή απαιτούν από αυτές τη χρηματοδότηση δικαστικών ή οιονεί δικαστικών οργάνων τα οποία είναι ανεξάρτητα σε σχέση με την ΕΚΤ και λειτουργούν ως προέκταση του κράτους.

**ΑΝΑΛΗΨΗ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ
ΤΟΜΕΑ**

Εθνική νομοθεσία η οποία απαιτεί από την οικεία ΕθνΚΤ την ανάληψη υποχρεώσεων που παύουν να ασκούνται από ανεξάρτητο δημόσιο οργανισμό, λόγω της αναδιοργάνωσης ορισμένων καθηκόντων και λειτουργιών σε εθνικό επίπεδο (π.χ. στο πλαίσιο μεταβίβασης στην ΕθνΚΤ εποπτικών καθηκόντων που προηγουμένως ασκούσε το κράτος ή ανεξάρτητες δημόσιες

αρχές ή οργανισμοί), χωρίς να θωρακίζει την εν λόγω ΕθνΚΤ έναντι οικονομικών υποχρεώσεων που απορρέουν από τις παλαιότερες δραστηριότητες, των προηγούμενων εποπτικών φορέων, δεν συνάδει με την απαγόρευση της νομισματικής χρηματοδότησης.

**ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ Η/ΚΑΙ
ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ**

Εθνική νομοθεσία που προβλέπει τη χρηματοδότηση από την ΕθνΚΤ πιστωτικών ιδρυμάτων σε σχέση με καθήκοντα διαφορετικά από τα καθήκοντα κεντρικής τραπεζικής (όπως η νομισματική πολιτική, τα συστήματα πληρωμών ή οι πράξεις προσωρινής ενίσχυσης της ρευστότητας), ιδίως προς ενίσχυση αφερέγγυων πιστωτικών ή/και άλλων χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, δεν συνάδει με την απαγόρευση της νομισματικής χρηματοδότησης.

**ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ
ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΤΑΘΕΣΕΩΝ ΚΑΙ ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΗΣ
ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ**

Η οδηγία για τα συστήματα εγγύησης των καταθέσεων⁹ και η οδηγία για τα συστήματα αποζημίωσης των επενδυτών¹⁰ προβλέπουν ότι το κόστος της χρηματοδότησης των συστημάτων εγγύησης των καταθέσεων και των συστημάτων αποζημίωσης των επενδυτών πρέπει να βαρύνει τα ίδια τα πιστωτικά ιδρύματα και τις εταιρίες επενδύσεων, αντίστοιχα. Εθνική νομοθεσία που προβλέπει τη χρηματοδότηση από την ΕθνΚΤ ενός εθνικού συστήματος ασφάλειας καταθέσεων του δημόσιου τομέα που αφορά πιστωτικά ιδρύματα ή ενός εθνικού συστήματος αποζημίωσης επενδυτών που αφορά εταιρίες επενδύσεων δεν συνάδει με την απαγόρευση της νομισματικής χρηματοδότησης, εάν δεν έχει βραχυπρόθεσμο χαρακτήρα, δεν αντιμετωπίζει επείγουσες καταστάσεις, δεν διακυβεύεται η συστημική σταθερότητα και οι αποφάσεις δεν παραμένουν στη διακριτική ευχέρεια της ΕθνΚΤ.

9 Αιτιολογική σκέψη 23 της οδηγίας 94/19/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 30ής Μαΐου 1994 περί των συστημάτων εγγύησης των καταθέσεων (ΕΕ L 135 της 31.5.1994, σ. 5).

10 Αιτιολογική σκέψη 23 της οδηγίας 97/9/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 3ης Μαρτίου 1997 σχετικά με τα συστήματα αποζημίωσης των επενδυτών (ΕΕ L 84 της 26.3.1997, σ. 22).

4.2 ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗ ΠΡΟΝΟΜΙΑΚΗΣ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ

Ως δημόσιοι φορείς, οι ΕθνΚΤ δεν επιτρέπεται να λαμβάνουν μέτρα τα οποία εξασφαλίζουν στο δημόσιο τομέα προνομιακή πρόσβαση σε χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, εάν τα μέτρα αυτά δεν υπαγορεύονται από λόγους προληπτικής εποπτείας. Επιπλέον, οι κανόνες για την προσφυγή στη χρήση ή ενεχύραση χρεογράφων που θεσπίζουν οι ΕθνΚΤ δεν πρέπει να χρησιμοποιούνται ως μέσο καταστρατήγησης της απαγόρευσης προνομιακής πρόσβασης¹¹. Η νομοθεσία των κρατών μελών στον τομέα αυτό δεν επιτρέπεται να θεσπίζει τέτοια προνομιακή πρόσβαση.

Η παρούσα έκθεση εστιάζει στη συμβατότητα της εθνικής νομοθεσίας που υιοθετούν οι ΕθνΚΤ και των καταστατικών τους με την απαγόρευση της προνομιακής πρόσβασης κατά τους όρους της Συνθήκης. Πάντως, το περιεχόμενο της παρούσας έκθεσης τελεί υπό την επιφύλαξη της αξιολόγησης του κατά πόσο νόμοι, κανονισμοί ή διοικητικές πράξεις των κρατών μελών, με την επίφαση της συνδρομής λόγων προληπτικής εποπτείας, χρησιμοποιούνται ως μέσο καταστρατήγησης της απαγόρευσης προνομιακής πρόσβασης. Μια τέτοια αξιολόγηση δεν εμπίπτει στο αντικείμενο της παρούσας έκθεσης.

5 ΕΝΙΑΙΟΣ ΤΡΟΠΟΣ ΓΡΑΦΗΣ ΤΟΥ «ΕΥΡΩ»

Το ευρώ είναι το κοινό νόμισμα των κρατών μελών που το έχουν υιοθετήσει. Προκειμένου να καταδειχθεί η ιδιότητά του αυτή, το κοινοτικό δίκαιο επιτάσσει την ενιαία γραφή της λέξης «euro» στην ονομαστική του ενικού σε όλες τις κοινοτικές και εθνικές νομοθετικές διατάξεις, λαμβανομένης υπόψη της ύπαρξης διαφορετικών αλφαβήτων.

Στη σύνοδο που πραγματοποίησε στη Μαδρίτη στις 15 και 16 Δεκεμβρίου 1995, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αποφάσισε ότι «το όνομα που θα φέρει το ευρωπαϊκό νόμισμα θα είναι “ευρώ”», ότι «η

ονομασία...πρέπει να είναι η ίδια σε όλες τις επίσημες γλώσσες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, λαμβανομένης υπόψη της ύπαρξης διαφορετικών αλφαβήτων» και ότι «η ειδική ονομασία “ευρώ” θα χρησιμοποιείται αντί του γενικού όρου “Ecu” ο οποίος χρησιμοποιείται στη συνθήκη για την ευρωπαϊκή νομισματική μονάδα». Τέλος, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο κατέληξε στο συμπέρασμα ότι «οι κυβερνήσεις των δεκαπέντε κρατών μελών επέτυχαν την κοινή συμφωνία ότι αυτή η απόφαση αποτελεί τη συμφωνημένη και οριστική ερμηνεία των οικείων διατάξεων της συνθήκης». Αυτή η σαφής και οριστική συμφωνία μεταξύ αρχηγών κρατών και κυβερνήσεων των κρατών μελών επιβεβαιώθηκε σε όλες τις κοινοτικές νομικές πράξεις που αναφέρονται στο ευρώ, οι οποίες χρησιμοποιούν πάντα ενιαίο τρόπο γραφής της ονομασίας του ενιαίου νομίσματος σε όλες τις επίσημες κοινοτικές γλώσσες. Ιδιαίτερη σημασία έχει το γεγονός ότι ο ενιαίος τρόπος γραφής της ονομασίας του ευρώ, όπως συμφωνήθηκε μεταξύ των κρατών μελών, διατηρήθηκε στο κοινοτικό νομισματικό δίκαιο¹². Ο πρόσφατος κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2169/2005 του Συμβουλίου της 21ης Δεκεμβρίου 2005 που τροποποιεί τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 974/98 για την εισαγωγή του ευρώ¹³ επιβεβαιώνει τον ορθό τρόπο γραφής της ονομασίας του ενιαίου νομίσματος. Κατά πρώτον, ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 974/98 ορίζει σε όλες τις γλώσσες ότι «το όνομα που θα φέρει το ευρωπαϊκό νόμισμα θα είναι “ευρώ” [euro]». Κατά δεύτερον, ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2169/2005 αναφέρεται σε όλες τις γλώσσες στο “ευρώ” [euro].

11 Βλ. άρθρο 3(2) και αιτιολογική σκέψη 10 του κανονισμού (ΕΚ) του Συμβουλίου αριθ. 3604/93 της 13ης Δεκεμβρίου 1993 για τον προσδιορισμό των εννοιών που είναι αναγκαίες για την εφαρμογή της απαγόρευσης της προνομιακής πρόσβασης που αναφέρονται στο άρθρο 104 Α [νυν άρθρο 102] της Συνθήκης (ΕΕ L 332 της 31.12.1993, σ. 4).

12 Βλ. τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1103/97 του Συμβουλίου της 17ης Ιουνίου 1997 σχετικά με ορισμένες διατάξεις που αφορούν την εισαγωγή του ευρώ (ΕΕ L 162 της 19.6.1997, σ. 1), τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 974/98 του Συμβουλίου της 3ης Μαΐου 1998 για την εισαγωγή του ευρώ (ΕΕ L 139 της 11.5.1998, σ. 1) και τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2866/98 του Συμβουλίου της 31ης Δεκεμβρίου 1998 σχετικά με τις τιμές μετατροπής του ευρώ και των νομισμάτων των κρατών μελών που υιοθετούν το ευρώ (ΕΕ L 359 της 31.12.1998, σ. 1), οι οποίοι τροποποιήθηκαν το 2000 για την εισαγωγή του ευρώ στη Ελλάδα· βλ. επίσης κοινοτικές νομοθετικές πράξεις που εκδόθηκαν το 1998 και το 1999 σχετικά με τα κέρματα ευρώ.

13 ΕΕ L 346 της 29.12.2005, σ. 1.

Το 2003 όλα τα κράτη μέλη κύρωσαν την απόφαση του Συμβουλίου, συνερχόμενου σε επίπεδο αρχηγών κρατών ή κυβερνήσεων της 21ης Μαρτίου 2003, περί τροποποίησης του άρθρου 10.2 του καταστατικού του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών και της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας¹⁴, όπου, για μία ακόμη φορά, και μάλιστα σε μία νομική πράξη του πρωτογενούς δικαίου, η γραφή της ονομασίας του ενιαίου νομίσματος είναι ίδια σε όλες τις γλώσσες.

Αυτή η σαφής και οριστική θέση των κρατών μελών δεσμεύει και τα κράτη μέλη με παρέκκλιση. Το άρθρο 5(3) της Πράξης περί των όρων προσχώρησης ορίζει ότι «[τ]α νέα κράτη μέλη ευρίσκονται στην ίδια θέση με τα παρόντα κράτη μέλη όσον αφορά τις δηλώσεις, ψηφίσματα ή άλλες θέσεις του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, καθώς και εκείνες του Συμβουλίου, που αφορούν την Κοινότητα ή την Ένωση και υιοθετήθηκαν με κοινή συμφωνία από τα κράτη μέλη· κατά συνέπεια, σέβονται τις αρχές και κατευθύνσεις που απορρέουν από αυτές τις δηλώσεις, ψηφίσματα ή άλλες θέσεις, και λαμβάνουν τα μέτρα που ενδέχεται να καταστούν αναγκαία για να εξασφαλισθεί η εφαρμογή τους».

Με βάση τα παραπάνω και λαμβανομένης υπόψη της αποκλειστικής αρμοδιότητας της Κοινότητας όσον αφορά τον καθορισμό της ονομασίας του κοινού νομίσματος, παρεκκλίσεις από τον κανόνα αυτό δεν συνάδουν με τη Συνθήκη και, ως εκ τούτου, πρέπει να αίρονται. Αν και η αρχή αυτή ισχύει για κάθε μορφή εθνικής νομοθεσίας, η αξιολόγηση κατά χώρες στα αντίστοιχα κεφάλαια της παρούσας έκθεσης εστιάζει στα καταστατικά των ΕθνΚΤ και στους νόμους τους σχετικούς με τη μετάβαση στο ευρώ.

6 ΝΟΜΙΚΗ ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΤΩΝ ΕΘΝΚΤ ΣΤΟ ΕΥΡΩΣΥΣΤΗΜΑ

Διατάξεις της εθνικής νομοθεσίας (ιδίως των καταστατικών των ΕθνΚΤ, αλλά και άλλων νομοθετικών κειμένων) που εμποδίζουν την εκτέλεση καθηκόντων τα οποία σχετίζονται με το

Ευρωσύστημα ή τη συμμόρφωση με αποφάσεις της ΕΚΤ δεν συνάδουν με την αποτελεσματική λειτουργία του Ευρωσυστήματος από τη στιγμή που το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος υιοθετεί το ευρώ. Συνεπώς, η εθνική νομοθεσία πρέπει να προσαρμόζεται, ούτως ώστε να διασφαλίζεται η συμβατότητά της με τη Συνθήκη και το Καταστατικό όσον αφορά τα καθήκοντα που σχετίζονται με το Ευρωσύστημα. Για τους σκοπούς της συμμόρφωσης με το άρθρο 109 της Συνθήκης, η εθνική νομοθεσία έπρεπε να προσαρμοστεί κατά τρόπο ώστε να εξασφαλιστεί η συμβατότητά της έως την ημερομηνία ίδρυσης του ΕΣΚΤ (όσον αφορά τη Σουηδία) και έως την 1η Μαΐου 2004 (όσον αφορά τα κράτη μέλη που προσχώρησαν στην ΕΕ την ημερομηνία αυτή). Ωστόσο, οι καταστατικές υποχρεώσεις που αφορούν την πλήρη νομική ενσωμάτωση ορισμένης ΕθνΚΤ στο Ευρωσύστημα δεν απαιτείται να τεθούν σε ισχύ πριν από την έναρξη της ισχύος της πλήρους αυτής ενσωμάτωσης, η οποία, όσον αφορά τα κράτη μέλη με παρέκκλιση, συμπίπτει με την ημερομηνία υιοθέτησης του κοινού νομίσματος.

Η παρούσα έκθεση εξετάζει κυρίως τους τομείς στους οποίους οι καταστατικές διατάξεις ενδέχεται να εμποδίζουν τη συμμόρφωση ορισμένης ΕθνΚΤ με τις απαιτήσεις του Ευρωσυστήματος. Πρόκειται, μεταξύ άλλων, για διατάξεις οι οποίες εμποδίζουν τη συμμετοχή των ΕθνΚΤ στην εφαρμογή της ενιαίας νομισματικής πολιτικής, όπως αυτή καθορίζεται από τα όργανα λήψης αποφάσεων της ΕΚΤ, ή την εκτέλεση των καθηκόντων των διοικητών τους ως μελών του Διοικητικού Συμβουλίου της ΕΚΤ ή δεν αναγνωρίζουν τα προνόμια της ΕΚΤ. Διακρίνονται τα εξής πεδία: στόχοι οικονομικής πολιτικής, καθήκοντα, χρηματοοικονομικές διατάξεις, συναλλαγματική πολιτική και διεθνής συνεργασία. Τέλος, εξετάζονται και άλλα πεδία τα οποία ενδέχεται να απαιτούν προσαρμογές του καταστατικού μιας ΕθνΚΤ.

14 EE L 83 της 1.4.2003, σ. 66.

6.1 ΣΤΟΧΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Η πλήρης ενσωμάτωση ορισμένης ΕθνΚΤ στο Ευρωσύστημα απαιτεί συμβατότητα των καταστατικών της στόχων με τους στόχους του ΕΣΚΤ, όπως αυτοί καθορίζονται στο άρθρο 2 του Καταστατικού. Αυτό σημαίνει, μεταξύ άλλων, ότι οι καταστατικοί στόχοι με «εθνική χροιά» πρέπει να υποστούν προσαρμογή – π.χ. στις περιπτώσεις που οι καταστατικές διατάξεις αναφέρονται σε υποχρέωση άσκησης της νομισματικής πολιτικής στο πλαίσιο της γενικής οικονομικής πολιτικής του οικείου κράτους μέλους.

6.2 ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ

Τα καθήκοντα της ΕθνΚΤ κράτους μέλους που έχει υιοθετήσει το ευρώ καθορίζονται πρωτίστως από τη Συνθήκη και το Καταστατικό, λόγω της ιδιότητας των ΕθνΚΤ ως αναπόσπαστου μέρους του Ευρωσυστήματος. Για τους σκοπούς της συμμόρφωσης με το άρθρο 109 της Συνθήκης, πρέπει, επομένως, οι διατάξεις των καταστατικών των ΕθνΚΤ που αφορούν τα καθήκοντά τους να συγκρίνονται με τις σχετικές διατάξεις της Συνθήκης και του Καταστατικού και να αίρεται κάθε ασυμβατότητα¹⁵. Αυτό ισχύει για κάθε διάταξη η οποία, μετά την υιοθέτηση του ευρώ και την ενσωμάτωση των ΕθνΚΤ στο ΕΣΚΤ, θα δημιουργούσε πρόσκομμα στην εκτέλεση των καθηκόντων που σχετίζονται με το ΕΣΚΤ, και ιδίως για τις διατάξεις που δεν αναγνωρίζουν τις αρμοδιότητες της ΕΚΤ βάσει του Κεφαλαίου IV του Καταστατικού.

Οι διατάξεις της εθνικής νομοθεσίας περί νομισματικής πολιτικής πρέπει να αναγνωρίζουν ότι η νομισματική πολιτική της Κοινότητας ασκείται μέσω του Ευρωσυστήματος¹⁶. Τα καταστατικά των ΕθνΚΤ είναι δυνατό να περιέχουν διατάξεις σχετικές με τα μέσα άσκησης της νομισματικής πολιτικής. Για τους σκοπούς της συμμόρφωσης με το άρθρο 109 της Συνθήκης, οι παραπάνω διατάξεις πρέπει να συγκρίνονται με τις σχετικές διατάξεις της Συνθήκης και του Καταστατικού και να αίρεται κάθε ασυμβατότητα.

Μετά την υιοθέτηση του ευρώ, οι διατάξεις της νομοθεσίας κράτους μέλους που εκχωρούν στην οικεία ΕθνΚΤ το αποκλειστικό δικαίωμα έκδοσης τραπεζογραμματίων ευρώ πρέπει να αναγνωρίζουν το αποκλειστικό δικαίωμα του Διοικητικού Συμβουλίου της ΕΚΤ να επιτρέπει την έκδοση τραπεζογραμματίων ευρώ, σύμφωνα με το άρθρο 106(1) της Συνθήκης και το άρθρο 16 του Καταστατικού. Διατάξεις της εθνικής νομοθεσίας που επιτρέπουν στις κυβερνήσεις να ασκούν επιρροή σε θέματα που αφορούν, π.χ. την ονομαστική αξία, την παραγωγή, την ποσότητα και την απόσυρση των τραπεζογραμματίων ευρώ, πρέπει επίσης, ανάλογα με την περίπτωση, να καταργούνται ή να αναγνωρίζουν τις σχετικές αρμοδιότητες της ΕΚΤ, σύμφωνα με τα οριζόμενα στις παραπάνω διατάξεις της Συνθήκης και του Καταστατικού. Όσον αφορά τα κέρματα, ανεξάρτητα από τον επιμερισμό των αρμοδιοτήτων μεταξύ κυβερνήσεων και ΕθνΚΤ, οι σχετικές διατάξεις πρέπει να αναγνωρίζουν την αρμοδιότητα της ΕΚΤ να εγκρίνει την ποσότητα των εκδιδόμενων κερμάτων ευρώ μετά την υιοθέτηση του ευρώ.

Όσον αφορά τη διαχείριση των συναλλαγματικών διαθεσίμων¹⁷, όσα εκ των κρατών μελών που έχουν υιοθετήσει το κοινό νόμισμα δεν μεταβιβάζουν τα επίσημα συναλλαγματικά τους διαθέσιμα¹⁸ στην οικεία ΕθνΚΤ παραβιάζουν τη Συνθήκη. Επίσης, το δικαίωμα τρίτων, π.χ. της κυβέρνησης ή του κοινοβουλίου, να επηρεάζουν τις αποφάσεις μιας ΕθνΚΤ αναφορικά με τη διαχείριση των επίσημων συναλλαγματικών διαθεσίμων δεν συνάδει με την τρίτη περίπτωση του άρθρου 105(2) της Συνθήκης. Επιπλέον, οι ΕθνΚΤ πρέπει να παρέχουν στην ΕΚΤ συναλλαγματικά διαθέσιμα κατ' αναλογία προς το μερίδιο συμμετοχής τους στο εγγεγραμμένο κεφάλαιο της ΕΚΤ. Αυτό σημαίνει ότι δεν πρέπει να υφίστανται νομικά προσκόμματα στη μεταβίβαση συναλλαγματικών διαθεσίμων από τις ΕθνΚΤ προς την ΕΚΤ.

15 Βλ. ιδίως τα άρθρα 105 και 106 της Συνθήκης και τα άρθρα 3 έως 6 και 16 του Καταστατικού.

16 Άρθρο 105(2) της Συνθήκης, πρώτη περίπτωση.

17 Άρθρο 105(2) της Συνθήκης, τρίτη περίπτωση.

18 Με εξαίρεση τα τρέχοντα ταμειακά υπόλοιπα σε συνάλλαγμα, τα οποία οι κυβερνήσεις των κρατών μελών μπορούν να κατέχουν σύμφωνα με το άρθρο 105(3) της Συνθήκης.

6.3 ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Οι χρηματοοικονομικές διατάξεις του Καταστατικού περιλαμβάνουν κανόνες αναφορικά με τους χρηματοοικονομικούς λογαριασμούς¹⁹, την ελεγκτική²⁰, την εγγραφή στο κεφάλαιο²¹, τη μεταβίβαση συναλλαγματικών διαθεσίμων²² και την κατανομή του νομισματικού εισοδήματος²³. Οι ΕθνΚΤ πρέπει να είναι σε θέση να εκπληρώνουν τις υποχρεώσεις τους που απορρέουν από τις διατάξεις αυτές και, ως εκ τούτου, οφείλουν να καταργούν κάθε διάταξη της εθνικής νομοθεσίας που δεν συνάδει με αυτές.

6.4 ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Η εθνική νομοθεσία κράτους μέλους με παρέκκλιση είναι δυνατό να εξακολουθεί να προβλέπει ότι αρμόδια για τη συναλλαγματική πολιτική είναι η κυβέρνηση και ότι η οικεία ΕθνΚΤ έχει συμβουλευτικό ή/και εκτελεστικό ρόλο. Πάντως, η νομοθεσία αυτή πρέπει, το αργότερο την ημερομηνία υιοθέτησης του ευρώ, να αντανakλά το γεγονός ότι η αρμοδιότητα για τη συναλλαγματική πολιτική της ζώνης του ευρώ έχει εκχωρηθεί στο κοινοτικό επίπεδο σύμφωνα με το άρθρο 111 της Συνθήκης. Το άρθρο 111 εκχωρεί την αρμοδιότητα για την άσκηση της εν λόγω πολιτικής στο Συμβούλιο της ΕΕ, σε στενή συνεργασία με την ΕΚΤ.

6.5 ΔΙΕΘΝΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ

Για τους σκοπούς της υιοθέτησης του ευρώ, η εθνική νομοθεσία πρέπει να συνάδει με το άρθρο 6.1 του Καταστατικού, το οποίο προβλέπει ότι στον τομέα της διεθνούς συνεργασίας σε σχέση με τα καθήκοντα που έχουν ανατεθεί στο Ευρωσύστημα, η ΕΚΤ αποφασίζει τον τρόπο εκπροσώπησης του Ευρωσυστήματος. Επιπλέον, η εθνική νομοθεσία πρέπει να επιτρέπει, με την έγκριση της ΕΚΤ, τη συμμετοχή των ΕθνΚΤ σε διεθνείς νομισματικούς οργανισμούς (άρθρο 6.2 του Καταστατικού).

6.6 ΔΙΑΦΟΡΑ

Εκτός των παραπάνω, ενδέχεται να υπάρχουν και άλλα πεδία στα οποία να απαιτείται προσαρμογή της εθνικής νομοθεσίας (π.χ. συστήματα εκκαθάρισης και πληρωμών και συστήματα ανταλλαγής πληροφοριών).

7 ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΕΙΣ ΚΑΤΑ ΧΩΡΑ

7.1 ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ

7.1.1 ΣΥΜΒΑΤΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ (ΑΡΘΡΟ 109 ΤΗΣ ΣΥΝΘΗΚΗΣ)

Η νομική βάση της λειτουργίας και διεξαγωγής των εργασιών της κεντρικής τράπεζας της Λιθουανίας (*Lietuvos bankas*) περιέχεται στην ακόλουθη νομοθεσία:

- λιθουανικό Σύνταγμα²⁴ και
- Νόμος για την *Lietuvos bankas* (εφεξής «ο Νόμος»)²⁵.

Στις 25 Απριλίου το λιθουανικό κοινοβούλιο ψήφισε, υπό το φως της Έκθεσης της ΕΚΤ για τη σύγκλιση του 2004 και των γνώμων της ΕΚΤ²⁶, τους ακόλουθους τρεις νόμους (εφεξής «η

¹⁹ Άρθρο 26 του Καταστατικού.

²⁰ Άρθρο 27 του Καταστατικού.

²¹ Άρθρο 28 του Καταστατικού.

²² Άρθρο 30 του Καταστατικού.

²³ Άρθρο 32 του Καταστατικού.

²⁴ *Lietuvos Respublikos Konstitucija*, όπως εγκρίθηκε με δημοψήφισμα στις 25 Οκτωβρίου 1992 (δημοσιεύθηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της 10.11.1992, αριθ. 31-953, και της 30.11.1992, αριθ. 33-1014) και τροποποιήθηκε τελευταία από το Νόμο αριθ. X-572 της 25ης Απριλίου 2006.

²⁵ *Lietuvos banko statymas*, Νόμος αριθ. I-678 της 1ης Δεκεμβρίου 1994, όπως τροποποιήθηκε τελευταία από το Νόμο αριθ. X-569 της 25ης Απριλίου 2006.

²⁶ Γνώμη CON/2005/38 της ΕΚΤ της 26ης Οκτωβρίου 2005 κατόπιν αιτήματος της *Lietuvos bankas* σχετικά με σχέδιο νόμου που τροποποιεί το άρθρο 125 του Συντάγματος της Δημοκρατίας της Λιθουανίας και γνώμη CON/2005/60 της ΕΚΤ της 30ής Δεκεμβρίου 2005 κατόπιν αιτήματος της *Lietuvos bankas* σχετικά με σχέδιο νόμου που τροποποιεί το νόμο για την *Lietuvos bankas*.

τροποποιητική νομοθεσία»): το Νόμο που τροποποιεί το άρθρο 125 του Συντάγματος²⁷, το Νόμο που τροποποιεί το Νόμο για την Lietuvos bankas²⁸ (εφεξής «ο τροποποιητικός νόμος») και ένα νόμο που καταργεί το Νόμο περί έκδοσης χρήματος, το Νόμο περί αλλαγής της ονομασίας και των ονομαστικών αξιών των νομισματικών μονάδων, το Νόμο περί χρήματος και το Νόμο περί αξιοπιστίας του λίτας²⁹ (εφεξής «ο Νόμος περί καταργήσεως διατάξεων»). Η τροποποιητική νομοθεσία θα τεθεί σε ισχύ το αργότερο την ημερομηνία της εισαγωγής του ευρώ στη Λιθουανία³⁰.

7.1.2 ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ ΤΗΣ ΕΘΝΚΤ

Σε ό,τι αφορά την ανεξαρτησία της Lietuvos bankas, η τροποποιητική νομοθεσία προβλέπει τις ακόλουθες προσαρμογές.

ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ

Όπως σημειώθηκε στην Έκθεση της ΕΚΤ για τη σύγκλιση του 2004, τα άρθρα 75 και 84(13) του Συντάγματος δεν ήταν συμβατά με τη Συνθήκη και το Καταστατικό. Σύμφωνα με τα εν λόγω άρθρα, το λιθουανικό κοινοβούλιο μπορούσε να παύει στελέχη τα οποία έχει το ίδιο διορίσει ή επιλέξει³¹, συμπεριλαμβανομένου του προέδρου του Συμβουλίου της Lietuvos bankas, με πρόταση μομφής που υπερψηφίζει η πλειοψηφία όλων των μελών. Έως πρότινος, η πρόταση μομφής ως λόγος παύσης δεν ήταν συμβατή με το άρθρο 14.2 του Καταστατικού και έπρεπε, ως εκ τούτου, να προσαρμοστεί αναλόγως. Ο Νόμος που τροποποιεί το άρθρο 125 του Συντάγματος διευθετεί το ζήτημα αυτό ορίζοντας ότι οι λόγοι παύσης του προέδρου του Συμβουλίου της Lietuvos bankas καθορίζονται από το Νόμο.

Εξάλλου, η λιθουανική νομοθεσία δεν καθόριζε με επαρκή σαφήνεια ποια δικαστήρια ήταν αρμόδια για την εκδίκαση υποθέσεων που αφορούν την παύση των αναπληρωτών του προέδρου και των μελών του Συμβουλίου της Lietuvos bankas. Ο τροποποιητικός νόμος διευθετεί το ζήτημα αυτό ορίζοντας ότι τα στελέχη αυτά έχουν τη δυνατότητα να προσφύγουν ενώπιον του περιφερειακού δικαστηρίου του Βίλνιους κατά της απόφασης που τα παύει.

7.1.3 ΕΝΙΑΙΟΣ ΤΡΟΠΟΣ ΓΡΑΦΗΣ ΤΟΥ «ΕΥΡΩ»

Στο σχέδιο νόμου για την εισαγωγή του ευρώ³² η ονομασία του ενιαίου νομίσματος γραφόταν με τρόπο που δεν ήταν συμβατός με το κοινοτικό δίκαιο. Επιπλέον, στις 28 Οκτωβρίου 2004 η αρμόδια επί γλωσσικών ζητημάτων κρατική επιτροπή της Λιθουανίας αποφάσισε ότι η ονομασία του ενιαίου νομίσματος πρέπει να χρησιμοποιείται στην προσαρμοσμένη της μορφή σε όλα τα επίσημα κείμενα στη λιθουανική γλώσσα. Η ΕΚΤ θεωρεί ότι, νομικά, η ονομασία του κοινού νομίσματος στην ονομαστική του ενικού απαιτείται να αποδίδεται ομοιόμορφα σε όλες τις εθνικές νομικές πράξεις με τον όρο «euro».

Η τροποποιητική νομοθεσία υιοθετεί τον ορθό τρόπο γραφής της λέξης «euro» και, συνεπώς, συνάδει με τη Συνθήκη.

Η ΕΚΤ προσδοκά ότι ο ορθός τρόπος γραφής της λέξης «euro» θα εφαρμοστεί και σε κάθε άλλη εθνική νομική πράξη, ιδίως στο νόμο για την εισαγωγή του ευρώ.

27 Lietuvos Respublikos Konstitucijos 125 straipsnio pakeitimo įstatymas, Νόμος αριθ. X-572 της 25ης Απριλίου 2006 (δημοσιεύθηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της 29.4.2006, αριθ. 48-1701).

28 Lietuvos Respublikos Lietuvos banko įstatymo 1, 6, 7, 8, 11, 12, 14, 19, 20, 25, 31, 33, 35, 36, 38, 47, 49, 50, 53, 54, 54(1), 55 straipsnių, ketvirtą ir penktą skirsnių pakeitimo, 26, 27, 28, 29, 30, 32, 37 straipsnių pripažinimo netekusiais galios ir įstatymo priedo papildymo įstatymas, Νόμος αριθ. X-569 της 25ης Απριλίου 2006 (δημοσιεύθηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της 29.4.2006, αριθ. 48-1699).

29 Lietuvos Respublikos kai kurių įstatymų pripažinimo netekusiais galios įstatymas, Νόμος αριθ. X-570 της 25ης Απριλίου 2006 (δημοσιεύθηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της 29.4.2006, αριθ. 48-1700).

30 Η τροποποίηση του Συντάγματος θα τεθεί σε ισχύ στις 25 Μαΐου 2006. Με εξαίρεση δύο άρθρα, ο τροποποιητικός νόμος θα τεθεί σε ισχύ την ημέρα κατάργησης της παρέκκλισης για τη Λιθουανία, ο δε Νόμος περί καταργήσεως διατάξεων θα τεθεί σε ισχύ την ημέρα υιοθέτησης του ευρώ από τη Λιθουανία.

31 Με εξαίρεση τα στελέχη του άρθρου 74 του λιθουανικού Συντάγματος.

32 Βλ. γνώμη CON/2005/21 της ΕΚΤ της 14ης Ιουνίου 2005 κατόπιν αιτήματος της Lietuvos bankas σχετικά με σχέδιο νόμου για την υιοθέτηση του ευρώ.

7.1.4 ΝΟΜΙΚΗ ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΤΗΣ ΕΘΝΚΤ ΣΤΟ ΕΥΡΩΣΥΣΤΗΜΑ

Σε ό,τι αφορά τη νομική ενσωμάτωση της Lietuvos bankas στο Ευρωσύστημα, ο τροποποιητικός νόμος προβλέπει την ακόλουθη προσαρμογή, με την οποία διευθετείται το ζήτημα της προηγούμενης ασυμβατότητας του άρθρου 7(2) του Νόμου με τη Συνθήκη και το Καταστατικό.

ΣΤΟΧΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Έως πρότινος, το άρθρο 7(2) του Νόμου όριζε ότι η Lietuvos bankas, ενεργώντας εντός των ορίων της αρμοδιότητάς της, ενισχύει την οικονομική πολιτική που ασκεί η κυβέρνηση της Δημοκρατίας της Λιθουανίας, χωρίς να θίγεται ο πρωταρχικός στόχος της ίδιας της Lietuvos bankas, και, ως εκ τούτου, δεν ήταν συμβατό με τις διατάξεις της Συνθήκης και του Καταστατικού. Ο τροποποιητικός νόμος περιέχει αναθεωρημένη διατύπωση του άρθρου 7(2) του Νόμου όσον αφορά τους στόχους οικονομικής πολιτικής, η οποία συνάδει με τις επιταγές της Συνθήκης και του Καταστατικού.

7.1.5 ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ

ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Η εφαρμογή των μέσων άσκησης της νομισματικής πολιτικής της Lietuvos bankas υπόκειται σε ένα καθεστώς σταθερής συναλλαγματικής ισοτιμίας για το λίτας και στην υποχρέωση της Lietuvos bankas να ανταλλάσσει χωρίς περιορισμό λίτας έναντι του ευρώ ως του νομίσματος αναφοράς, και αντιστρόφως. Έως πρότινος, οι διατάξεις του Νόμου που αφορούσαν τη νομισματική πολιτική, συμπεριλαμβανομένων των άρθρων 8 και 11 και του κεφαλαίου 4, δεν αναγνώριζαν τις αρμοδιότητες της ΕΚΤ στο πεδίο αυτό.

Ο τροποποιητικός νόμος αναγνωρίζει τις αρμοδιότητες της ΕΚΤ στο πεδίο αυτό.

ΕΚΔΟΣΗ ΤΡΑΠΕΖΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Έως πρότινος, το άρθρο 125(2) του λιθουανικού Συντάγματος δεν ήταν συμβατό με τις διατάξεις της Συνθήκης και του Καταστατικού, καθώς

προέβλεπε ότι η Lietuvos bankas έχει το αποκλειστικό δικαίωμα έκδοσης νομίσματος. Ο νόμος που τροποποιεί το άρθρο 125 του Συντάγματος αίρει την ασυμβατότητα αυτή, καταργώντας το αποκλειστικό δικαίωμα έκδοσης νομίσματος της Lietuvos bankas.

Έως πρότινος, το άρθρο 6 του Νόμου, το οποίο επίσης προέβλεπε ότι η Lietuvos bankas έχει το αποκλειστικό δικαίωμα έκδοσης νομίσματος στη Λιθουανία, δεν ήταν συμβατό με τις διατάξεις της Συνθήκης και του Καταστατικού. Ο τροποποιητικός νόμος αναγνωρίζει τις αρμοδιότητες της ΕΚΤ στο πεδίο αυτό.

Έως πρότινος, ο Νόμος περί χρήματος, ο οποίος εκχωρούσε στην Lietuvos bankas το αποκλειστικό δικαίωμα έκδοσης τραπεζογραμματίων και κερμάτων, δεν ήταν συμβατός με τις διατάξεις της Συνθήκης και του Καταστατικού, καθώς δεν αναγνώριζε τις αρμοδιότητες της ΕΚΤ στο πεδίο αυτό. Ο Νόμος περί καταργήσεως διατάξεων καταργεί το Νόμο περί χρήματος.

Έως πρότινος, ο Νόμος περί έκδοσης χρήματος, ο οποίος επίσης δεν αναγνώριζε τις αρμοδιότητες της ΕΚΤ στο πεδίο της έκδοσης τραπεζογραμματίων και κερμάτων, δεν ήταν συμβατός με τις διατάξεις της Συνθήκης και του Καταστατικού. Ο Νόμος περί καταργήσεως διατάξεων καταργεί το Νόμο περί έκδοσης χρήματος.

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΘΕΣΙΜΩΝ

Έως πρότινος, ο Νόμος δεν αναγνώριζε το δικαίωμα του ΕΣΚΤ να κατέχει και να διαχειρίζεται τα επίσημα συναλλαγματικά διαθέσιμα και, συνεπώς, δεν ήταν συμβατός με τις διατάξεις της Συνθήκης και του Καταστατικού. Ο τροποποιητικός νόμος διευθετεί το ζήτημα αυτό, ορίζοντας ότι η Lietuvos bankas διαχειρίζεται, χρησιμοποιεί και διαθέτει τα συναλλαγματικά διαθέσιμα σύμφωνα με αρχές και διαδικασία ανταποκρινόμενες στις επιταγές του δικαίου της ΕΕ.

7.1.6 ΜΕΣΑ ΑΣΚΗΣΗΣ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Έως πρότινος, τα άρθρα 8 και 11 του Νόμου, όπως επίσης και το κεφάλαιο 4, αναφορικά με τα μέσα

άσκησης νομισματικής πολιτικής τα οποία διαθέτει η Lietuvos bankas, χωρίς να αναγνωρίζουν τις αρμοδιότητες της ΕΚΤ στο πεδίο αυτό, δεν ήταν συμβατά με τις διατάξεις της Συνθήκης και του Καταστατικού. Ο τροποποιητικός νόμος αναγνωρίζει τις αρμοδιότητες της ΕΚΤ στο πεδίο αυτό.

Έως πρότινος, το άρθρο 11(1)(2) και το άρθρο 30 του Νόμου, αναφορικά με τα ελάχιστα αποθεματικά, δεν αναγνώριζαν τις αρμοδιότητες της ΕΚΤ στο πεδίο αυτό και, συνεπώς, δεν ήταν συμβατά με τις διατάξεις της Συνθήκης και του Καταστατικού. Ο τροποποιητικός νόμος δεν θίγει τις αρμοδιότητες της ΕΚΤ στο πεδίο αυτό και, επομένως, συνάδει με τη Συνθήκη και το Καταστατικό.

7.1.7 ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

ΥΠΟΒΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΚΘΕΣΕΩΝ

Έως πρότινος, οι χρηματοοικονομικές διατάξεις του Νόμου, ιδίως δε οι κανόνες οι σχετικοί με την υποβολή οικονομικών εκθέσεων, με την ελεγκτική (διορισμός ανεξάρτητων εξωτερικών ελεγκτών), με την εγγραφή στο κεφάλαιο, τη μεταβίβαση συναλλαγματικών διαθεσίμων και το νομισματικό εισόδημα, δεν αναγνώριζαν τις αρμοδιότητες της Κοινότητας και της ΕΚΤ στο πεδίο αυτό και, επομένως, δεν ήταν συμβατές με τις διατάξεις της Συνθήκης και του Καταστατικού. Ο τροποποιητικός νόμος αναγνωρίζει τις αρμοδιότητες της Κοινότητας και της ΕΚΤ στο πεδίο αυτό.

ΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΩΝ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ ΕΛΕΓΚΤΩΝ

Έως πρότινος, οι διατάξεις του Νόμου περί ελεγκτικής (αναφορικά με το διορισμό ανεξάρτητων εξωτερικών ελεγκτών) δεν αναγνώριζαν τις αρμοδιότητες της Κοινότητας και της ΕΚΤ στο πεδίο αυτό και, επομένως, δεν ήταν συμβατές με τις διατάξεις της Συνθήκης και του Καταστατικού. Ο τροποποιητικός νόμος αναγνωρίζει τις αρμοδιότητες της Κοινότητας και της ΕΚΤ στο πεδίο αυτό.

Η ΕΚΤ σημειώνει ότι, σύμφωνα με το Νόμο περί της Ελεγκτικής Υπηρεσίας του Κράτους, η εν λόγω Υπηρεσία είναι αρμόδια να ελέγχει την

αποτελεσματικότητα της διαχείρισης της κρατικής περιουσίας. Η ΕΚΤ αντιλαμβάνεται ότι i) η Ελεγκτική Υπηρεσία του Κράτους δεσμεύεται και από το άρθρο 3(2) του Νόμου, το οποίο αφορά τη γενική απαγόρευση παροχής υποδείξεων στην Εθνική Υπηρεσία, ii) ότι ο έλεγχος εκ μέρους της εν λόγω Υπηρεσίας περιορίζεται στη διαχείριση, χρήση και διάθεση της ακίνητης περιουσίας, του εξοπλισμού και του κεφαλαίου της Lietuvos bankas και iii) ότι η Υπηρεσία αυτή δεν έχει καμία αρμοδιότητα να παρεμβαίνει στη γνώμη των εξωτερικών ελεγκτών ή στα καθήκοντα της Lietuvos bankas που σχετίζονται με το ΕΣΚΤ.

Ενόψει των παραπάνω εχεγγών, οι αρμοδιότητες της Ελεγκτικής Υπηρεσίας του Κράτους δεν είναι ασυμβίβαστες με την ανεξαρτησία της κεντρικής τράπεζας.

7.1.8 ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Έως πρότινος, ο Νόμος περί αξιοπιστίας του λίτας και ο Νόμος περί συναλλάγματος στη Δημοκρατία της Λιθουανίας δεν αναγνώριζαν τις αρμοδιότητες της Κοινότητας και της ΕΚΤ στο συναλλαγματικό τομέα και, επομένως, δεν ήταν συμβατοί με τις διατάξεις της Συνθήκης και του Καταστατικού. Ο Νόμος περί αξιοπιστίας του λίτας, ειδικότερα, προέβλεπε ότι η συνολική ποσότητα λίτας σε κυκλοφορία έπρεπε να στηρίζεται από τα συναλλαγματικά διαθέσιμα της Lietuvos bankas και ότι έπρεπε να καθοριστεί επίσημη συναλλαγματική ισοτιμία του λίτας έναντι του νομίσματος αναφοράς (δηλ. του ευρώ). Ο Νόμος περί καταργήσεως διατάξεων καταργεί το Νόμο περί αξιοπιστίας του λίτας.

7.1.9 ΔΙΕΘΝΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ

Έως πρότινος, ο Νόμος προέβλεπε ότι η Lietuvos bankas μπορούσε να συμμετέχει σε διεθνή νομισματικά ιδρύματα χωρίς την έγκριση τρίτων, και, επομένως, δεν ήταν συμβατός με τις διατάξεις της Συνθήκης και του Καταστατικού, δεδομένου ότι κάθε τέτοια συμμετοχή υπόκειται υποχρεωτικά σε έγκριση εκ μέρους της ΕΚΤ, σύμφωνα με το άρθρο 6.2 του Καταστατικού. Ο τροποποιητικός νόμος αναγνωρίζει τις αρμοδιότητες της ΕΚΤ στο πεδίο αυτό.

7.1.10 ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΛΟΙΠΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ

Η ΕΚΤ δεν έχει υπόψη καμία άλλη νομοθετική διάταξη η οποία να απαιτεί προσαρμογή βάσει του άρθρου 109 της Συνθήκης.

7.1.11 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Μετά τις πρόσφατες τροποποιήσεις, το λιθουανικό Σύνταγμα και ο Νόμος για την Lietuvos bankas συνάδουν με τις επιταγές της Συνθήκης και του Καταστατικού για το τρίτο στάδιο της οικονομικής και νομισματικής ένωσης.

7.2 ΣΛΟΒΕΝΙΑ**7.2.1 ΣΥΜΒΑΤΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ (ΑΡΘΡΟ 109 ΤΗΣ ΣΥΝΘΗΚΗΣ)**

Η νομική βάση της λειτουργίας και διεξαγωγής των εργασιών της κεντρικής τράπεζας της Σλοβενίας (Banka Slovenije) περιέχεται στην ακόλουθη νομοθεσία:

- σλοβενικό Σύνταγμα και
- Νόμος για την Banka Slovenije (εφεξής «ο Νόμος»)³³.

Στις 30 Μαρτίου 2006 το σλοβενικό κοινοβούλιο ψήφισε νόμο που τροποποιεί το Νόμο για την Banka Slovenije («τροποποιητικός νόμος»)³⁴ με σκοπό τη συμμόρφωση με τις επιταγές της Συνθήκης και του Καταστατικού όσον αφορά την ανεξαρτησία της Banka Slovenije και την ενσωμάτωσή της στο ΕΣΚΤ. Η γνώμη της ΕΚΤ ζητήθηκε αναφορικά με τον τροποποιητικό νόμο, το κείμενο του οποίου οριστικοποιήθηκε, μεταξύ άλλων, υπό το φως της Έκθεσης της ΕΚΤ για τη Σύγκλιση του 2004 και της γνώμης της ΕΚΤ³⁵. Ο τροποποιητικός νόμος τέθηκε σε ισχύ στις 14 Απριλίου 2006.

7.2.2 ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ ΤΗΣ ΕΘΝΚΤ

Σε ό,τι αφορά την ανεξαρτησία της Banka Slovenije ο τροποποιητικός νόμος προβλέπει τις ακόλουθες προσαρμογές.

ΘΕΣΜΙΚΗ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ

Έως πρότινος, το άρθρο 27(2) του Νόμου δεν ήταν συμβατό με τις διατάξεις της Συνθήκης και του Καταστατικού, καθώς προέβλεπε ότι η Banka Slovenije και το υπουργείο το αρμόδιο επί των Οικονομικών καθορίζουν με σύμβαση τη μορφή, την έκταση και τους όρους διενέργειας των πράξεων για τη Δημοκρατία της Σλοβενίας σύμφωνα με το άρθρο 12 του Νόμου.

Το άρθρο 27(2) του Νόμου θα μπορούσε να είχε θέσει εν αμφιβόλω την ανεξαρτησία της Banka Slovenije κατά τη διαχείριση των συναλλαγματικών διαθεσίμων, καθώς προέβλεπε ότι η Banka Slovenije ζητούσε τη σύμφωνη γνώμη του υπουργείου των Οικονομικών για τον καθορισμό των ζητημάτων των σχετικών με τη διαχείριση των συναλλαγματικών αποθεματικών. Το άρθρο αυτό τροποποιείται με το άρθρο 9 του τροποποιητικού νόμου, το οποίο εξαιρεί από το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 27(2) τη διαχείριση των συναλλαγματικών διαθεσίμων.

ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ

Έως πρότινος, ο Νόμος δεν αντανakλούσε πλήρως τις διατάξεις περί προσωπικής ανεξαρτησίας της Συνθήκης και του Καταστατικού.

Έως πρότινος, το άρθρο 39(1) του Νόμου (αναφορικά με τους δυνατούς λόγους παύσης του διοικητή της Banka Slovenije) δεν ήταν συμβατό με τις διατάξεις της Συνθήκης και του

³³ *Zakon o Banki Slovenije*. Εκδόθηκε στις 19 Ιουνίου 2002 και δημοσιεύθηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας της Σλοβενίας αριθ. 58/2002 και αριθ. 85/2002 (διορθωτικό).

³⁴ *Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o Banki Slovenije*. Εκδόθηκε στις 30 Μαρτίου 2006 και δημοσιεύθηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας της Σλοβενίας αριθ. 39/2006.

³⁵ Γνώμη CON/2006/17 της ΕΚΤ της 13ης Μαρτίου 2006 κατόπιν αιτήματος του Υπουργείου Οικονομικών της Σλοβενίας σχετικά με σχέδιο νόμου που τροποποιεί το νόμο για την Banka Slovenije.

Καταστατικού, καθώς προέβλεπε ότι ο διοικητής μπορούσε να παυθεί σε περίπτωση αμετάκλητης καταδίκης του σε ποινή φυλάκισης λόγω διάπραξης ποινικού αδικήματος. Το άρθρο 16 του τροποποιητικού νόμου απαλείφει το λόγο αυτό και εναρμονίζει τη διατύπωση της σχετικής διάταξης του σημείου 4 (νέο σημείο 3), σχετικά με το βαρύ παράπτωμα, με τη διατύπωση του άρθρου 14.2 του Καταστατικού.

Η ΕΚΤ αντιλαμβάνεται ότι η αναφορά του άρθρου 39.1(2) στη σύγκρουση συμφερόντων αφορά μόνο τις καταστάσεις που καθορίζονται στο άρθρο 38 του Νόμου και είναι της άποψης ότι, για λόγους ασφάλειας δικαίου, θα ήταν ευπρόσδεκτη η εισαγωγή παραπομπής με την ευκαιρία τυχόν νέας αναθεώρησης του Νόμου.

Ο Νόμος περί πρόληψης της διαφθοράς³⁶, όπως επίσης και οι πιθανές επιπτώσεις του στην προσωπική ανεξαρτησία του διοικητή, δεν ήταν συμβατός με τις διατάξεις της Συνθήκης και του Καταστατικού. Σύμφωνα με το Νόμο περί πρόληψης της διαφθοράς, ο διοικητής της Banka Slovenije θα μπορούσε να παυθεί επίσης λόγω μη υποβολής ή μη ενημέρωσης της δήλωσης των περιουσιακών του στοιχείων ή/και πληροφοριών σχετικά με παρεπόμενες δραστηριότητες. Στις περιπτώσεις στις οποίες ο διοικητής θα συνεργαζόταν οικειοθελώς με τις αρμόδιες αρχές, αυτός ο λόγος παύσης δεν θα ήταν συμβατός με το άρθρο 14.2 του Καταστατικού. Ο τροποποιητικός νόμος διευθετεί σε ικανοποιητικό βαθμό το ζήτημα αυτό, καθώς στο άρθρο 17 προβλέπει ότι οι διατάξεις του Νόμου περί πρόληψης της διαφθοράς ή του Νόμου περί του ασυμβίβαστου της διατήρησης δημόσιων αξιωμάτων και της άσκησης κερδοσκοπικής δραστηριότητας, οι οποίες συνδέονται με την πρόωπη παύση, δεν ισχύουν για τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου της Banka Slovenije.

7.2.3 ΕΝΙΑΙΟΣ ΤΡΟΠΟΣ ΓΡΑΦΗΣ ΤΟΥ «ΕΥΡΩ»

Αναφερόμενος εσφαλμένα στο «εντο», ο Νόμος δεν υιοθετούσε τον ορθό τρόπο γραφής της ονομασίας του κοινού νομίσματος. Ο τροποποιητικός νόμος διευθετεί το πρόβλημα

αυτό και αίρει την ασυμβατότητα. Στο άρθρο 1 προβλέπει ότι στο Νόμο για την Banka Slovenije η χρήση της λέξης «εντο» σε όλες τις πτώσεις πρέπει να αντικατασταθεί από τη χρήση της λέξης «euro» στην κατάλληλη πτώση.

Η ΕΚΤ προσδοκά ότι η ορθή γραφή της λέξης «euro» θα εφαρμοστεί και σε κάθε άλλη εθνική νομική πράξη, ιδίως στο νόμο το σχετικό με τη μετάβαση στο ευρώ. Η Σλοβενία θα συμμορφωθεί με τις επιταγές της Συνθήκης μόνο όταν όλες οι νομικές πράξεις του εσωτερικού δικαίου υιοθετήσουν τον ορθό τρόπο γραφής της λέξης «euro».

7.2.4 ΝΟΜΙΚΗ ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΤΗΣ ΕθνΚΤ ΣΤΟ ΕΥΡΩΣΥΣΤΗΜΑ

Ενόψει της νομικής ενσωμάτωσης της Banka Slovenije στο Ευρωσύστημα, ο τροποποιητικός νόμος προβλέπει τις ακόλουθες προσαρμογές προκειμένου να διευθετηθούν ορισμένες ασυμβατότητες μεταξύ του Νόμου, αφενός, και της Συνθήκης και του Καταστατικού, αφετέρου.

ΣΤΟΧΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Έως πρότινος, το άρθρο 4 του Νόμου προέβλεπε ότι, με την επιφύλαξη του πρωταρχικού στόχου της σταθερότητας των τιμών, η Banka Slovenije στηρίζει τη γενική οικονομική πολιτική και καταβάλλει κάθε δυνατή προσπάθεια για την επίτευξη χρηματοπιστωτικής σταθερότητας και, ως εκ τούτου, δεν ήταν συμβατό με τις διατάξεις της Συνθήκης και του Καταστατικού. Εξάλλου, η διατύπωση του δευτερογενούς αυτού στόχου έπρεπε να ευθυγραμμιστεί περισσότερο με το άρθρο 105(1) της Συνθήκης. Επιπλέον, ο τρίτος στόχος έπρεπε να υπόκειται με σαφέστερο τρόπο στο δευτερογενή στόχο. Το άρθρο αυτό τροποποιείται επιτυχώς με το άρθρο 2 του τροποποιητικού νόμου, το οποίο προβλέπει ότι, με την επιφύλαξη του στόχου της διασφάλισης σταθερότητας των τιμών, η Banka Slovenije στηρίζει τη γενική οικονομική πολιτική σύμφωνα με τους στόχους που θέτει η Συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

³⁶ *Zakon o preprečevanju korupcije*. Εκδόθηκε στις 19 Δεκεμβρίου 2003 και δημοσιεύθηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας της Σλοβενίας αριθ. 2/2004.

7.2.5 ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ

ΕΚΔΟΣΗ ΤΡΑΠΕΖΟΓΡΑΜΜΑΤΙΩΝ

Το άρθρο 58(2) του Νόμου, το οποίο προέβλεπε ότι η Banka Slovenije έπρεπε να δρα ανεξάρτητα και να μη δεσμεύεται από τις διατάξεις του Καταστατικού κατά την εκπλήρωση των καθηκόντων της σύμφωνα με τα άρθρα 5, 6, 9, με τα σημεία 2 έως 7 του άρθρου 12(1), καθώς επίσης και με τα άρθρα 23 και 27 του Νόμου, ήταν έως πρότινος ασυμβίβαστο με τις διατάξεις της Συνθήκης και του Καταστατικού.

Η διατύπωση του άρθρου 58(2) του Νόμου απαιτούσε περαιτέρω προσαρμογή προκειμένου να καταστήσει σαφέστερο ότι η εκτέλεση των καθηκόντων σύμφωνα με τα παραπάνω άρθρα δεν πρέπει να παρακωλύει τους στόχους και τα καθήκοντα του Ευρωσυστήματος. Το άρθρο 29 του τροποποιητικού νόμου προβλέπει τροποποιήσεις του άρθρου 58(2) του Νόμου, αναγνωρίζοντας τους στόχους και τα καθήκοντα του Ευρωσυστήματος. Σύμφωνα με τη διάταξη αυτή, από την ημερομηνία εισαγωγής του ευρώ στη Σλοβενία η Banka Slovenije πρέπει να δρα σύμφωνα με τις διατάξεις της Συνθήκης και του Καταστατικού σε ό,τι αφορά την εφαρμογή της νομισματικής πολιτικής, τη διενέργεια πράξεων συναλλάγματος, την κατοχή και διαχείριση των επίσημων συναλλαγματικών διαθεσίμων και την προώθηση της ομαλής λειτουργίας των συστημάτων πληρωμών.

Ο τροποποιητικός νόμος τροποποιεί επίσης το Νόμο σε ό,τι αφορά τα τραπεζογραμμάτια και κέρματα. Το άρθρο 32 του τροποποιητικού νόμου εισάγει νέο άρθρο 60a, το οποίο προβλέπει ότι από την ημερομηνία εισαγωγής του ευρώ στη Σλοβενία η Banka Slovenije θα αρχίσει να θέτει σε κυκλοφορία τραπεζογραμμάτια σύμφωνα με την πρώτη παράγραφο του άρθρου 106 της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Ακόμη, ο τροποποιητικός νόμος καταργεί όσα άρθρα του Νόμου πρόκειται να καταστούν άνευ αντικειμένου με την εισαγωγή του ευρώ.

7.2.6 ΜΕΣΑ ΑΣΚΗΣΗΣ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Τα άρθρα 15, 16, 17, 18, 19, 20 και 45 του Νόμου (αναφορικά με τις αρμοδιότητες της Banka Slovenije σε θέματα εφαρμογής της νομισματικής πολιτικής), σε συνδυασμό με το κεφάλαιο 11 του Νόμου για την εισαγωγή του ευρώ στη Σλοβενία, δεν αναγνώριζαν επαρκώς τις αρμοδιότητες της ΕΚΤ στο πεδίο αυτό και, ως εκ τούτου, δεν ήταν συμβατά με τη Συνθήκη και το Καταστατικό. Ο τροποποιητικός νόμος διευθετεί το ζήτημα αυτό τροποποιώντας το άρθρο 61 του Νόμου. Το άρθρο 3 του τροποποιητικού νόμου προβλέπει ότι από την ημερομηνία εισαγωγής του ευρώ στη Σλοβενία η Banka Slovenije πρέπει κατά την εφαρμογή της νομισματικής πολιτικής να εφαρμόζει τις διατάξεις του Καταστατικού και τις αποφάσεις των οργάνων λήψεως αποφάσεων του ΕΣΚΤ. Επιπλέον, τα καθήκοντα της Banka Slovenije σχετικά με τη χάραξη και εφαρμογή της νομισματικής πολιτικής (σύμφωνα με το άρθρο 11, σημεία 1 και 3) και τη λήψη αποφάσεων (κατά τα οριζόμενα στα άρθρα 15, 16, 17, 18, 19 και 20 του Νόμου) αποτελούν ρητά αρμοδιότητες του ΕΣΚΤ. Επίσης, το άρθρο 35 του τροποποιητικού νόμου ορίζει ότι το άρθρο 45 θα παύσει να ισχύει από την ημερομηνία εισαγωγής του ευρώ στη Σλοβενία και εφεξής.

7.2.7 ΔΙΕΘΝΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ

Το άρθρο 48 του Νόμου ήταν έως πρότινος ασυμβίβαστο με τις διατάξεις της Συνθήκης και του Καταστατικού, καθώς προέβλεπε ότι η Banka Slovenije μπορούσε να συνεργάζεται με διεθνή χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, χωρίς να αναγνωρίζει σαφώς τις αρμοδιότητες της ΕΚΤ στον τομέα αυτό βάσει του άρθρου 6.1 του Καταστατικού. Τα άρθρα 3 και 36 του τροποποιητικού νόμου οδηγούν σε τροποποίηση του άρθρου 12 του Νόμου και σε εισαγωγή νέου άρθρου 67a, αντίστοιχα. Σύμφωνα με το νέο άρθρο 67a, το οποίο προστίθεται με τον τροποποιητικό νόμο, από την ημερομηνία εισαγωγής του ευρώ στη Σλοβενία η Banka Slovenije συμμετέχει σε διεθνείς χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς με τη σύμφωνη γνώμη της ΕΚΤ.

7.2.8 ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΛΟΙΠΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ

Η ΕΚΤ δεν έχει υπόψη καμία άλλη νομοθετική διάταξη η οποία να απαιτεί προσαρμογή βάσει του άρθρου 109 της Συνθήκης.

7.2.9 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Μετά τις πρόσφατες τροποποιήσεις, ο Νόμος για την Banka Slovenije συνάδει με τις επιταγές της Συνθήκης και του Καταστατικού για το τρίτο στάδιο της οικονομικής και νομισματικής ένωσης. Λόγοι ασφάλειας δικαίου, σύμφωνα με τα εκτεθέντα παραπάνω, συνηγορούν υπέρ μιας τεχνικής προσαρμογής του άρθρου 39.1 (2) του Νόμου για την Banka Slovenije με την ευκαιρία τυχόν νέας αναθεώρησης του Νόμου.

ΓΛΩΣΣΑΡΙΟ

Γενική κυβέρνηση (general government): τομέας ο οποίος, όπως ορίζεται στο **Ευρωπαϊκό Σύστημα Λογαριασμών του 1995**, αποτελείται από φορείς-κατόικους που ασχολούνται κυρίως με την παραγωγή μη εμπορεύσιμων αγαθών και υπηρεσιών προοριζόμενων για ατομική και συλλογική κατανάλωση ή/και με την αναδιανομή του εθνικού εισοδήματος και του εθνικού πλούτου. Περιλαμβάνει την κεντρική κυβέρνηση, τις κυβερνήσεις ομόσπονδων κρατιδίων, την τοπική αυτοδιοίκηση και τους οργανισμούς κοινωνικής ασφάλισης. Δεν περιλαμβάνει τους κρατικούς φορείς που ασκούν εμπορική δραστηριότητα, π.χ. τις δημόσιες επιχειρήσεις.

Γενικό Συμβούλιο (General Council): ένα από τα όργανα λήψεως αποφάσεων της **ΕΚΤ**. Απαρτίζεται από τον Πρόεδρο και τον Αντιπρόεδρο της ΕΚΤ και τους διοικητές όλων των ΕθνΚΤ του **Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών**.

Δείκτης εξάρτησης ηλικιωμένων (elderly dependency ratio): η αναλογία των ατόμων μιας χώρας, με ηλικία 65 ετών και άνω, προς τα άτομα ηλικίας 15-64.

Διαδικασία υπερβολικού ελλείμματος (excessive deficit procedure): οι διατάξεις του άρθρου 104 της **Συνθήκης**, όπως εξειδικεύονται στο Πρωτόκολλο για τη διαδικασία του υπερβολικού ελλείμματος, επιβάλλουν στα κράτη μέλη της ΕΕ την υποχρέωση να τηρούν δημοσιονομική πειθαρχία, ορίζουν τα κριτήρια με βάση τα οποία κρίνεται αν το δημοσιονομικό έλλειμμα είναι υπερβολικό και περιγράφουν τις ενέργειες που πρέπει να γίνονται εφόσον διαπιστωθεί ότι δεν πληρούνται οι όροι για το δημοσιονομικό έλλειμμα ή το δημόσιο χρέος. Το άρθρο 104 συμπληρώνεται από τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1467/97 του Συμβουλίου της 7ης Ιουλίου 1997 για την επιτάχυνση και τη διασαφήνιση της εφαρμογής της διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος (όπως τροποποιήθηκε με τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1056/2005 του Συμβουλίου της 27ης Ιουνίου 2005), ο οποίος αποτελεί μέρος του **Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης**.

Διαφορά μεταξύ ρυθμού ανάπτυξης και επιτοκίου (growth-interest rate differential): η διαφορά μεταξύ της ετήσιας μεταβολής του ονομαστικού ΑΕΠ και του μέσου ονομαστικού επιτοκίου με το οποίο εκτοκίζεται το ανεξόφλητο δημόσιο χρέος (το «σταθμικό» επιτόκιο). Η διαφορά μεταξύ ρυθμού ανάπτυξης και επιτοκίου είναι ένας από τους παράγοντες που καθορίζουν τις μεταβολές του **λόγου χρέους**.

Διεθνής επενδυτική θέση (international investment position – i.i.p.): η αξία και η σύνθεση των καθαρών χρηματοοικονομικών απαιτήσεων (ή των καθαρών χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων) μιας οικονομίας έναντι όλων των λοιπών χωρών του κόσμου. Η καθαρή διεθνής επενδυτική θέση αναφέρεται και ως καθαρές απαιτήσεις έναντι του εξωτερικού.

Διοικητικό Συμβούλιο (Governing Council): το ανώτατο όργανο λήψεως αποφάσεων της **ΕΚΤ**. Απαρτίζεται από όλα τα μέλη της **Εκτελεστικής Επιτροπής** της ΕΚΤ και τους διοικητές των ΕθνΚΤ των κρατών μελών που έχουν υιοθετήσει το ευρώ.

Εκτελεστική Επιτροπή (Executive Board): ένα από τα όργανα λήψεως αποφάσεων της **ΕΚΤ**. Απαρτίζεται από τον Πρόεδρο και τον Αντιπρόεδρο της ΕΚΤ και άλλα τέσσερα μέλη που διορίζονται, κατόπιν κοινής συμφωνίας, από τους αρχηγούς κρατών ή κυβερνήσεων των κρατών μελών που έχουν υιοθετήσει το ευρώ.

Εναρμονισμένα μακροπρόθεσμα επιτόκια (harmonised long-term interest rates): το άρθρο 4 του Πρωτοκόλλου σχετικά με τα κριτήρια σύγκλισης που αναφέρονται στο άρθρο 121 της **Συνθήκης** ορίζει ότι η μέτρηση της σύγκλισης των επιτοκίων πρέπει να πραγματοποιείται με βάση τα επιτόκια

των μακροπρόθεσμων ομολόγων του Δημοσίου ή συγκρίσιμων τίτλων, εφόσον ληφθούν υπόψη οι διαφορές των εθνικών ορισμών. Προς εκπλήρωση της επιταγής της Συνθήκης, η **ΕΚΤ** επεξεργάστηκε εννοιολογικά την εναρμόνιση των στατιστικών στοιχείων για τα μακροπρόθεσμα επιτόκια, ενώ συγκεντρώνει τακτικά στοιχεία από τις ΕθνΚΤ, σε συνεργασία με την **Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Eurostat)** και εκ μέρους της. Για την εξέταση της σύγκλισης στην παρούσα έκθεση χρησιμοποιούνται πλήρως εναρμονισμένα στοιχεία.

Εναρμονισμένος Δείκτης Τιμών Καταναλωτή (ΕνΔΤΚ) (Harmonised Index of Consumer Prices – HICP): δείκτης τιμών καταναλωτή που καταρτίζεται από την **Eurostat** και είναι εναρμονισμένος για όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ.

Ενδεχόμενες υποχρεώσεις (contingent liabilities): υποχρεώσεις του Δημοσίου που προκύπτουν μόνο με την επέλευση συγκεκριμένων γεγονότων, π.χ. κρατικές εγγυήσεις.

Επανευθυγράμμιση (realignment): μεταβολή της **κεντρικής ισοτιμίας** νομίσματος που συμμετέχει στο **ΜΣΙ II**.

Επενδύσεις (investment): ακαθάριστες επενδύσεις πάγιου κεφαλαίου, όπως ορίζονται στο **Ευρωπαϊκό Σύστημα Λογαριασμών του 1995**.

Eurostat: η Στατιστική Υπηρεσία των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Η Εφσοτταν είναι τμήμα της **Ευρωπαϊκής Επιτροπής** και είναι υπεύθυνη για την παραγωγή των κοινοτικών στατιστικών στοιχείων.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (European Commission): το θεσμικό όργανο της Ευρωπαϊκής Ένωσης που μεριμνά για την εφαρμογή των διατάξεων της **Συνθήκης**. Η Επιτροπή διαμορφώνει τις πολιτικές της Κοινότητας, προτείνει κοινοτικές νομοθετικές πράξεις και ασκεί αρμοδιότητες σε συγκεκριμένους τομείς. Στον τομέα της οικονομικής πολιτικής, η Επιτροπή συντάσσει Ολοκληρωμένες Κατευθυντήριες Γραμμές για την Ανάπτυξη και την Απασχόληση, οι οποίες περιλαμβάνουν τους Γενικούς Προσανατολισμούς της Οικονομικής Πολιτικής και τις Κατευθυντήριες Γραμμές για την Απασχόληση, και υποβάλλει εκθέσεις στο **Συμβούλιο της ΕΕ** σχετικά με τις οικονομικές εξελίξεις και την οικονομική πολιτική. Παρακολουθεί τα δημόσια οικονομικά στο πλαίσιο της πολυμερούς εποπτείας και υποβάλλει εκθέσεις προς το Συμβούλιο της ΕΕ.

Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) (European Central Bank – ECB): η ΕΚΤ είναι το κέντρο του **Ευρωσυστήματος** και του **Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών (ΕΣΚΤ)** και διαθέτει νομική προσωπικότητα σύμφωνα με τη **Συνθήκη** (άρθρο 107(2)). Μεριμνά ώστε τα καθήκοντα που ανατίθενται στο Ευρωσύστημα και στο ΕΣΚΤ να εκτελούνται είτε μέσω των δικών της δραστηριοτήτων είτε μέσω των εθνικών κεντρικών τραπεζών, σύμφωνα με το **Καταστατικό** του ΕΣΚΤ. Η ΕΚΤ διοικείται από το **Διοικητικό Συμβούλιο** και την **Εκτελεστική Επιτροπή** και, ως τρίτο όργανο λήψεως αποφάσεων, από το **Γενικό Συμβούλιο**.

Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (European Parliament): θεσμικό όργανο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αποτελείται από 732 αντιπροσώπους των πολιτών των κρατών μελών (στοιχεία Ιουλίου 2004). Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο συμμετέχει στη νομοθετική διαδικασία της ΕΕ, ο δε ρόλος του διαφοροποιείται ανάλογα με τις διαδικασίες μέσω των οποίων θεσπίζονται οι εκάστοτε νομοθετικές διατάξεις της ΕΕ. Σε ό,τι αφορά τη νομισματική πολιτική και το **ΕΣΚΤ**, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έχει κυρίως συμβουλευτική αρμοδιότητα. Πάντως, η **Συνθήκη** θεσπίζει ορισμένες δημοκρατικές διαδικασίες όσον αφορά τη λογοδοσία της **ΕΚΤ** στο Κοινοβούλιο (παρουσίαση της Ετήσιας Έκθεσης

της ΕΚΤ και διεξαγωγή γενικής συζήτησης σε θέματα νομισματικής πολιτικής, καθώς και ακρόασεις ενώπιον των αρμόδιων κοινοβουλευτικών επιτροπών).

Ευρωπαϊκό Νομισματικό Ίδρυμα (ΕΝΙ) (European Monetary Institute – EMI): προσωρινό ίδρυμα που δημιουργήθηκε κατά την έναρξη του Δεύτερου Σταδίου της **Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης** την 1η Ιανουαρίου 1994. Τα δύο βασικά καθήκοντα του ΕΝΙ ήταν να ενισχύει τη συνεργασία μεταξύ των κεντρικών τραπεζών και το συντονισμό των νομισματικών πολιτικών και να αναλάβει τις αναγκαίες προετοιμασίες για την ίδρυση του **Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών**, για την άσκηση της ενιαίας νομισματικής πολιτικής και για τη δημιουργία ενιαίου νομίσματος στο Τρίτο Στάδιο. Τέθηκε υπό εκκαθάριση μετά την ίδρυση της **ΕΚΤ** την 1η Ιουνίου 1998.

Ευρωπαϊκό Συμβούλιο (European Council): παρέχει στην ΕΕ την απαραίτητη ώθηση για την ανάπτυξη της και καθορίζει τις γενικές πολιτικές κατευθύνσεις της. Απαρτίζεται από τους αρχηγούς κρατών ή κυβερνήσεων των κρατών μελών και τον Πρόεδρο της **Ευρωπαϊκής Επιτροπής** (βλ. και **Συμβούλιο της ΕΕ**). Δεν έχει νομοθετική αρμοδιότητα.

Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών (ΕΣΚΤ) (European System of Central Banks – ESCB): το σύστημα κεντρικών τραπεζών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αποτελείται από την **ΕΚΤ** και τις ΕθνΚΤ των 25 κρατών μελών της ΕΕ, δηλ. περιλαμβάνει, εκτός από τα μέλη του **Ευρωσυστήματος**, και τις ΕθνΚΤ των κρατών μελών που δεν έχουν ακόμη υιοθετήσει το ευρώ. Το ΕΣΚΤ διοικείται από το **Διοικητικό Συμβούλιο** και την **Εκτελεστική Επιτροπή** της ΕΚΤ και, ως τρίτο όργανο λήψεως αποφάσεων, από το **Γενικό Συμβούλιο**.

Ευρωπαϊκό Σύστημα Λογαριασμών του 1995 (ΕΣΛ 95) (European System of Accounts 1995 – ESA 95): διεξοδικό και ενοποιημένο σύστημα μακροοικονομικών λογαριασμών που βασίζεται σε ένα σύνολο διεθνώς συμφωνημένων στατιστικών εννοιών, ορισμών, ταξινομήσεων και λογιστικών κανόνων με σκοπό την εναρμονισμένη ποσοτική περιγραφή των οικονομιών των κρατών μελών της ΕΕ. Το ΕΣΛ 95 είναι η κοινοτική παραλλαγή του διεθνούς Συστήματος Εθνικών Λογαριασμών του 1993 (SNA 93).

Ευρωσύστημα (Eurosystem): το σύστημα κεντρικών τραπεζών της ζώνης του ευρώ. Αποτελείται από την **ΕΚΤ** και τις **ΕθνΚΤ** των κρατών μελών της ΕΕ που υιοθέτησαν το ευρώ στο Τρίτο Στάδιο της **Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης** (βλ. επίσης **ζώνη του ευρώ**). Το Ευρωσύστημα διοικείται από το **Διοικητικό Συμβούλιο** και την **Εκτελεστική Επιτροπή** της ΕΚΤ.

Ζώνη του ευρώ (euro area): η περιοχή η οποία αποτελείται από τα κράτη μέλη της ΕΕ που έχουν υιοθετήσει το ευρώ ως το κοινό τους νόμισμα σύμφωνα με τη **Συνθήκη** και στην οποία ασκείται ενιαία νομισματική πολιτική με ευθύνη του **Διοικητικού Συμβουλίου** της **ΕΚΤ**. Επί του παρόντος, η ζώνη του ευρώ περιλαμβάνει το Βέλγιο, τη Γερμανία, την Ελλάδα, την Ισπανία, τη Γαλλία, την Ιρλανδία, την Ιταλία, το Λουξεμβούργο, την Ολλανδία, την Αυστρία, την Πορτογαλία και τη Φινλανδία.

Ισοζύγιο άμεσων επενδύσεων και επενδύσεων χαρτοφυλακίου (combined direct and portfolio investment balance): το άθροισμα της κατηγορίας «άμεσες επενδύσεις» και της κατηγορίας «επενδύσεις χαρτοφυλακίου» των χρηματοοικονομικών λογαριασμών του ισοζυγίου πληρωμών. Οι άμεσες επενδύσεις είναι επενδύσεις με τις οποίες επιδιώκεται η απόκτηση συμμετοχής (ποσοστού τουλάχιστον 10% των κοινών μετοχών ή των δικαιωμάτων ψήφου) σε επιχείρηση που εδρεύει σε άλλη οικονομία. Περιλαμβάνουν μετοχικό κεφάλαιο, επανεπενδυθέντα κέρδη και άλλα κεφάλαια που αφορούν συναλλαγές μεταξύ εταιριών. Οι επενδύσεις χαρτοφυλακίου περιλαμβάνουν μετοχικούς

τίτλους (όταν δεν αποτελούν άμεσες επενδύσεις), χρεόγραφα με τη μορφή ομολόγων και γραμματίων, καθώς και τίτλους της αγοράς χρήματος.

Καθαρή κεφαλαιακή δαπάνη (net capital expenditure): περιλαμβάνει την τελική κεφαλαιακή δαπάνη της κυβέρνησης (δηλ. ακαθάριστες επενδύσεις πάγιου κεφαλαίου συν καθαρές αγορές ακινήτων και ασώματα περιουσιακά στοιχεία συν μεταβολές των αποθεμάτων) και τις καθαρές κεφαλαιακές μεταβιβάσεις (δηλ. επιχορηγήσεις επενδύσεων συν μονομερείς μεταβιβάσεις από τον τομέα της γενικής κυβέρνησης για τη χρηματοδότηση συγκεκριμένων κατηγοριών ακαθάριστων επενδύσεων πάγιου κεφαλαίου από άλλους τομείς μείον φόρους κεφαλαίου και άλλες κεφαλαιακές μεταβιβάσεις προς τον τομέα της γενικής κυβέρνησης).

Καταστατικό (Statute): με τον όρο αυτό νοείται το Πρωτόκολλο για το Καταστατικό του **Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών** και της **Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας**, το οποίο προσαρτάται στη **Συνθήκη** για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, όπως τροποποιήθηκε από τη Συνθήκη του Άμστερνταμ, τη Συνθήκη της Νίκαιας, την απόφαση αριθ. 2003/223/ΕΚ του Συμβουλίου και την Πράξη περί των όρων προσχωρήσεως της Τσεχικής Δημοκρατίας, της Δημοκρατίας της Εσθονίας, της Κυπριακής Δημοκρατίας, της Δημοκρατίας της Λετονίας, της Δημοκρατίας της Λιθουανίας, της Δημοκρατίας της Ουγγαρίας, της Δημοκρατίας της Μάλτας, της Δημοκρατίας της Πολωνίας, της Δημοκρατίας της Σλοβενίας και της Σλοβακικής Δημοκρατίας και των προσαρμογών των Συνθηκών επί των οποίων βασίζεται η Ευρωπαϊκή Ένωση.

Κεντρική ισοτιμία (central rate): η συναλλαγματική ισοτιμία κάθε νομίσματος χώρας μέλους του **ΜΣΙ II** έναντι του ευρώ, γύρω από την οποία καθορίζονται τα **περιθώρια διακύμανσης εντός του ΜΣΙ II**.

Κεντρική κυβέρνηση (central government): η κυβέρνηση όπως ορίζεται στο **Ευρωπαϊκό Σύστημα Λογαριασμών του 1995**, χωρίς να περιλαμβάνονται οι περιφερειακές κυβερνήσεις και οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης (βλ. και **γενική κυβέρνηση**). Αποτελείται από όλες τις (κεντρικές) διοικητικές υπηρεσίες του κράτους και τις άλλες κεντρικές αρχές των οποίων η αρμοδιότητα εκτείνεται σε ολόκληρη την οικονομική επικράτεια, εκτός από τους οργανισμούς κοινωνικής ασφάλισης.

Κεφαλαιοποιητικά και μη κεφαλαιοποιητικά συνταξιοδοτικά συστήματα (funded and unfunded pension schemes): τα κεφαλαιοποιητικά συνταξιοδοτικά συστήματα βασίζονται σε ρυθμίσεις σύμφωνα με τις οποίες οι συνταξιοδοτικές υποχρεώσεις καλύπτονται από τη συσσώρευση περιουσιακών στοιχείων που προέρχονται από εισφορές. Αντιθέτως, τα μη κεφαλαιοποιητικά συνταξιοδοτικά συστήματα – που συχνά αναφέρονται ως «διανεμητικά» – είναι συστήματα στα οποία οι εκάστοτε συνταξιοδοτικές εισφορές χρησιμοποιούνται απευθείας για την καταβολή των συνταξιοδοτικών παροχών στους συνταξιούχους. Επομένως, δεν συσσωρεύονται κεφάλαια.

Κοινοτικό κερτημένο (acquis communautaire): το corpus του κοινοτικού δικαίου, συμπεριλαμβανομένης της ερμηνείας του από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο, το οποίο είναι δεσμευτικό για όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ.

Κριτήρια σύγκλισης (convergence criteria): τα κριτήρια που ορίζονται στο άρθρο 121(1) της **Συνθήκης** (και αναπτύσσονται περαιτέρω στο Πρωτόκολλο σχετικά με τα κριτήρια σύγκλισης που αναφέρονται στο άρθρο 121), τα οποία πρέπει να πληροί κάθε κράτος μέλος ώστε να μπορέσει να υιοθετήσει το ευρώ. Αφορούν τις επιδόσεις σχετικά με τη σταθερότητα των τιμών, τις δημοσιονομικές θέσεις, τις συναλλαγματικές ισοτιμίες και τα μακροπρόθεσμα επιτόκια. Οι εκθέσεις που συντάσσονται σύμφωνα με το άρθρο 121(1) από την **Ευρωπαϊκή Επιτροπή** και την **ΕΚΤ** εξετάζουν κατά πόσο έχει

επιτευχθεί υψηλός βαθμός σταθερής σύγκλισης από κάθε κράτος μέλος με γνώμονα την εκπλήρωση αυτών των κριτηρίων.

Κυκλική συνιστώσα του δημοσιονομικού αποτελέσματος (cyclical component of the budget balance): απεικονίζει την επίπτωση που έχει στο δημοσιονομικό αποτέλεσμα το **παραγωγικό κενό**, όπως υπολογίζεται από την **Ευρωπαϊκή Επιτροπή**.

Λόγος ελλείμματος της γενικής κυβέρνησης (general government deficit ratio): ο λόγος του ελλείμματος της **γενικής κυβέρνησης** ορίζεται ως καθαρός δανεισμός της γενικής κυβέρνησης και ισούται με τη διαφορά μεταξύ εσόδων και δαπανών της γενικής κυβέρνησης. Ο λόγος του ελλείμματος ορίζεται ως ο λόγος του ελλείμματος της γενικής κυβέρνησης προς το ΑΕΠ σε τρέχουσες τιμές αγοράς. Είναι το αντικείμενο ενός από τα δημοσιονομικά κριτήρια που προβλέπει το Άρθρο 104(2) της **Συνθήκης**, βάσει του οποίου διαπιστώνεται η ύπαρξη υπερβολικού ελλείμματος. Καλείται και δημοσιονομικό αποτέλεσμα (έλλειμμα ή πλεόνασμα).

Λόγος χρέους της γενικής κυβέρνησης (general government debt ratio): το χρέος της **γενικής κυβέρνησης** ορίζεται ως το συνολικό ακαθάριστο χρέος στην ονομαστική του αξία που εκκρεμεί στο τέλος του έτους, ενοποιημένο εντός και μεταξύ των τομέων της γενικής κυβέρνησης. Ο λόγος του δημόσιου χρέους προς το ΑΕΠ ορίζεται ως ο λόγος του χρέους της γενικής κυβέρνησης προς το ΑΕΠ σε τρέχουσες τιμές αγοράς. Είναι το αντικείμενο ενός από τα δημοσιονομικά κριτήρια με βάση το οποίο διαπιστώνεται η ύπαρξη υπερβολικού ελλείμματος, όπως προβλέπει το άρθρο 104(2) της **Συνθήκης**.

Μεταβλητότητα συναλλαγματικής ισοτιμίας (exchange rate volatility): δείκτης των μεταβολών των συναλλαγματικών ισοτιμιών ο οποίος συνήθως υπολογίζεται με βάση την τυπική απόκλιση των ημερήσιων εκατοστιαίων μεταβολών που έχουν αναχθεί σε ετήσια βάση.

Μέτρα με προσωρινή επίδραση (measures with a temporary effect): περιλαμβάνονται όλες οι μη κυκλικές επιδράσεις επί των δημοσιονομικών μεταβλητών οι οποίες (i) μειώνουν (ή αυξάνουν) το έλλειμμα **γενικής κυβέρνησης** ή το ακαθάριστο χρέος (βλ. επίσης **λόγο χρέους** και **λόγο ελλείμματος**) μόνο για ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα («εφάπαξ» επιδράσεις) ή (ii) βελτιώνουν (ή επιδεινώνουν) τη δημοσιονομική κατάσταση για ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα σε βάρος (ή προς όφελος) των μελλοντικών δημοσιονομικών καταστάσεων («αυτοαναστρεφόμενες» επιδράσεις).

Μη κυκλικοί παράγοντες (non-cyclical factors): επιδράσεις επί του κρατικού δημοσιονομικού αποτελέσματος που δεν οφείλονται σε κυκλικές διακυμάνσεις (βλ. **κυκλική συνιστώσα του δημοσιονομικού αποτελέσματος**). Μπορεί επομένως να οφείλονται σε διαρθρωτικές, δηλ. μόνιμες, μεταβολές των δημοσιονομικών πολιτικών ή σε **μέτρα με προσωρινή επίδραση**.

ΜΣΙ ΙΙ (μηχανισμός συναλλαγματικών ισοτιμιών ΙΙ) (ERM ΙΙ – exchange rate mechanism ΙΙ): ο μηχανισμός συναλλαγματικών ισοτιμιών ο οποίος αποτελεί το πλαίσιο για τη συνεργασία στον τομέα της συναλλαγματικής πολιτικής μεταξύ των χωρών της **ζώνης του ευρώ** και των κρατών μελών της ΕΕ που δεν συμμετέχουν στο Τρίτο Στάδιο της **ΟΝΕ**. Ο ΜΣΙ ΙΙ είναι μία πολυμερής συμφωνία σταθερών, αλλά προσαρμόσιμων, **κεντρικών ισοτιμιών**, στο πλαίσιο της οποίας προβλέπονται βασικά περιθώρια διακύμανσης $\pm 15\%$. Οι αποφάσεις που αφορούν τις κεντρικές ισοτιμίες και, ενδεχομένως, τον ορισμό στενότερων περιθωρίων διακύμανσης λαμβάνονται με αμοιβαία συμφωνία του ενδιαφερόμενου κράτους μέλους της ΕΕ, των χωρών της ζώνης του ευρώ, της **ΕΚΤ** και των άλλων κρατών μελών της ΕΕ που συμμετέχουν στο μηχανισμό. Όλοι οι συμμετέχοντες στο ΜΣΙ ΙΙ,

συμπεριλαμβανομένης της ΕΚΤ, έχουν το δικαίωμα να κινήσουν εμπιστευτική διαδικασία με σκοπό τη μεταβολή των κεντρικών ισοτιμιών (βλ. επίσης **επανευθυγράμμιση**).

Νομική σύγκλιση (legal convergence): διαδικασία σύμφωνα με την οποία τα κράτη μέλη της ΕΕ προσαρμόζουν τη νομοθεσία τους ώστε να καταστεί συμβατή με τη **Συνθήκη** και το **Καταστατικό** με σκοπό (i) την ενσωμάτωση των αντίστοιχων ΕθνΚΤ στο **Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών** και (ii) την υιοθέτηση του ευρώ και τη συμμετοχή των αντίστοιχων ΕθνΚΤ στο **Ευρωσύστημα** ως αναπόσπαστου μέρους του.

Οικονομική και Νομισματική Ένωση (ONE) (Economic and Monetary Union – EMU): η **Συνθήκη** περιγράφει τη διαδικασία για την επίτευξη της ONE στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) και καθορίζει τρία στάδια. Το Πρώτο Στάδιο της ONE άρχισε τον Ιούλιο του 1990 και έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 1993. Χαρακτηρίστηκε κυρίως από την κατάργηση όλων των εσωτερικών φραγμών στην ελεύθερη κίνηση των κεφαλαίων εντός της ΕΕ. Το Δεύτερο Στάδιο άρχισε την 1η Ιανουαρίου 1994. Προέβλεπε, μεταξύ άλλων, την ίδρυση του **Ευρωπαϊκού Νομισματικού Ιδρύματος (ΕΝΙ)**, την απαγόρευση της χρηματοδότησης του δημόσιου τομέα από τις κεντρικές τράπεζες, την απαγόρευση της προνομιακής πρόσβασης του δημόσιου τομέα στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και την αποφυγή υπερβολικών δημοσιονομικών ελλειμμάτων. Το Τρίτο Στάδιο άρχισε την 1η Ιανουαρίου 1999 με την εκχώρηση της αρμοδιότητας για την άσκηση της νομισματικής πολιτικής στην **ΕΚΤ** και με την εισαγωγή του ευρώ. Με την εισαγωγή των τραπεζογραμματίων και κερμάτων ευρώ την 1η Ιανουαρίου 2002 ολοκληρώθηκε η εγκαθίδρυση της ONE.

Ομάδα Ευρώ (Eurogroup): άτυπη ομάδα η οποία αποτελείται από τα μέλη του **Συμβουλίου ECOFIN** που εκπροσωπούν τις χώρες της **ζώνης του ευρώ**. Πραγματοποιεί τακτικές συναντήσεις (συνήθως πριν από τις συνεδριάσεις του Συμβουλίου ECOFIN) και ασχολείται με θέματα που αφορούν τις κοινές αρμοδιότητες των χωρών της ζώνης του ευρώ όσον αφορά το ενιαίο νόμισμα. Στις συναντήσεις αυτές προσκαλούνται να συμμετέχουν τακτικά η **Ευρωπαϊκή Επιτροπή** και η **ΕΚΤ**.

Παραγωγικό κενό (output gap): η διαφορά μεταξύ των πραγματικών και των δυνητικών επιπέδων του προϊόντος μιας οικονομίας, εκφραζόμενη ως ποσοστό του δυνητικού προϊόντος. Το δυνητικό προϊόν υπολογίζεται βάσει του ρυθμού ανάπτυξης της οικονομίας, με βάση την τάση. Θετικό παραγωγικό κενό σημαίνει ότι το πραγματικό προϊόν είναι μεγαλύτερο από την τάση ή το δυνητικό επίπεδο του προϊόντος και υποδηλώνει την πιθανή εμφάνιση πληθωριστικών πιέσεων. Αρνητικό παραγωγικό κενό σημαίνει ότι το πραγματικό προϊόν είναι μικρότερο από την τάση ή το δυνητικό επίπεδο του προϊόντος και δηλώνει την πιθανή απουσία πληθωριστικών πιέσεων.

Παρέμβαση εντός των ορίων (intra-marginal intervention): παρέμβαση κεντρικής τράπεζας προκειμένου να επηρεάσει τη συναλλαγματική ισοτιμία του νομίσματος της εντός των **περιθωρίων διακύμανσης στο πλαίσιο του ΜΣΙ ΙΙ**.

Παρέμβαση στα όρια (intervention at the limits): υποχρεωτική παρέμβαση των κεντρικών τραπεζών σε περίπτωση που τα νομίσματά τους βρίσκονται στο ανώτατο ή κατώτατο όριο των **περιθωρίων διακύμανσης στο πλαίσιο του ΜΣΙ ΙΙ**.

Περιθώρια διακύμανσης εντός του ΜΣΙ ΙΙ (ERM II fluctuation margins): το ανώτερο και κατώτερο όριο εντός του οποίου επιτρέπεται η διακύμανση της ισοτιμίας των νομισμάτων των μελών που συμμετέχουν στο **ΜΣΙ ΙΙ** έναντι του ευρώ.

Περίοδος αναφοράς (reference period): το χρονικό διάστημα που καθορίζεται στο άρθρο 121 της **Συνθήκης** και στο Πρωτόκολλο σχετικά με τα κριτήρια σύγκλισης για την εξέταση της προόδου προς τη σύγκλιση.

Πρόγραμμα σύγκλισης (convergence programme): πρόγραμμα που περιλαμβάνει μεσοπρόθεσμα κυβερνητικά σχέδια και υποθέσεις σχετικά με την εξέλιξη βασικών οικονομικών μεταβλητών στην πορεία προς την επίτευξη **τιμών αναφοράς** που προβλέπονται στη **Συνθήκη**. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται επίσης στα μέτρα εξυγίανσης των δημοσιονομικών αποτελεσμάτων, καθώς και στα συναφή οικονομικά σενάρια. Τα προγράμματα σύγκλισης καλύπτουν συνήθως περίοδο τριών έως τεσσάρων ετών, στη διάρκεια της οποίας πάντως επικαιροποιούνται τακτικά. Εξετάζονται από την **Ευρωπαϊκή Επιτροπή** και την Οικονομική και Δημοσιονομική Επιτροπή, οι εκθέσεις των οποίων χρησιμεύουν ως βάση για την αξιολόγηση εκ μέρους του **Συμβουλίου ECOFIN**. Μετά την έναρξη του Τρίτου Σταδίου της **Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης**, τα κράτη μέλη της ΕΕ με παρέκκλιση εξακολουθούν να υποβάλλουν προγράμματα σύγκλισης, ενώ οι χώρες που συμμετέχουν στη **ζώνη του ευρώ** παρουσιάζουν ετήσια προγράμματα σταθερότητας, σύμφωνα με το **Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης**.

Προσαρμογή ελλείματος-χρέους (deficit-debt adjustment): η διαφορά μεταξύ του δημοσιονομικού αποτελέσματος της **γενικής κυβέρνησης** (δημόσιο έλλειμμα ή πλεόνασμα) και της μεταβολής του χρέους γενικής κυβέρνησης. Προσαρμογές αυτού του είδους ενδέχεται να οφείλονται, μεταξύ άλλων, σε μεταβολές του ύψους των χρηματοοικονομικών απαιτήσεων του Δημοσίου, σε αναπροσαρμογές της αξίας ή στατιστικές προσαρμογές.

Πρωτογενές αποτέλεσμα (primary balance): καθαρή λήψη ή χορήγηση δανείων της **γενικής κυβέρνησης** χωρίς τις δαπάνες για τόκους επί του ενοποιημένου δημοσίου χρέους.

Σταθμισμένη συναλλαγματική ισοτιμία (ονομαστική/πραγματική) (nominal/real effective exchange rate): η ονομαστική σταθμισμένη συναλλαγματική ισοτιμία είναι ο σταθμικός μέσος όρος των διμερών συναλλαγματικών ισοτιμιών του νομίσματος μιας χώρας έναντι των νομισμάτων των κυριότερων εμπορικών της εταίρων. Οι συντελεστές στάθμισης αντικατοπτρίζουν το μερίδιο κάθε εμπορικού εταίρου στις εξωτερικές εμπορικές συναλλαγές της υπό εξέταση χώρας, καθώς και τον ανταγωνισμό στις τρίτες αγορές. Η πραγματική σταθμισμένη συναλλαγματική ισοτιμία είναι η ονομαστική σταθμισμένη συναλλαγματική ισοτιμία, αποπληθωρισμένη με βάση ένα σταθμικό μέσο όρο των τιμών της ξένης χώρας έναντι των τιμών στην εγχώρια αγορά.

Συμβούλιο ECOFIN (ECOFIN Council): βλ. **Συμβούλιο της ΕΕ**.

Συμβούλιο της ΕΕ: θεσμικό όργανο της Ευρωπαϊκής Ένωσης που **απαρτίζεται** από εκπροσώπους των κυβερνήσεων των κρατών μελών, συνήθως υπουργούς αρμόδιους για τα θέματα που εξετάζονται. Όταν συνέρχεται σε επίπεδο υπουργών οικονομίας και οικονομικών, το Συμβούλιο της ΕΕ συχνά **καλείται Συμβούλιο ECOFIN**. Επιπλέον, όσον αφορά θέματα ιδιαίτερης σπουδαιότητας, το Συμβούλιο της ΕΕ συνέρχεται σε επίπεδο αρχηγών κρατών ή κυβερνήσεων. Δεν πρέπει όμως να συγχέεται με το **Ευρωπαϊκό Συμβούλιο**.

Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης (Stability and Growth Pact): αποσκοπεί στη διαφύλαξη της σταθερότητας των δημοσίων οικονομικών κατά το Τρίτο Στάδιο της **Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης**, προκειμένου να ενισχυθούν οι όροι διασφάλισης σταθερότητας τιμών και διατηρήσιμης οικονομικής ανάπτυξης που θα συντελεί στη δημιουργία θέσεων εργασίας. Προς το σκοπό αυτό, το Σύμφωνο προβλέπει ότι τα κράτη μέλη προσδιορίζουν μεσοπρόθεσμους

δημοσιονομικούς στόχους. Επίσης περιέχει συγκεκριμένες λεπτομέρειες σχετικά με τη **διαδικασία υπερβολικού ελλείμματος**. Το Σύμφωνο αποτελείται από την Απόφαση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Άμστερνταμ της 17ης Ιουνίου 1997 για το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης και από δύο Κανονισμούς του Συμβουλίου, (i) τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1466/97 της 7ης Ιουλίου 1997 για την ενίσχυση της εποπτείας της δημοσιονομικής κατάστασης και την εποπτεία και το συντονισμό των οικονομικών πολιτικών, όπως τροποποιήθηκε με τον Κανονισμό (ΕΚ) 1055/2005 της 27ης Ιουνίου 2005, και (ii) τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1467/97 της 7ης Ιουλίου 1997 για την επιτάχυνση και διασαφήνιση της εφαρμογής της διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος, όπως τροποποιήθηκε με τον Κανονισμό (ΕΚ) 1056/2005 της 27ης Ιουνίου 2005.

Συνθήκη (Treaty): με τον όρο αυτό νοείται η Συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας («Συνθήκη της Ρώμης»). Η Συνθήκη έχει τροποποιηθεί επανειλημμένως, ιδίως με η Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση («Συνθήκη του Μάαστριχτ»), η οποία έθεσε τα θεμέλια για την **Οικονομική και Νομισματική Ένωση** και περιλάμβανε το **Καταστατικό** του **ΕΣΚΤ**.

Τιμή αναφοράς (reference value): το Πρωτόκολλο για τη διαδικασία υπερβολικού ελλείμματος καθορίζει σαφείς τιμές αναφοράς για το **λόγο ελλείμματος** (3% του ΑΕΠ) και το **λόγο χρέους** (60% του ΑΕΠ), ενώ το Πρωτόκολλο σχετικά με τα κριτήρια σύγκλισης που αναφέρονται στο άρθρο 121 της **Συνθήκης** καθορίζει τη μεθοδολογία σχετικά με τον υπολογισμό των τιμών αναφοράς για την εξέταση της σύγκλισης των τιμών και των μακροπρόθεσμων επιτοκίων.

Τρέχουσες μεταβιβάσεις (current transfers): μεταβιβάσεις του Δημοσίου προς επιχειρήσεις, νοικοκυριά και τις λοιπές χώρες του κόσμου, εκτός των μεταβιβάσεων που προέρχονται από τις λοιπές χώρες του κόσμου, που δεν σχετίζονται με τις κεφαλαιακές δαπάνες. Αυτές περιλαμβάνουν επιδοτήσεις παραγωγής και εισαγωγών, κοινωνικές παροχές και μεταβιβάσεις προς τα θεσμικά όργανα της ΕΕ.

ISSN 1725930-4

9 771725 930002